

İSTİHBARAT TEKNİKLERİ

Aktörleri, Örgütleri ve Açmazları

Gültekin AVCI

Katalog Bilgisi:

ISBN: 975–362–993–1

BAŞLIK: İstihbarat Teknikleri

ALTBAŞLIK: Aktörleri, Örgütleri ve Açmazları

YAZAR: AVCI,Gültekin

YIL: 2004

AY: Mayıs

BASIM: 1. Baskı

DİL: Türkçe

SAYFA: 238

FİZİKİ: 2. Hm., 13,5x19,5 cm, Karton Kapak

FİYAT: 8.000.000 TL

YAYINEVİ: Timaş Yayınları

KONU: Türkiye, Siyaset/Diğer, Dünya Siyasi Tarihi

İSTİHBARAT TEKNİKLERİ

Aktörleri, Örgütleri ve Açmazları

BU KİTABI okuduğunuzda sizlerde de "Neler olmuş da bizim haberimiz olmamış" düşüncesinden ziyade bundan sonra neler olabileceğine ilişkin bir düşünsel faaliyetin ağırlık kazanacağını tahmin ediyorum. Ufkumuzu açan, bizlere Ağustos böceği olmaktan öte karınca olmayı hatırlatan, adeta bir bilgi hazinesi olan bu kitapta deyim yerinde ise maziye, hal'i ve atiyi kısaca geçmişi, günümüzü ve gelecekte neler olabileceğini gözlemleyeceksiniz.

Günümüzde teknolojinin de getirişi ile bir eser meydana getirmenin daha da kolaylaştığı görülmekte ise de bu kitabın ilgililerin bir çırpıda okuyup rafa kaldıramayacakları, adeta başucu kaynağı bir eser olduğu görülecektir.

Muhtevası itibariyle –günümüz deyimini ile– lokal olmaktan ziyade global bir mahiyet taşıyan bu eseri bizlere sunan kardeşimizin bir savcı–hukukçu oluşunu da bir avantaj olarak görüyor, statükocu olmayan ve gerçek anlamda çağa uyan bu eserin ilgili kamuoyunca daha da iyi değerlendirileceğini ümit ediyorum.

Yoğun bir emeğin yanı sıra tecrübelerini de bu kitaba taşıyan eser sahibini yakinen tanıdığım için maddi bir çıkar beklemediğini "Sizin en faydalınız insanlara faydalı olanınızdır" felsefesini taşıdığını düşünüyorum, inşaallah bu ve benzeri çalışmalarının devam etmesini samimi bir şekilde arzu ediyorum.

Her kesimin okudukça kendisinden bir parça göreceği bu eserin altına ülke genelindeki tüm akli selim sahibi insanlarımızın benim gibi imza koyabileceği kanaatini

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

taşıyor, Avcı'nın bir cesur yürek olarak önümüzdeki zaman dilimi içerisinde daha da faydalı eserler vereceğini ümit ediyorum.

Başta ülkesine ve ülküsüne ve sonra dünya sıralamasındaki yerini beğenmeyen her Türk insanına faydalı olacağını gördüğüm esere önsöz yazarak –sadece dünyada değil ötelerde de şahitlik için liyakatim olmadığı halde– kardeşimin bu talebini zorunlu olarak yerine getirirken beni onurlandıran bu nazik düşüncesinden dolayı kendilerine muhabbet ve hürmetlerimi sunuyorum. Söz sultanlarının bir güzel âydet olarak dillerinden düşürmeyip bizlere miras bıraktığı, bizlerin de hiç terk etmeyeceği "Tev-fik bizden, hidayet yüce Mevla'dan" sözleriyle önsözümü bitirirken eser sahibinin yanı sıra tüm okuyucu kitleye de sevgi ve muhabbetlerimi iletiyorum.

İsmail Kerimoğlu

Eski İstihbarat Yöneticisi İzmir, Nisan 2004

* Birinci Bölüm *

Kendine Özgü Bir Dünya: İstihbarat Dünyası

Terim–Konunun önemi ve Tarihi Gelişimi

İSTİHBARAT, kelime manası itibariyle Arapça istihbar kelimesinin çoğulu olarak; haberler veya yeni öğrenilen bilgiler, haber alma demektir. Teknik olarak istihbarat, muhtelif imkân ve vasıtaları kullanarak herhangi bir konuda enformatik materyal temini ve temin edilen bilgilerin ham halden kurtarılarak işlenmesi, kıymetlendirilmesi ve yorumlanarak bunlardan bir netice çıkarılmasıyla ilgili faaliyettir. Ve insanların fitrî bir melekesi olan tecessüs (merak, öğrenme arzusu) ile doğmuştur.

Batı dillerinin bilhassa İngilizce'nin hakim olduğu ülkelerde kelime "intelligence" kelimesiyle karşılanmaktadır. Bu kelime zeka anlamını taşımaktadır. Bu da Batı'da bu meşgalenin hangi seviyede yapıldığını göstermektedir. CIA–Central intelligence Agency (Merkezî Haberalma Teşkilâtı), MI–Military intelligence (Askerî Haberalma), DIA–Defense intelligence Agency (Savunma İstihbarat Servisi) gibi

Casusluk ise Arapça bir kelime olan "tecessüs" yani merak etme, kendi dışındaki işlere duyulan öğrenme arzusu, gizli şeylere merak menşeiinden gelmektedir. Casusluk faaliyeti ve espionaj kelimeleri aynı istikamete matuf olmak üzere yabancı lisanlardan ithal edilerek casusluk manasında kullanılmaktadır. Kelime Fransızca kökenlidir. Bizde halk arasında çok kullanılan ispiyon kelimesi de Fransızca

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

aslındaki "espionage" kelimesinden gelmektedir. Hepsi istihbarat faaliyetini göstermektedir. Kontrespi–yonaj kavramı ise istihbarata karşı koyma ve karşı istihbarat manasını taşımaktadır.

Casusluk, dünyanın en eski mesleklerinden biridir. Anılan faaliyet, toplulukların hayatlarını idame ettirdikleri her mecrada daima icra edilmiştir. İstihbarat faaliyeti, gerek güvenlik ve gerekse ticarî, ekonomik, siyasî vb. alanlarda popülaritesini yitirmeden, hatta cazibesini çağın teknolojik imkânlarıyla artırarak vazgeçilmez bir alan olma özelliğini sürdürmektedir. İstihbarat faaliyeti kurumsal olarak insanlık tarihinde devletleşme olgusunun gelişimi ile birlikte mevcudiyetini gösteren, hassas ve devlet güvenliği için elzem bir faaliyettir.

M.Ö 500 yıllarında meşhur Çinli komutan ve filozof Sun Tzu *Savaş Sanatı* adlı kitabında casusluk faaliyetinin fevkalade önemli olduğunu bariz bir şekilde vurgulamıştır. Sun Tzu'ya göre; bilge hükümdarlarla iyi bir komutanın kolaylıkla savaş kazanıp zafere ulaşması istihbarata bağlıdır. Bu istihbarat ruh çağırmakla , gelmez, tecrübe veya hesaplamayla da üretilmez. Düşmanın durumu ancak başka insanlardan öğrenilebilir.

Dünya tarihinde bir devre mührünü basan askerî liderlerden Napolyon Bonapart'ın "iyi bir mevkide konuşlandırılmış bir casusun temin edebildiği bilgi ve haberlerin, bazen birkaç tümen askerden daha fazla önem arz ettiği" şeklindeki sözleri istihbaratın ne derece önemli bir faaliyet ve hayat sahası olduğunu göstermektedir.

Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah'ın tarihe nam salan meşhur veziri ve bilge devlet adamı Nizamülmülk'ün önemli eseri *Siya–setname'de* de istihbaratın önemi şu sözlerle zikredilmektedir:

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

"Dünyanın dört bir köşesine tüccar, seyyah, sufi, eczacı ve derviş kılığında casuslar göndermeli, (casuslar) duydukları her şeyi haber olarak getirmeli ve ülkelerin durumları hiçbir şekilde meçhul kalmamalıdır. Çoğu zaman valiler, arazi sahipleri, memurlar ve emirler muhalefete ve isyana kalkışmışlar ve padişaha karşı bağlarını koparmışlardır. Fakat casuslar ulaşıp haber getirdiklerinde, padişah zamanında hazırlık yaparak hareket eder ve aniden isyankârın üzerine çullanır. Böylece isyankârlar tutuklanır, niyetleri akim kalır."

Sultan II. Abdülhamit de istihbaratın gerekliliğini öncelikle anlayan yöneticilerden biri olarak Yıldız İstihbarat Teşkilâtı'm kurmuş ve şöyle demiştir:

"Yabancı devletler, kendi emellerine hizmet edecek kimseleri Vezir ve Sadrazam mertebesine kadar çıkarabilmişlerse, devlet güven içinde olamazdı. Doğrudan doğruya şahsıma bağlı bir istihbarat teşkilâtı kurmaya bu düşünce ile karar verdim, İşte, düşmanlarımın Jurnalcilik dediği teşkilât budur. Bu jurnallerin hakikî olanlarının yanında iftira mahiyetinde olanlarının da bulunduğunu elbette biliyorum. Ama ben hiçbir jurnale, titiz bir tahkikten geçirmeden inanmadım ve onun icabına el sürmedim."

İstihbarat faaliyetinin tür, zenginlik ve profesyonellik bakımından tekamül ettiğini görmek için Ortaçağ dönemi ve Röne–sansı beklemek gerekmektedir. Bu dönem Avrupası'nda diplomasi ve istihbarat mefhumları birbirine yakın manalara karşılık gelmekteydi. O derece ki genel kanaate göre elçiler ile casuslar arasında bariz bir fark yoktu.

Amerikan İhtilâli, Napolyon Savaşları, Amerikan Sivil Savaşı ve Fransa–Prusya Savaşı gibi savaşlar espionaj faaliyetlerinin şekil verdiği savaşlar oldu. Amerikan Sivil

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Savaşı döneminin bilinen ajanlarından Rose O'Neal Greenhow (1817–1864), savaş süresince Güney güçlerine haber sızdırmakla suçlandı. 1862 yılında tutuklandı ve Güney'e gönderildi. Aynı dönemin bir başka casusu ise Timothy Webster'dı (1821–62). Ancak Webster, Greenhow'dan farklı olarak Kuzey Konfederasyonu'na ajanlık yaptı. İngiltere'de doğan Webster, Allan Pinkerton Dedektiflik Ajansı'nda çalışarak tecrübe kazanmıştı. Fakat tecrübeleri, 1862'te Konfederasyon tarafından yakalanıp idam edilmesini engelleyemedi. Fransız İhtilâli döneminin en bilinen casuslarından biri ise Joseph Fouché'di. (1759–1820). İhtilâl boyunca halkın arasına adam sızdırarak yönetime bilgi veren Fouché ilkin Napolyon tarafından polis yöneticisi yapılmıştı. Ve Napolyon'un 1815'te iktidardan düşmesine kadar casus ağının ve double (çift taraflı) casusların iyi bir yöneticisiydi. XVIII. Louis yönetimi altında tekrar polis bakanı olan Fouché 1820 yılında öldü.

20. asırda I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında istihbarat dünyasında hızlı gelişmeler yaşanmıştır. Fakat, gerçek anlamda devlet yönetimini zaafa uğratmaya yönelik yıkıcı faaliyetleri zamanında haber alıp, tedbir geliştirmeye yönelik güvenlik istihbaratı, 1789 Fransız İhtilâli'nden sonra fikir akımlarının kitleler içinde ses bulmasına paralel olarak kendisini göstermeye başlamıştır. Yasadışı sosyalist gruplar 19. yüzyılda Fransız gizli polisini bu grupların içine sızmaya mecbur bırakmıştır. Aynı duruma I. Dünya Savaşı öncesi Almanya'da da rastlanılmıştır. 1917 Rus ihtilâlinden önce Çarlık Gizli Polis Örgütü'nün Bolşeviklerin faaliyetlerini izlemeye yönelik birçok iç güvenlik istihbarat faaliyetinin olduğu da bir başka gerçektir.

II. Cihan Harbi sonrası Soğuk Savaş dönemi istihbaratta önemli bir aşamadır. Özellikle Varşova Paktı üyesi

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Demirperde ülkeleriyle NATO üyesi devletler arasında yoğun istihbarat trafiği ve operasyonlar yaşanmıştır. Son asırda askerî istihbaratın yanında sivil istihbarat birimlerinin de organize edilmek suretiyle devreye girdiğini görmekteyiz. Bu itibarla modern istihbarat çağının başladığını söylemek doğru olacaktır. Artık yeni istihbarat anlayışında verileri teknoloji ışığında kıymetlendirmek ve istihbarat servisleri arasında işbirliği ile eşgüdüm söz konusu olmaktadır.

Yeni teknoloji ve imkânlar da bu modernleşmeyi hızlandırmıştır. Çağımızda devletlerin istihbaratta plüralist(çoğulcu) bir yaklaşım tarzıyla pek çok istihbarat organına sahip olduğu görülmektedir. Bilhassa geride bıraktığımız 20. asrın sonlarına doğru dünyanın muhtelif bölgelerinde kendini gösteren uluslararası terörizm hareketleri, dünyadaki istihbarat servislerinin çoğunun artan bir işbirliği, koordinasyon ve bilgi paylaşımına gitmelerini gerektirmiştir.

İstihbarat, Türkiye'de pek hoşlanılmayan ve olumsuz yönde mimlenmiş bir konudur. Resmî dedikodular ve toplum içi erdemsiz bir ispiyonculuk şeklinde algılanır. Bu tür bir algılama kendiliğinden oluşmamıştır ve bir ölçüde Türkiye'ye karşı gerçekleştirilen bir istihbarat faaliyeti olan psikolojik operasyonların neticesidir. Türk politikacısı istihbarattan uzak durmayı yeğlemektedir ve Eski Başbakanlardan Bülent Ecevit'in bu istikamette beyanları mevcuttur.

İstihbarat faaliyeti muhtelif yön ve şekillerde tekamül edip kendini çağa uydurarak ve hatta çağın önünde gidip zamanı yönlendirerek günümüze ulaşmıştır. İstihbarat dünyasındaki unutulmaz isimler ve çalışmalar ilerideki bölümlerde zikredilecektir.

İstihbarat Tekniği ve Tabiatı

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Profesyonel istihbaratçılıkta ilk elde edilen haber ve duyum ham bir bilgi olarak addedilir ve belirli aşamalardan geçerek işlenmiş ve istihbarat değeri olan son bilgi haline getirilir. Çünkü çağımızda halen psikolojik operasyonlar ve özellikle çarpıtılmış, uydurma bilgiler vasıtasıyla kamuoyunun dezenforme edilmesi gibi olgulara sık sık rastlanmaktadır. Bu sebeple temin edilen ham bilgiler titiz bir tasnif ve süzgeçten geçirilerek hakikî bir kıymetlendirme işlemine tabi tutulmalıdır. Çalışmaların neticeleri amaca uygun formlarda raporlar olarak kâğıda dökülerek bu bilgileri kaynak alarak operasyon ve icraî faaliyet yürütebilecek devlet birimlerine iletilir. Yapılan icraî operasyonla istihbaratın sonucu alınır ve gereği yapılabilirse başarılı bir istihbarat operasyonu icra edilmiş olmaktadır. Bu bir istihbarat çarkıdır ve hemen her istihbarat teşkilâtı bu evrelerle çalışmaktadır.

Esas istihbarat sanatkârlığının başladığı istihbaratın üretimi safhası çok önem taşır. Bu aşamada temin edilen materyaller kıymetlendirme, sentezleme, tahlil ve yorumlama gibi işlemlere tabi tutulmak durumundadır. Örneğin bilgi kaynağı hangi seviyede güvenilirlik ve isabet telkin eder? İhtimaller dengesinde yeri neresidir? Bilgi piyasaya hangi amaçla sürülmüştür? Hangi zamanlarda? Evvelce bu konuda temin edilen verilerle uyumluluğu ne derecededir? Evet, bu hususlar ve bu hususların takdiri geniş vizyonlu ve feraset sahibi istihbaratçıları gerektirmektedir. Son aşamada istihbarat değeri taşıyan bilgiler, istihbarı raporlar halinde bu bilgileri aktif olarak kullanacak makamlara iletilir.

İstihbaratın alanı her yer olabilmektedir. Klasik istihbarat dönemindeki yakın tehditler ve komşu ülkelerde istihbarat anlayışı yerine şimdi dünyanın her köşesi; kara, deniz, hava, taşıma vasıtaları istihbarat faaliyetine mekan olmaktadır. Müşahhas olarak bu mekanlar bir devlet

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

başkanı veya cumhurbaşkanının köşkü, başbakanlık konutu, müzakere salonları, bazen de Romanya Devlet Başkanı Todor Çavuşesku'da olduğu gibi insan dışlarının arası bile olabilmektedir.

İstihbarat faaliyetinin baş aktörü insan olmakla birlikte çağımızda teknik ve mekanik aktörler de insan unsuru yanında sahneye çıkmışlardır. Bu cümleden olarak istihbarat uyduları, otomatik görüntü alan ve kaydeden sensorlar, elektronik ses kayıt cihazları, süper kameralar, pilotsuz uçaklar vb. sayılabilir.

Bununla birlikte istihbaratta insan unsuruyla yapılan takip ve tarassut (dikkatle gözlemek) faaliyetinin de ayrı bir önemi vardır. Bu faaliyet fevkalade bir dikkat, feraset, basiret ve geniş bir vizyon gerektirir. Tarassut faaliyetinde, hedef kat'î surette bu faaliyeti hissetmemelidir. Ajan, ferasetli bakışlarıyla insan jest ve mimiklerini, haletini ve davranışlarını yorumlayıp netice çıkarabilecek vizyon ve kapasiteye sahip bulunmalıdır.

Bu istikamette değerlendirilmesi gereken önemli bir husus **olarak**; insanların çehresi ve çehrede belli noktalar da fevkalade **önemli** ruh hallerine ve birtakım hakikatlere işaret etmektedir. **Buna** yüz okuma sanatı da denilebilir.

Genel Yaklaşımlar

İstihbarat bünyesel olarak taktik ve stratejik istihbarat diye ikiye ayrılır. Taktik istihbarat; güncel konularla ilgili ve güncel olaylar üzerine yapılan çalışmalardır. Stratejik istihbarat ise; büyük ve önemli olaylarda, uzun vadeli planlamalarla ortaya konan çalışmalardır. Kullanılan araçlar ve kaynaklar, takip edilen usuller, istihbaratın gaye edindiği alanlar bakımından istihbarat faaliyeti tür açısından fevkalade zengin bir yelpazeye dağılmış durumdadır. Bu

konuda şöyle Necip Hablemitoğlu'ndan şöyle bir alıntı yapmak istiyoruz:

"Küreselleşen dünyaya uyum sağlamak isteyen ulusal ve uluslararası seviyedeki kurumların pek çoğu kabuk değiştirmektedir. Hiç şüphesiz değişen bu kurumların başında da istihbarat örgütleri geliyor. Değişen tanımlar ve kavramlara paralel olarak, istihbarat ve karşı istihbarat faaliyetleri artık klasik 007 James Bond kalıplarından oldukça uzaktadırlar. Örneğin, dünya üzerindeki her türlü kitle iletişimini kontrol eden 'Echelon Ağı', uzaydan her türlü görüntüyü temin eden uydu sistemleri, klasik ajanların tüm fonksiyonlarını fazlasıyla üstlenmiş durumdadır. Sanayi casusluğu hâlâ önemini korurken, istihbarat terminolojisinde yeni mefhumlar, konseptler ön plana çıkmakta: 'Sosyal–Ekonomik–Siyasal–Dinsel–Kültürel İstihbarat' kavramları gibi. İstihbarat ve Karşı İstihbarat Servisleri, artık gelişmiş ülkelerde eskiden olduğu gibi tam bir gizlilik içinde işlerini yürüten kurumlar değildir. Şimdilerde Dışışleri, içişleri, Ekonomi–Maliye, Adalet Bakanlıkları, Kızıllaç, özel servis veren pilot üniversiteler, enstitüler, vakıflar, özel misyonu olan kardinaller, piskoposlar, hahamlar ve tüm misyoner örgütleri, yurtdışında yatırım yapan şirketler, yurtdışında temsilciliği olan medya kuruluşları ve haber ajansları ile de –gerektikçe– iç içe çalışılıyor. Operasyon konusu ülkelerde istihbarat servislerinin rolü; koordinasyon, finansman, lojistik destek ve yönlendirme ile sınırlıdır. Artık hedef ülkelerde özellikle istihbarat–ajitasyon faaliyetlerinde deşifre olma riskine girilmemekte; bu iş genellikle doğrudan ya da dolaylı olarak servisle ilişkili yerli işbirlikçilere, taşeronlara sipariş edilmektedir... İşte literatürde bu yerli işbirlikçilere–taşeronlara 'etki ajanları', 'yönlendirici ajanlar' ya da kapsamlı bir deyişle 'nüfuz ajanları' denilmektedir."

İstihbarata bir bilgi mücadelesi olarak bakılması söz konusu olduğu için gelişen **enformatik bilgi savaşındaki**

çeşitliliği aşağıdaki şekilde de kategorize edebiliriz;

- **Komuta ve Kontrol Savaşı:** Düşmanın stratejik noktala rını vurmak
- **İstihbarat Savaşı:** Gözlem alanını mümkün olduğunca ge niş tutmak ve her türlü bilgiyi işlemek
- **Elektronik Savaş:** Elektronik sistemlere etki etmek
- **Psikolojik Savaş:** Tarafların, tarafsızların ve düşmanın dü şünce tarzını kontrol etmek
- **Hacker Savaşı:** Bilgisayar sistemlerine sızmak
- **Ekonomik Bilgi Savaşı:** Ekonomik üstünlük için bilgiyi kontrol etmek, engellemek

– Siber Savaş: İstikbale dair senaryolar, bilim–kurgu.

Haber kaynaklarına göre istihbarat tasnifinde gizli ve açık istihbarat faaliyeti söz konusudur. Gizli istihbarat faaliyeti hedef kişi ve kurumların bilgileri haricinde yapılmakta ve burada gizli bir eylem ve yönlendirme olgusu muteber olmaktadır. Örneğin bir insanın istihbarat servisine angaje edilmesi yoluyla bilgi temin edilmesi fevkalade önemlidir. İngiliz iç istihbarat ve kontrespi–yonaj servisi MI5'in eski şefi ABD'de 11 Eylül ve 11 Eylül olaylarındaki istihbarat eksikliği konusunda yaptığı yorumda; "En güvenilir istihbarat kaynağı insan; örgüte uzun süre önce sızdırılmış, örgütte uzun süre kalacak ve de operasyonel bilgiye ulaşacak konuma gelecek ajanlardır. Fakat bu kaynaklar angajesi en zor olanlardır" demektedir.

Açık kaynak istihbaratı; kamuoyuna açık, yazılı, görsel ve işitsel araçlar ile yayınlanan bilginin belirli bir hedefe göre kıymetlendirmeye tabi tutulmasıdır. İstihbarat bilgisinin

%90'ı açık kaynaklardan toplanır ifadesi, istihbarat alanında tasvip gören bir yaklaşımdır.

Açık kaynak istihbaratı özellikle geçen 10 yıllık zaman süresince fevkalade yoğunlaşmış, fakat bu durum haber ve bilgi karmaşasına sebep olmuştur. İstihbarat servisleri çok kanaldan akan bilgi trafiğine ulaşamaz, bunları kıymetlendirme ve analize tabi tutamaz hale gelmişlerdir. Özellikle ABD istihbarat servisleri çok kanaldan farklı yapıda ve dilde gelen istihbaratı değerlendiremez duruma düşmüş, hangi bilginin güvenilir, hangi bilgininse asılsız olduğu istikametinde bir sınıflandırma fonksiyonundan mahrum kalmışlardır.

Açık kaynaklar önümüzdeki dönemlerde de istihbaratın en önemli kaynaklarından birini oluşturmaya devam edecektir. Fakat önemli olan; ham bilgiyi etkili bir şekilde kıymetlendirerek, farklı metotlarla bilgiyi teyit etmektir.

Siyasî İstihbarat

Tarihî gelişimleri ve menşeleri itibariyle askerî istihbarat ve siyasî istihbarat çok eskilere dayanmaktadır. Siyasî bölüm, istihbaratın en geniş kapsamlı sahasıdır. Askerî istihbarata nazaran daha önemli addedilmesi de doğru bir teşhis olacaktır. Çünkü devletler panoramasında her devlet yakın komşuları olan ülkelerde ve kendilerine uzak olsa bile dünyada önemli bir güç mevkiinde bulunan ve kendisini etkileme gücüne sahip olan devlet–lerdeki gelişmeleri, hareketlilikleri ve düşünce tarzlarını daha da önemlisi dünya siyasetlerini takip etmek ve bu konularda fevkalade duyarlı bulunmak durumundadır. Siyasî istihbaratta başarı sağlandığında çoğu askerî operasyona gerek duyulmayacaktır. Askerî istihbarat ise siyasî istihbarat doneleriyle arzu edilen neticelere ulaşamadığı zamanlarda, askerî operasyonun mukadder

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

olduğu zamanlarda önem ve popüleritesinin zirvesine ulaşır.

Ülke içi ve dışı siyasî istihbarat hususunda, istihbarat servisleri arasında bir işbölümü ve göreve yönelik bir örgütlenme ve konuşlandırma söz konusudur. Mesela ABD'de iç istihbarata FBI bakmaktadır ve Adalet Bakanlığı bünyesinde konuşlandırılmıştır. İngiltere'de de iç istihbarat M15 servisi tarafından ifa edilmektedir. M16 dış istihbaratla görevlidir.

Siyasî istihbarat sahasında icra edilen faaliyet özellikle diplomatik misyonlar uhdesinde yapılabildiği gibi özel kuruluşlar olan birtakım dernek, vakıf ve sivil toplum örgütleri tarafından da yürütülebilmektedir. Diplomatik misyonlardaki elçiler, konsoloslara, ataşeler, katipler açık ve tabii birer ajan olarak düşünülmeli ve bu mülahazalarla hareket edilmelidir. Bu konuda bir örnek sunalım.

Türk İstiklal Mücadelesi'ni takiben 1923 yılında konferans görüşmeleri ve anlaşma teatileri amacıyla Lozan'da masaya oturmuşuk. O zamanın sınırlı iletişim imkânları sebebiyle Ankara'dan Lozan'daki heyetimize gönderilen talimatlar ve bilgiler, şifrelenmiş telgraflar halinde tanzim edilerek önce Köstence'deki (Romanya) telgraf merkezine ulaştırılmakta, sonra buradan da Lozan'a çekilmekteydi. Bu sırada İngiliz istihbarat servisi bize ait şifreleri çözmeyi başarmıştı. Bu sayede İngiliz gizli servisi Köstence'ye intikal eden telgraflarımızı derhal açarak görüş ve düşüncelerimizi öğreniyor, Türk delegesinin o gün müzakerelerde neler söyleyeceğini, ne tür bir politika takip edileceğini bildiği için kendi siyaset ve hamlelerini buna göre ayarlıyordu.

Askerî İstihbarat

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Devletlerin aslı görev ve mesuliyet alanlarından biri ve belki en önemlisi, halkının ve sahip olduğu kara parçasının iç ve dış güvenliğini temin etmektir. Tabii ki bu alanda dış güvenliğin fiili ifası Silahlı Kuvvetler tarafından icra edilir. Bu noktada askerî istihbarat fevkalade önem arz etmektedir. Zamanımızda askerî ve sivil istihbarat alanları ve faaliyeti birbirine karışmış durumdadır ve bu önemli bir problemdir. Askerî istihbarat faaliyetinin sivil alana ırcası, devlet siyasetini olumsuz yönde etkilediği gibi onulmaz demokratik yıpranma, esas sivil istihbarat faaliyetinin durması ve gerilemesi gibi neticeler doğurabilmektedir.

Bir devlet, askerî istihbarat yönüyle komşu ülkelerin durumunu harfiyen bilmek ve taktiklerini bu minval üzerine geliştirmek zorundadır. Bu tür istihbaratta; izlenen devletin askerî yapısı, halihazırda bulundurduğu kuvvet durumu, komuta kademesinin takdir ve görüşleri, silah ve araçların miktar, tür ve kaliteleri, genel olarak askerî kabiliyetleri, elektronik ve teknolojik harp kabiliyet ve seviyeleri, askerî eğitim teknikleri, yaptıkları askerî anlaşmaların şartları, askerî yapının ülke içindeki konumu, ordu üzerinde geniş nüfuz sahibi komutanların taktik ve düşünceleri, nükleer seviye, biyolojik ve kimyasal harp seviye ve kabiliyeti, belirsiz askerî şifreler ve bilgisayar kayıtları gibi hususlar öncelikle ve önemle istihbar edilmesi gereken noktalar olarak görünmektedir.

Askerî istihbarat birimlerinin, sivil istihbarat birimlerine göre avantajlı bir tarafı; gerektiğinde direkt olarak fiili operasyonda bulunma imkânlarının geniş olmasıdır. Hemen her ülkede de durum bu şekildedir. Türkiye'de bu alanda Genelkurmay Başkanlığı bünyesindeki Özel Kuvvetler Komutanlığı, temin ettiği istihbarî bilgileri fiilen değerlendirme ve operasyon yapabilme iktidarına sahip birimdir. Ve askerî imkânların hepsini gerektiğinde kullanabilmektedir. Yine Genelkurmay İstihbarat Başkanlığı

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

ve Kuvvet Komutanlıkları, uhdesindeki istihbarat birimleri ile geniş bir yelpaze çizerek devletimizin önemli bir uzvunu teşkil eder.

Yaşadığımız modern zamanda askerî alandaki harekât planları; enformatik ve teknolojik gelişmeler neticesinde C4I (veya 4C+I) formülü ile yürütülmektedir. Bu formülün açılımı şöyledir:

Command (komuta) + Control (kontrol) + Communicati-on (haberleşme) + Computation (bilgisayarlaşma) + Intelli-gence (istihbarat) ve (information-bilgi)

Önceleri bu formülde bir unsur olarak istihbarat mevcut değildi ancak gelişen teknoloji ve şartların zorunlu sonucu olarak istihbarat unsuru da formüle ilave edilmiştir. Bilgisayar operasyonları ve teknolojileri ise kaçınılmaz olarak formülün içindedir.

Ekonomik istihbarat

2000'li yıllarda casusluğun en popüler sahalarından birisi de ekonomi olacaktır. CIA, 2000'li yılların istihbaratının daha çok ekonomik sahada olacağını bildirmiş ve kendilerinin bu sahaya yoğunlaştığını ve hedeflerinin de kendilerini bu alanda zorlayan Pasifik kuşağını kontrol etmek olduğunu beyan etmiştir. Bu duruma bakıldığında içinde bulunduğumuz yüzyılın casusları arasında daha çok bilim adamı ve ekonomistler mevcut olacaktır.

Bu sahadaki istihbarat çalışmaları 19.yy dan beri sahnededir. Özel istihbarat açısından bu yüzyılda en iyi faaliyet yürüten kurumlarından birisi, Nathan Rotschild özel bankacılık kuruluşudur. Bu firma kredi açarken müşterileri hakkında etraflı bilgi sahibi olmaya fevkalade önem vermiş

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

ve bu iyi istihbarat çalışmalarıyla başarılı olmuştur. 1815 yılında meşhur Waterloo savaşının neticesi Avrupa'da henüz öğrenilmemişken Rotschild; Prusyalılar ve İngilizlerin Napolyon Bonapart'ı yendiklerini haber almış ve bu haberi iyi bir şekilde değerlendirerek elindeki resmî hisse senetlerini piyasaya sürmüştür. Rotschild'ın sağlam bir haber aldığını bilen diğer banka ve firmalar, İngilizlerin savaşı kaybettiğine ve hisse senetlerinin daha da düşeceğine inanarak ellerindeki resmî senetleri derhal düşük fiyatla elden çıkarmışlardır. Kısa bir müddet zarfında N.Rotschild tüm senetleri çok düşük fiyatla toplamış ve devasa bir servetin sahibi olmuştur.

Asrımızda bilhassa enerji kaynakları büyük önem arz etmektedir. Japonya, Almanya ve Avrupa Birliği üyesi diğer ülkeler enerji ve özellikle petrol ihtiyaçlarını başka ülkelerden temin ettiklerinden, bu sahadaki her türlü gelişmeyi ve yenilenmeyi dikkatle izleyerek daimi biçimde ekonomik istihbarat yapmaktadırlar. ABD ekonomik istihbarata fevkalade önem vererek Enerji Bakanlığı bünyesinde özel bir ekonomik istihbarat ünitesi oluşturmuştur ve dış ekonomik politikasını bu ünitenin edindiği verilere göre yönlendirmektedir. Ülkemizin de süratle bir ekonomik istihbarat birimi tesis etmesi gerekmektedir.

Sosyal İstihbarat

Bir devlette olan sosyal gelişme, değişim ve hareketlilikler çoğu zaman diğer devletler açısından da önem arz eder. Küreselleşen dünyada akıl almaz teknolojik ve telekomünikatif gelişmeler göz önüne alındığında ülkelerin toplumsal hayatları da iç içe girmiş durumdadır ve her devlet sosyal yönden mesafesi ne olursa olsun başka devletlerin toplumlarını etkilemeye ve onlardan etkilenmeye aday durumdadır.

Bir toplumun yaşayış standart ve şekilleri, dinsel ve etnik gruplar varsa bunlarla ilgili hareketlilik ve değişimler, kamuoyunun kayda değer düşünce ve yaklaşımları, toplumda önemli mevki işgal eden insanların istihbarat değeri taşıyan hal ve düşünceleri, magazin şöhrete sahip kişilerin devletle meşru ve gayri meşru ilişkileri gibi hususlar bu istihbarat sahasının faaliyet alanı içerisine girmektedir.

Teknolojik İstihbarat

Çağımız modern istihbarat dünyasında casus uydular, internet ve teknolojinin bütün diğer imkânları yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Casuslukta insan faktörü önemini yitirmemekle birlikte, bilgiye daha az riskli yollardan ve net bir şekilde ulaşmak mümkün hale gelmiştir. Çağımızdaki ilerleme özellikle teknolojik sahada görülmekte, elektronik araç, cihaz ve mucizeler yumağı ile nükleer döneme girilmiş olmaktadır. Bilgisayar ve internet enformasyon sistemleri ile yüksek teknolojik dönem başlamış bulunmaktadır. Bu noktada teknolojik gelişmelerin temini ve tekniklerinin keşfedilmesi hususu da teknolojik istihbarat sistemini aktif olarak devreye sokmuştur.

Bilgiler bazen devletler ve kurumlar arası ücrete tabi anlaşmalar yoluyla tarafların rızasıyla temin edilebileceği gibi, bazen de illegal yollardan istihbarat oyunları ile ele geçirilebilmektedir. 1950'li yıllarda ABD'nin sahip olduğu atom bombası ve nükleer teknoloji bilgileri diğer büyük devletlerin fevkalade ilgisini çekmiş ve neticede Ruslar başarılı istihbarat oyunları ile hem nükleer teknoloji hem de füze ve uçak yapım bilgilerini temin etmeyi başarmışlardır. Buna mukabil İsrail'in ele geçirdiği Rus yapısı tanklar ile Demirperde'den Batı'ya iltica eden askerî pilotların kaçırdığı savaş uçakları da ABD'de tetkik edilerek askerî incelikleri tespit edilmiştir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Günümüzde teknolojiyi en iyi kullanabilen istihbarat örgütlerinin başında CIA (Central Intelligence Agency–ABD Merkezî Haberalma Teşkilâtı) gelir. 1947'de Millî Güvenlik Kanunu ile kumlan CIA muhtemel personelini yalan makinesi ve güvenilirlik testinden geçirir. Köstebeklerin bu testten geçmek için insanüstü bir tepkisizliğe sahip olması gerekir. Yalan makinesi testinin çok daha etkili biçimde kullanıldığı diğer bir istihbarat örgütü ise İsrail'in Mossad'ıdır. Mossad'ın kendi ajanlarına iki haftada bir yalan makinesi testi uyguladığı bilinmektedir. Bu durumda, Mossad içinde başka ülke hesabına çalışabilmek için başka ülke hesabına çalıştığını dahi bilmemek, yani "köstebek olduğunun farkında olmayan bir köstebek olmak" gerekir. Bir kısaltma sanılan ve bu yüzden büyük harflerle yazılan Mossad, aslında kısaltma değildir ve İbranice'de enstitü anlamına gelir.

CIA ve Mossad, dünyanın bütün gelişmiş istihbarat servisleri gibi son dönemlerde bilgisayar teknolojisini bütün unsurlarıyla kullanıyor. Ayrıca casus uydular ve yüksekte uçan casus uçakları bazı dataları elektronik sinyaller ve gelişmiş antenlerle yeryüzüne geri gönderebiliyor. Sismograflar gizli ya da yeraltındaki nükleer testleri kaydedebiliyor. Gizli dinleme aygıtları özel telefon konuşmalarını dinliyor, minyatür kameralar birçok datanın fotoğrafını çekebiliyor ve sonra bu datalar bilgisayarlarla sınıflandırılıp saklanabiliyor.

Gizli servislerin bilgisayar ağlarını son derece güvenli bir sistem üzerine inşa etmeleri gerektiği biliniyor. Çünkü artık dünyada pek çok istihbarat teşkilâtı, network üzerinde çok gizli bilgilere ulaşabilecek bilgisayar uzmanlarını kullanıyor. Yine Soğuk Savaş dönemlerinden bu yana espionaj faaliyetleri yürütülürken televizyon antenleri, uydu çanak antenleri ve diğer becerikli elektronik aletlerden faydalandığı da biliniyor.

Elektronik istihbarat

Modern istihbaratın en çarpıcı ve etkileyici sahasının, geniş anlamda "teknik istihbarat" diyebileceğimiz bu istihbarat dalı olduğunu söylemek yerinde bir tespittir. Bu istihbarat sahası, muhabere istihbaratı, sinyal–telsiz haberleşme seslerini dinleme istihbaratı, fotoğraflama ve film görüntüleme istihbaratı, radarlarla istihbarat ve telemetrik ölçüm (uzaktan mesafe ölçümü) gibi istihbarat dallarının hepsini kapsamaktadır. Çünkü sayılan istihbarat branşlarının hepsi elektronik aygıt ve sistemlere istinaden faaliyet göstermektedir.

Teknoloji harikası sayılan akıllı ve tehlikeli füzelerin ateşlenmesi ve hedefe yönlendirilmeleri elektronik sistemlerle icra edildiği gibi, bağlandıkları hedeflerden saptırılmaları da yine elektronik cihaz ve bilgisayarlarla mümkün olabilmektedir. Bu noktada modern askerî silahlar ve çalışmalar da elektronik gelişimin etki sahasına girmiş bulunmaktadır. Bilgi teknolojisi ve bilgisayarlar artık dünyamıza tamamen hakim bulunmaktadır.

Bilhassa bu istihbarat alanında ABD başı çekmektedir. Soğuk Savaş döneminde ABD'nin Türkiye'de bulunan muhabere ve dinleme istasyonları Sovyetler Birliği ve komünist yayılım etkisini kaybedince ülkemizdeki faaliyetini farklı amaçlarla sürdürmektedir.

NSA– Amerikan Ulusal Güvenlik Ajansı

Dünyada sinyal–işaret istihbaratı, elektronik dinleme ya da elektronik casusluk denince aklımıza ilk gelen kurum Amerika'nın kısa adı NSA olan Millî Güvenlik Ajansı'dır. NSA, dünyanın en yaygın, en gelişmiş elektronik dinleme ve izleme altyapısına sahip 'büyük kulak' ya da 'global kulak' diye de anılan süper gizli bir Amerikan devlet

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

kurumudur. Hakkında bilinenlerin çok sınırlı olduğu kurumun başkanları generallerdir ve bunlar ortalıkta görünmezler, istisnai durumlar dışında pek konuşmazlar.

Amerika'da dünya çapında dinleme faaliyetlerini yürüten üç ayrı kuruluş bulunuyor; NSA (Ulusal Güvenlik Ajansı), FBI (Federal Araştırma Bürosu) ve CIA. ABD'nin 'en büyük kulağı' olan NSA, Başkan Harry S. Truman'ın 24 Ekim 1952'de imzaladığı 'çok gizli' genelgeyle kuruldu. Truman bu yeni kuruluşa, dünya çapında iletişim istihbaratı görevi verdi. Önceleri diplomatların ve askerlerin şifreli telsiz görüşmelerini dinleyen NSA, daha sonraları uluslararası sivil telefon görüşmelerini de hedefleri arasına aldı.

1960'lı ve 70'li yıllarda ortaya çıkan yönlü telsiz haberleşme ve uydu teknolojisi NSA'nın işini daha da kolaylaştırdı. Artık havaya çıkan hiçbir radyo sinyali, hiçbir telefon görüşmesi NSA'nın dünya yüzeyine dağılmış binlerce uzmanının eline düşmekten kurtulamıyordu. NSA'da halen 21 bin personel görev yapıyor. Bu rakam bazı iddialara göre 50 bin civarında. ABD, elektronik istihbarat için yılda 20 milyar dolar harcıyor. NSA'nın yıllık bütçesi ise 3,6 milyar dolar. NSA'nın Boeing 707 uçak gövdeleri üzerinde geliştirilen RG-135 tipi uçakları ABD Hava Kuvvetleri içinde bağımsız olarak görev yapıyor. ABD donanma gemileri görünümündeki gemilerse okyanus ve denizleri denetliyor. NSA'nın yer istasyonlarının ABD büyükelçiliklerinde ya da ABD'ye dost ülkelerin topraklarında, ev sahibi ülkelerin denetimine tabi olmaksızın faaliyette bulunduğu düşünülüyor.

NSA'nın en yakından takip ettiği ülkelerden biri de Türkiye'dir. Hatırlanacağı üzere, 1972 yılının Ağustos ayında çok önemli bir olay meydana gelmişti... İstanbul-Karamürsel dinleme istasyonunda "analizci" olarak çalışan NSA görevlisi Perry Fellwock, gizli bilgileri

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Ramparts isimli bir Amerikan dergisiyle paylaşmış, NSA'nın bütün Sovyet kodlarını kırabileceğini iddia etmiş ve bunu ispatlamaya çalışmıştı. Felhvoek, Türkiye'deki dev çanak antenleri kullanarak Sovyet ordusunun yaptığı telsiz görüşmelerini ve hatta Sovyet Başbakanı Kosigin ile ölümünden kısa bir süre önce kozmonot Vladimir Kamorov arasında geçen dramatik konuşmayı da dinlemişti.

Günümüzde, artık yüzlerce casus uydusu dünya çevresindeki bir yörüngede bulunmaktadır. Bunlar, hem askerî hedefleri gözetlemekte hem de dünyanın neresinde olursa olsun insanların yatak odalarının içlerini bile görüntüleyebilecek uluslararası telefon, teleks veya veri bağlantılarını sistematik olarak inceleyip ilginç bilgilerin bulunup bulunmadığını araştırabilecek niteliktedir.

ABD Ulusal Güvenlik Ajansı (NSA)'nın Örtülü Operasyonları

ABD Ulusal Güvenlik Ajansı'na karşı açılan bir dava dosyası, bireyleri kontrol altında tutmak için tasarlanan ürkütücü teknolojileri ve programları açıklamaktadır.

John St. Clair Akwei, Ulusal Güvenlik Ajansı (NSA)'na Karşı

Aşağıda verilen belge, John St. Clair Akwei tarafından Ulusal Güvenlik Ajansı (NSA)'na karşı Washington'da açılan bir dava dosyasını kapsamakta ve Ulusal Güvenlik Ajansı ile ilgili bilgileri, ulusal güvenlik faaliyetleri teknolojilerini ve yurttaşları izlemek için yapılan örtülü operasyonları–vermektedir:

"Ulusal Güvenlik Ajansının Misyonu ve Yurt İçi İstihbarat Operasyonu

Haberleşme istihbaratı

ABD'de ve dünyada tüm elektronik haberleşmenin yurdu kaplaması, ulusal güvenliği temin eder. Ft. Meade, Maryland'de–ki Ulusal Güvenlik Ajansı 1960'lı yıllardan beri dünyadaki en gelişmiş bilgisayarlara sahiptir. Ulusal Güvenlik Ajansı teknolojisi özel şirketlerden, akademiden ve halktan gizli olarak geliştirilmiş ve yürütülmüştür.

İşaret–Sinyal İstihbaratı

Ulusal Güvenlik Ajansı, işaret istihbaratı görevi için, çevredeki şifresi çözülmüş EMF dalgalarını bilgisayara telsiz olarak kaydetmek ve kişileri vücutlarındaki elektrik akımları ile izlemek için bir bilgisayar programı geliştirdi. İşaret istihbaratı, içinde elektrik akımı bulunan her şeyin çevresine EMF dalga yayan bir manyetik alana sahip olması esasına dayandığı için Ulusal Güvenlik Ajansı/Savunma Departmanı, elektriksel aktivitesi olan insan yapısı veya organik her cismi uzaktan analiz edebilen hususi bir dijital araç geliştirmiştir.

Yurt İçi İstihbarat

Ulusal Güvenlik Ajansı tüm ABD vatandaşlarının kayıtlarına sahiptir. Ulusal Güvenlik Ajansı, 50.000'den fazla ajanından herhangi birinin dikkatini çeken ABD vatandaşları için bilgi toplamaktadır. Bu ajanlar, herhangi bir kişiyi kendiliğinden izleme yetkisine sahiptir. Ulusal Güvenlik Ajansı her mevkide, 'daimi ulusal güvenlik anti terörist gözetim şebekesi–ağı'na sahiptir. Bu gözetim ağı tamamen kılık değiştirmiştir ve halktan gizlenmektedir. Birleşik Devletler'de şahısları takip etme işi Ulusal Güvenlik Ajansı'nın elektronik gözetim ağı ile ucuz ve kolayca yürütülmektedir. Ulusal Güvenlik Ajansı personeli, kendi toplumlarında güya halktan biriymiş gibi hizmet verirler ve

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

izlemek istedikleri kişiler hakkında istihbarat toplayabilmek için örtülü ve yasal işlerde çalışırlar. Toplumdaki Ulusal Güvenlik Ajansı personeli, genellikle sosyal sahada çalışan avukat ve işadamı gibi gizli kimliklere sahiptir.

Ulusal Güvenlik Ajansı personeli, Ulusal Güvenlik Ajan-sı'nın yurt içi istihbarat ağını ve gizli işleri kullanarak, Birleşik Devletler'deki binlerce ferdi yaşamını kontrol edebilir. Bunlar tarafından bağımsız olarak yürütülen operasyonlar bazen kanun sınırlarının ötesine taşabilir. Ulusal Güvenlik Ajansı'nın operasyonları ile yüzlerce sayıda habersiz vatandaşa uzun süreli kontrol ve sabotaj yapılmış olması muhtemeldir. Ulusal Güvenlik Ajansı ağı, Birleşik Devletler vatandaşlarına örtülü olarak suikast veya akıl ve ruh bozuklukları olarak teşhis edilebilecek konulara sebep olacak örtülü psikolojik kontrol operasyonları yapma yeteneğine sahiptir."

Elektronik Gözetim Ağı

1960'lann ilk yıllarında dünyadaki en gelişmiş bilgisayarlar Ulusal Güvenlik Ajansı'nın elinde idi. Bu bilgisayarlarla araştırılan yeni buluşlar Ulusal Güvenlik Ajansı için saklandı. Şu anda Ulusal Güvenlik Ajansı, mevcut bilgisayar teknolojisinin 15 sene ilerisinde olan nanoteknolojik bilgisayarlara sahiptir. Ulusal Güvenlik Ajansı, Birleşik Devletler'de her ortamda bütün haberleşmeleri kontrol eden yapay zekalı gelişmiş bilgisayarlar kullanarak, rahatsızlık verici addettiği bilgileri elde eder. Bu bilgisayarlar bütün haberleşmeleri verici ve alıcı uçlarda denetler. ABD'nin bu rahatsızlık verici haber alma hadisesi Ulusal Güvenlik Ajansı'nın "İşaret İstihbaratı" misyonunun bir sonucudur. Ulusal Güvenlik Ajansı'nın elektronik gözetim ağı, tüm elektromanyetik saha tayfını denetleyebilecek araçların hücreli düzenlenmesine dayanır. Bu cihaz, diğer elektronik savaş programları gibi büyük bir

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

gizlilik içinde geliştirilmiş, yürütülmüş ve muhafaza edilmiştir.

İşaret istihbaratıyla *Uzaktan Bilgisayar Karıştırma* Ulusal Güvenlik Ajansı, Birleşik Devletler'de satılan tüm kişisel bilgisayarların ve diğer tüm bilgisayarların izlerini muhafaza eder. Ulusal Güvenlik Ajansı'nın "elektromanyetik alan-saha cihazı", monitörden ve güç kaynağından çıkan dalgaları süzerek kişisel bilgisayarların devre tablosundan çıkan radyo frekanslarına ayarlanabilir. Bilgisayar devre tablosundan çıkan radyo frekanslı yayın, bilgisayardaki dijital bilgiyi içerir. Ulusal Güvenlik Ajansı'nın cihazından çıkan kodlanmış radyo frekansındaki dalgalar, bilgisayar devreleriyle, bilgisayara girebilir ve bilgisayardaki verileri değiştirebilir.

Ulusal *Güvenlik* Ajansı'nın Elektro Manyetik Beyin Uyarılmasını

Kullanması

Ulusal Güvenlik Ajansı "İşaret İstihbaratı", "Uzaktan Nöral Denetim ve Elektronik Beyin Bağlantısı" için "Elektro Manyetik Beyin Uyarılması"nı kullanmaktadır. NSA bilgisayarında üretilen beyin planlaması, beyindeki elektriksel faaliyetleri sürekli olarak denetlemektedir. NSA ulusal güvenlik gayesiyle, binlerce insanın ferdi beyin haritalarını kaydetmekte ve şifrelemektedir.

Elektronik gözetim amacıyla, beyin konuşma merkezindeki elektrik faaliyetleri, kurbanın sözlü düşüncelerine çevrilebilir. Uzaktan Nöral Denetim, kulağı devre dışı bırakarak ve ses haberleşmesinin doğrudan beyne gitmesini sağlayarak şifrelenmiş işaretleri, beyin işitme korteksine gönderebilir. Uzaktan Nöral Denetim, kurbanla herhangi bir temas olmaksızın, kurbanın beynindeki görsel

korteksteki elektrik faaliyetlerini planlayabilir ve beyindeki tasvirleri (görüntüleri) bir videonun monitöründe gösterebilir. NSA ajanları kurbanın gözlerinin gördüğü her şeyi görürler. Görsel hafıza da görülebilir. Uzaktan Nöral Denetim gözleri ve optik sınırları atlayarak (devre dışı bırakarak), doğrudan görsel kortekse görüntü gönderebilir. NSA ajanları, beynin programlama gayesi için, gözetim altındaki kişi REM uykusunda iken, onun beynine gizlice görüntü yerleştirmek için bunu kullanabilir.

NSA Teknikleri ve Kaynaklar

Uzaktan RNM Cihazları

NSA'nın RNM donatısı izlenen kişilerin beyindeki potansiyelleri uzaktan okuyabilir ve onların verimlerini (performanslarını) etkilemek için sinir sistemi aracılığıyla mesaj gönderebilir. RNM elektronik olarak bireyleri teşhis edebilir ve onları Birleşik Devletler'deki herhangi bir yerde izleyebilir. Bu donatı, bir şebeke (ağ) üzerindedir ve yurt içi istihbarat operasyonları, yönetim güvenliği ve biyoelektrik mücadele durumunda kullanılır.

Metropol Alanlarında Nokta Görevlileri

Her bölgede on binlerce kişi, NSA personeli tarafından örtülü kontrol için teşhis edilen kişileri (bazen bilmeyerek) takip ve kontrol etmek için, mahalle-işyeri casusu ve nokta görevlisi (muhabir) olarak çalışmaktadır. Büro dışında çalışan ajanlar, binlerce kişiyi izleyen nokta görevlileriyle (muhabirlerle) sürekli haberleşme içindedirler. Uzak bölgelerdeki ofislerde çalışan NSA ajanları, gözlemlenen kişiyle temas halinde bulunan ve halk içinde tespit edilen herhangi bir kişiyi anında teşhis edebilirler.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Kimyasal Madde ve ilaçlar Verilmesi için NSA Tarafından Evlere Yerleştirilen Plastik Boru Şebekesi

NSA, uyutma gazı ve beyin yıkamaya yardımcı olan ilaçların verilmesi için kişilerin hava kanallarına ve su musluklarına hat döşemek için gerekli aletlere sahiptir. Bu CIA'in farma–psikolo–jisinin (psikofarmoloji) bir neticesidir.

İnsan Beynindeki EEG'leri Okuyabilen Özel EMF Donatısı

NSA dijital bilgisayarlar kullanılarak kişileri teşhis ve takip edebilir. NSA İşaret istihbaratından gelen EMF (Elektromanyetik Alan) sinyaliyle yapılan ESB (Beynin Elektriksel Uyarılması) kişileri kontrol etmek için kullanılmaktadır.

Yukarıdaki verilerden açıkça görülebileceği gibi ABD Ulusal Güvenlik Ajansı, insan beynine kadar sızan bir örgüt görünümündedir. Bunlar; milyonlarca masum insanın zihnini, günlük olarak kullanılan gelişmiş teknolojileri denetlemektedir ve demokratik toplum diye adlandırdığımız şeyin görünen yüzünün arkasındaki otoriter ve mütehakkim anlayışların kaba bir ifadesidir. Bu dava Amerikan mahkemelerinde görülmektedir. George Orwell'ın meşhur romanı "1984"te tahayyül ettiği "Büyük Birader", maalesef bugünün dünyasının bir gerçeği olmuştur. Büyük birader daimi surette yaptıklarımızı ve düşündüklerimizi takip ve tarassut altında bulundurmaktadır.

Telefon Dinleme Teknikleri

Telefonların dinlenmesi ve takibi, Soğuk Savaş yıllarından bu yana popüleritesini korumaktadır. Hele zamanımızda teknik dinleme boyutları elektronik gelişime paralel olarak fevkalade önemli mesafeler kat etmiş, istihbarat servislerine önemli bir katkı ve kolaylık arz eder hale gelmiştir. Dinleme

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

istihbaratında en çarpıcı konu olarak Echelon sistemine ileride temas edeceğiz.

Kablolu telefonlarda ve mikrofon yolu ile dinleme istihbaratında şu teknikler kullanılmaktadır;

1– Telefon cihazının ahizesi içine mini mikrofon yerleştirilmesi: Mikrofonlar ya da çok küçük olmaları sebebiyle "böcek" olarak tarif edilen cihazlar dinleme amaçlı olarak hemen her yere gizlice ve kolaylıkla konulabilmektedir. Hatta hareket halinde insanın elbiselerinin herhangi bir kısmına raptedildiğinde yine gerekli dinleme ve algılama görevini ifa eder. Bu tür elektronik istihbarat takibine maruz kalma durumundaki resmî ortamlarda güvenli konuşma hattı veya kozmik oda dediğimiz sistemler devreye sokulur ve haberleşme bu suretle yapılır.

2. Telefon hatlarına müdahale edilerek özel teller kullanılması:
Bu teknikte en sıhhatli usul, telefon hatlarını taşıyan direklerden birisinin tepesinden veya sokak çevresinde bulunan hat kutusundan bağlantı sağlanmasıdır. Tabii ki bu eylemlerde dikkat çekme için istihbarat görevlilerinin telekomünikasyon görevlileri ile uyum ve iletişim içerisinde bulunmaları gerekmektedir.
3. Dinleme işlemi yapılacak hedef yerin tabii olduğu santral den faydalanılması: Örneğin şehir veya bina santrallerinde eleman bulundurmamak veya bulunan elemandan istifade etmek yay

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

gın bir uygulamadır.

Ayrıca herhangi bir hat kullanmadan, hedef binanın yan duvarlarına, tavan veya zeminine raptedilen özel gelişmiş elektronik cihazlarla da içerideki ses ve telefon görüşmelerini kaydetmek ve takip etmek mümkündür.

Deniz aşırı ülkelerle yapılan uzak mesafe konuşmalar, su altı telefon kabloları tarafından nakledilmekte olduğundan denizaltı gemileriyle istihbarat faaliyeti de ayrı bir önem kazanmıştır. Bu denizaltı kablolar sisteminin en önemli Avrupa'yı Amerika kıtasına bağlayan birkaç bin km'lik Transatlantik Telefon Hattıdır.

Bilhassa önem arz eden askerî ve diplomatik karargahlar; konsolosluklar, istihbarat birimlerinin faaliyet gösterdiği hizmet binalarında ve buna benzer devletin gizli, stratejik ve önemli işlerinin mütalaa edildiği yapılarda istihbarî dinlemelere karşı güvenli konuşma hatları ve odalar tesis edilmiştir. Buna istihbarat dilinde temiz konuşma hattı denmektedir. Kırmızı hatlı telefonlar, ülkemizde Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve Ulaştırma Bakanlığı'nda bulunur. Askerî kanadın ise siviller için ayrılan bu hatların dışında özel şifreli hatları vardır. Ancak ne yazık ki bu tür istihbarî dinleme olayları, sadece devletin görevli ve yetkili birimlerinin belirli mevzuat prosedürü ile icra ettikleri bir faaliyet olmayıp, zaman zaman sıradan fertlerin, şirketlerin, partilerin, rekabet eden çevrelerin ve tabii ki teröristlerin müracaat edip kullandıkları illegal bir bilgi edinme yolu da olabilmektedir.

1972 yılında ABD'de yaşanmış bir dinleme skandalı olan Wa-tergate hadisesi çarpıcıdır. Dönemin Cumhuriyetçi Başkanı Ric-hard Nixon yaklaşan seçimler sebebiyle tekrar seçilebilmek için rakibi Demokrat Parti'nin seçim stratejisini temin etmek amacıyla bu partinin seçim merkezi olan

Watergate binasındaki bürolara gizlice mikrofon yerleştirme talimatı vermiş, bu mikrofonları yerleştirip dinleme yapan adamlarının hırsız zannedilerek yakalanması üzerine de fevkalade zor duruma düşmüş ve nihayet ses bantlarını teslim ederek 1974'te istifa etmek zorunda kalmıştır.

Bu konuda şu alıntıyı vermemiz gerekir. Özel ajan olarak takdir belgesi de bulunan, NSA'nın eski çalışanlarından **Wayne Madsen** şunları söylemiştir: "Türkiye'de iki yerde telekulağımız var; tüm telefon, faks, cep telefonu ve e-mailleri çözebiliyoruz."¹

Bilimsel İstihbarat

Bilimsel istihbaratın faaliyet sahası; özellikle ilmi araştırma kurumları, üniversitelerdeki laboratuvar çalışmaları ve bilim adamlarının ürettikleri muhtelif formül, icat ve çözümleme gibi olgulardır.

Bu konuda ABD'nin Alaska'da تنها bir bölgede yürüttüğü HAARP adı verilen projesi oldukça çarpıcıdır. Proje amaçları arasında iklimlerin değiştirilmesi, füzelerin istikametlerinin saptırılması gibi hususlar vardır. ABD Savunma Bakanlığı, dünya liderliğini koruyabilmek amacıyla iklimi de kontrol altında tutmaya çalışmaktadır. Hava Kuvvetleri'nin hazırlattığı "Bir güç artırıcı olarak iklim" adlı raporda, iklimin nasıl kontrol altına alınacağı anlatılmaktadır. Raporda, ABD'nin, Körfez ve Bosna savaşlarında meteorolojiyi kullanarak üstünlük sağlamaya çalıştığı, ancak birçok hava operasyonunun da meteorolojik şartlar yüzünden yapılamadığına dikkat çekilmektedir.

1 Kasım Cindemir–Wayne Madsen röportajı, Hürriyet, 4 Haziran 2001

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Buna göre meteorolojik oluşumlara müdahale ederek, 2025'te şunları yapmak mümkün olacak: Radarlara yakalanmayan pilotsuz casus uçakların atmosfere taşıyacağı maddelerle, kurak bölgelerde bile "yağmur" yağdırılabilecek. Tohumlama–ısıtma yöntemiyle, havadan ve karadan müdahaleyle belirli bir bölge üzerindeki "sis" yok edilebilecek. Gelecekte bu işlem mikro–viyole dalgaları ve lazer kullanımıyla çok daha kolaylaşacak; tank ve kara kuvvetleri, askerî üs, ekipman ve operasyonların kamufle edilmesi için de ani ve yoğun sis oluşturulacak.

Tropikal bir fırtınanın açığa çıkardığı enerjinin 10 bin megatonluk bir hidrojen bombasına eşit olduğu düşünülürse, "fırtına yaratma" olanağı, askerî güçlerin elinde müthiş bir silaha dönüşecektir. Bu silah, gelecekte, şimşek oluşturmak ve şimşeği seçilen hedeflere yönlendirmek boyutuna ulaşacak ve "uzayın iklimi–mi"nin kontrol altına alınmasıyla düşman güçlerin haberleşme, radarla ve uzaydan izleme sistemlerini işlemez hale getirecektir.

Siber İstihbarat

Elektronik–otomatik ve dijital sistemler ile ileri teknoloji harikası makinelerin kullanımı ve kontrolü eylemleri, "sibernetik" olarak bilinmektedir. Siber istihbarat tabiri ise, son 20–25 yılın geliştirdiği bir kavramdır ve sibernetik bilimine konu olan araç ve cihazlarla yapılan istihbaratı ifade eder. İleri teknoloji ürünü denilince akla yüzyılın harikası bilgisayarlar gelmektedir. Ve tabii ki bu donanımın getirdiği ve yürüttüğü internet ortamı. Yine bu teknolojik ürünlerle paralel yürüyen ve çağrı ifade eden bilgi (enformasyon) savaşları. Belki de bunların ötesinde ağ savaşları.

Bilgisayar teknolojisinde "donanım" bilgisayarın mekanik kısmını ifade eder. Bunlar monitör, hard disk, ram, faks modem gibi dokunabildiğimiz parçalardır (hardvare). Yazılım ise bilgisayarın fonksiyonlarını ifa edebilmesi için ona verilen tüm bilgi ve komutların listesidir (software).

Bilgisayarın donanım kısmına evvelce gizli bir şekilde raptedilmiş özel bir çip yoluyla veya teknik bir gizli sistem ile ya da klavye tuşlarına saklanmış bir minik parça ile bilgisayar akışının izlenmesi gerçekleştirilmektedir. Bu tür sistemlerde, uyuyan küçük çipler uzaktan komut yoluyla arzu edilen zamanda aktif hale getirilebilmektedir.

Ve bu çağın harikası sayılan makine artık her ortama girmiş, resmî ve gayri resmî, askerî–sivil tüm sahalarda kullanıma geçmiştir. Bilhassa istihbaratta, açık kaynakların geniş ve seri bir şekilde taranması ve birtakım bilgisayar operasyonları ile gizli bilgilere erişim önem kazanmıştır.

Siber istihbarat sahasının en çarpıcı eylem tarzı, "hack" denilen ve bilgisayar sistemini tahrip etmeye yönelik virüsleme ve felce uğratma operasyonlarıdır. Bu saldırılar siber saldırı (syber attack) kavramı içinde mütalaa edilmektedir.

1994 yılının Ekim ayında Pentagon'a bağlı olarak çalışan Savunma Bilimi Kurulu raporu, ABD'nin stratejik amaçlı ve birbiriyle bağlantısız "hacker" saldırıları görüntüsü altında ifa edilen bilinçli bir dış siber saldırıya maruz kalabileceği ve bu saldırıdan ABD'nin haberi bile olmayabileceği konusunu gündeme getirmişti. Bilgi Savaşı mefhumu üzerine çalışmalarını resmî olarak ilk kez 1992 Aralık ayında başlatan ABD Genelkurmayı, 1996 yılında bilgi savaşlarını şu şekilde resmî tanıma döktü: "Ulusal askerî stratejiler doğrultusunda; kendi bilgi ve bilgi sistemlerimizi koruyup etkin bir şekilde kullanırken, diğer bilgi ve bilgi sistemlerini

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

etkilemek."ABD Hava Kuvvetleri'nin bilgi savaşları tanımı ise şöyledir: "Dost kuvvetleri benzer eylemlere karşı korurken, düşmanın bilgi ve bilgi sistemlerini iptal etmeye, kullanmaya, çarpıtmaya veya yok etmeye yönelik olarak bilgi ortamında uygulanan her türlü eylem."

Başta ABD olmak üzere birçok ülke devlet sırlarının terör örgütlerinin veya diğer devletlerin ellerine geçmesinden derin kaygılar duymaktadır. Nitekim son saldırılardan sonra ABD hükümeti kendine ait özel bir internet sitesi kurma planları üzerinde çalışmaktadır. Fiziki olarak internetten ayrı olarak kurulacak olan yeni network veya intranet, devlete ait bilgileri hacker ve virüslerin tehdidinden uzak tutmayı hedeflemektedir. Bir Beyaz Saray sözcüsü, "Siber-uzayımızı hacker'lar, terörist gruplar ve si-ber silahlarını bize karşı kullanmak isteyen yabancı devletlerden korumak zorundayız" diyerek yönetimin internet güvenliği konusundaki endişelerini dile getirmektedir.

Fransa'da ise bambaşka bir kaygı gündeme getirilmektedir. Fransız İstihbarat Servisi ve Savunma Bakanlığı'nın hazırladığı 100 sayfalık "Bilgi Sistemleri Güvenliği: Bağımlılık ve Maruz Kalma" başlıklı rapor Microsoft hakkında farklı bir bakış açısı getirmektedir. Rapordaki ifadeler aynen şöyledir: "Fransızlar tüm dünyada ve kendi ülkelerinde kullanılan bu sisteme güvenmiyorlar. Nedeni sistemin içinde bir casusluk programının varlığına ilişkin şüpheleridir. Sistemin şeffaf olmadığını söylemelerinin altında yatan gerçek de budur. Microsoft'ta birtakım 'arka kapılar' olduğuna dair yaygın söylentileri duymuşlardır ve bağlantılı olarak içini bir türlü tam olarak göremedikleri bu arka kapılar yoluyla gizli bilgilerin Amerikan istihbarat servislerine aktığına inanmaktadırlar."

Fransa'nın endişelerini Rusya'da da görmek olasıdır. Rusya lideri Putin'in orduda ve savunma sanayiinde Microsoft işletim sistemlerinin ve yazılımlarının kullanılmasını bilgi güvenliği açısından yasakladığı belirtilmektedir. Lenta Ajansı'nın haberine göre Putin, 27 Mart'ta yapılan başkanlık seçimlerinin sonuçlarının açıklanmasından bir gün sonra aldığı yasaklama kararını Savunma Bakanlığı eliyle bütün ilgili kurumlara bildirmiştir.

Kimilerine göre 'dâhi', kimilerine göre 'meraklı' olarak adlandırılan hacker'ların yaptığı saldırılar, yazdığı virüsler tüm dünyada bilgisayar sistemlerinin korkulu rüyası durumundadır. ABD'li araştırma kuruluşu CERT'den alınan verilere göre, virüs saldırı sayısı 2003'ün ilk altı ayında 76 bin 500'e ulaştı. Bir önceki yılın toplamı ise 81 bindi. Meşhur Bill Gates de bir hac-ker'di. İlk bilgisayar hacker'ları, üniversitelerde ortaya çıktı. Özellikle Massachusetts Institute of Technology'deki (MIT) yapay zeka laboratuvarı hacker'ların bulunduğu bir platform oldu.

Tüm bu zikredilen ve bilinen noktalara rağmen Türkiye, si-ber dünyaya ve bilgi güvenliğine gerekli ilgiyi göstermemektedir. Bu durum elbette ki kaygı vericidir. İnternette bilgi güvenliğine büyük önem veren birinci ülke İsrail'dir. Türkiye'de internet bilgi güvenliği üzerine program geliştiren bir firma sahibi gerekli desteği bulamadığı için çalışmasını tamamlayamamış, nihayetinde ABD'ye gittiğinde hemen ABD'li Yahudiler kendisine ortaklık teklif etmişlerdir. Uluslararası hacker toplantıları da genelde İsrail'de yapılmaktadır. Meşhur hacker'lar İsrail tarafından davet edilmekte, kendilerine bazı imkânlar sunulmaktadır.

Çin, Almanya, Fransa gibi ülkeler Amerikan Microsoft ürünlerini kamu kurumlarında kullanmamaktadır. Bunun yerine kaynak kodları açık ve millîleştirmeye yatkın Linux işletim sistemleri kullanmaktadırlar. Çin'de bu sistemden

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

başka sistem kullanmak yasaktır. Böylece bilgi altyapılarını dış etki ve tehditlere karşı koruyan bu ülkeler ayrıca milyonlarca dolar tutan lisans ücreti ödemekten de kurtulmaktadırlar. Türkiye'de ise maalesef böyle bir hassasiyet mevcut değildir.

Ülkemizde de görüldüğü gibi terör örgütleri interneti daha çok propaganda ve iletişim aracı olarak kullanmaktadır. Bazen elemanları arasındaki şifreli e–mailler aracılığıyla terör eylemlerini planlayan terör örgütlerinin, interneti daha çok politik ve ideolojik anlamda bir propaganda aracı olarak kullandığı da görülmektedir. Örneğin; 1996 yılında Peru'nun Lima şehrinde Japon Büyükelçiliği'ne saldırarak diplomatik, askerî ve siyasî personeli rehin alan Tubac Amaru adlı terör örgütünün

ABD'de ve Kanada'da bulunan sempatanları örgütün çalışmalarını destekleyen birçok web sitesi kurmuşlardır. Bu sitelerde, propaganda ve eyleme destek çağırısı ile birlikte örgütün Japon Büyükelçilik binasına saldırı planlarını da yayınlamışlardır.

Ülkemizde de terör örgütlerinin bilişim teknolojisinden faydalanmak suretiyle devletin kullandığı link hatlarına, bilgi işlem ve veri merkezlerine, bakanlıklara, PTT–Telekom, EGM ve TSK gibi önem arz eden birimlerin sistemlerine sanal saldırılarda ve eylemlerde bulunabilecekleri veya tahrip edici virüsler aracılığıyla bu sistemleri çökertmek için çalıştıklarına dair istihbarat bilgileri mevcuttur.

Biyografik istihbarat

Biyografi, bilindiği üzere bireylerin hayatlarının akışındaki gelişme, kronoloji ve değişimlerin bir sisteme bağlı şekilde zik–redilmesidir. Bu husus istihbaratta da fevkalade önem taşımaktadır. Hassas vazifeler ifa eden kişiler, devletin

gizlilik dereceli işlerini yürüten görevliler ve kamuoyunca maruf sayılan bireylerin mazilerine, siyasî temayüllerine, özel zevk ve ilgi alanlarına yönelik olarak zaman zaman müracaat edilmesi gereken istihbarî durumlar olabilecektir.

Bu istihbarat branşı, espionaj ve kontrespiyonaj (istihbarata Karşı Koyma-İKK) açısından önemlidir. Çünkü yapılan istihbarat çalışmalarında bilhassa uluslararası alanda görevlendirilen ajanlara suni bir şahsiyet ve hayat hikâyeleri tanzim edilmektedir. Bu tür casusların başarılı şekilde takip edilmeleri, ancak bu hedef kişiler hakkındaki teferruatlı biyografik done ve materyaller sayesinde mümkündür.

Kanaatimizce, biyografik istihbarat yönüyle, açık kaynak taramasında gözden geçirilmesi gereken biyografik eserler fevkalade yardımcıdır. Örneğin, Adam Ironhouse'ın yazdığı ve Kim yayınlarının neşrettiği "Bush'ların Gizli Tarihi" isimli kitap, baba ve oğul Bush hakkında biyografik istihbarat kaynağı olmaya adaydır.

İstihbarata Karşı Koyma (Kontrespiyonaj)

İstihbarata karşı koyma mefhumu; savaş ve barış zamanlarında espionaj, sabotaj ve yıkıcı faaliyetler yoluyla karşı ve yabancı istihbarat servislerinin zararlı faaliyetlerinin tespiti ve etkisiz hale getirilmesi konularını ifade etmektedir.

Espionaj ise bir ülkenin sır olarak sakladığı yüksek güvenlikli bilgilerin, o ülkenin kanunlarını ihlal ederek tamamen gizli metotlarla çalma eylemidir. Kontrespiyonaj da, buna karşı yürütülen faaliyetleri ve ülkeyi espionajdan koruma eylemlerini kapsamaktadır.

Çok sayıda vatandaşımızın hayatını kaybetmesine sebebiyet veren PKK (KADEK) terör örgütü, kendi

militanlarına verdiği talimatlarda; "Örgütsel, siyasî, askerî faaliyetlerde gizlilik esas alınmalı, sırlar ilgisi olmayanlara açıklanmamalı, karşı istihbarat faaliyetlerine yönelik yanıltıcı bilgiler yaymak amacıyla kitle içinde görevliler örgütlendirilmeli, İKK konusunda kitleler eğitilmeli, düşmanın ajan sızdırma faaliyetlerini engellemek için caydırıcı yöntemler geliştirilmelidir" demektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere, illegal terör örgütlerinin dahi üzerinde hassasiyetle durdukları bu sahada devlet istihbarat teşkilâtlarının gereken tedbirleri alması hayati önem taşımaktadır.

İstihbarat Metotları

Takip ve Tarassut

Takip ve tarassut en eski ve klasik uygulamalardan birisidir ve önemini tamamen kaybettiği asla söylenemez. Tarassut sabit ve statik bir hizmet şekli iken, takip hareketli ve dinamik bir olguyu gösterir. Takip, istihbarı çalışma veya soruşturma açısından önem ifade eden şahısların faaliyetlerinin muhtelif şekil ve vasıtalarla izlenmesi, faaliyetlerinin deşifre edilmesi ve bilgi temin edilmesi amacıyla şahısların, araçların ve mahallerin gizli ve sürekli biçimde kontrol altında tutulmasıdır.

Tarassutun en büyük özelliği ise sabit bir yerin sürekli olarak müşahede ve kontrol altında bulundurulmasıdır. Bu hedef mekanlar bazen bir işyeri, büro, otel odası, ev gibi yerler olabilmektedir. Takip ve tarassut faaliyeti ile ilgili olarak eski MİT mensubu Mehmet Eymür'ün tecrübelerine kulak verelim; "Takip ve gözetleme (tarassut) görevi teşkilât'ın en zor, yorucu ve mesuliyetti işlerinden biriydi. Bazen günlerce aynı noktada bekleyerek belli bir adrese gelmesi ihtimali bulunan bir şahsı on yıl önceki resminden veya tarifinden tespit etmeye çalışır, bazen hedef şahısların

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

arkasından yorgunluktan haliniz kalmayınca kadar koşuştururdu–nuz. Aranılan bir şahsın tespit edilmesi veya takip edilen bir hedefin gizli temas ve faaliyetlerinin ortaya çıkarılması durumunda bütün yorgunluklar unutulur, çekilen meşakkatler bir zafer mutluluğuna dönerdi. Takip ve gözetleme faaliyeti ekip halinde yapılır. Ekip mensupları bir futbol takımının oyuncularını gibi hedefi paslaşarak götürürler. Takip, takip edilen kişiye hissettirilmez ve takip neticesi gerekli hasıla alınırsa gol atılmış demektir. ....Türkiye'de bir bütün olarak istihbari faaliyetlerde en disiplinli ülke Sovyetlerdir. İstihbaratın kurallarına harfiyen uyarlar ve dakiktirler. Hiçbir işi şansa bırakmazlar. Bütün istihbari faaliyetleri planlı ve programlıdır. Demirperde ülkeleri içinde Sovyetler kadar başarılı olan bir diğer ülke de Romenlerdir. Bulgarlar ve Yunanlılar bazen soğukkanlılıklarını kaybederler. Takibi sezdikleri zaman dil çıkaran, el işaretleri yapan Bulgar ve Yunanlıları hatırlıyorum... Suriye, Irak ve diğer Arap ülkelerinin istihbarat elemanlarından bazıları üstün vasıflı kişilerdir. Ancak bir bütün olarak alaturka davranışlardan vazgeçemezler. En büyük açıkları kadınlara ve paraya karşı olan zaaflarıdır. Birçoğu görevinden çok ticaretle uğraşırlar. Yurtdışı görevlerini en kazançlı bir şekilde tamamlayarak memleketlerine dönmek en büyük amaçlarıdır. Batılı ülke istihbaratçıları Türkiye'nin müttefiki olmak avantajından faydalanarak gizlilik kurallarına çok dikkat etmezler. Her yerde kulakları olduğundan, istihbarat ve güvenlik teşkilâtlarının kendilerine karşı etkili bir çalışma yapmadıklarını bilir, genellikle dikkatsiz ve açık çalışırlar, istihbarat bir akıl oyunudur. Bu oyunu akıllıca ve kurallarına uygun oynayan daima kazanır. Bunun istisnası tesadüfi rastlaşmalardır. Sovyet ve Demirperde ülkelerine karşı yürütülen planlı faaliyetlerde genellikle başarılı neticeler alınmamıştır."

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Teknik takip–tarassut metotları; dinleme, fotoğraflama, kamera ile çekim yapmak şeklinde sıralanabilir. Bir kişinin kolaylıkla üzerinde taşıyabileceği cihazlar bile vardır. Bu cihazlar arasında ağırlığı 5 gram kadar olan ve ceket yakası altına raptedilip saklanabilen manyetik mikrofonlar mevcuttur. Bu mikrofonlar, yakaya takıldığında görülen kısmının çapı dokuz milimetre kadardır.

Teknik takip ve tarassut faaliyetini icra ederken fotoğraflama da yapılmaktadır. Fotoğraflama faaliyeti de önemli ve hassas bir takip faaliyeti olarak karşımıza çıkar. Artık gelişen teknoloji imkânlarıyla enfraruj ışınlarından istifade ile karanlıkta da fotoğraf çekilebilmektedir.

Zamanımızda takip–tarassut faaliyeti ile ilgili olarak ileri teknoloji ürünü kamera ve fotoğraf makineleri kullanılmaktadır. Ayrıca takipçi elemanların bileklerinde saat gibi taktıkları GPS (Global Positioning System–Küresel Mevki Belirleme) cihazı bulunabilmekte ve bu cihazla hedefle buluşulacak mevkinin konumu anında merkeze iletilebilmekte, belirli bir mesafede konuşulanlar da merkeze nakledilebilmektedir.

Adam Kullanma (Manipülasyon–Angaje)

Burada, profesyonel istihbarat görevlilerinin dışarıdan temin ettiği ya da angaje ettiği insanların kullanılması (devşirme) ve hedef alınmış kurum ve kişilerin ortamına eleman yerleştirme (sızma/hulûrl) söz konusudur.

Sızma ya da hulul durumlarında sızan veya hulul eden ajandan derhal bilgi ve rapor temin edilmesi mümkün olmayabilir. Belirli bir zamanın geçmesi gerekmektedir. Bu gibi sızdırılmış ajanların bir kısmı bazen girdiği hedef servisin ortamında onlara yani karşı tarafa da bilgi ve materyal sunabilirler. Bu durumda çifte ajanlık söz konusu

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

olmaktadır. Bu durumdaki ajan, faaliyetinin durumunu iki taraftan da saklayarak kendi şahsî emellerine hizmet eder. Ya da bu faaliyeti taraflardan birinin bilgisi dahilinde yürütebilir. Bu şekilde bir durum cereyan ettiğinde servislerden birisi çifte ajana, karşı servise iletilmek üzere yanıltıcı ve aldatıcı birtakım bilgi ve materyaller verebilir. Buna manipülasyon denir.

Adam kullanma faaliyetinde bazen size kendi arzusuyla belge ve materyal temin etmek isteyen insanlar da çıkabilmektedir. Bunlara gönüllü ajanlar da diyebiliriz. Bunların çifte ajan olma riskleri yüksektir.

Soğuk Savaş döneminde Demirperde ülkelerinden zikredilen bazı özellikleri taşıyan elemanlar zaman zaman Batı'ya iltica ederek şahsî hayat standartlarını yükseltmek amacıyla bu yola müracaat etmişlerdir.

Devşirilecek ya da angaje edilecek kişinin karşı cinse ya da paraya yönelik illegal zaafı, cinsel sapıklıkları, ideolojileri kullanılarak şahsa şantaj yapılması söz konusu olmaktadır. Bilhassa cinsel sahada istihbarat faaliyeti çokça kullanılan bir yöntemdir. Bu sahayı KGB çok etkin biçimde kullanmıştır. İstihbarat servislerinin kendi elemanlarına psikolojik ve parapsikolojik eğitim vermeleri bir vakıadır. Bilhassa eski KGB ve CIA servisleri anılan metotlara başvurmuşlardır.

Devşirilen ya da sızdırılan ajanların rantabl bir şekilde çalıştırılabilmesi için perde arkasında daimi surette bunları sevk ve idare eden profesyonel istihbaratçılar mevcuttur. Bunlara baş ajan ya da ajan yöneticisi denilebilir. Bunlar özellikle konsolosluk ve elçiliklerde bulunabilirler. Genellikle hiçbir şüphe çekmezler. Ancak kullanılan ajanlar karşı devlet tarafından yakalandığında bu perde arkası yönetici ajanlar derhal ülkeyi terk ederler çünkü kullanılan

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

elemanların itiraflarda bulunması tehlikesi söz konusudur. Ya da karşı devlet tarafından bu yönetici ajanların kimliği ve faaliyeti tespit edildiğinde bu kişi, "persona non grata" yani istenmeyen kişi ilan edilip sınır dışı edilir.

Mülakatla (Sohbet) Bilgilere İntikal

İstihbarat ajanlarının bilgi toplama yöntemlerinden birisi olan sohbet ya da mülakat, hedef kişi ile vasatın üstünde ciddiyetle konuşma metodudur. Özel bir amaç taşımaktadır. Bilgi almak kastıyla yapılan bir konuşma faaliyetidir ve en klasik istihbarat yöntemidir.

Ajan öncelikle hangi konuda ve hangi amaca ilişkin olarak mülakat yapmak istediğini tayin eder. Mülakatta hangi hususların ortaya konacağı evvelce planlanmış olmak durumundadır. Sohbet esnasında kişinin fikri yapı ve davranışlarına uygulanacak etki veya verilecek istikamet önceden bilinmelidir ve mülakat yapılacak kişiyi iyi tanımak gerekmektedir. Ajan, sohbet edeceği kişinin kendi hakkında ne düşünebileceğini kestirmeye çalışmak durumundadır ve tabii ki önyargılarından kurtulmak..

Bilgi toplanması gereken bir konuda, bilgisi olan herhangi bir kişiden, kendisinden bilgi alındığını hissettirmeden bilgi alma yöntemi de yine bu bölümde değerlendirilmelidir ve buna bilgi sızdırma denilebilir.

Bu tür istihbarî faaliyetlerde hedef kişinin zaaflarının istismarı cihetine de gidilmektedir. Bu suretle heyecan ve infiale kapılan hedef kişi, bir çırpıda amaçlanan bilgi ve materyallere ilişkin açıklamalar yapabilmektedir.

Konuşulan hususların açık bir şekilde veya gizli bir tertibatla bant kaydına alınması sohbetin istihbarî değerini artıran bir noktadır.

Sorgulama

Sorgulama da diyalog şeklinde bir istihbarat çalışmasıdır. Muhtelif bilgi ve belgenin teminini sağlayabilmektedir. Çapraz sorgulama da bu konunun tekniklerinden birisi olup birkaç kişi tarafından icra edilen ve arka arkaya farklı noktalardan sorular yönelterek, hedef kişinin yanıtılmasını ve bu suretle birtakım bilgilerin ortaya çıkarılması amacını güder.

Ancak şunu önemle söylemek gerekir ki; istihbarat ajanlarının aktif sorgulama yetkileri mevzuatımız gereği yoktur. Anılan husus adlî bir işlemdir. Adlî görevli birimlerce ifa edilebilmektedir ve onlar da insan haklarını rencide etmeyecek şekilde sorgulama işlemini ifa etmek durumundadırlar.

Şahsen Cumhuriyet Savcılığı yaptığımız muhtelif yerlerde önem arz eden veya bazen adlî önemi az olan birtakım hadiselerde istihbarat birimlerinin haberimiz olmadan sorgulama işlemine fiilen katıldıklarını müşahade ettik. Ancak bu durumlarda derhal konuyu nüfuzumuz altına alıp istihbarat birimlerinin sorgulama faaliyeti içerisinde 'izleyici' olarak bulunup bulunmayacakları hususunda gerekli talimatları verdik ve bazen soruşturmanın yapısı gereği, istihbarat birimlerini sorgulama ve ifade alma işlemini izlemekten men ettik.

Teknik ve Elektronik Faaliyetler

Bu kapsamdaki etkinlikler, istihbarat faaliyetinin üstün yetenekli teknolojik ve elektronik cihazlarla yürütülmesini ifade eder.

Bu meyanda teknik dinleme istihbaratı, Echelon sistemi, görüntü ve fotoğraf istihbaratı, uydular ve uzay araçları ile

yapılan istihbarı çalışmalar, radarlarla yapılan istihbarat, tele–metrik ölçüm (mesafe ölçümü) ve siber istihbarat çalışmaları zikredilebilir.

Provokasyon ve Propaganda

Provokasyon kışkırtma, aldatma, yanıltma ya da öfkelenendirme yolu ile, hedef teşkil eden gizli servisin, grubun veya şahısların planlanan bir amaca sevk edilmesini, söz veya davranışlarla bir açıklamada bulunmalarını sağlamak amacıyla tertiplenen bir gizli istihbarat faaliyetidir.

Burada da hedefin insani zaafalarını istismar etmek suretiyle infiale kapılan hedefin birtakım bilgi ve materyalleri açıklamaya yöneltmesi söz konusudur.

Provokatörlüğü yürütecek olan istihbarat görevlisi, bir psikolog kadar insan bilimlerini bilmeli, toplum psikolojisini çok iyi değerlendirmeli, nerede hangi hareketi yapacağını veya hangi sözü söyleyeceğini, hangi tavrı takınacağını zaman ve zeminin elverişli olup olmadığını, çok iyi bir şekilde dengeleme yeteneğinde olmalıdır.

Bu sahada propaganda faaliyeti de önem arz etmektedir. İstihbarat servisleri bazen arzu ettikleri ortamı oluşturabilmek için yazılı ve görsel yayın organları vasıtasıyla bu faaliyeti icra ederler. Philip Agee, CIA'in propaganda konusunda kullandığı yöntemleri şu şekilde açıklamaktadır:

"Bu propagandalarda CIA'in rolü, resmî propaganda bölümünce 'Beyaz, Gri ve Siyah' olarak üç genel gruba ayrılır. Beyaz propaganda, açıkça Amerikan hükümeti, yani Amerikan Danışma Bürosu'nca (USIA) yapılan propaganda olarak kabul edilir. Gri propaganda, malzemesinin

kaynağını Amerikan hükümeti olarak göstermeyen ve kendi malzemeleri gibi yayan kişi ya da örgütler aracılığıyla yapılır. Siyah propaganda ise, hiçbir kaynağa dayanmayan, var olmayan bir kaynağa dayanıyor gibi gösterilen ya da gerçek bir kaynakla ilgili sahte bir propagandadır. CIA, siyah propaganda çalışmaları yapmaya yetkili tek Amerikan hükümet kuruluşudur. Gündelik basın, kitaplar, dergiler, radyo–televizyon,

duvarlara yazılan yazılar, el ilanları, dinî ve politik konuşmalarla siyah ve gri propagandanın uygulandığı ülkeler de vardır."²

Beyaz propaganda da hedef ve kaynak açık ve nettir. Gri propaganda da kaynak ve hedef kesin olarak belirtilmemiştir. İstihbarat faaliyeti olarak propagandada belirli ilkeler geçerlidir.

Cazibe ilkesi: İstihbarat faaliyetine konu olan düşünceler, ilgi çekici ve cezbedici bir biçim ve kalıpla topluma enjekte edilir.

Netlik ve sadelik ilkesi: Propaganda konusu düşünce ve fikirlerin hedef kitle ve topluma anlaşılabilir, açık ve net bir şekilde, sade ve basit kalıplarla hedef kitlenin anlayabileceği standartta aktarılması gerekmektedir.

Sempatiktik ilkesi: Hedef kitleye enjekte edilecek düşünceler için sempatik bir ortam yaratmak gerekir. Bu şekilde kullanılan fikirler etrafında bir duygu birlikteliği teşkil edilir.

Sürpriz ilkesi: Kısa süreli olarak hedef kitlede şaşkınlık ve inial yaratılarak, düşüncelerin enjekte ve kabul ettirilmesini ifade eder.

Sentez ilkesi: Burada empoze edilmek istenen düşünceler, hedef topluma parça parça verilir. Belirli bir aşamadan sonra bu bölümlenmiş fikirlerin birleştirilmesi yani sentezi ile ana temaya ulaşılır.

Tekrar etme ilkesi: Aşılması gereken fikirler, hedef topluma matuf olarak daimi surette tekrar edilerek her fırsatta gündeme getirilir. Bu ilke gerçekten ülkemizde de geniş bir hayat sahası bulmaktadır. Ülkemizde oluşturulan gündemlere bu açıdan bakıldığında, birtakım olay ve suni krizlerin manası fevkalade açık bir şekilde çözümlenebilecektir.

İşbağ (doyma–doyurma) ilkesi: Hedef kitleyi doyum noktasına getirdikten sonra lüzumsuz tekrarlardan kaçınmayı ifade eder. Tekrar ilkesinin zıddı durumundadır.

2 Philip Agee, CIA *Günlüğü*

Armoni ilkesi: Bu prensip orkestrasyon veya ahenk verme olarak da adlandırılmaktadır. Hedef kitle üzerinde istihbarı propaganda faaliyetini yürütürken, itinayla takip edilmesi gereken sıralama, uyum ve metotları ifade eder.

Tek Hasım–Tek Düşman ilkesi: Üzerinde istihbarı propaganda faaliyeti yürütülecek hedef kitle geniş tutulmamalı, daha dar ve küçük şahıs ve topluluklar hedef alınmalıdır.

Birlik ve sirayet ilkesi : Empoze edilen ve ileri sürülen fikirlerin gruplar arası dolaşımını temin etmek içrh toplum ve kitle psikolojisinden faydalanmak söz konusudur.

Dezenformasyon

Gizli servislerce kamuoyu ve hedefin bulunduğu iletişim ortamına belirli bir amaca yönelik yanıltıcı, yanlış veya eksik bilgilerin pompalanması dezenformasyon kavramı ile ifade edilmektedir. Rusça'daki "disinformatsia" kelimesinden kaynaklanan dezenformasyonun temelinde "düşmanın kafasını karıştırmak ya da zor durumda bırakmak için kasıtlı ya da yalan bilgilerin yayılması ve basın aracılığıyla kamuoyuna aktarılması" bulunmaktadır. Bu tür haber ve bilgilere fabrikasyon haber ve bunu üretenlere de fabrikatör denilmektedir.

İstihbarat dünyasına bu silahı kazandıran, efsane Rus gizli servisi KGB'dir. Dünya gündemini çalkalayan birçok önemli olayın altında bu önemli istihbarat silahı yatar. Örneğin 1973 yılında Şili'de Allende'in devrilmesi ve yerine Pinochet'in geçirilmesi ile sahneye çıkan devrim; özgürlükçü düşünceleri ve sosyalist tavrıyla Amerika'yı karşısına alan Allende'e karşı CIA tarafından yapılmış bir dezenformasyon operasyonudur. Yine CIA'in başarılı bir dezenformasyon operasyonu SDI (Strategic Defense Initiative) yani Yıldız Savaşları projesidir. Daha henüz AR-GE aşamasında olduğu halde çok güçlü bir savunma silahı olarak (anlatıldığı üzere uydular vasıtasıyla kurulan ve Rusya'da ateşlenecek kıtalararası füzeleri daha atmosfere girmeden vuracak süper lazer silahları olarak) lanse edilen bu proje nedeniyle Rusya bu konuda çok geride kaldığını düşünerek tüm silahlanma harcamalarını arttırmış ve bunun sonucunda kendisini ve ekonomisini çökertmiştir. Bu dezenformasyon oyununun sonunda Soğuk Savaş'ın bitimi hızlanmış hatta tamamlanmıştır.

Madem dezenformasyonun mucidi Ruslar dedik, biraz da onların oyunlarından bahsedelim. (Bu noktada zikretmek gerekir ki, ABD'nin teknolojik gücüne karşın Ruslar her zaman insanları çok daha iyi ve etkili kullanmışlardır.) 1980'lerin ortasında Hindistan'da yayımlanan ve Rusya

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

yandaşı olan *Patriot* gazetesinin geçtiği habere göre CIA'nın laboratuvarlarında geliştirilen AIDS hastalığı, dünyaya yine CIA tarafından bulaştırılmıştır. Bu haber Doğu Bloku ve Rus haber ajansları tarafından desteklenir ve bir süre sonra Üçüncü Dünya ülkelerine de kayar. Ve son noktayı, 1987 yılının Mart ayında CBS televizyonun akşam haberlerinde Rusların konuyla ilgili olarak CIA ve Pentagon'u suçladığı bir açıklamayı yayınlaması koyar. Bu ve buna benzer dezenformasyon oyunları casusluk dünyasında son dönemde oldukça hızlı kullanılmıştır. Hatta istihbarat kurumlarının sırf bu işler için masaları vardır. Nereden nereye... Zamanında KGB'nin bu oyunları Türkiye üzerinde oynadığı da kaynaklarda geçer. Türkiye ve Doğu ile Batı'nın çakışma noktasında gizli servislerin cirit attığı ülkeler bu tip operasyonlar için en güzel yerlerden biridir.

Gelişen Teknoloji ve İstihbarat

Echelon Sistemi

Dünyadaki bütün telefon, faks, telsiz, SMS ve elektronik posta iletişimini dinleyen dev bir kulak: ECHELON.

Dünyanın gizli bir kulak tarafından dinlendiği aslında 1960 yılında ortaya çıkmıştı. Rusya'ya iltica eden iki NSA görevlisi Ber-non Mitchell ve William Martin, 6 Eylül 1960'da Moskova'da düzenlenen bir basın toplantısında NSA'nın 2000 dinleme istasyonu, bunların kurulu olduğu ülkeler de dahil olmak üzere en az 40 ülkenin gizli haberleşmesini dinlediğini açıkladılar. Dünyanın her yanına dağılmış olan istasyonlardaki binlerce analistin, mesajlarını izlediği "mimli" kişiler arasında, Afrikalı gerilla liderlerinin yanı sıra, Vietnam Savaşı'na karşı çıkan aktris Jane Fonda ile bebek bakımı uzmanı Dr. Benjamin Spock da bulunuyordu.

ABD'nin sürekli inkâr ettiği Echelon sisteminin varlığı resmî olarak ilk kez 23 Mayıs 1999'da Avustralya Canberra'daki Savunma Sinyalleri Müdürlüğü (DSD) Başkanı Martin Brady'nin yaptığı açıklamayla kabul edildi. Brady, ülkesinin 50 yıldır var olan ve gizlenen küresel bir elektronik izleme sisteminin parçası olduğunu kabul eden ilk kişiydi. Bu gelişme, üye ülkeleri, en çok da ABD ve İngiltere'yi rahatsız etti. Sisteme 5 ülke üye idi ve diğer üyeler, Yeni Zelanda ve Kanada idi. Ayrıca, çeşitli müttefik ülkelerde de Echelon'un üsleri bulunuyordu.

Echelon sistemi, 5 devletin (ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda) istihbarat örgütlerinin dünya üzerindeki iletişim sistemlerini denetlemek için kurdukları ortak projenin kod adıdır. Echelon projesinin temelleri 1947'deki UKUSA anlaşmasıyla atılmış ve 1971'de hayata geçmesinden günümüze dek kapsamını ve kullandığı teknolojileri sürekli genişletmiştir. Liderliğini ABD Millî Güvenlik Dairesi NSA'nın yaptığı Echelon'un bugün telefon görüşmeleri, e–mailler, internet bağlantıları, uydu haberleşmeleri gibi akla gelebilecek tüm modern iletişim sistemlerini büyük oranda denetlediğine inanılmaktadır.

Echelon sisteminin bilgi ve veri toplamak için kullandığı muhtelif yollar vardır. Gelişmiş anten sistemleriyle uydu haberleşmelerini dinlemek (ki çeşitli raporlara göre bu antenler ABD, İtalya, İngiltere, Türkiye, Yeni Zelanda, Kanada, Avustralya, Pakistan, Kenya topraklarında ve muhtemelen diğer bazı ülkelerde de faaliyettedir), yeryüzündeki telefon hatlarını dinlemek, internet bağlantılarını dinlemek (internet ağının anahtar bağlantı–router noktalarında Echelon'un veri iletişimini filtreden geçiren sniffer sistemlerinin bulunduğu) inanılmaktadır), kıtalararası iletişim hatlarını dinlemek (ABD'nin okyanus tabanındaki telefon hatlarını kontrol altında tutabilmek için bu kabloları dinleme cihazları

yerleştirdiği bilinmektedir, bu cihazlardan biri 1982'de kabloların bakımını yapan bir Fransız sualtı ekibi tarafından bulunmuştur) gibi çeşitli yöntemlerle, dünya üzerindeki iletişim sistemlerinden geçen veri paketleri Echelon tarafından düzenli olarak toplanmaktadır. Elde edilen bu veriler, Dictionary (sözlük) adı verilen bir filtreleme sisteminden geğirilir. Dictionary; dinlenen veriler içinde Echelon projesinin 5 ortak devletince belirlenen anahtar kelimeler, isimler, adresler gibi bilgileri tarayan bir bilgisayarlar ağıdır. Ayıklanan bu "tehlikeli" iletişim unsurları uzmanlarca incelenmek üzere takibe alınır.

Avrupa Parlamentosu'nda Echelon'la ilgili olarak ilk defa 1988'de bir rapor yayınlandı. 1997'de Steve Wright tarafından hazırlanan Avrupa Parlamentosu raporu, Echelon hakkında daha detaylı bilgiler içeriyordu. Bu rapora göre ABD Avrupa'daki telefon, faks ve e-mail haberleşmelerinin %90'ını Echelon sistemiyle denetliyordu. Avrupa Parlamentosu'nu rahatsız eden nokta, bu sistemin potansiyel terör eylemleriyle ilgili bilgilerin ele geğirilmesinin yanında, çeşitli ülkelerle ilgili ekonomik istihbaratın da ele geğirilmesine olanak vermesiydi. Gerçekten de Soğuk Savaş dönemi sırasında geliştirilen ve askerî bilgileri filtreleyen çeşitli elektronik istihbarat sistemlerinin aksine Echelon, resmî daireler, şirketler, organizasyonlar ve bireyler gibi kaynakları dinlemektedir.

Avrupa Parlamentosu bu kaygıların sonucu olarak kişisel mahremiyetin korunmasına yönelik bir araştırma komitesi görevlendirdi, italyan hükümeti, Echelon'un bilgi toplama yöntemlerinin İtalyan kanunlarına aykırılığının incelenmesi için bir komisyon kurdu. Danimarka Parlamentosu da benzer bir araştırma başlattı. Ve 1999'da ABD'deki elektronik mahremiyet örgütü EPIC, Echelon'un faaliyetleriyle ilgili olarak ABD hükümetini mahkemeye verdi.

Echelon'un 1947 UKUSA anlaşmasında karara bağlanan temel görevi ulusal güvenliğin korunmasıydı. Projenin bugün de bu amaca hizmet ettiği biliniyor. Ama bunun yanında endüstriyel casusluk, (Amnesty International, Greenpeace gibi) sivil oluşumların denetlenmesi ve kişisel iletişimin kontrol altında tutulması gibi otoriter amaçlarla da kullanıldığı konusunda deliller vardır. Echelon türünün tek örneği değildir; Rusya, Fransa, İsrail gibi devletlerin de benzer sistemler kullandığı biliniyor ama Echelon benzerlerinin en gelişmişidir.

Echelon'a tepki gösteren Avrupa Birliği el altından "kendi Echelon"u olan **ENFOPOL** adlı sistemi geliştirmektedir. Enfo-pol ortak para birimi ve AGSK (Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği) ile hız kazanan Avrupa'nın entegrasyonu sürecinde, casusluk örgütlerinin de "entegre" olması anlamına geliyor. Hazırlıkları kamuoyundan gizli bir şekilde yürütülen Enfopol hakkında kimi bilgiler basına ilk kez 1999 Ocak'ında yansıdı. Avrupa Birliği Adalet ve İç İlişkiler Komisyonu desteğiyle hazırlanan Enfopol telefon, internet, faks ve teleks gibi Avrupa çapındaki tüm görsel ve işitsel iletişimin izlenmesini sağlıyor. Amaç; "ulusal sınırları aşan, kesintisiz bir telekomünikasyon takip sistemi" oluşturmak.

NSA'nın en yakından takip ettiği ülkelerden biri de Türkiye'dir. Hatırlanacağı üzere, 1972 yılının Ağustos ayında cereyan eden çok önemli bir olayda, İstanbul-Karamürsel dinleme istasyonunda "analizci" olarak çalışan NSA görevlisi Perry Fellwock, gizli bilgileri Ramparts isimli bir Amerikan dergisiyle paylaşmış, NSA'nın bütün Sovyet kodlarını kırabileceğini iddia etmiş ve bunu ispatlamaya çalışmıştı. Fellwock, Türkiye'deki dev çanak antenleri kullanarak Sovyet ordusunun yaptığı telsiz görüşmelerini ve hatta Sovyet Başbakanı Kosigin ile ölümünden kısa bir süre önce kozmonot Vladimir Kamorov arasında geçen dramatik konuşmayı da dinlemişti.

Zaten bütün dünyadan gelen gizli bilgiler NSA'nın Fort Meade'deki merkezî bilgisayarını "Texta"da toplanmaktadır. Bu açıdan Türkiye'de Genelkurmay'ın veya başkaca hassas kurum ve kişilerin telefonlarının dinlenip dinlenmediğini tartışmak bile yersizdir. Yine Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ABD'nin, Türkiye'deki birçok üssünü feshetmesine rağmen dinleme üslerine dokunmadığı, aksine daha da güçlendirdiği de unutulmaması gereken bir noktadır.

ABD'nin, PKK örgütünün başı Abdullah Öcalan'ı örtülü bir operasyonla ele geçirip Türkiye'ye teslim etmesinde Echelon'un rol oynadığı iddia edilmiştir. Türk hükümetine yapılan bu 'iyilik' karşılığında ne alındığı ise halen net olarak bilinmemektedir.

– ABD ve 11 Eylül

11 Eylül'deki saldırılar sonrasında Echelon gibi yüksek teknolojiye sahip bir sistemin kurucusu olan ABD'nin, bu saldırıları neden önceden tespit edemediği tartışıldı. 11 Eylül saldırılarının, ABD'nin dünyadaki hakimiyetini temin etme operasyonunun bir parçası olduğu şeklindeki komplo teorilerini göz ardı ettiğimizde, NSA'nın 11 Eylül saldırılarını haber alamamasında en önemli sebep olarak kriptoloji öne çıkmaktadır.

Eskiden bu tür bir kriptoloji sistemini layıkıyla kullananlar sadece casuslar ve askerlerdi, bu husus sivil kesimce bilinmemekte ve takip edilmemekteydi. Ancak günümüzde gelişen siber dünyada, küçük yaşlarda bile birçok bilgisayar dahisiyle karşılaşmaktayız. Nitekim 1991'de birden her şey değişti; genç bir Amerikalı bilgisayarçı Phil Zimmerman, kendi bulduğu, çözümünü son derece zor, çok basit bir şifre programını ücretsiz olarak internet aracılığıyla bütün dünyaya yaydı. Bu şifre PGP (Pretty Good Privacy/

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Mükemmel Sır Saklama) olarak biliniyor. Bundan sonra NSA'yı ve dünyanın bütün gizli servislerini bir korkudur aldı; onlar ki yıllardır güvenli bir iletişim için en iyi şifreyi arayıp duruyorlardı.

PGP'den sonra ona benzer daha mükemmel şifreler bulundu. NSA bilgisayarları bunların hiçbirini –ya da hemen hemen hiçbirini– çözememektedir. Bunun için 250 haneli sayılarla oluşturulan ve çözümü süper bilgisayarların bin yıllarını alabilecek bu şifrelerin çözümü için NSA, kuramsal olarak bunları birkaç saniye içinde çözebilecek kuantum bilgisayarların gelişmesini sabırsızlıkla beklemekte ve bu araştırmaları cömertçe desteklemektedir. Kanaatlere göre, 11 Eylül saldırısını düzenleyenler, yüksek güvenlikli şifreleme sistemlerini kullandılar ve bu sebeple Eche–lon bu saldırıyı haber alamadı.

11 Eylül saldırıları sonrasında;

- CIA'nin resmen desteklediği teknoloji firmaları ve teknolojiler giderek çoğalmaktadır, kapsam da genişlemektedir.
- ABD'deki teknoloji firmaları, yönetimin büyüyen 'güvenlik' bütçesinden pay kapmak için dikkat çekici bir yarışmaya girmiştir.
- 11 Eylül saldırılarını önleyememekle suçlanan ve ABD'yi 'siber–saldırlara ve yüksek–teknoloji suçlarına' karşı korumayı öncelikli hedefleri arasına alan FBI, ciddi bir yeniden yapılanmaya girişmiştir ve web üzerinde her türlü iletişimi istediği gibi kontrol edebilecek yetkiler istemektedir.

Elektromanyetik ve Psikotronik Operasyonlar

Bilgisayarımızın klavyesinden, ekranından, modem kablосundan ve muhtelif parçalarından yayılan elektromanyetik salı–nımlar klavyede bastığımız tuşlara, ekranımızdaki görüntüye ve modemimizle bilgisayarımız arasında geçen bilgilere bağlantılıdır. Yeterli donanıma sahip herhangi biri bu ışınları bir veya iki kilometreye varabilen bir mesafeden kaydedebilir ve ekranınızda ne görüldüğünü, klavyenize ne girdiğinizi veya modeminizden ne geçtiğini bu ışınları işleyerek tekrar oluşturabilir. Bunlar elektromanyetik izleme operasyonlarıdır.

Bu ışınların varlığından şüphe duyuyorsanız herhangi bir ucuz radyoyla bilgisayarınızın yaydığı "parazitleri" çeşitli bantlardan (FM, kısa dalgalar vs) rahatça duyabilirsiniz. Özellikle ekrana–nızdaki değişik görüntülerin nasıl değişik parazitlere yol açtığına dikkat ediniz. Bu "parazit yayınları" anlaşılabilir işaretlere çevirmek sanıldığından çok daha kolaydır.

Elektromanyetik izleme ve dinlemeden korunma yöntemleri şunlardır:

1. Kullanılan aletlerin söz konusu açık verici dalgaları yaymasını zırlama, filtreleme gibi yöntemlerle engellemek
2. Yayılan dalgalara gürültü ekleyerek anlaşılmaz kılmak veya aletlerin çalışma temelini değiştirerek yayılan işaretleri işlenen bilgiden arındırmak.

Genelkurmay Başkanlığı'na elektromanyetik radyasyon, elektromanyetik izleme sistemi gibi konularda danışmanlık

yapan, Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Selim Şeker, son zamanlarda üst üste düşen uçaklarla ilgili ilginç bir ihtimali daha gündeme getirmiştir. Elektromanyetik silahlarla sadece uçakların değil, uyduların bile düşürülebileceğini söyleyen Prof. Dr. Şeker, özellikle ABD'nin son yıllarda elektromanyetik silahlarla ilgili çalışmalarına hız verdiğini belirtiyor: "Sadece uçakları değil, uzaydaki uyduları bile düşürebilirsiniz. Size ilginç bir olay anlatayım. Bundan üç yıl önce Bursa'daki bir yerel radyonun anteni, Fransa'nın uzaydaki uydusunu son derece kötü etkiliyordu. Ve bu durum iki ülke arasında diplomatik bir krize neden oldu. Özellikle ABD son yıllarda elektromanyetik silahlarla ilgili çalışmalarına hız verdi. ABD bu silah sistemi vasıtasıyla dünyanın herhangi bir yerinden, dünyanın herhangi bir yerindeki bir uçağı hiç iz bırakmadan, uçağın elektronik aksamını bozarak düşürebilir. Elektronik sistemler faaliyetlerini yaparken kaçınılmaz olarak radyasyon yayarlar. Uçakları düşürmek için elektromanyetik pals (elektromanyetik sinyal) gönderilir. Uyduyu düşürmek için yerin altına post-jeneratörler yerleştirmek gerekir. Elektromanyetik pals göndericilerle, bu palsların şiddetini artırarak etkinizi artırabilirsiniz. Bu bir elektromanyetik bombardımandır. Örneğin şu gördüğünüz kablodan bir amper geçerse bir şey olmaz, ama yüz amper geçerse, bu kablo yanar. Bunun şiddetinin arttığını ve bir uçağı yönlendirildiğini düşünün. ABD ordusu bu konuda çok ileride."

Prof. Dr. Selim Şeker, Amerika'da bu tür dış etkilerden ötürü birçok uçağın düştüğünü söylüyor. Örneğin; 1996'da New York'un JFK Havalimanından kalkan TWA 800 sayılı uçağın, Long Island açıklarında aniden havada infilak etmesi ve denize çakılmasını bu konuyla ilişkilendiriyor.

Bu teori, Elaine Scarry tarafından *The New York Review of Books* dergisinin internet sitesinde çok kapsamlı bir yazıda

dile getirildi. Yazıda özetle şöyle deniliyor: O gece hava kuvvetlerinin uçakları kendi alanlarında 'elektronik savaş oyunu' oynamaktaydılar. Bunlardan gelen sinyal TWA 800'ün uçuş sistemlerini bir anda çökertti ve hiç beklenmeyen facia oldu.

Prof. Selim Şeker, ülkemizde yaşanan son uçak kazalarına da bir dış etkinin sebep olabileceğini ifade ediyor. Akçadağ'da düşen Casa tipi uçağın NATO üssüne olan yakınlığına dikkat çeken Şeker, üssün bütün iletişimini uydu ile yaptığını hatırlatıyor.

– *Bir Uzaktan Kumanda Mucizesi: JPALS*

Amerika'nın kalbine yönelik 11 Eylül saldırılarından sonra herkes bu saldırının nasıl 'başarıldığı'nı tartıştı. Havalimanlarındaki güvenlik arttırıldı, tipinden şüphelenilen herkes, –Başkanın koruması bile olsa– karga tulumba uçaklardan indirilmeye başlandı. Ancak havacılık dünyasındaki yaygın kanı uçakların kaçırılma sonrası kulelere çarptırılmadığı yönünde.

Bu yöndeki bilgiler tartışılırken FBI tarafından yapılan ve son derece gizli tutulan bir gözaltına alma eylemi bu şüpheleri destekler nitelikteydi. FBI, Amerikan silah sanayi devlerinden olan Raytheon firmasının 10 proje elemanını sorguya alıp 'JPALS'ın başkalarının eline geçip geçmediğini araştırdı. Peki neydi JPALS ve Raytheon Başkanı Daniel Burnham ile JPALS proje sorumlusu Bruce Solomon'a sıkıntılı günler yaşatan olaylar dizisi?

Giderek yoğunlaşan hava trafiğini kontrol etmek ve 'istenmeyen durumlarda' uçakların tehlike kaynağı olmasını önlemek amacı ile başlatılan bir projeydi JPALS. Projeyi yüklenen ise Amerikan silah sanayinin en büyük firması olan Raytheon'dı. Yaklaşık 20 firması ile hava ve deniz

elektronik iletişim alanında faaliyet gösteren, hava savunma ve savaş sistemlerinden hava trafik kontrol sistemlerine kadar her alana yayılan Raytheon 1984 yılından bu yana GPS teknolojisini kullanarak sivil uçakların yerden kontrolü projesini yürütüyordu. Derken Raytheon konuyla ilgili ilk basın açıklamasını yaptı ve kontrol dışına çıkan uçaklara JPALS ile yerden müdahale edilebileceğini açıkladı.

İşte ne olduysa bundan sonra oldu. 11 Eylül saldırılarından sonra harekete geçen Amerikan Savunma Bakanlığı Pentagon, JPALS projesinin başkalarının eline geçmiş olabileceğini soruşturuyor. Çünkü proje henüz deneme aşamasında olsa bile yerden yapılan müdahalelerle ister sivil ister askerî olsun kontrol alanına giren tüm uçakların uçuş sistem kodları –pilot vermese bile–çözülüyor ve uçaklar ele geçirilebiliyor. Böylece ister hava korsanları tarafından kaçırılsın ister hava muhalefeti ile olsun tehlike arz eden uçaklar güvenli bir yere indirilebiliyor. Gerek FBI gerekse de Pentagon şimdi bu projenin bilgilerinin kimin eline geçtiğini bulmaya çalışıyor. Çünkü kamuoyuna tamamen barışçıl amaçlarla geliştirildiği açıklanan bu proje istenildiği zaman uçakları bir silaha dönüştürebiliyor.

ABD'nin deneme çalışmalarını yürüttüğü "e-bomba", yani elektro mekanik bomba, aklın sınırlarını bile zorlayacak kadar büyük felaketlere yol açabilecek. Her şey bir göz kırpması kadar kısa bir zaman içinde olup bitecek. Evinin içinde kendi halinde oturan biri önce uzaktan keskin bir çatırtı duyacak. Muhtemelen bu sesi bir şimşek veya yıldırım sanacak. Ama o bunları düşünene kadar, uygar dünya en az 200 yıl önceye, elektriğin henüz keşfedilmediği yarı karanlık dönemlere geri dönecek. Flüoresan ışıklarıyla televizyon ekranları, düğmeleri kapatıldığı halde korkunç bir şekilde parlamaya başlayacak. Elektrik ve telefon kabloları o kadar ısınacak ki, plastik kaplar eriyecek, ozon tabakasını yanmış plastik kokusu

dolduracak. El bilgisayarlarıyla MP3 player'ların pilleri aşırı yüklenecek ve bu aletler elle tutulmayacak kadar ısınacak. Bilgisayarlar kül olacak, içlerinde sağlam en küçük bir bilgi kırıntısı bile kalmayacak. Radyolar, telefonlar, telsizler ve hatta dizel motorlu birkaçı dışında akla gelebilecek bütün makineler bir daha çalışmamak üzere susacak. Bu sırada insanların tırnağına bile bir şey olmayacak ama insanlık kendini göz açıp kapayıncaya kadar 200 yıl geride bulacak. Avustralyalı yüksek teknolojili savaş uzmanı Carlo Kopp'a göre, bu korkunç silahı 1940'ların teknolojisiyle bile yapmak ve üstelik sadece 400 dolara mal etmek mümkün. O yüzden, siber terörizmin konuşulduğu bir dünyada teröristlerin bu silaha ne kadar yakın olduklarını görmek de çok kolay. Yani sadece 400 dolara mal olan bir elektromanyetik bomba, bir göz kırpması süresinde, uyarlığı tam 200 yıl geriye götürebilecek.

ABD'nin bu sahada HAARP kısaltmasıyla bir sistem daha geliştirdiği, bu sistem sayesinde çok güçlü elektromanyetik dalgalarla dünyanın herhangi bir yerine odaklayarak gönderebileceği ve bu sayede depremleri dahi tetikleyebileceği söylenmektedir. Dikkat edilirse Afganistan Savaşı'nın başladığı günlerde bu ülkede art arda depremler yaşanmıştı. Hatta bazı kişilerce Gölcük depreminin böyle bir deneme sebebiyle meydana geldiği iddia edilmişti.

Zihin Kontrol Operasyonları (Mind Control)

Zihin kontrolü, bir güç merkezinin, bir kişinin veya insan grubunun davranışını kontrol etmek, değiştirmek veya yönlendirmek için örtülü ve inkârı mümkün bir şekilde mağdur veya mağdurlara arzuları ve bilgileri dışında tatbik edilen tüm yöntemlere verilen addır. Son zamanlarda, özellikle popüler medyada, güç odaklarının ve istihbarat örgütlerinin uyguladıkları "zihin denetimi" aleyhinde birçok yayın görülmekte, yavaş da olsa "zihin denetimi"ne karşı bir

muhalefet ve bilinçli toplum kitleleri oluşmaktadır. Fakat zihin denetiminin temel mekanizması olduğu iddia edilen "başkalarının her şeyi denetlediği" ve "zihinlerin okunabildiği" fikri, aynı zamanda ciddi ruhsal rahatsızlıkların sinyalleridir.

İstihbarat örgütlerinin ve gücü elinde bulunduran mihrakların, iktidar savaşı için neler yaptıkları ve neler yapabilecekleri hep kafaları meşgul etmiş; hayal ve gerçekliğin çoğu kez iç içe olması nedeniyle yaratıcılığı alabildiğine kıskırtan bu meşguliyet, birçok roman ve filme ilham kaynağı olmuştur. Özellikle enformasyon ve tıp teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte, önceleri daha çok istihbarat örgütlerinin birbirlerine karşı mücadeleleri ana tema olarak kullanılırken, bugün yönetilen bireylerin, grupların ve hatta büyük kitlelerin nasıl denetim altında tutuldukları konusu, yani "zihin denetimi" (*mind control*) sorunsal seviyesinde tetkik edilmeye başlanmıştır.

"Zihin kontrolü"nün pek çok metodundan söz edilmektedir. "Süpermen yetiştirme projesi" örneğinde olduğu gibi oldukça ekstrem, "mümkün ama gayri-varit" olan ve paranoid düşünme tarzının tüm niteliklerini gösteren bazı iddiaları bir tarafa bırakırsak bu metotları şu şekilde kategorize edebiliriz:

a. Sokak tiyatrosu (Street Theatre): Ülkemizdeki bir TV kanalında "Şakacı" adlı programda izlenen metoda benzerdir. Sosyal psikolojideki "itaat deneyleri"nin sonuçlarından da yararlanarak, sokaktaki insanın davranışlarını, kişinin haberi olmadan bir senaryo doğrultusunda değiştirmeyi amaçlamaktadır.

b. Gözleme bağlı donelerle yönlendirme (Surveillance In formation): Bu metodu da yine ülkemizdeki ve dünyada

ki televizyon kanallarında gösterilen "Biri Bizi Gözetliyor" mahiyetindeki programlara benzetebiliriz. Bu metotta gaye, kişinin bedenine ondan habersiz yerleştirilmiş olanlar da dahil olmak üzere, her türlü gözetim cihazı aracılığıyla, davranışlarını kaydeden bir geri-bildirim seti yerleştirmek

ve buna telefon dinleme, elektronik postaları okuma, telefon ve elektronik posta tacizleri, dedikodu çıkarma ve medyada yalan haber yayma tekniklerini de ilave ederek kişinin davranışını belli bir doğrultuda yönlendirmektir. Gerçekten de güç odaklarının bunlara ne kadar başvurdukları bilinmemekle birlikte bu iki yöntem, "zihin denetimi" adı verilen olguya uymaktadır. Zaten televizyon programlarına konu olması bile, uygulanmasının mümkün olduğunu göstermektedir. Ama diğer yöntemler için aynı sözler aynı kolaylıkla söylenemez.

c. Hipnoz ve ilaçlar: Bu metotların menşei, Nazi Almanyası'ndaki doktor Mengele'nin uyguladığı tekniklere ve bir ajanının deneme sırasında ölmesiyle gün yüzüne çıkan CIA'nin LSD çalışmalarına bağlanmakla birlikte aslında çok daha eskilere dayanmaktadır. İnsanlar karşısındaki kişinin ne düşündüğünü bilmeyi, başkalarının davranışlarını bütünüyle denetleyebilecek bir güce sahip olmayı her zaman istemişlerdir. Ancak böyle bir fırsat sadece masalalarda yakalanabilmiştir. Hipnoz konusunda kamuoyunun çok yanlış bilgilere sahip olması, bu kör inancı körüklemiştir. Oysa hipnoz uyanıklığa benzeyen, kişinin imajınayonuna odaklanılan, bilincin konsantrasyon halinden başka bir şey değildir. Hipnoz altında kişinin isteği dışında, benlik bütünlüğünü parçalayıcı bir girişimde bulunulamaz. Bugünkü bilgilerimiz ışığında kişiyi boyun eğdirici ve her türlü telkine açık hale getirici herhangi bir madde yoktur.

d. Beyin yıkama: Özellikle Güneydoğu Asya ülkelerinde ve Soğuk Savaş sırasında SSCB tarafından uygulanan, belli iş

kence ve zor işlemlerinden sonra kişiyi ideolojik bir robot haline getirdiği söylenen bu teknikle ilgili elimizde hiçbir veri yoktur. Değişik travmatik yöntemlerle kişiliğin ağır tahribata uğratılabileceği mevcut tıbbî bilgi tarafından da desteklenebilir ancak "robotlaştırma" bugünkü tıbbî ve psi kolojik bilgilerimiz ışığında imkânsız görünmektedir.

e. Mikrodalga kalabalık kontrol silahı: Ne olduğunu kimsenin bilmemesine rağmen, "zihin denetimi" bahsinde en çok adı geçen ve medyada sansasyonel biçimde "atom bombasından sonraki en büyük keşif diye sunulan bu silahın, kitle gösterilerini kansız biçimde bastırmak amacıyla geliştirildiği öne sürülmektedir. "Zihin kontrolü" konusunda böyle bir silahın yer almasının nedeni, bu silahla saldırıya maruz kalmalarına rağmen mağdurların bunu bilmemesidir. Bu silahla ilgili bilgilerimiz şimdilik çok net ve kesin değildir.

Bununla beraber zihin kontrol operasyonları fevkalade dikkate alınması gereken ve dış istihbarat servisleri tarafından kullanılan etkili ve insanlık dışı metotlar haline gelmiştir.

Beyne ve zihne yönelik bu tür saldırılar, böyle bir saldırıdan hiç şüphelenmeyen kurbanlarda:

- > Hafif veya şiddetli baş ağrısı, sinirlilik ve huzursuzluk, atalet ve bitkinlik, stres
- > Mide bulantısı, uykusuzluk
- > Göz hasarı, felç, saldırganlık ve öfke
- > Paranoya ve panik atak, isteri, şizofreni, halüsinasyonlar
- > Hafıza kaybı, düzensiz düşünceler, karakteristik olamayan duygulanmalar

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

- > Tedirgin davranışlar, akıl karışıklığı, ümitsizlik
- > Beyin ve sinir sistemi hasarı, kalp çarpıntısı, hızla ilerleyen kanser
- > İntihara varan şiddetli depresyon gibi sayısız değişik emareye sebep olabileceği uzmanlarca öngörülmektedir.

1980'li yıllarda nükleer silahlara karşı protesto eylemlerinde bulunan Greenham Kadınları'na karşı yapılan gaddarlık çok iyi bilinmektedir. Bunların, barış protestoları esnasında, mikrodalga ışımayla yanık, şiddetli baş ağrısı, göz hasarları, geçici felçler ve kanseri de içeren çeşitli saldırılara maruz kaldık-

lan belgelenmiştir. Hatta mağdurların birçoğu saldırılar sebebiyle ölmüştür.

Emekli bir CIA ajanı Julianne Mc Kinney bu hususta şu açıklamaları yapmaktadır;

Ulusal Güvenlik Mezunları Derneği Elektronik Gözetim Pro-jesi'nden Rapor:

"Ben ulusal düzeyde eğitim görmüş eski bir Birleşik Devletler Haberalma memuruyum. Halen yönlendirilen enerji silahlarının kullanımını, gözetim ve nörosibernetik sistemleri içeren ve bu ülkede habersiz insan denekleri üzerinde odaklaşan bir projenin yöneticisiyim. Savunma Bakanlığı bu sonunculardan psikoteknolojiler olarak söz etmektedir. Bu olağanüstü acımasız operasyonlar 'beyin kontrol' girişimleri olarak nitelendirilir.

Klasik bir 'beyin kontrol' operasyonu, aşağıdakileri içerir:

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

1 – Gelecekteki istismarlarda kullanılmak üzere hedef kişiden kişisel ve biyolojik örnekler toplamak gayesiyle uzun süreli, gün boyu süren fiziksel ve elektronik gözetim.

2. Deneğin aşırı baskılara dayanma kapasitesini incelemek için art arda yapılan açık ve örtülü tacizler.
3. ABD Adalet Bakanlığı tarafından halen 'öldürücüden da ha hafif silahlar ve gözetim sistemleri olarak tanımlanan teknolojileri içeren, aşırı intibaksızlığa ve yeteneklerin ortadan kalkmasına neden olacak ağırlar yaratmayı amaçlayan yönlendirilmiş enerji tacizi.
4. Deneğin kafasında ve denek uykuda iken rüyaların evrensel gelişimini etkileyebilen şuuraltı seslere sebep olma kapasiteindeki nörosibernetik/psikoteknolojik deneyler.
5. Uzun dönemde deneği kendi itibarını yok etmeye yönelik davranışlara ve ifadelere zorlamak için deneğin uzun dönemli manipülasyonu.
6. Deneğin tecrit edilmesi ve mali yönden yoksullaştırılması.
7. Deneği intihar veya cinayet şeklinde bir şiddet hareketine zorlamayı amaçlayan sürekli taciz ve tahrik.

Ülkemiz boyutuna baktığımızda, 3 Ocak 2002 tarihinde *Zaman* gazetesine "Beyin Kontrolünün Türk Mağduru" başlığıyla konu olan bir haberde şu çarpıcı hususlar zikredilmektedir:

"İzmir Foça Onarım Destek Komutanlığı'nda işçi olarak görev yapan Mahmut Gazi Kazan, kendisine telkin ile beyin tahribatı sağlanıp, elektromanyetik dalgalar yoluyla yeme, içme, gülme, ağlama, rüya görme gibi hareketlerin isteği dışında yaşattı-rıldığı iddiasıyla İnsan Hakları Derneği'nin (IHD) İzmir Şube-si'ne başvurdu. Kazan, 28 Ağustos 2001 tarihli başvurusunda, beyinde daha önce bulunan bilgilerin tersi empoze edilerek bilincinde kargaşa yaratıldığını, düşüncelerin bilinmesinden ötürü bir sonraki işlerin ters yönlendirildiğini öne sürdü.

Kazan'ın iddialarına göre, her şey 20 yıl önce yaşadığı anormal olaylarla başladı. Kazan, beyninin sol yarısından bazı sıvıların akıtıldığını hissediyor; ancak o sıralar bilgi düzeyi yeterli olmadığı için olan bitene anlam veremiyordu. Olanlar istem dışıydı. Anlayamadığı sebeplerden ötürü kendisini Dean R. Ko-ontz'un 'Yabancılar' isimli kitabını okumak zorunda hissetmişti. Düşüncelerinin sürekli bilindiğini, kulakları çınladığında esrarlı manipülatörlerin işbaşında olduklarını düşünüyordu. Mahmut Gazi Kazan'ın söyledikleri inanılması zor gibi gözükse de abartılı değil. Yaşadığını söylediği bu olaylara rağmen ruh sağlığı yerinde. Tüm bunların nasıl yapıldığı sorusuna ise şöyle cevap veriyor: 'insan sinir ve düşünceden ibarettir, insan bedeninin inceliklerini bilenler onun zaaflarından güç buluyorlar.'

Türkiye'de kendi durumunda çok sayıda insan olduğuna inandığını söyleyen Kazan'a göre düşünce okuma ve yönlendirme ile kişileri ve toplumu gruplara ayırıp birbirine düşürerek bundan çı-

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

kar sağlayan güçler, terör örgütlerini de kullanıyorlar. Hizbullah gibi terör örgütlerinde görev alan insanların aslında bu yolla elde edilen insanlar olduğunu iddia eden Kazan'a göre bu konunun anlaşılabilmesi için insan beyninin biyo–elektrik yapısının mutlaka bilinmesi gerekiyor... Mahmut Gazi Kazan'ın anlattıkları, Charles Bronson'un başrolünü oynadığı 'Telefon' adlı filmi hatırlatıyor. Filmde küçük yaşlarda Rusya'da beyinleri yıkanan ve belleklerine bir 'bomba' yerleştirilen; sonra da her biri mükemmel birer Amerikan vatandaşı olarak Amerika'nın çeşitli bölgelerine monte edilen Rusların hikâyesi anlatılıyor. Belleklerine tetikleyi–ci bir sözcük yerleştirilen Ruslar, ilerlemiş yaşlarında kendilerine telefonda söylenen bir 'sözcük' üzerine bir robot gibi önemli merkezleri bombalama eylemlerine giriyorlar."³

Anlatıldığı üzere ülkemizde de tüm istihbarat birimleri ve sivil halk kesimleri bu tür zihin saldırılarına karşı hazırlıklı ve bilinçli olmak durumundadırlar.

Bilgisayar Sistemleri ve Promis

1982 yılında, Inslaw'la ABD Adalet Bakanlığı arasında, firmanın hazırladığı bir yazılım programının ülkedeki savcılık bilgisayarlarına yerleştirilmesine yönelik milyonlarca dolarlık bir anlaşma imzalanır. Açılımı "Prosecutor's Management Information System" (Savcılık Yönetim Bilgi Sistemi) olan Promis (kelime anlamı: vaat) adlı yazılımın temel özelliği, farklı veri tabanlarından bilgiler toplayıp bunları birbirleriyle bağlantılı hale getirebilmesidir. Yani suçlular hakkında çeşitli bilgisayarlara dağılmış bölük pörçük bilgileri tek bir dosyada birleştirebilmesi. Anlaşmanın imzalanmasını izleyen üç yıl içinde yazılım, ülkedeki en büyük 20 savcılığın sistemlerine yerleştirilmiştir.

3 Zaman, 3 Ocak 2002

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

1985 yılında, Inslaw'la Adalet Bakanlığı arasındaki pürüzsüz ilişki garip bir biçimde bozulmaya başlar. Bakanlık yetkililerinin adeta düşmanca tavırları, Inslaw'ın önüne olmadık bürokratik engeller çıkarması, işleri durmadan yokuşa sürmesi zamanla ipleri kopma noktasına getirir. Sonunda Promis'in geri kalan savcılıklara yerleştirilmesi işi iptal edilir ve anlaşma bozulur.

1990 yılında, 80'lerin ortalarından itibaren Inslaw'ın Bakanlık aleyhine açtığı davalar sürerken, Promis'i geliştiren kişi olan firma sahibi William Hamilton Kanada'dan gelen bir mektupla sarsılır: Kanada Hükümeti, birçok bakanlıkta ve Dağ Polisi de dahil pek çok devlet dairesinde zorunlu olarak İngilizce sürümün kullanıldığını belirtip Promis'in Fransızca versiyonunun olup olmadığını sorar. Hamilton şaşırır, çünkü o güne kadar Inslaw, Ka-nada'ya tek bir kopya bile Promis satmamıştır!

Sonra haberler birbirini izler. Promis'in birçok ülkede pek çok kuruluş tarafından kullanıldığı, yazılımın el altından dünyanın dört bir yanına pazarlandığı ve birilerinin bu işten milyonlarca dolar kazandığı ortaya çıkar. Sonunda CIA de bu isimde bir yazılım kullandığını kabul eder. Bu arada, yazılımın bazı versiyonlarında gizli servis raporlarının işlenmesi ve hafızaya alınmasında yararlanılan özel bir bölümün bulunduğu da anlaşılır.

Derken, ABD'nin teknoloji istihbarat servisi olan ve bir zamanlar Hamilton'ın da programcı olarak çalıştığı National Security Agency (NSA), Promis ve yeni bir yazılımdan yararlanılmış "melez" bir yazılım üretildiğini açıklar. 10 Mart 1997 günü ABD'deki en yüksek yargı makamı olan US Court of Federal Claims'te önemli bir davaya başlanır. Bu dava, devlet aleyhine açılan bir tazminat davasıdır. Davacı, küçük bir bilgisayar yazılım şirketi olan Inslaw, tazminat istenen devlet kurumu ise ABD Adalet Bakanlığı. Inslaw,

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Bakanlığı bilgisayar yazılımı korsanlığı yapmakla suçlar.–

Davayı fazlasıyla önemli kılan, "Promis" adlı bu yazılımın özelliğidir. 80'lerin ortalarından itibaren çeşitli ülkelerin gizli

servisleri tarafından suçluların, şüphelilerin, giderek de politik muhaliflerin fişlenmesi, takibi ve hatta "infaz"ı için kullanılan Promis, Onvell'in "1984'ündeki "Büyük Birader"e benzer. Elektronik ortamlarda bırakılan her izi bir avcı gibi adım adım sürüp hafızasında saklar. Nüfus müdürlükleri, askerlik şubeleri, vergi daireleri, kredi kartı merkezleri, su, elektrik, telefon idareleri bu yazılımın kişilerle ilgili bilgi derlediği yerlerdir...

Promis'in 1982'den itibaren çeşitli gizli servislere, devlet dairelerine ve şirketlere pazarlanmasında Earl Brian adlı kişinin kilit rol oynadığı artık biliniyor. O zamanlar ABD Başkanı Ronald Reagan'ın ekibinde millî sağlık politikasıyla ilgili bir görev üstlenen Brian, sahtekârlık suçundan 90 yıl hüküm giydi ve halen cezaevinde.

Tam bir muhalif avlama programı olarak kullanılabilen Promis'in bir ülkede nasıl sonuçlara yol açabildiğinin en çarpıcı örneği Guatemala'dır. "Bilgisayar"ın "b"sinden bile habersiz, okuryazar oranının son derece düşük olduğu bu ülkede 80'lerin ortalarına doğru birden "bilgisayarlaşma" kampanyası başlatıldı. Başkan General Oscar Mejia Victores basına verdiği demeçlerde bilgisayar sayesinde yoksulluğun üstesinden gelineceğini vaat etti. Askerlere de bilgisayar eğitimi verilmeye başlandı. Kısa süre içinde sokaklarda, tren istasyonlarında görev yapan devriye birimleri bile bilgisayarla donatıldı. Muhalif olduğundan şüphelenilen herkes elektronik olarak fişlendi. Kampanyanın başlamasını izleyen bir yıl içinde ünlü ölüm mangalarının infazlarında patlama yaşandı: 20 bin muhalif ya öldürüldü ya da ortadan kayboldu!

Earl Brian, Promis'in dünyaya pazarlanması işini tek başına organize etmemişti. Bunu, Reagan'ın Başkan seçilmesiyle birlikte devlet içinde yuvalanan ve "Kaliforniya ekibi" olarak da bilinen bir grup hükümet ve devlet görevlisinin desteğiyle yaptığı ortaya çıktı. Ama Yarbay Oliver North ve CIA Başkanı William Casev gibi kişilerin başını çektiği bu ekip asıl ününü İran'a gizlice silah satılması ve bu satıştan elde edilen paralarla Nikara-

gua'daki muhalif kontragerillalarının finanse edilmesi operasyonu ile kazandığı için Promis Skandalı o dönemde gölgede kaldı. Oysa şimdi anlaşılıyor ki, bu skandalın İran-Contra skandalından geri kalır yanı yoktur. Çünkü yazılım korsanlığında da, para kazanmanın çok ötesinde, "devletin yüksek menfaatlerine yönelik" bir hedefi vardı ekibin. Amerikalı operatörler Kıbrıs, Mısır, Suriye, Pakistan, Kuveyt, İsrail, Ürdün, İran ve Irak'taki sistemlere istedikleri zaman sızabiliyor ve bu sistemlerdeki yerel bilgilere rahatça erişebiliyorlardı. Sovyetler Birliği'ne bile pazarlan-mıştı Promis. Üstelik Promis çift taraflı çalışıyordu artık. Bu yazılımı alıp kullanan ülkeler bilgisayar sistemlerindeki gizli bilgileri otomatik olarak ABD ve İsrail istihbaratına açmış oluyordu.

İşin karanlık yönü, kan dökülünce iyice ortaya çıktı... Dünya Bankası çalışanı, Daniel Casolaro adlı Amerikalı bir gazeteci, 1991'de Promis olayını araştırmaya başladı. Ama olayı yalnızca bir yazılım korsanlığıyla sınırlamadı. "Ahtapot" diye adlandırdığı devlet çetesinin diğer kirli işlerini de ortaya çıkarmaya çalışıyordu... Daniel Casolaro, 10 Ağustos 1991'de Batı Virginia'da kaldığı otel odasında ölü bulundu. Her iki bileğinde de derin kesikler vardı.

Casolaro "iş bitirmek üzere olduğu"nu, ölümünden kısa süre önce en az üç yakın dostuna söylemişti. Tehdit telefonları aldığı da biliniyordu. Öte yandan insanın kendi

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

kollarında, bazıları kemiğe kadar dayanan böyle derin yaralar açamayacağını söyleyen bilirkişiler de vardı. Kısacası Casolaro'nun "normal bir intihar"a kurban gitmemiş olması ihtimali çok yüksekti...

Skandalin başka kurbanları da vardı. Casolaro'nun ölümünden birkaç ay önce, 31 Ocak 1991'de, Casolaro'ya araştırmaları için bilgi temin eden NSA görevlisi Alan Standorf, Washing-ton'da kafasına sopayla vurularak öldürüldü. 5 Nisan 1991'de Inslaw davasıyla ilgili avukat Dennis Eisman ölü bulundu. Vurulmuştu. Casolaro'nun ölümünden yaklaşık 15 ay sonra, 1 Kasım 1992'de ise, Büyük Jüri'ye Inslaw davasıyla ilgili belge temin eden Ian Spiro'nun evinde, karısı ve üç çocuğunun cesetleri bu-

lundu. Başlarına pompalı tüfekte ateş edilmişti. Spiro'nun cesedi ise birkaç gün sonra Borego Çölü'nde bir arabanın içindeydi. FBI raporunda Spiro'nun ailesini katlettikten sonra intihar ettiği belirtiliyordu.

Son kurban Paul Wilcher adlı bir avukattı. 23 Temmuz 1993'te Washington'daki evinde ölü bulundu. Wilcher, çetenin, Promis korsanlığı yanında silah ve uyuşturucu kaçakçılığını içeren başka işlerini de araştırıyordu. Üstelik bu konuda Ca-solaro'dan bile ileri bir noktaya geldiği iddia ediliyordu. Ve o da "intihar etmişti."

Peki, pek çok ülkeye satılan bu program acaba Türkiye'ye de geldi mi?

"Brooks Senato Araştırma Komisyonu"nun davaya temel teşkil eden raporunda, eski Amerikan gizli servis ajanı, DIA (De-fense Intelligence Agency) ve DEA Kıbrıs Rum Kesimi görevlisi Lester Coleman'ın 1991'de verdiği bir ifade var. Donald God-dard adlı Amerikalı yazarın 1993'te yayımladığı "Trail of the Oc-topus – Ahtapotun İzi" adlı

kitabta bu ifadenin hangi nedenle verildiği şöyle anlatılıyor:

"Yaz ayları boyunca (1986) Coleman Kıbrıs'taki (Rum Kesimi) Narkotik Masası'nın danışmanı olarak çalışmıştı. Bu masaya bağlı memurları iletişim ve izleme konularında eğitmişti. Onlara Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Fonu (UNFDAC) tarafından finanse edilen çeşitli elektronik cihazları kullanmayı öğretmişti, ilkbaharda Kıbrıs'a döndüğünde, teknolojinin kendisi yokken ne kadar ilerlediğini fark etti. Tüm narkotik bilgisayarlarının, ABD hükümeti bağlantılı Link System Ltd. adlı bir şirket tarafından kurulan merkezî veri tabanına bağlandığını gördü. Narkotik merkezinde ise, birlikte çalıştığı birçok memurun, üzerinde 'Promis Ltd. Toronto, Canada' ibaresi bulunan kutular açmakta olduğuna tanık oldu... Biraz araştırma yaptı ve söz konusu yazılımın, içlerinde Mısır, Suriye, Pakistan, Türkiye, Kuveyt,

israil, Ürdün, İran ve Irak'ın da bulunduğu bir dizi ülkenin emniyet ve askerî kurumlarına da temin edildiğini saptadı..."⁴

Üzülerek söylemek gerekir ki, PROMIS programı Türkiye'ye de satılmıştır! Türkiye, tarihinde görmediği krizleri yaşamıştır ve yine tarihinde göremeyeceği krizlere doğru gittiği dedikoduları tüm kulislerde geçerliliğini korumaktadır. Yaşanan krizlerin 'suni' olduğunda ise, pek çok çevrenin fikir birliği içerisinde olduğunu görüyoruz. ABD'nin bu program sayesinde, hedef ülkelerin banka sistemini istediği an kilitleyebildiği ve kontrollü mali krizlere yol açabildiği ileri sürülmektedir.

HAARP Teknolojisi

HAARP: High Frequency Active Auroral Research Program
(Yüksek Frekanslı Aktif Auroral Araştırma Programı)

HAARP çok ilginç bir yerde konuşlandırılmıştır; Alaska Gako-na'da. Tesis Gakona'da, askerî üssün yakınlarında ve kimsenin girmediği özel bir alanda kurulmuştur. Niçin burası seçilmiştir? Birincisi Alaska dünyadaki elektromanyetik kuşakların özel bir kesişim bölgesinde bulunmaktadır. Dünyanın elektromanyetik alanlarına müdahale edebilmek için en uygun yerdir. İkincisi ise gözlerden mümkün olduğunca uzak, korunması çok kolay bir yer olmasıdır.

Auroral; bir gezegenin manyetik kutupsal bölgelerinde atmosferin yüksek katmanlarında gezegenin manyetik alan çizgileri boyunca hızlandırılan elektronların uyardığı atomlardan oluşan ışık huzmeleridir, özellikle kutup bölgelerinde gece beliren gök ışıkları şeklinde görülür. Alaska ve kuzey kutup bölgesinde Mart, Eylül ve Ekim aylarında bu gök ışıkları gözlemlenebilir.

HAARP, Alaska'da, Anchorage'ın 200 mil doğusundaki Ga-kona kasabasında, Arktik kompleksinde Pentagon tarafından

4 Donald Goddard, *Trail of the Octopus (Ahtapotun tzi)*

inşa edildi. HAARP projesi bünyesindeki dev anten ağı 1 milyar kilowattan daha fazla enerjiyi atmosferin üst katmanlarına yaymak için kullanılıyor. HAARP projesi üzerine araştırma yapanlar, projeyi, UFO olaylarından Birleşik Amerika'daki dev güç merkezlerine ve en son olarak TWA 800 uçağının düşüşüne kadar her şeyle suçladılar.

Gakona dünyanın elektromanyetik alan çizgilerinin kesiştiği bir yerdedir. Bu alan aynı zamanda auroral dediğimiz ışımaların en yoğun yaşandığı bölgedir. Dünya manyetik alan çizgileri üzerinde yapılacak en küçük değişimlerin bile

büyük etkilere yol açabileceği söylenmektedir.

HAARP'ın Amaçları

HAARP'ın amaçlarını ikiye ayırmak durumundayız; birincisi ABD hükümeti tarafından yapılan resmî açıklamalar, diğeri ise bağımsız kaynakların, radyo amatörlerinin ve araştırmacıların yaptıkları.

HAARP'ın resmî kaynaklardaki amaçları şöyle sıralanıyor: Atmosferdeki termonükleer araçları kontrol edecek elektromanyetik vuruşları gerçekleştirmek. Denizaltılar ile haberleşmeyi kolaylaştırmak. Radar sistemlerini geliştirmek. Çok geniş bir alanda ABD ordusunun haberleşmesini sağlamak. Cray ve E Mass süper bilgisayarlarının yardımı ile yeraltının tomografik haritasını çıkarabilmek. Petrol, doğal gaz ve mineral yataklarını tespit etmek. Cruise füzesine benzer alçak irtifadan uçan füze ve hava araçlarını havada imha etmek.

Fakat bunlar işin görünen yanı, buz dağının altında çok daha vahim bir tablo ile karşılaşılıyor. Söz konusu tablo, projenin karşısında olanlar tarafından dile getirilmektedir. Özellikle de 230 sayfalık "Angels Don't Play This HAARP/Melekler HAARP ile Oynamaz" adlı kitap bu görüşleri dile getiren en önemli kaynaktır. Fakat ABD hükümeti bu muhalif görüşleri tam anlamıyla yalanlayacak bir doküman veya bilgiyi basına vermemiştir. Bu da muhaliflerin şüphelerinde haklı olma ihtimallerini arttırmaktadır.

Şimdi HAARP karşıtı açıklamalara bakalım ve teorileri destekleyen olayları inceleyelim:

1. İklimleri değiştirebilir.
2. Kutupları eritebilir veya yerinden oynatabilir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

3. Ozon tabakası ile oynayabilir.
4. Deprem yaratabilir.
5. Okyanus dalgalarını kontrol edebilir.
6. Dünyanın enerji kuşakları ile oynayarak insan biyolojisini ve beynini etkileyebilir.
7. Radyasyon yaymadan termonükleer patlama oluşturabilir.

Bunun yanında şu noktaları da zikretmek gerekir:

1– Dünyanın enerji alanlarıyla oynayarak, insan beynini kontrol altına alabilir. Örneğin ruh sağlığını bozarak düzensiz davranışlara, kan kimyasının olumsuz etkilenmesine, metabolik değişimlere, sinir sisteminin bozulmasına yol açabilir ve zihinsel fonksiyonları etkileyerek insanları şaşkın hale getirebilir.

2. Eko sisteme zarar verebilir, hayvanları göç ettirebilir.
3. ABD ordu komünikasyon sistemi çalışmaya devam eder
ken diğer tüm komünikasyon sistemlerini tümüyle işlemez hale getirebilir.
4. ABD denizaltılarının (ELF– Extremely Low Frequency)
olağanüstü alçak frekans kullanabilmesini sağlar.

Bazı fizikçiler bu projeye şiddetle karşı çıkıp, internette insanlığı uyaran yazılar yayınlamaya çalıştılar. Ama HAARP projesi karşıtı tüm siteler PENTAGON tarafından bir anda silini-yordu. Bu projeye karşı çıkan pek çok insan CIA'in örtülü ve yargısız infaz operasyonlarında ortadan kaldırıverdi. Herkes susturuldu.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

1999 yılında, PENTAGON, ABD Kongresi'ne verdiği raporda aletin yalnızca 3.5 kilowatt güce sahip olduğunu bildirmekte.

Ancak bu proje üzerinde çalışan bilim adamları aletin 3.500 ki-lowattlık bir enerji yaratabildiğini açıklıyorlar. Günümüz için bu rakam inanılmaz boyutlardadır.

Aksiyon dergisi, 17 Ağustos depremi öncesinde ve felaket sırasında yaşanan bazı garip olaylara Amerikan *Future Times*'ta yayınlanan bir araştırmadan yola çıkarak 'bir ipucu' yakalandığını yazdı. Araştırmaya göre, Amerikalılar ve Ruslar asıl amacı düşmana zarar vermek olan birtakım suni deprem oluşturma teknikleri üzerinde çalışıyorlardı. Bu konuda özellikle Amerikalılar epeyce yol almışlardı. HAARP adı verilen bu proje çerçevesinde Kafkaslar dahil dünyanın çeşitli bölgelerinde 'pratikler' yapmıştı Amerika. Bu senaryoya göre, San Andreas Fay Hattı'nda meydana gelebilecek büyük bir depremin Amerikan ekonomisine çok büyük zarar vereceğini bilen ABD, yer kabuğundaki değişimleri izleyerek, daha deprem oluşmadan tektonik katmanlar arasında artan basıncı değişik noktalardan patlatıp boşaltarak, büyük depremi küçük depremler haline dönüştürmenin yolunu bulmuştu. Hem Ruslar hem de Amerikalılar yıllar önce geliştirilen bu tekniği uzun zamandır bir silah olarak kullanmanın yolunu arıyorlardı. Proje önce Avustralya'nın çıplak ve seyrek nüfuslu bölgelerinde denendi. Daha sonra bunun deprem bölgelerinde de denenmesine geldi sıra. Değişik zamanlarda Kafkaslarda, Okyanus tabanında ve Güney Amerika'da Antlar'da tektonik uyarılar verilmek suretiyle endüktif deprem 'yaratma' konusunda büyük adımlar atıldı. İşte bu araştırmalar da Amerika'da HAARP tarafından yürütülüyordu.

15 Haziran 1977 tarihli *New York Times*'ta, 28 Temmuz 1976'da Çin/Tangshan'da yaşanan ve 650 binin üzerinde

kişinin ölümüyle sonuçlanan depremle ilgili yazı yayınlandı. Saat 03.42'deki ilk sarsıntıdan hemen önce gökyüzü, gündüz gibi aydınlanmıştı. Tıpkı Gölcük'te olduğu gibi. Temelde beyaz ve kırmızı olan çok renkli ışıkları 200 mil uzaklıktan görmek mümkündü. Birçok ağacın yaprakları yandı ve gelişmekte olan sebze-

ler bir ateş topu tarafından adeta kavruldu. Bazı araştırmacılar bu elektriksel etkilerin elektromanyetik plazma ve top şeklinde aydınlatmayla bağlantılı olduğuna ve garip parıltıların da HAARP vericilerinden kaynaklandığına inanıyordu. Herkes depremin doğal bir deprem gibi görünmediğini söylüyordu. Dr. Andrija Pu-harich, Ocak 1978'de 'Global Manyetik Savaş', Layman ise 1977'de 'Dünya Gezegenine Yönelik Alışılmadık Yapay Etkiler' adlı birer araştırma raporu yayınladı. Dr. Puharich '1976 yılındaki büyük depremlerin yanında bir tanesi vardır ki özel bir dikkat gösterilmelidir. 28 Temmuz 1976'daki Çin depremi' diyordu.

Acaba depremlerle birlikte açığa çıkan ve ateş topu olarak ifade edilen dev enerji yoğunluğu da HAARP tarafından depolanıyor olabilir mi? Peki ya kimler için?

HAARP'ı, ABD tarafından ayrı olarak planlanan uzay laboratuvarı projesinden bağımsız düşünmek yine basiretsiz bir varsayım olurdu. HAARP, uzun tarihsel geçmişe sahip ve kasıtlı olarak askerî karakterli olan bir araştırma ve geliştirme çalışmasının önemli bir parçasıdır.

Meteorolojik bilgi, bir savaşın gidişatını tamamen değiştirebilecek derecede önemlidir. Bizim Allahuekber dağlarındaki 90.000 şehidimiz ya da II. Dünya Savaşı sırasında Almanların Rusya hezimetini meşhur örneklerdendir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Meteoroloji hakkındaki esas korkunç gelişme ise meteorolojik olayları yönetmeye ve iklimleri değiştirmeye yarayan teknolojilerdir. Vladimir Jirinovski Avrupa'yı vuran sellerden sonraki günlerde, ABD ziyareti sırasında verdiği demecinde Avrupa'daki sellerin, meteorolojik savaş nedeniyle meydana geldiğini, Rusya ve ABD'de meteoroloji savaşı senaryolarının yıllardır hazırlandığını ve uygulandığını öne sürmüştür.

Dünyada cereyan eden depremlerin son zamanlarda gittikçe sıklaştığı ve belirli bölgelere yöneldiği görülmektedir. Bilhassa ülkemizde cereyan eden Gölcük depremi hadisesi de ciddi olarak

Haarp projesi kapsamında değerlendirilmeli ve işin esası araştırılmalıdır. Anlatılanlar abartma veya komplo teorisi sayılamaz. Artık Büyük Birader, kendi uydularını kontrol etmenin ve gerektiğinde cezalandırmanın etkili bir yolunu daha hizmete sunmuştur!

Söz Konusu İstihbarat Sistemleriyle İlgili Örnek Olaylar

Kendi Müttefikini Dinleyen ABD

ABD, Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı'nın henüz ayakta olduğu yıllarda ECHELON'dan gelen verileri müttefikleriyle paylaşıyordu... daha doğrusu, müttefikleri öyle zannediyordu. 6 Eylül 1960 tarihinde Moskova'da bir basın toplantısı yapan NSA'nın eski analistleri Bernon Mitchell ve William Martin ortalığı karıştırdı.

SSCB'ye iltica eden iki analist özetle şunları söylüyordu: "ABD, tam 40 ülkede her türlü iletişimi dinler. Dünyayı dinlerken ikiye böleriz; Sovyetler ve müttefikleri bir gruptur. İkinci grup ise geri kalan ülkelerdir." NSA, önceleri aralarında müttefiki Türkiye'nin de yer aldığı bu ikinci "hedef

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

grubu" kısaca "AL-LO", daha sonra da ROW (Rest of the World-Dünyanın Geri Kalanı) diye adlandırdı.

Sinatra, Lady Diana.. Kimler dinlenmemiş ki!

Bugüne kadar kimler dinlenmemiş ki?! Şarkıcı Frank Sinatra, uzun yıllar "mafya ile yakın ilişkiler içinde olduğu kuşku" ile sürekli dinlenmiş. İngiltere Kraliyet ailesinin mahzun prensesi Diana da. Gerekçe; Diana'nın kara mayınlarına karşı yürütülen çalışmalara katılması. Vietnam Savaşı'na karşı çıkan Dr. Benjamin Spock, Jane Fonda. "Black Power" hareketinin lideri Elridge Cleaver.

Binlerce kişilik listelerde politikacılar, diplomatlar, iş adamları, sendikacılar, Amnesty International gibi sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri ve Katolik Kilisesi'nin yöneticileri de vardır.

NSA'nın ABD'li senatörleri dahi takip edip dinlediği kanıtlanmıştır. 1988'de ABD Kongresi'nde kurulan "gizli servisleri araştırmaya dönük bir komisyonda" uzun yıllar boyunca NSA'nın yöneticileri arasında yer alan Margaret "Peg" Newsham da vardır. Newsham, ABD'li senatör Strom Thurmond'un bir telefon görüşmesinin dinlenmesine tanık olduğunu ifade etmiştir.

Dudayev'in Öldürülüşü

Hürriyet'in iddiasına göre ABD'nin gizli servisi National Security Agency, Cahar Dudayev'in yerini tespit ederek Ruslarla cinayet ortaklığı yaptı. İddia Wayne Madsen'a aitti. Madsen, Dudavey suikastında ABD'nin rolüne ilişkin ayrıntılı değerlendirmeyi 1997'de Covert Action Quarterly'de⁵ yapmıştı. Böylece şimdiye kadar değişik platformlarda bu sözleri dile getiren Mad-sen'in iddiaları Türk kamuoyuna taşınmış oldu.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Wayne Madsen, Dudayev'in ölümüyle ilgili iddiaları *Covert Action Quarterly*'de enine boyuna inceliyor. Wayne Madsen, Arlington Virginia'da istihbarat, iletişim, bilgisayar güvenliği ve gizlilik konularında yazan bir gazeteci. Hürriyet'in bildirdiğine göre de NSA'da çalışmış bir personel.

Wayne Madsen'a göre NSA'nın Dudayev olayında Ruslara yardım etmesi bir ilk değildi. NSA 1991'de de Gorbaçov'a askerî darbe hazırlıkları yapılırken, elde ettiği bilgileri Bush'a vermiş, Bush da Boris Yeltsin'i durumdan haberdar etmişti. Ancak Gorbaçov, Yeltsin'in ABD kaynaklı uyarılarını dikkate almamıştı.

Nitekim Zelimhan Yandarbi de Ajans Kafkas'a Madsen'in iddialarını doğrular şekilde konuşmuştu. Hatta benzer bir suikastın kendisine yönelik olarak da düzenlendiğini, bunda da ABD'nin parmağı olduğunu belirtmiştir. Sözün özü o zaman Çeçenistan'da–ki tablo bu iddiaları destekler bir durum arz ediyordu. Birinci Çeçen savaşının sonlarına doğru başta ABD olmak üzere Avrupalı

5 Wayne Madsen, *Covert Action Quarterly*, 1997 no. 61, s 47–49

devletler, Yeltsin'in itibar kaybetmesi nedeniyle, yaklaşan seçimlerde Rusya'da yeni bir sosyalist iktidarın ayak seslerini duyar gibiydiler. Komünist lider Gennady Zyuganov 16 Haziran 1996'da yapılacak seçimlerde, Batılılar tarafından da artık "Küçük bir Afganistan" olarak algılanan Çeçen savaşını oya dönüştürme hesapları içindeydi. Her şeyden önce Dudayev'in kullandığı telefon bir ABD uydusuna bağlıydı. Bu nedenle de "uydu telefonlarının yerini tespit edecek teknik donanımı olmayan Rusya'nın ABD'nin yardımı olmadan Dudayev'in yerini bulması çok zor" diyenler vardı. Olayda adı geçen National Security

Agency'nin değişik ülkelere bilgi servisi yaptığı zaten bilinen bir gerçek.

Wayne Madsen'a göre Ruslar 1996'nın ilk üç ayında Dudayev'in sinyalinin almayı 4 defa denediler ama başarılı olamadılar. Madsen; "Rus Ordusunun SIGINT isimli sinyalizasyon uçakları ve seyyar sinyal kolektörlerinin bütün çabalarına rağmen, General Dudayev onlara tam yerini bildirecek olan 'Dfing' radyo sinyallerini kullanma fırsatı vermedi." diyor Covert Action Quarterly'deki yazısında.⁶

Wayne Madsen, ABD'ye yaptığı suçlamalardan dolayı NSA tarafından da azar işitmiş bir kişi aynı zamanda. NSA tarafından sırları ifşa etmekle suçlanıyor.

100'e yakın Rus askerin öldüğü ve 50 askerin yaralandığı Hattap saldırısı Yeltsin'i barış yapmaya iyice zorlamıştı. Ancak Dudayev, güvenlik nedeniyle görüşmeleri uydu telefonuyla yapacağını bildirmişti. Bu hikâye Madsen'in kalemiyle şöyle gelişti:

"Konstantin Borovoi, liberal bir Duma milletvekili, Dudayev'in Moskova'daki aracısıydı. Dudayev 21 Nisan akşamı saat 8'de Borovoi'e telefon etti, Yeltsin'in en son barış teklifini konuşacaktı. Dudayev 'Moskova yakında sıcak bir yer olacak' dedi ve 'Şehir merkezinde mi yaşıyorsun?' diye sordu. Borovoi 'Merkezde, hem de İçişleri Bakanlığı'nın bitişiğinde' diye cevap verdi. 'Şim-

6 Wayne Madsen, *Covert Action Quarterly*

dilik oradan gitsen iyi olur' dedi Dudayev. Dudayev Borovoi'e belki de şunu söylüyordu, 'İçişleri Bakanlığı'na bir Çeçen saldırısı olabilir.' Borovoi 'Olmaz böyle şey' dedi. Sonra Dudayev 'Rusya yaptığını üzülecek' dedi ve Borovoi'nin telefonu aniden kesildi. Dudayev bu sefer

telefonda yeterinden fazla zaman konuşmuştu."7

Dudayev bu son sözlerini söylerken, havadan karaya füzelerle donatılmış bir Su-25 Rus Jeti Dudayev'in koordinatlarını almıştı. Jet, Dudayev'in telefon sinyaline kilitlendi ve iki tane lazer güdümlü füze yolladı. Bir tanesi Dudayev'in hemen yanına düştü, şarapnel parçaları Dudayev'in başına isabet etti. Dudayev, korumalarının birinin kollarında anında şehit oldu.

Jane's Radar ve Elektronik Savaş Sistemleri dergisinin editörü Martin Streetly'e göre Rus Silahlı Kuvvetleri'nin durumu, Dudayev'in yerini tespit edebilecek düzeyde değildi. Ruslar, Duda-yev'i öldürmek için daha önce, daha az gelişmiş usulleri denemiş ancak başaramamışlardı.

Şüpheler Amerika ve NSA'nın Vortex, Orion ve trumpet isimli dünyanın en gelişmiş casus uyduları (SIGINT) üzerine yoğunlaşıyordu. Bu uydular, Sovyet ve Varşova Paktı'nın üst düzey komutanlarının kullandıkları seyyar telefonların dinlenmesi için geliştirilmişti. Dolayısıyla, Dudayev'e Türk dostlarının verdiği telefonu tespitte NSA SIGINT uyduları tam görev yapmıştı. Ayrıca, SIGINT uydularının Batı ülkelerinden yalnız Amerika ve İngiltere'de olduğunu da hesaba katmak gerekir. Hatta, İngiliz hükümeti Amerikalıların uydularında yalnız kiracı statüsündedir. Dolayısıyla İngilizlerin kendilerine ait uydusu olduğu münakaşa götürür bir konudur.

Dudayev'in Ruslar tarafından öldürüldüğü haberi üzerine konuşan Amerikan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü, Çeçenistan Devlet Başkanı'nın hâlâ sağ olduğu şayialarına karşı alaycı bir yaklaşım-

7 age

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

la ve kesin bir tavır sergileyerek Dudayev'in ölümünden 'emin' olduğunu beyan etmişti.

Dudayev'in öldürüldüğü gün, Clinton'ın Moskova'da bulunuşu, hiçbir şüpheye mahal vermeyecek kadar açık bir tablo sergiliyordu.

CIA, Kremlin'i Yeraltından Dinledi

Amerikan Merkezî Haber Alma Örgütü'nün (CIA) "Soğuk Savaş"ın son yıllarında düzenlediği bir operasyonla Kremlin'in telefonlarını dinlemeyi başardığı ortaya çıktı.

CIA ajanları, Moskova'da yeraltındaki çeşitli tünelleri kullanarak Kremlin Sarayı'na kadar gelmiş ve sarayın altına 1989 yılında bir dinleme cihazı yerleştirmişlerdir..

CIA'in gelmiş geçmiş en iyi 50 istihbaratçısından biri olarak tanıtılan ve 27 yıl bu serviste çalıştıktan sonra emekli olan Tony Mendes'in, Rusya'nın *Komsomokkaya Pravda* gazetesinde yer alan açıklamalarına göre, KGB bir süre sonra, CIA'deki ajanlarının yardımıyla cihazı bularak etkisiz hale getirmiştir. Mendes şöyle diyor:

"Önce, özel cihazlar kullanan ajanımız Kremlin yakınlarındaki bir tünele girdi. Aynı anda, operasyonda bize yardım edecek KGB görevlisi, eşiyile birlikte Kremlin'de bir baledeydi. KGB'nin bu kişiden kuşkulandığını biliyorduk. Baleye verilen arada Rus ajanımız ve eşi tuvalete girdi. Tuvalette ise, özel makyajla Rus ajan ve eşine benzettiğim iki CIA görevlisi saklanıyordu. Gidip onların yerine oturdular. Gerçek KGB görevlisi ise özel bir asansör yardımıyla binadan çıktı ve tünelde bekleyen ajanımızla buluşup cihazları yerleştirdi."⁸

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Mendes'in açıklamalarına göre, dinleme cihazının yerleştirilmesi operasyonu 1989 yılı ilkbaharın'da düzenlendi. Üzerindeki giysilerin ve cihazların her kilosu milyonlarca dolar olan bir ajan,

8 Komsomolskaya Pravda

hava analiz sistemi, gece görüş sistemi, bilgisayar, kendisini tünellerde yönlendiren bir uydu izleme sistemi ve diğer cihazları taşıyordu. Yerleştirilen cihaz uzun süre kullanılmadı. CIA'de görevli bir KGB köstebeğinin, Mendes'in anlatımıyla "ihaneti" sonucunda Ruslar, cihazı buldular. Operasyona yardım eden KGB görevlisi ve eşi ülkeden kaçarak ABD'ye sığındılar. Mendes, KGB'nin de Moskova'daki ABD Büyükelçiliği'nin altındaki tünellere özel cihazlar yerleştirerek konuşmaları dinlediğini bildirdi.

Dev Telekulağın Öyküsü

ABD istihbarat servislerinin 'süper gizlisi' olarak bilinen NSA'da çalışmış bir ajan, tüm dünyayı dinleyen "dev" telekulağın öyküsünü anlattı.

insanların özel yaşamının dinlenmesine karşı olduğu için şimdi muhalif olan Wayne Madsen, halen Türkiye'de NSA'ya ait dinleme istasyonları bulunduğunu söyledi. Madsen, bu iki üsten İran, Irak, Kafkaslar ve Rusya'nın iç bölgelerinin izlendiğini, radar imajları, radyo sinyalleri ve telemetri gibi faaliyetlerin yürütüldüğünü kaydetti. Ajan Madsen, Türkiye'de daha çok NSA üssünün bulunduğunu, ancak sayının ikiye indirildiğini ve diğerlerinin Türklere devredildiğini belirtti.

Wayne Madsen, 'Yunanistan'daki tüm NSA tesisleri kapatıldı ve onlara güvenmediğimiz için de hiçbirini devretmedik, hepsine kilit vuruldu' dedi. Madsen, NSA'nın

KKTC'de bile halen bir tesisi bulunduğunu söyledi ve '1974'ten sonra bir anlaşma yapıldı. Buradan Ortadoğu izleniyor, Türkler ile birlikte çalışıyoruz' diye konuştu ve bazı açıklamalarda bulundu.

– Apo çok gevezeydi

Wayne Madsen, Abdullah Öcalan'ın 'çok geveze ve aptal' olduğu için kendisini ele verdiğini, kendisinin Suriye'den çıktıktan sonra Kenya'da yakalanıncaya kadar NSA tarafından izlendiğini söyledi.

Madsen, 'Öcalan, çok geveze biri, cep telefonundan konuşmadan edemezdi ve biz de nerede olduğunu hemen belirlerdik. Rusya'dan başlayarak, Korfu Adası dahil her noktada dinledik. Öcalan'ın izlenmesinde israil'in de katkısı oldu. Öcalan, çok aptalca davrandı. Dinleneceğini bilmesi gerekirdi' dedi.

– Dudayev'in yerini biz bildirdik

Madsen, Çeçen lider Cahar Dudayev'in nerede olduğunu da NSA'nın tespit ettiğini söyledi ve hatta bulunduğu yerin koordinatlarının ABD tarafından Moskova'ya verildiğini ifade etti. Madsen, Dudayev'in öldürülmesinde NSA'nın üstlendiği rolü şöyle anlattı: 'Dudayev Refah Partisi'nin verdiği uydu telefonu kullanıyordu. NSA Dudayev'in yerini ve koordinatlarını belirledi ve Başkan Clinton'a bildirdi. Bili Clinton, Moskova'da idi. Boris Yeltsin'in yeniden seçilmesini istiyordu. Çeçen lider Cahar Dudayev'in yerini ve koordinatlarını Yeltsin'e bildirdi. Ruslar, Dudayev'i hemen öldürdü. Boris Yeltsin de Clinton da yeniden seçildi. Aslında, Başkan Clinton'ın yaptığı yasalara aykırıdır.'

– Prenses ve Rahibe

Wayne Madsen, ABD ulusal çıkarları için gerekli görülmesi halinde NSA'nın 'her şeyi ve herkesi' dinleyebileceğini ifade etti. Bu çerçevede, NSA'nın telekulaklarının, Prenses Diana ve Rahibe Teresa'yı bile dinlediğini söyleyen Madsen, 'Öyle gerekiyordu' dedi. Wayne Madsen, Prenses Diana'nın mayınlara karşı savaş açmasının ABD politikasına ters düştüğünü ifade etti. Benzer şekilde Rahibe Teresa'nın kürtaj ile ilgili görüşleri de ABD'nin hoşuna gitmiyordu. Wayne Madsen, Greenpeace ve Uluslararası Af Örgütü gibi kuruluşların NSA tarafından sürekli dinlendiğini de kaydetti.

– 66 ayrı dilde dinleme faaliyeti ve takip edilen kelimeler

Madsen yakında yayınlanan 'Body of Secrets' kitabıyla gündeme gelen NSA'nın tüm dünyadaki, telefon, faks, cep telefonu,

e-mail, uydu telefonu konuşmalarını ve yazışmaları çözebilen SIGNET adında ileri teknoloji ürünü bir ağ kurduğunu belirtti. Madsen'a göre SIGNET, Avrupa'nın tartıştığı Echelon'dan çok daha büyük ve çok kapsamlı. Madsen, NSA'nın Türkçe dahil 66 yabancı dili ve hatta aynı dilin farklı şivelerini bile rahatlıkla dinlediğini söyledi. NSA'nın Ft. Meade'deki merkezine 'kripto şehri' denildiğini belirten Madsen, kurumun başına hep 'üç yıldızlı bir general' atandığını belirtti.⁹

Dinleme ve takibe alınan konuşmalarda şu kelimeler ile ilgili konuşmalar otomatik kayda geçiyor; ETA, IRA, PKK, enformasyon terörizmi, gerilla, patlama, bilgisayar, nükleer silahlar, patlayıcılar, silahlar, suikastlar, uzi, teflon mermiler, mayınlar, uranyum, napalm, nükleer, el bombası, gizli servis, terör, özgürlük, internet güvenliği, güvenli internet bağlantıları, OO3, au-diotel, kimlik, endüstriyel casusluk, Siemens, Shell, ELF, 2600 dergisi, Time, hilal, cihad,

müezzin, KLM, elektronik banka hesapları, market, visa, külçe altın, internet, underground, pass–word, NATO, NASA, FBI, Beyaz Saray, IMF, MİT, JİTEM, seks, Monica, fetiş, klon, Armani, Yasemin, mısır çiçeği, Ninja, top Secret, GSM, AT&.T (Amerikan telefon şirketi), yasa, Zen, Marx, Fukuyama, George Soros, pikrik asit, gümüş, kömür, sülfür, nitroselüloz, kokain.¹⁰

istihbarat ve Hipnoz

Hipnoz çok eskilere dayanan bir sanattır, ilk defa Hıristiyanlıktan önceki zamanlarda büyücülük, din ve tıp bir arada uygu–lanıyorken kullanılmıştır. Hipnoz batıl inanç, mistisizm ve ihmal tarafından sıklıkla gölgelenen ve tahrip edilen gerçekten ilginç ve büyüleyici bir olaydır. Hipnozun insanla ilgili her sahada kul–

9. Hürriyet, 4 Haziran 2001

10. *Sabah*, 18 Nisan 2000

lanıma açık olduğunu söylemek doğru bir tespittir ama ülkemizde tamamen bilim dışına itilmiş bir konudur.

Psikolojik olarak hipnoz sözle, bakışla telkin yapılarak insanda meydana getirilen bir çeşit uyku halidir. Bu halde uyuyan kimse, uyutanın tesir ve telkinlerine açık, fakat dış dünyanın başka etkilerine kapalıdır.

Hipnoz askerî sahada beyin yıkama ve güdüleme açısından kullanılırken, ticarete reklam sektörüne girmiştir. Hipnoz ile insanların beyinlerini yıkamak mümkündür. Bu nedenle ideolojik Soğuk Savaş döneminde kesin inançlı bireyler yetiştirmek için kullanılmıştır. Özellikle Rusya'da birçok terörist ve sabotajcı bu yöntemle eğitilmiştir. Diğer tüm istihbarat teşkilâtlan da bu yöntemi kullanarak insanları eğitmekte, onların bilinçaltlarına doğrudan

eğilebilmektedirler.

1996 yılında yayınlanan "Beyin Kontrolü ve Tanımlanama–yan Gizli Hükümetler" adlı kitabında Daniel Brandt, bir insana hipnozla cinayet işletilebileceğini iddia etmektedir. Hipnoz altında kişiye içinde bulunduğu ortam öyle bir biçimde algılatılabilir, telkin öylesine usta bir biçimde verilebilir ki, kişi belirli bir işaretle istenen zamanda kayıtsız şartsız söyleneni yapar.

Anlaşılabacağı üzere hipnoz ile istihbarat yıllardır kullanılmaktadır. Devlet güvenliğinin fevkalade önem taşıması cihetiyle istihbarat birimlerimizin de bu konulara duyarsız kalmaması ve ehliyet sahibi uzmanları bu sahalarda değerlendirmesi gerekmektedir.

İstihbarat ve Parapsikoloji

Parapsikoloji, paranormal (normal ötesi) güçleri, olguları ve yetenekleri inceleyen bir bilim dalıdır. Her insanda ortaya çıkmayan telepati, telekinezi, durugörü gibi yetenekler, astral seyahat, kehanetler, esrarengiz ortamlarda meydana gelenler, tekrar doğanlar vs bu bilimin kapsamı içindedir.

ABD Savunma Bakanlığı, parapsikologlardan oluşan Starga–te isimli bir metafizik istihbarat ünitesi kurmuştur ve parapsiko–lojik istihbarat alanında 20 yıldır faaliyettedir.¹¹

Parapsikoloji Kurumu 1969'dan bu yana Amerikan Bilimini Geliştirme Kurumu'nun bir üyesidir. Bu alanda çarpıcı bir örnek, meşhur Philadelphia deneyidir. Burada bir geminin su üzerinden demateryalize edilerek enlem ve boylamı önceden belirlenen başka bir alana nakledilmesi söz konusudur. Yine 1939 yılında, Sovyet mühendis Semyon Davidoviç Kirlian'ın geliştirdiği yüksek frekans alanlı bir fotoğraf tekniği görülmektedir. Bu yöntemle canlı ve cansız

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

nesnelerin fotoğrafları çekilmiş ve cisimlerin etrafında gözle görülmeyen renkli bir alanın var olduğu ortaya konmuştur.

Parapsikolojik Silahlanma

CIA eski başkanlarından Richard Helms, Watergate soruşturmasında Warren Komisyonu'na verdiği bilgilerde şöyle demiştir:

"Yapılan araştırma göstermiştir ki SSCB kendi sisteminin isteklerine uygun politik görüşe bağlı olacak şekilde, halkının davranışlarını düzenleyebileceği bir kontrol teknolojisi geliştirmeye çalışmaktadır. Bundan böyle aynı teknolojiyi daha karışık bir yaklaşımla, bilgiler kodlanarak insan hedeflerine yöneltilebilecektir. Bu insan zihinleri harbi olacaktır."¹²

1980 yılları başında ise, ABD'yi uyaran daha enteresan ve ürkütücü haberler duyuluyordu. Başkan Reagan ABD'de iktidara gelince Pentagon, CIA, FBI, DIA'nın kesin bilgilerini kapsayan dosyalarla karşılaştı. Bu bilgilerin bir kısmına açık basında da rastlıyoruz. Konu, Sovyetlerin zihin harbi ve parapsikolojisi çalışmalarıdır.

11. *Sabah*, 4 Haziran 2000

12. Em. Kur. Alb. Baha Kadioğlu, *Silahlı Kuvvetler Dergisi*, Hipnoz.com/kaskeril.html

Raporlarda, ABD'de yerleşen yeni tip bir casusluk şebekesinin mevcudiyetinden söz edilmektedir. Hipnoz, telepati, düşünce okuma ve nakli gibi özel yeteneklere sahip ajanlar, Amerikan halkının şuurlarını etkileyerek düşüncelerini KGB(Sovyet istihbarat Örgütü)'nin programı çerçevesinde değiştirmeye çalışmaktadırlar. Bu ajanlar çeşitli dinî ve mistik topluluklara nüfuz ederek, bu organizasyonları konsantrasyon ve imajinasyon çalışmaları

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

ile etkilemek yolundadırlar. Washington çevresi, ABD yöneticileri ve politikacılarını etkilemek için başlıca hedef bölgesi olarak seçilmiştir.

Basına Albay Alexander Raporu olarak intikal eden bilgilerde; "Başkan Reagan'ın zihnini ve şahsî kararlarını kontrol altına almak" şeklinde belirlenen çalışmalardan bahsedilmektedir. Yine aynı raporda insan ve çeşitli tip hayvanları etkileyebilmek için deneyler yapıldığı anlatılmaktadır. Sovyet vatandaşı bayan Kulagina'nın PK gücüyle bir kurbağanın kalp atışlarını durdura–bildiği açıklanmıştır.

Albay Hodgson'un da, parapsikolojik harp konusunda basına yaptığı açıklamalar çok önemlidir. Rapora göre, nükleer silah etkileri ESP gücü ile bir araya getirilmiş ve buna "Hyperspace Nuclear Howitzer / Uzay Üstü Nükleer Obüs" adı verilmiştir. Sibirya'nın ıssız bir bölgesinde beton sığınak içinde meydana getirilen nükleer infilak etkisi, bir grup yetenekli psiko sūje tarafından, tahribi istenen hedef üzerine, zihinsel olarak nakledilmektedir. Mesafe sınırlaması yoktur.

Albay Hodgson, raporunda psişik güç yükselticiden de bahsetmektedir. Düşüncelerin konsantrasyonu ve yükseltilmesi yoluyla hedefler tahrip edilebilecektir. Bu işlem için askerî hedefin fotoğrafını kullanmak yeterli olmaktadır.

ABD'de de parapsikolojik savunma için psişik sūje yetiştirme çalışmaları başlatılmış durumdadır. Bunun için profesyonel medyumlardan da yararlanılmaktadır.

SSCB'de Parapsikoloji Çalışmaları

SSCB'de Prof. Dr. Vassilyev'in 1930'lu yıllarda yaptığı araştırmalar ilgi çekicidir. Vassilyev buluşlarını "Zihni Telkin

Tecrübeleri" adı altında ancak 1962 yılında, Stalin devrinin kapanmasından sonra yayımlanmıştır.

Vassilyev araştırmalarını, düşüncelerin telepati yoluyla beyinler arasında nakli sahasına yöneltmiştir. Fizyolog I. F. Toma–sevski ve psikiyatrist A. V. Dubroski de Vassilyev'e çalışmalarında yardımcı oluyorlardı. Bu maksat için yetenekli iki süje buldular. Ruhlen hasta olan İvanovna ve Fedorova, Dr. Dubroski'nin tedavisi altında idiler. İki kadın önceleri ayrı ayrı odalarda daha sonra da uzak mesafelerde transa sokuldular. Beyin yoluyla birbirlerine gönderdikleri mesajlar kaydediliyordu. Beyin dalgalarında şiddetli değişiklikler meydana geldiği görüldü.

Vassilyev, telepatik yayının radyasyon olup olmadığını da araştırmıştır. Tomasevski kurşundan bir tabutun içine yerleştirilerek deneylere devam edildi. Fedorova bu durumda da Tomasevski'nin verdiği kısa bir zihni telkinle uyku haline girdi. Demek ki telepatik zihni dalgalar kurşun levhalardan da geçiyordu. Vassilyev ruhi olayları mekanistik görüşe bağlayamayınca endişeye kapıldı. Çünkü buluşları rejimin materyalist yapısına karşıydı. Başlangıçta süjelerin karşılıklı transa girmeleri şartlı refleks olarak düşünöldü. Deneyler değişik süjeler üzerinde de yapıldı. Netice kesindi. Deneklerde şuur kaybı oluyor, transa giriyorlardı.

Prof. Vassilyev mesafeyi uzatarak da deneyi tekrarladı. Toma–sevski'yi Sivastopol'a gönderdi. Arada 1.500 kilometre mesafe vardı. Tomasevski kararlaştırılan saatte konsantrasyona geçti. O anda Dubroski ile konuşmakta olan Ivanova da uyuyarak trans haline geçti. Süjeler arasında mükemmel bir haberleşme kanalı mevcuttu. Kendilerine sorulunca bu hali telefona benzetiyorlardı. Bazen de iplere bağlı birer kukla gibi hareket ettiklerini söylüyorlardı.

Dr. Vassilyev 1960 yılında yapılan bir bilimsel toplantıda şöyle demiştir: "ABD Deniz Kuvvetleri nükleer denizaltılarda haberleşme için ESP deneyleri yaptılar. Bizim ortaya attığımız bilim üzerinde 25 yıldır inandırıcı deneyler yapıldı. Peşin hükümlerden kurtulup çok önemli olan bu sahada çalışmalara girmeliyiz. ESP yoluyla elde edilecek enerji ve güçlerin keşfi nükleer enerji kadar önemli olacaktır."

Bir yıl sonra da Leningrad Üniversitesi'nde Vassilyev yönetiminde parapsikoloji laboratuvarları kuruldu. SSCB'de 1970 yılı başlarında ESP sahasında çalışan 20'den fazla laboratuvar mevcuttu. SSCB'de geniş çapta parapsikolojik araştırmalar yürütüldü. Bilhassa Karl Nikolayev–Yuri Kaminski çifti üzerinde başarılı deneyler yapıldı.

1967 yılında Leningrad Üniversitesi ile Moskova arasında değişik bir deney gerçekleştirildi. Karl Nikolayev EEG ve diğer cihazlara bağlanmış olarak Leningrad Üniversitesi'nde bir odaya konuldu. Yarım saatlik bir gevşemeden sonra tecrübeye başlandı. Kaminski ise Moskova'dan telepatik mesajları göndermeye koyuldu. Kaminski mesajları göndermeye başlar başlamaz Nikola–yev'in bağlı olduğu EEG'de yayılmakta olan beyin dalgalarının aniden değiştiği görüldü. Bu suretle kâğıt şerit üzerine çizilen grafik, Nikolayev'in beynine ulaşan mesajlardı. Telepati olayı bu deneyle bilimsel olarak kanıtlanmış oluyordu.

SSCB parapsikoloğu Naumov, ESP konusunda görüşlerini şöyle açıklamaktadır:

"Biz insan düzeyinde şuurlu dışı gerçekleşen bir haberleşme sistemini bulmak üzereyiz, insan normal şuuru dışında başka bir insanı etkileyebilir mi? Bu telesomatik akımların yayılmasına neden olan şartlar nelerdir? Bu telesomatik akımlar belirsiz bir boyutun bilinmezliği içindedir. İşte bu bilinmeyen enerji üzerinde yapılacak çalışmalar sonucu

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

elde edilecek buluşlar beşerî münasebetleri mükemmel bir ahenk içine sokabilecektir."

Sonuç Olarak

New York Times gazetesinin 16 Temmuz 1977 sayısında şöyle bir haber yayınlanıyordu:

"ABD insanlığın esir edilebileceği görünmez silahlar geliştiriyor."¹³

Arizonalı gazeteci yazar Walter Boward, 1978 yılında *Operation Mind Control* (Zihin Kontrol Harekâtı) adıyla yayınladığı kitabında şöyle demektedir:

"CIA tarafından uyuşturucu ilaçlarla yapılan deneyler ABD hükümetinin uyguladığı çok gizli zihin kontrol projesinin yalnızca bir kısmıdır. Bu deneyler binlerce kişi üzerinde 35 yıl devam etmiştir. Bu araştırmalar; hipnoz tekniği, narkotik-hipnoz, elektronik olarak beyinin uyarılması, ultrasonik mikrodalgalar, alçak ses frekanslarıyla davranışların etkilenmesi ve davranış değişiklikleri terapisisidir.

CIA psikolojik silah stoklarını, psişik silahların değişik tiplerini geliştirmeyi başarak arttırmıştır. Şimdi bu kabiliyetleriyle yeni tip bir harbe girişmesi mümkündür. Bu harf görünmezdir, muharebe sahası insan zihinleridir."¹⁴

Parapsikolojik silahları devletler vatandaşlarını kendi ideolojik ve politik sistemleri içinde tutmak için veya diğer ülke insanların zihinlerini etkileyerek değiştirmek ve kendi gayelerine uygun yönlendirmek maksadıyla kullanacaklardır.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Yazar Walter Boward zihin kontrolü için uygulanan MK-ULTRA projesi hakkında da şöyle demektedir:

"Senato istihbarat komitesine Amiral Turner, 'CIA uyuşturucu ilaç deneylerini durdurdu' demiştir. Sorulmadı ve kendisi de gönüllü olarak yeni zihin kontrol projelerinden bahsetmedi.

13. Ne *w York Times*, 16 Temmuz 1977

14. Walter Boward, *Operation Mind Control*

Turner zihin kontrol harekâtının durdurulduğunu söylemedi, yalnızca 'deneyler durduruldu' dedi."

Günümüzde birçok ülkede insan zihninin kontrolü için ciddi araştırmalara girildiği anlaşılmaktadır. Üstelik insan zihinlerine çeşitli tip araçlarla (gazete, kitap, radyo ve televizyon) ulaşma imkânları da artmıştır. İnsan denilen biyolojik varlık çok kolay bir şekilde programlanabilmektedir. Beyin yıkama metotlarıyla şartlandırılmış robot katiller kolayca adam öldürebilmektedirler.

Okült (batını, gizli) bir bilgi olan teknomajinin (teknik büyü'nün) sırları son 300 yıl içinde insanlar tarafından çözülmüştür. Teknomaji teknoloji adı altında uygulanarak doğaya hakimiyet sağlanmıştır. Bu bilgiler korkunç silahları da beraberinde getirmiştir. Teknokrat bilim adamı ve askerlerden oluşan bir grup, bu güçlerin kontrolünü elinde bulundurmaktadır. Hedef, insan zihinlerini kontrol etmektir. Geleceğin insanının kaderini psikologlar, psikiyatristler, nörologlar, nörobiyologlar, biyokimyacılar ve kuantum fizikçileri çizecektir.

Türkiye 1977'li yıllar içinde parapsikolojinin harp şeklinde uyguladığı ve bunun korkunç kabusunun yaşandığı bir ülke olmuştur. Bu görünmez harp gelecek yıllarda da devam

edecektir ve bunun yalnızca fizikî tedbirlerle önlenmesi mümkün görülmemektedir. Alınacak tedbirleri öğrenmek için en kısa zamanda parapsikolojik çalışmalara girmek mecburiyetindeyiz. Ancak geniş ve sürekli bir araştırma içinde bu harbin silahlarını tanıyarak gerekli savunma önlemlerini alabiliriz.¹⁵

İstihbarat ve Hukuk

Elbetteki demokratik toplumların vazgeçilmezi olan hukuk mekanizması, istihbarat örgütlerini ve faaliyetlerini de etkilemekte ve bazı sınırlamalara tabi kılmaktadır. Ancak gelişen baş

15 Baha Kadioğlu, *Silahlı Kuvvetler Dergisi*

döndürücü elektronik ve teknolojik gelişimleri takip etmekte hukuk kuralları gerçekten zorlanmaktadır.

Bununla birlikte insanın bulunduğu her alanda olduğu gibi bu alanda da yeni suç tipleri meydana çıkmış ve suçlular da teknolojinin getirdiği yenilik ve imkânları kullanmaya başlamıştır. Günümüzde bilgisayar mefhumu, sadece hayatımızı kolaylaştıran bir devrim olmaktan çıkıp suç olgusu ile birlikte anılan bir cihaz haline de gelmiştir. Bu noktada bilişim suçu mefhumu doğmuştur. Bilişim suçları, teknolojiyi kullanan ve kullanacak bütün devletlerin ortak sorunu haline gelmiştir. Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler bilgisayar ağları sayesinde milli sınırları aşmıştır. Bu nedenle ulusal düzenlemeler ve ulusal hukuk mevzuatları bilişim suçları ile mücadelede yetersiz kalmaktadır. Bilişim suçları ile ciddi bir mücadele, küreselleşen dünyada bu tip suçlara karşı dünya çapında bir işbirliği ile mümkündür. Dijital ortamın getirmiş olduğu bütün imkânları dünya devletleri suçla mücadelede kullanmadıkça bu sahadaki suç tipleri ile mücadelede başarılı olmak mümkün

görünmemektedir.

Özellikle Türkiye'de yürürlükte olan hukukî mekanizma ve mevzuat, bu gelişmelerin gerisinde kalmaktadır. Oysaki istihbarat, sürekli değişkenlik ve gelişme arz ederek kendini hızla yenilemekte ve hukukî takip ve tedbir gerektiren olayların yapıları gündün güne değişmektedir.

İstihbaratta klasik takip ve tarassut metodundan öte artık elektronik takip söz konusu olduğu için bu konudaki hukukî yapılanmaya bakalım:

işçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek'in, 9 Şubat 2002 tarihinde AB Türkiye Temsilcisi Büyükelçi Karen Fogg'un Brüksel'deki üst düzey AB yetkilileriyle ve Türkiye'deki tanınmış isimlerle yaptığı yazışmaları ele geçirdiklerini açıklaması, elektronik takip konusunun tetkik edilmesi gereğini ortaya koymuştur. Bu olay, telefon dinlenmesi şeklinde zaman zaman gündeme

gelen elektronik takibin çok farklı şekillerde de karşımıza çıkabileceğini somut olarak göstermiştir.

Elektronik takip muhtelif şekillerde karşımıza çıkabilir. Bunlar; dinleme takibi görüntülü takip, algılayıcılarla takip ve veri takibi olmak üzere dört kalemde toplanabilir. Bu metotlarla kişilerin en özel ve gizli yaşam bölümlerinde neler olup bittiğinin takibi mümkün olabilmektedir. Bu metotlar, kişilerin yalnızca hareketlerini değil aynı zamanda iletişimlerini hatta duygularını da takip etmeye imkân sağlamaktadır.

Dinleme takibi; portatif minyatür vericiler, telefon dinleme cihazları, gizli mikrofönler ve bant kaydediciler gibi araçlarla yapılmaktadır. Görüntülü takipte ise fotoğraf makineleri, kapalı devre ve kablolu televizyon, gece görüş araçları

veya uydular kullanılmaktadır. Algılayıcılarla takipte de; manyetik algılayıcılar, sismik algılayıcılar, gerilim algılayıcıları, kızılötesi algılayıcılar ve elektromanyetik algılayıcılardan faydalanılmaktadır. Veri takibi işlemi ise bilgisayarlar, casus yazılımlar veya şekil tanıma sistemleri, aranan telefon numarasını kaydedici sistemler aracılığıyla yapılmaktadır. Veri takibi yoluyla, bir kişinin faaliyetleri hakkında dinleme veya görsel takip yapmadan da bilgi sahibi olabilmek mümkündür. Kişinin yaptığı işlemlere (banka, visa kartıyla alışveriş işlemleri gibi), ödediği faturalara, telefon görüşmesi yaptığı kişilere ve görüşmelerin süresine ilişkin veri tabanlarının takip edilmesi de kişinin faaliyetleri ve ilişki içerisinde olduğu kişiler hakkında bilgi edinmeyi temin edebilir.

Elektronik posta yoluyla yapılan haberleşmeler beş farklı seviyede elektronik takibe konu olabilir. Bu aşamalar; iletinin göndericinin terminalinde ya da bilgisayar sisteminin hafızasında olduğu an, iletilme anı, elektronik postanın alıcının bilgisayarında veya bilgisayarının bağlı bulunduğu terminalde bulunduğu an, iletinin kâğıt çıktısı alınmak üzere yazıcıya gönderildiği an ve iletinin alıcı tarafından kendi bilgisayarın hafızasında korunduğu süreçtir.

Kanunî Düzenleme

1982 Anayasası'nın 22. maddesi, haberleşme özgürlüğünü ve özel haberleşmelerin gizliliğini teminat altına almaktadır. Anayasanın bu hükmünün ihlal edilmesinin müeyyidesi ise Türk Ceza Kanunu'nun "sırrın masuniyeti aleyhine cürümler" başlıklı beşinci faslında yer alan maddelerde ortaya konulmuştur (md. 195, 196, 197). Kamu görevlisi olmayan kişilerce elektronik takip yapılması durumunda bu fasılda yer alan hükümlerin ihlali söz konusu olabilmektedir.

Ancak kamu görevlileri tarafından elektronik takip yapılabilmektedir. Bunun kanunî çerçevesi, 1999 yılında kanunlaşan 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'yla tanzim edilmiştir. Bu kanunun 2., 3. ve 4. maddeleri elektronik takibin yukarıda belirtilen tüm çeşitlerine imkân sağlamıştır. Ancak elektronik takip tedbirine başvurulabilmesi için belli şartlar ve belli kısıtlamalar getirilmiştir. Bu kısıtlamalardan en mühimi, kanunda sayılmış olan sınırlı sayıda suçun işlendiğinden şüphelenil-mesi durumunda bu tedbire başvurulabilir ifadesidir.

Ancak muayyen suçlarda elektronik takip yapılabilmektedir

Kanunun ifadeleri tahlil edildiğinde, her suç için elektronik takip metoduna ruhsat verilmediği görülmektedir. Kanunun 16. maddesi sadece beş tür suçun takibinde elektronik takibe başvurulabileceğini düzenlemiştir. Bu suçlardan ilki, çıkar amaçlı suç örgütü oluşturma suçudur, ikincisi, Terörle Mücadele Kanunu kapsamında düzenlenen suçlardır. Üçüncüsü Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda tanzim edilen suçlardır. Dördüncüsü, Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkında Kanun kapsamında kodlaştırılan suçlardır. Beşincisi ise, uyuşturucu ticaretiyle ilgili suçlardır. Bu suçların dışında kalan diğer suçlarda suçun araştırılması ve soruşturulması esnasında elektronik takibe başvurma imkânı, kanunî olarak, yoktur.

Beş bölüm altında toplanan suçları işlediğinden şüphelenilen kişiler için elektronik takip yoluna başvurulabilmesi için birtakım şartların oluşması gerekir. Bunlardan ilki, kuvvetli şüphenin

bulunmasıdır. ÇASÖMK gizli soruşturma tedbirlerine başvurulabilmesi için "kuvvetli belirti"lerin varlığını aramıştır (md. 2/2). Buradaki "kuvvetli belirti" terimi ile anlatılmak

istenen "kuvvetli şüpheli"dir. Bu düzenleme karşısında "basit şüpheli" üzerine elektronik takip yöntemine müracaat edilmesi mümkün değildir.

İkinci şart, elektronik takibin ancak belirli kişilere tatbik edilebilir olmasıdır. Hakkında elektronik takip uygulanacak kişiler kanun tarafından tespit edilmiştir. Yukarıda belirtilen beş kategori altındaki suçları işleyen veya bu suçların işlenmesine iştirak eden veya suç işlendikten sonra faile yardım eden veya yataklık eden hakkında elektronik takip yapılabilecektir. Tanıklıktan çekinme hakkı bulunan kişiler ve müdafiler hakkında ise elektronik takip yapılamamaktadır.

Üçüncü olarak, bu tedbirler tali seviyededir. Başka tedbirlere başvurulması halinde delil temin edilemeyecekse veya en azından ciddi ölçüde zorlaşacaksa, ancak bu takdirde elektronik takibe gidilebilir.

Dördüncü olarak, hakim kararı gerekmektedir. Elektronik takibe, kural olarak, hakim tarafından karar verilebilmektedir. Ancak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısı da karar vermeye yetkilidir. Savcının karar verdiği hallerde yirmi dört saat içerisinde hakim onayının alınması gerekmektedir. Hakim onay vermezse elektronik takip devam edemeyecektir. Yirmi dört saatlik sürenin ne zaman başlayacağı net olarak belli değildir. Süre, elektronik takip kararı verildiği andan itibaren mi yoksa tedbir uygulamaya başlandığı andan itibaren mi işleyecektir?

Beşinci olarak, belli bir zamanla sınırlıdır. Elektronik takibe üç ay için izin verilebilir. Bu süre üçer aydan fazla olmamak üzere iki kez uzatılabilir. Elektronik takibin uygulama süresi dokuz ayı geçmemektedir.

Altıncı olarak, hakkında elektronik takip yapılan kişiye elektronik takip hakkında sonradan bildirimde bulunmak gerekmektedir. Bu şart, Türk mevzuatında mevcut değildir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları, AİHS'ye uygun bir elektronik takibin olabilmesi için hakkında elektronik takip yapılan kişiye sonradan bu konuda bilgi verilmesi şartını öngörmektedir (Klass Kararı). 1999 yılında kanunlaşan ÇASÖMK bu şart açısından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatlarıyla uyumludur. Bildirim mecburiyetinin olmaması halinde, elektronik takibe kanunlarda öngörülen şartlara uygun olarak başvurulup başvurulmadığının denetimi imkânsız hale gelmektedir.

Siber Alandaki Hukukî Düzenlemeler

Bilişim suçlarını, kısaca bilgisayar ve iletişim teknolojilerini kullanmak suretiyle işlenen suçlardır diye tarif edebiliriz. Bu durumda iki farklı suç tipi karşımıza çıkmaktadır. Birincisi mevcut hukukumuzda ifade edilmiş dijital ortamlarda ve bilgisayar teknolojileri kullanılarak işlenen suçlardır. Hakaret, dolandırıcılık, devlet aleyhine yürütülen faaliyetler vs'yi bu suçlara örnek verebiliriz, ikincisi ise, mevcut hukukî mevzuatta tanzim edilmemiş dijital ortamların varlığı ile ortaya çıkan suç tipleridir. Bu suç tiplerine örnek olarak bilgisayar sistemlerine izinsiz giriş ve izinsiz bilgisayar operasyonlarını verebiliriz.

Yetersiz de olsa ülkemizde bu alanda birtakım düzenlemeler mevcuttur. Her ne kadar ideal anlamda bir düzenleme yapılmamışsa da hukukumuzun bu alandaki suçlarla mücadele etmek için belirli bir seviyeye kadar yeterli olduğu söylenebilir. TCK'nın 525. maddesi bilişim alanında işlenen suçları düzenlemektedir.

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak Türkiye'de de bilgisayar kullanımı, iyi ve kötü yönleriyle yaygınlaşmaktadır. Bu teknolojik gelişme karşısında kanun koyucu, bir yandan mevzuatta kendini hissettiren ihtiyaçları giderebilmek, diğer yandan tavsiye kararlarına uyum sağlayabilmek amacıyla hukukî alanda bazı düzenlemeler yapma ihtiyacını duymuştur. Hakikaten, kanun koyucu bilgisayar suçlarına ilişkin ilk önce 1991 yılında, 3756 sayılı kanunla TCK'nın ikinci kitabına bazı bilgisayar suçlarını dü-

zenleyen "Bilişim Alanında Suçlar" başlıklı 11. babı ilave etmiştir. Bunu takiben 1995 yılında, bilgisayar programlarının "eser" sayılacağını belirleyen bir değişiklik yapılmış ve bilgisayar programlarına karşı gerçekleştirilen birtakım eylemler de müeyyide altına alınmıştır.

3756 sayılı kanunla TCK'ya ilave olunan "Bilişim Alanında Suçlar", 525a, 525b, 525c ve 525d maddeleri olmak üzere dört maddeden oluşmaktadır. 525d maddesi hariç, 525a, b ve c maddelerinde ferî cezalar yer almaktadır. 525a, b ve c maddesinde "bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutmuş bir sistem"den bahsetmek suretiyle bilgisayarlar kastedilmektedir. 525a/1 ve 2, 525b/1 maddelerinde bilgisayar, suçun konusunu oluşturmakta, 525b/2 ve 525c maddelerinde ise suçta araç vazifesini görmektedir.

Yine bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemden "programlar, verileri veya diğer herhangi bir unsuru hukuka aykırı olarak ele geçirmek" yaptırım altına alınmış ve bu suretle "bilgisayar sistemlerinde bulunan programlar ve bilgiler" hukukî olarak korumaya kavuşturulmuştur.

TCK m. 535 a/2'de, "Bir programı, verileri veya diğer herhangi bir unsuru başkasına zarar vermek üzere kullanmak, nakletmek veya çoğaltmak" eylemleri yaptırım altına alınmaktadır.

TCK m. 525 b/1'de ise başkasına zarar vermek veya kendisine ya da başkasına yarar sağlamak amacıyla, bilgileri otomatik işleme tabi tutmuş bir sistemi ya da verileri yahut diğer herhangi bir unsuru kısmen veya tamamen tahrip eden, değiştiren, silen, sistemin işlemesine engel olan veya yanlış biçimde işlemesini sağlayan kimselerin fiillerini yaptırım altına almıştır. Böylece bilgisayar sistemlerine veya bunlardaki veri, program ve diğer unsurlara karşı gerçekleştirilen zarar verme eylemleri müeyyideye bağlanmaktadır.

TCK m. 525 b/2'de de "bilgisayar kullanmak suretiyle kendisinin veya başkasının lehine hukuka aykırı yarar sağlamak" suç olarak düzenlenmektedir.

TCK m. 525 c'de ise, hukuk alanında delil olarak kullanılmak amacıyla sahte bir belgeyi oluşturmak için bilgileri otomatik olarak işleme tabi tutan bir sisteme, verileri veya diğer unsurları yerleştiren veya var olan verileri ya da diğer unsurları tahrip eden kimsenin fiili yaptırım altına alınmaktadır. Maddede ayrıca, "tahrip edilmiş olanları bilerek kullananlara ... hapis cezası verilir" demek suretiyle de yukarıdaki suça ilaveten sahtecilik mahsulü bir belgenin bu niteliği bilinerek kullanılması da ayrıca kullanma suçu olarak düzenlenmektedir.

İnternet üzerinden işlenen suçları cezaî müeyyideye bağlayan temel bir kanun; internetin bilgi ve iletişim aracı olması, çok hızlı gelişim göstermesi, teknolojik yönünün ağır basması ve tüm ülkeler arası bağlantıya sahip olması sebebiyle gerek hukukumuzda gerekse mukayeseli hukukta henüz mevcut değildir. Bu konuda genel eğilim demokratik bir toplumda serbest toplumsal fikir alışverişinin sağlayacağı toplumsal faydanın, internette sansürün temin edeceği toplumsal faydadan çok daha önemli olduğu yönündedir. Bu nedenle müstehcen yayınlar ile şiddete

dayalı yayınların önlenmesinde klasik basın hukuku düzenlemelerinin geçerli olması genel kabul görmektedir. İnternet hizmeti veren kuruluşun sorumluluklarının ne şekilde olacağı ise mutlaka kanunî düzenleme ile tespit edilmelidir. Bu doğrultuda:

Yeni hazırlanan Türk Ceza Kanunu Ön Tasarısına internet üzerinden işlenen suçlarla ilgili ilave düzenlemeler yapılmalıdır. İnternet üzerinden yapılan yayınların Basın Kanunu'nda yapılacak değişiklikle açık bir şekilde bu kanuna dahil edilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

İnternette veya dijital ortamda yer alan verilerin ve kişilere ilişkin özel ve gizli bilgilerin deşifre edilmesi riskine karşı cezaî önlem alınması ve özel hayatın korunması çerçevesinde tekrar kanunî düzenlemeler getirilmesi gerekmektedir.

İnternette mevcut olan faaliyetlerin takibi, tespiti ve yakalanması ancak uzmanlaşmış personel ve sürekli bir çalışma ile mümkün olacaktır. Her gün değişen ve gelişen bilgisayar teknolojisinin gerisinde kalmamak için gerek kolluk kuvvetlerinde gerekse Adalet Bakanlığı içinde bilinen klasik polisliğin ötesinde teknik donanıma sahip, konu hakkında uzman personelin istihdam edilmesi artık bugün için bir zarurettir. Bu sebeple en kısa zamanda bu alandaki eğitim ve yapılanma çalışmaları başlatılmalıdır.

Adlî kolluk mekanizmasında (ki ülkemizde maalesef bu kurum bile henüz teşkil edilmiş değildir) uzman **Siber Polislerin** teşkil edilmesi ve en önemlisi **Siber Savcılarının** yetiştirilmesi şarttır. ABD'de FBI'ın içinde elektronik ve teknolojik donanıma sahip savcılar ve polisler görev yaparken, ülkemizde savcılarının çoğu bilgisayar operasyonlarına ve bu tür cihazlara yabancıdırlar. Oysa

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

çağımızda yaygın ölçüde ağ savaşları yaşanmakta, klasik suç türleri, tekniğin kendilerine hazırladığı kostümleri kullanmaktadır. Üzülerek söylemek gerekir ki, Adalet Bakanlığımız bünyesinde adli mekanizmanın bilgisayar cihazlarına bile henüz kavuşmadığı bir vakıdır. Güvenlik ve istihbarat birimlerinin, adli mekanizmadan fersah fersah ileride olduğu bir ortamda insan haklarını koruyabilmek ve ihlalleri tespit edebilmek ancak bir rüyadır. Her ne kadar Ulusal Yargı Ağı Projesi geç de olsa gündeme gelmişse de ülke geneline hangi seviyede yayılabileceği, süresi ve kullanılabilecek teknolojinin verimliliği meçhuldür.

İnternet vasıtasıyla suç işleyen faillerin tespiti ve suç ile fail arasında illiyet bağıını net bir şekilde ortaya koyabilecek teknolojik donanım sağlanmalıdır. Bu zikredilen konularla birlikte en önemli husus bu sahadaki uluslararası düzenleme ve işbirliğinin yeterli derecede olmayışıdır. Uluslararası alanda internet yolu ile işlenen suçların önlenmesini ve hatta faillerin iadesini düzenleyen bir uluslararası anlaşmanın yapılması gerekmektedir.

Bu alandaki suçlara göz atacak olursak;

Bilgisayar Sistemlerine ve Servislerine Yetkisiz Erişim,
Yetkisiz Dinleme,

Bilgisayar Sabotajı ve Saldırıları,

Bilgisayar Yoluyla Dolandırıcılık,

Bilgisayar Yoluyla Sahtecilik,

Bir Bilgisayar Yazılımının İzinsiz Kullanımı,

Kişisel Verilerin Suiistimali Hususları ile karşılaşırız. Bunlar illegal siber istihbaratın hukukî karşılıkları ve

düzenlemeleridir.

Kanaatimizce, insanların temel haklarının sınırlandırılmasına ve hak kayıplarına sebep olabilen istihbarat kayıtlarının denetime açılması gerekmektedir; aleyhinde rapor tutulan kişilere de 'düzeltme hakkı' kullanılmalıdır.

İstihbarat birimlerince hedef insanların kişilikleri, ekonomik durumları, yaşam şekilleri, geçmişleri, sosyal statüleri, irtibat içinde oldukları kişiler, buldukları ve gittikleri yerler gibi konularla ilgili olarak her türlü bilgi toplanılabilmekte ve bu bilgiler gizli kayıtlar şeklinde muhafaza edilmektedir.

Anayasanın 20. maddesinde ifade edilen, hiç kimsenin özel hayatının ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı teminatı yönüyle bu uygulamanın kapsamı, keyfiliğe karşı güvenceler arz etme durumu ve güvenilirliği tartışılabilecek hususlardandır.

Gizli olan istihbarat kayıtları her zaman gerçekleri ifade etmemektedir. Örneğin, 2 Aralık 2000 tarihinde *CNN Türk* televizyon kanalında 'Hakkıyla Sohbet' programına konuk olan, ta-nınmış Türk sanat müziği sanatçısı Emel Sayın, meşhur MİT istihbarat raporunda yer alan, kendisinin Orgeneral Necdet Uruğ ile ilişkisi olduğu iddiasını yalanlayarak, "istihbarat raporlarının yanlış, yalan ve güvenilmez" olduğunu ifade etmiştir. Görüldüğü üzere istihbarat raporları, zaman zaman kişilerin temel haklarının sınırlandırılmasına ve kaybına sebep olabilmektedir.

Kamu görevlisi olabilmek ve kamu hizmetlerinde görev alabilmek, bir anayasal hak olarak Anayasa'da ifade edilmiş olmasına rağmen tüm kanunî şartları tamamlayıp bu hakkını kullanmak isteyen kişiler, yapılan güvenlik soruşturması neticesi sakıncalı olarak değerlendirilerek bu haklarından mahrum edilebilmektedir. Hak kaybı sebebi

olarak da, çoğu zaman 'mülakat sınavında başarısızlık' gibi, gerçek sebebi örtücü nedenler bildirilmekte ve güvenlik soruşturmasında yer alan bilgilerin ne derece güvenilir ve doğru olduğu yargı denetimi dışında tutulabilmektedir. Hukuk sistemi, gerçek durumu yansıtan yargı kararları ve adlî sicil kayıtları üretilebilmesi için birçok teminat ihtiva eden bir yargılama prosedürü tayin etmiştir. Suç işlediğinden şüphelenilen kişinin soruşturması genellikle ve öncelikle kolluk birimleri (polis veya jandarma) tarafından yapılmaktadır. Suç işlendiği şüphesi kuvvetlenir ve birtakım deliller temin edilirse savcılık kamu davası açmaktadır. Olayı tüm yönleriyle değerlendiren mahkemenin kişinin, isnat edilen suçu işlediği yönündeki kararı dahi şahsı cezalandırmak için yeterli sayılmamakta, dava konusu olay bir de Yargıtay'ın denetiminden geçmektedir. Bu uzun ve masraflı sistemle, kişilerin hataen cezalandırılması ihtimalinin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır. Aynı dikkat ve itinanın istihbarat kayıtları için de gösterilmesi gerekmektedir.

Kanaatimizce, bilhassa istihbarat elemanları tarafından yürütülen takip ve tarassut faaliyetinin raportif gelişim ve sonuçlarının, o konu hakkındaki davalarda mahkeme hakimine intikal ettirilebilmesi hususunun düzenlenmesi gerekmektedir. Bu suretle, karar verecek hakime, o konu ve kişi hakkında fevkalade önem arz eden ve bilhassa hakim vicdan ve takdir konularında belirleyici olacak bir yardım ve bilgi söz konusu olacaktır.

İstihbarat kayıt ve belgelerinin üzerinden belli bir zaman geçtikten sonra silinebilmesi söz konusu değildir. Oysa hukuk sistemi, mahkeme kararıyla suç işledikleri sabit olan kişilerin bile adlî sicil kayıtlarının silinmesine imkân tanımıştır (Adlî Sicil Ka-

nunu, Kanun no: 3682, Resmî Gazete, 29.11.1990, md. 8). Mahkumiyet kararları üzerinden kural olarak beş yıl geçmesi üzerine adli sicilde yer alan kayıt silinebilmektedir. Mahkeme kararı ile suç işlediği sabit olan kişilerin cezalarının ertelenmesi veya affa uğraması söz konusu olduğu halde istihbarat kayıtlarının silinmesi, düzeltilmesi veya affa uğraması gibi bir uygulama söz konusu değildir.

İstihbarat kayıt ve belgelerinin sadece hakkında kayıt ve fiş tutulan kişiyi değil, bu kişinin yakınlarını da etkileyebileceği düşünülürse, temel hakların kullanımı açısından, sıkıntının boyutunun tahmin edildiğinden çok daha büyük olduğu görülecektir. İstihbarat kayıtlarında olabilecek hataların giderilmesine, bu raporların güvenilirliklerinin sağlanmasına yönelik mekanizmalar Türk hukuk sisteminde mevcut değildir.

Kanaatimizce bu raporların asgari seviyede bildirilebilmesi yoluna gidilmelidir. Nitekim, Avrupa Polisi Oluşturulması Sözleşme-si'nin 19 ve 20. maddeleri, bireylere kendileriyle ilgili olarak Euro-pol tarafından tutulan kayıtlara ulaşabilme, yanlış bilgileri düzelt-tirebilme veya iptal ettirebilmeleri hakkını vermektedir. Çok istisnaî bazı durumlarda bilgi alma hakkı kısıtlanabilmektedir. Ancak, bilgi alma hakkı engellenen kişiler, engelleme kararına karşı yargı yoluna gidebilmektedir. 20 Aralık 1991'de Almanya'da yürürlüğe giren STASI Kayıtları Kanunu da kişilere kendileriyle ilgili tutulan istihbarat kayıtlarına ulaşabilme hakkı vermiştir.

Anılan sebeplerle kanaatimizce bir kısım Batı ülkelerinde olduğu gibi, kişiler hakkında tutulan gizli istihbarat kayıtları, keyfîlik ve doğru olmayan bilgiler ihtiva etme risklerine karşı teminata kavuşturulmalıdır. Kayıtlar saydamlaştırılarak, ilgililere kendileri hakkında tutulan kayıtları öğrenme hakkı tanınmalı; kayıtlar yargı denetimine açılarak güvenilirlikleri bağımsız yargı tarafından test edilebilmelidir. Anayasal bir

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

ilke olan suçların ve cezaların şahsîliği ilkesi doğrultusunda bu raporlar sadece ilgili oldukları kişiler hakkında hüküm doğurmalı, etki alanı hakkın–

da olumsuz kayıt bulunan kişinin ailesinin masum diğer fertlerini veya diğer yakınlarını kapsamamalıdır.

Ayrıca cereyan eden hadiselerde istihbarat birimleri ve elemanlarının, kişileri bizzat sorgulama yetkileri kural olarak yoktur. 2937 sayılı DEVLET İSTİHBARAT HİZMETLERİ VE MİLLÎ İSTİHBARAT TEŞKİLÂTI KANUNU'nda bu konuda yetki veren bir hüküm bulunmamaktadır, istihbarat elemanları ancak Cumhuriyet Savcılarının uygun gördükleri ölçülerde, adlî mekanizma bünyesindeki soruşturmalarda izleme amacıyla hazır bulunabileceklerdir. Bu durum, MİT, Emniyet ve askerî istihbarat birimlerinin hepsi için geçerlidir. Aksi durumlar, insan hakları, hukuk devleti ve mevzuat prensiplerini çiğnemek demektir.

istihbaratın Efsane Kimlikleri

Bu bölümde, istihbarat dünyasında nam salmış bazı istihbarat şef ve ajanlarının yaşamlarına ve faaliyetlerine ışık tutacağız.

Asrın Casusu–Kim Philby

Harold Adrian Russell Philby (1912–1988), sömürge Hindistan'da İngiliz yönetici sınıflarından bir ailenin ferdi olarak doğmuş ve İngiliz dış istihbarat servisi MI–6'da karşı istihbarat (co–unterespionage) servisinin operasyon dairesinin şefliğine dek yükselmiştir. Ayrıca Philby, Washington'da İngiliz ve Amerikan istihbarat servisleri arasındaki bağı yürüten en yüksek İngiliz istihbarat subayı olarak görev yapmıştır. Philby, Rudyard Kipling'in romanındaki İngiliz casusu çocuk Kim'in adını almış ve tüm

dünyada **Kim Philby** olarak tanınmıştır. Buna karşın, asıl olarak MI-6'ya, İngiliz veya Amerikan istihbarat servislerine değil, kendini gizleyebilmiş inançlı bir komünist olarak Sovyet istihbarat servislerine çok değerli bilgiler vermiştir. Örneğin, Kim Philby'nin yardımı sonucu Balkanlarda, Arnavutluk'ta örgütlenen Kontras gücü, karşıdevrimci darbe açığa çıkartılmıştır.

İngiliz Gizli Haberalma Teşkilatı (SIS), 1938 yılının sonuna doğru bir alt servis kurdu. Bu teşkilât, yabancıların eline geçen toprakları sabote edecekti. Bu bölümün ismi SOE (Special Operations Executive) idi. Philby, SOE'de çalışmaya başladı. İlk önce bir sabotaj okulunda eğitim gören Philby, 1941 yılı yazında karşı casusluk bölümünde çalışmaya başladı. Böylece, 1933'ten beri çizdiği rotayı aynen takip ederek istihbarat teşkilâtının kalbine doğru inmeye başlamıştı. Philby'yi önce İberik Bölümü'nün başkanı yaptılar. Bir süre sonra Gizli Haberalma Teşkilatı'nda şef oldu. 1949 yılında Soğuk Savaş'ın zirvede olduğu bir dönemde Washington'daki İngiliz Büyükelçiliği'ne tayin edildi. Burada CIA ile birlikte komünistlere karşı çalışacaktı. Bu esnada birçok teknolojik sırrı Ruslara gönderdi. Amerikan Atom Enerji Komisyonu'nda istediği gibi dolaşıyordu. Ancak bütün bilgilerinin Ruslar tarafından ele geçirildiğini fark eden İngilizler, Cambridge ağını zamanla ortaya çıkararak çökertmeyi başardılar. Philby, adına hatıra pulu bastırarak kadar değerliydi Ruslar için.

Dağılan SSCB'nin gizli servisi KGB'nin, 1930'lu yıllarda hedef ülkelerin birinci sırasına oturttuğu İngiltere'de "Cambridge Beşlisi" adı verilen ve hepsi de iyi ailelerden gelen beş gizli ajan kullandığı sonradan ortaya çıktı. Bunlardan biri de Philby idi.

Philby –Sovyetler için çalışan İngiliz ajanlarının en meşhuru olması bir yana– tüm zamanların en meşhur köstebek

casusu olarak anılageldi. Hindistan'da doğmuş ve Cambridge'de eğitim görmüştü. Arkadaşları Guy Burgess, Donald Maclean ve Anthony Blunt'la birlikte komünist oldu ve Burgess tarafından 1940 yılında MI6'ya alındı. 1963 yılına kadar da Sovyetler için çalıştı.

İşin ilginç tarafı Philby, CIA'in kuruluşu döneminde İngiltere temsilcisi olarak görev almıştı. Bir Sovyet casusu olduğu ancak 1963 yılında Moskova'ya kaçtığı zaman anlaşılabilir. Kim, Türkiye'de de çalışmıştı. İstanbul'daki Sovyet Başkonsolosluğu'nda görevli Konstantin Volkov adlı diplomatın İngiltere'ye iltica için hazırlık yaptığını öğrenince uçağa atlayıp, işi bizzat

üstlenmişti. Ustaca manevralarla Volkov'un açıklayacağı ve kendisinin de aralarında olduğu 'Casus Listesi'nin el değiştirmesini önledi. Sonuçta, Volkov'u Moskova'ya aldırıp işini bitirtti.

Aynı zamanda gazeteciydi. Kim Philby'nin görünürdeki görevi gazetecilik idi. Hatta Ürdün Kralı Hüseyin'le yakınlaşmasını ve onu kullanmasını Times'ın muhabiri olmasına borçludur. Bu ünlü casusun en renkli yanlarından biri başından geçen beş evliliğidir. Deniz aşırı ilk görev yerinin Türkiye olması ise tesadüf değildir. İngiltere adına çalışıyor görünüp Moskova'ya hizmet ediyordu. Meramını anlatacak kadar Türkçe ve iyi derecede Arapça biliyordu.

Ölümü TASS ajansı tarafından küçük bir haber olarak duyuruldu. İngilizler hiçbir zaman Philby'nin ihanetini unutmadılar. İstihbarat servislerinin yöneticisi konumundaki bir ismin onları nasıl sattığını devamlı olarak hatırladılar. Hâlâ MI-5 ve diğer birimlerde görev alacaklara, onunla ilgili bilgiler verilmekte, uyarılar yapılmaktadır. Çünkü Philby, neredeyse İngiliz istihbarat servisi SIS'in başına geçiyordu. Ve serviste Sovyet masası şefliği yapıyordu.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Kim Philby, yaşamının son dönemlerinde "ihanet etmek için" demişti, "insanın bir yere ait olması gerekir. Oysa ben hiçbir yere ait değilim."

Şafağın Gözü–Mata Hari

1876'da Hollanda'da orta sınıf bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Mata Hari'nin gerçek ismi Margareta Zelle'dir. Ailesi tarafından rahibe okuluna gönderilen Mata Hari belli bir süre burada okuduktan sonra bir İskoç kaptana âşık oldu ve onunla evlendi. Bir süre Endonezya'da yaşayan genç kadının bu evlilikten Norman adında bir oğlu, Non isimli bir kızı oldu.

Kocasıyla birlikte Doğu Hint adalarına giden Zelle, daha sonra alkol düşkünlüğü ve pavyon merakı yüzünden kocasından boşandı. Bu sırada küçük Norman da zehirlenerek öldü. Margareta Zelle daha sonra gizemli Doğu Hint danslarını kullanarak Mata

Hari (Java dilinde 'Şafağın Gözü' anlamına geliyordu) olarak anılmasına yol açan ünü elde etti. Margareta'nın seks, entrika ve iha–netle örülü hayatı ise boşanmadan sonra başladı. Genç kadının hayatı tamamen farklı bir yönde seyretti. Hayatta kalabilmek için fahişelik yaptı. Bir süre sonra kendini gece kulüplerine striptiz yapıp, yılanlarla dans ederken buldu. Sahne çalışmaları ve âşıklarının yardımlarıyla azımsanamayacak paralar kazandı.

Ancak Almanya'dan hesabına gönderilen 20 bin franklık para, Mata Hari'nin casus olabileceği şüphesini destekledi. Fransız ve İngilizler, Mata Hari'yi çift taraflı ajan olarak kullanmak istiyorlardı. MI5, 1915 yılının Aralık ayında İngiltere'nin güneyindeki Folkestone kentine gelen Mata Hari'yi takibe aldı.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Pek çok hükümet yetkilisi onun danslarını izliyor ve o da bu sayede önemli isimlerle ilişki kuruyordu. I. Dünya Savaşı sırasında Almanlar Mata Hari'yi kadrolarına aldılar. Fransa karşı casusluk teşkilâtı ise bir süre sonra onun Almanlar hesabına çalıştığını anladı. Fransızlar Zelle'ye iki taraflı çalışması teklifinde bulundular. Zelle de bunu kabul etmiş göründü, ancak Fransızlar ona güvenmiyordu. Bu yüzden deneme amaçlı olarak onu Belçika'ya altı Fransız ajanla ilişki kurması için gönderdiler. On beş gün içinde bu altı ajanın tamamı da Almanlar tarafından yakalandı ve kurşuna dizildi. Bu olay, altı ajanın hayatına mal olsa da hiçbir zaman Mata Hari'ye güvenilmeyeceğini göstermesi bakımından önemliydi. Hari, Almanlar tarafından da artık benim-senmediği için Fransa'ya dönmek zorunda kaldı. Fransızlar cephelerdeki yenilgilerini bu kadının üzerine attılar.

Mata Hari'nin Clara Benedix isimli Alman casusu olduğundan şüphelenen gizli servis, ünlü dansözünü 1916 yılının Kasım

ayında sorgulamaya aldı. Belgelere göre Benedix olmadığını savunan Mata Hari, 'Ama bir milyona beni satın alabilirsiniz' diyerek karşı tarafla dalga geçti. Amsterdam polis müdürüne Fle-menke bir not gönderen Mata Hari, 'Ümitsizlik içinde şu anda Scotland Yard'dayım. Bana yardım edin' dedi. Zelle'nin casus olduğu yolunda kanıt bulamayan MI5, kadını İspanya'ya geri yolladı. Alman casusu olduğu gerekçesiyle Fransa'da tutuklanan Mata Hari, Ekim 1917 tarihinde kurşuna dizilerek öldürüldü.

Ancak MI5'in şüpheleri belgelememesi şimdi akıllarda soru işareti yaratıyor. Nitekim belgeleri inceleyen Cambridge Üniversitesi'nden Profesör Christopher Andrew, 'Birinci Dünya Savaşı patlak verdiğinde Mata Hari, casusluk fantezisini benimsedi' diyor. MI5'in 84 yıl sonra açıklanan

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

gizli belgeleri, 1917'de Alman casusu olduğu gerekçesiyle Fransızlar tarafından kurşuna dizilerek öldürülen Mata Hari'nin boşu boşuna öldürülmüş olabileceği şüphesini doğurmuştur.

1876 – 1917 yılları arasında yaşayan Mata Hari geride bir efsane bırakarak karanlıklar içinde kaybolan bir kuyruklu yıldız gibi yitip gitti...

Alman Haberalma Teşkilatı'nın bir yetkilisinden aldığı 30 bin Markı nasıl açıklayacağını merak eden mahkeme savcısının gözlerinin içine soğukkanlılığını yitirmeden bakıp "O benim sevgilimdi. Bu para ona yaptığım iyiliklerin bedeli" demişti. Savcı: "Buradaki meblağ basit bir armağan için oldukça fazla" dediyse de o "Benim için değil ama" diye yanıt vermişti. Fransız mahkemesinin üst düzey yetkililerinin karşısındaki kadın gerçek adıyla Margareta Zelle idi, sahne unvanı ile Mata Hari... Bir gece için 30 bin mark aldığını öğrenen mahkeme yetkilileri, onun para karşılığında casusluk yaptığında karar kıldılar.

15 Ekim 1917'de şafak vakti Vincennes'deki bir atış poligonuna götürüldü. Kurşuna dizilirken gözlerinin kapatılmasına karşı çıktı. Hafızalarda bir şafak vakti bembeyaz karların üzerine yığılıp kalan genç bir kadın görüntüsü olarak kaldı.

Operasyonel İstihbaratın Şövalyesi–MOSSAD

Mossad; dünya çapında faaliyet gösteren en gizli, en bilinmeyen istihbarat servsidir. Çoğu kişi İsrail gibi "küçük" bir devletin niçin ve nasıl böyle bir organizasyona sahip olduğunu anlamayabilir. Süper güç ABD'nin CIA'i dışında dünyada bu kadar etkin tek istihbarat örgütünün İsrail'e ait olması aslında fevkalade çarpıcıdır. Ama bu konuda ABD'nin güçlü Yahudi lobisini ve İsrail'e verdiği destekleri

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

gözardı etmemek gerekir. Örneğin dünyanın en büyük şirketlerinden birisi, ABD'li Philip Morris'tir. Yani her gün içilen Marlboro, Parliament, LM gibi sayısız sigara çeşidinin üreticisi. CIA verilerine göre, Philip Morris, kazancının yüzde 12'sini İsrail'e göndermektedir.

2 Mart 1951'de İsrail'de bulunan beş istihbarat topluluğunun başkanları İsrail'in ilk Başbakanı Ben-Gurion liderliğinde bir araya gelir. Ben-Gurion bütün istihbarat birimlerini bir çatı altında toplayıp koordinasyon sağlamak amacıyla koordinasyon kurumu anlamına gelen Mossad'ı kurar. Mossad İsrail'de bulunan bütün istihbarat örgütlerinin koordinasyonunu sağlayan, bütün bu istihbarat servislerinin üzerinde bir kurum olarak tesis edilmiştir. Kısaca Mossad, şu an içinde bütün İsrail istihbarat servislerinin üzerinde bulunan ve genel stratejileri ve politik eğilimleri örgütleyen bir kurumdur.

David Ben-Gurion, "Alışveriş listenizi Mossad'a vereceksiniz. Mossad gidip istediklerinizi alacak. Nereden aldığını ya da ne kadar ödediğini bilmek sizin işiniz değil" sözlerini İsrail'deki bütün kurumların başkanlarına hitaben sarf etmiştir. Mossad'ın yetki alanı da bu sözlerle açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.¹⁶

Mossad terminolojisinde Katsa, belirli bir görev ve yerdeki vaka subayını, yani keysofiseri; **Kidon**, operasyonla suikast yapan görevlileri; **Honey tramp(Bal tuzağı)**, istihbarat amacı ile cinsel tuzağa düşürmeyi; **Bat** Leveyha ise yardımcı kadın ajan olgularını ifade etmektedir.

16 Akademyaya Doğru Kültür ve Sanat Platformu Web Sitesi

Türkiye ile Mossad arasında muhtelif zamanlarda ilişkiler olmuştur. Bu ilişkiler Adnan Menderes döneminde derin bir

şekilde başlamıştır.

Mossad'ın ilk başkanı bir hahamın oğlu olan Reuven Shiloah'dır. Shiloah, başkanlığı çok kısa sürmesine rağmen teşkilâtın temel kurallarını belirleyen kişi olmuştur.

Shiloah, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Siyonist liderlere yazdığı gizli raporda yabancı istihbarat kurumlarıyla ilişkiye geçeceklerini özellikle CIA'ye bildirmişti. Shiloah tüm dünyadaki Yahudilerle, Yahudi Devleti arasında kurulacak sağlam ilişkinin önemini farkına varmıştı.

Mossad'ın propaganda amacıyla düzenlediği çarpıcı eylemlerden bazıları şunlardır:

–1969 yılında Fransa Devlet Başkanı De Gaulle'ün İsrail'e göndermediği 5 roket–atar hücum botunu, Mossad, İsrail'e kaçırdı.

–1972 yılında FKÖ'lülerin Münih Olimpiyat Köyü'nde İsraili sporculara yaptığı baskın nedeniyle 12 Filistinli, Mossad'ın Golda Meir tarafından kurulmuş X Komitesi tarafından tek tek katledildi. Bu cinayetler bazen bir telefon ahizesine yerleştirilen bombayla, bazen de tabanca ile yapıldı. Mossad'ın ölüm listesindeki 12 kişi öldürülürken Filistinli olmayan birçok kişi de bu 12 kişinin yanında Mossad tarafından öldürüldü. Bu 12 kişi arasında eylemle en ufak ilgisi olmayan Filistinli aydınlar da bulunuyordu.

–2 Ağustos 1976 Entebbe Baskını, Mossad ajanlarının giriştiği önemli eylemlerden biriydi. Uganda sınırları içinde FKÖ tarafından esir alınan uçaktaki İsraili yolcular Entebbe Havaalanı'ndan kurtarıldı. Bu baskın Mossad'ın tüm dünyaya bir gövde gösterisi oldu. Entebbe Baskını hemen filme alınmış ve "Entebbe" adıyla gösterilerek dünya çapında Mossad propagandası yapılmıştır.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

–Nazi Generali Adolf Eichmann'ın Arjantin'den İsrail'e kaçırılması hadisesi.

–Mordechai Vanunu Operasyonu. Bu operasyonlara daha sonra tekrar değineceğiz.

MOSSAD'ın Birimleri

Mossad, faaliyetlerini muhtelif alanlarda ihtisas sahibi üç ayrı birimle yürütmektedir: Askerî İstihbarat, Ulusal Gizli Servis, Yabancı İstihbarat Servisi.

Askerî istihbarat – AMAN

Mossad'ın askerî istihbarat bölümü 'AMAN' olarak tanınmaktadır. Manası, "istihbarat kanadı"dır. Görevi Müslüman ülkeler hakkında bilgi toplamaktır. Aman "devleti olan ordu" olarak da nitelendirilmektedir.

İsrail'de Genel Kurmay Başkanlarını değiştirmek Cumhurbaşkanı değiştirmekten çok daha önemlidir. Sadece, Başbakan Genel Kurmay Başkanından daha önemli kabul edilir. Ordu, hayatın bütün alanlarında inanılmaz bir nüfuza sahiptir. Genel Kurmay Başkanının "ordunun görüşlerini" açıklamasına izin verdiği tek kişi AMAN şefidir. O, "ulusal durum değerlendirmesi"ni formüle etmekle görevli tek mercidir. Hiçbir kabine üyesi Bakan ve Knesset üyesi parlamenter, yanlışlığı kanıtlanmış bile olsa AMAN değerlendirmelerine karşı çıkma cesareti gösteremez.

Generaller, hiçbir politikacının gözardı etmeye cesaret edemeyeceği bir güç olan medyanın kontrolüne tam olarak hakim durumdadır.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Çoğunlukla, tüm "ordu muhabirleri" ve "askerî yorumcular" ordu komutanlarının emrine amade durumdadır. Genel Kurmay Başkanı ve generallerin brifinglerini kendi fikirleri gibi yayınlarlar.

Ekseriyetle, bütün "Arap ilişkileri muhabirleri" geçmişte ya da halen AMAN personelidir. Onlar da AMAN brifinglerini kendi fikirleri gibi yazarlar.

Uri Avnery'e göre, eğer bir Bakan, Genel Kurmay Başkanının taleplerine ya da AMAN'ın değerlendirmelerine karşı çıkma cesareti gösterirse, medya, "megatonluk bir bombayla" üzerine yürür.

AMAN çok iyi teşkilâtlanmış bir askerî birimdir. Altı birimden oluşur ve özellikle iki bölüm tarafından yönetilir: Toplama ve Prodüksiyon.

Toplama ünitesi, sınır ötesine ajanlar göndermek, radyo kanallarını ele geçirmek, genellikle ülkelerdeki telefon konuşmalarını dinlemek ve izlemekten sorumludur.

Prodüksiyon ünitesinde, AMAN'lı 7.000 kişinin 3.000'i çalışır. Konulan, dış ülkelerden çalınan belgelerin ve bilgilerin analizidir. Bu analizler politikacıların karar vermesinde yardımcı olur. AMAN basına verilen bilgileri de kontrol altında tutar.

"AMAN'a bağlı GADNA da değişik bir eylem grubudur: GADNA yarı askerî bir gençlik grubudur."¹⁷

Ulusal Gizli Servis – Shin Beth

Shin–Beth, Genel Güvenlik Servisi anlamındadır.¹⁸

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Shin Beth, Destek ve Operasyon olmak üzere iki üniteye ayrılır. Destek ünitesinde sorgulama teknolojileri, koordinasyon ve operasyonlar için lojistik destek vardır. Operasyon ünitesi ise üçe ayrılır:

1. Koruma ve güvenlik: İsrail elçiliklerinin, Başkanın ve İsrail savunma sanayinin korunması,
2. Müslüman ülkelerle ilişkiler,
3. Müslüman olmayan ülkelerle ilişkiler.

Yabancı istihbarat Servisi–Varash

Yabancı istihbarat servisi Varash'ın toplantı saati, yeri hiçbir zaman bilinmemektedir. Özenle saklanır. Varash, kamuoyuna hiç açıklanmamıştır. Varash'ın görevi, çeşitli istihbarat servisleri arasında bağlantı kurmaktır.

17. Noam Chomsky, *Kader Üçgeni*, sf. 229
18. Dan Raviv, Yossi Melmon, *Every Spy a Prince*

MOSSAD'ın Eylem Usulleri

Mossad'ın propagandaya yönelik, fakat fazla stratejik değer taşımayan eylemlerini alenî bir gövde gösterisi şeklinde yaptığı bilinen bir vakıdır. Bu propaganda genellikle Mossad kontrolündeki medya vasıtasıyla dünya kamuoyuna iletilir.

Entebbe Baskını gibi operasyonlar bu mahiyettedir. Ancak İsrail'in ve Siyonist ideolojinin menfaatlerini doğrudan ilgilendiren ciddi durumlarda fevkalade gizli ve örtülü bir siyaset takip edilmektedir. Bu durumda Mossad kendi eylemlerini başka servis ve teşkilâtlara tahmil ederek, tamamen ilgisiz bir tavır göstermektedir. Tüm bunlar dünya genelinde teşkilata bağlı basın kurumları, gazeteci ve

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

yazarlar, film yönetmenleri, siyasî yorumcular kanalıyla kamuoyuna kabul ettirilmeye çalışılmaktadır.

Bu manada Mossad'ın propagandasının yapıldığı filmler ve yapımlar dünya televizyonlarında ve sinemalarda yoğun bir şekilde vizyona sürülmektedir. Filistinlileri sürekli olarak terörist olarak tasvir eden ancak İsrail'in suçlarından hiç söz etmeyen "Delta Force", Münih Olimpiyat Köyü'ndeki hadiselerin İsrail lehinde çarpıtılarak lanse edildiği "Münih'te 21 Saat", 1976 Entebbe Baskını'nın anlatıldığı çalışmalar gibi çok sayıda film yapılmış, eser basılmış ve Mossad, dünya kamuoyuna yalnızca İsrail Devleti'ni düşünen, diğer devletlerin iç işlerine karışmayan, kahraman bir servis gibi tanıtılmıştır.

Diğer yandan bakıldığında, Nazi generali ve savaş suçlusu Adolf Eichmann ve İsrail'in nükleer santralı Dimona ile bilgileri açıklayan Vanunu'nun kaçırılmaları gibi operasyonlar, adeta tüm dünya kamuoyuna "İsrail'e ihanet edenler, nerede olurlarsa olsunlar bulunur ve cezalandırılır" mesajı vermek amacıyla yapılan Mossad eylemleridir.

Madalyonun öbür yüzü değerlendirildiğinde, bir başka usul olarak kendi ajanlarını bilgi sızdırmış gibi gösterip "Hile Yolu Mossad" türü kitaplarla Mossad'ı olduğundan da mükemmel bir

istihbarat servisi gibi lanse ederek, Mossad'a karşı insanlarda korkuyla karışık bir hayranlık oluşturmak olduğu düşüncesi de akla uzak değildir.

Ayrıca sadece istemekle elde edebileceği bilgileri, bir güç gösterisi yapmak amacıyla ajan Pollard vasıtasıyla CIA'den çalması da bu tür Mossad usullerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Lakin birçok belge, kitap ve kaynakta yer alan fevkalade önemdeki bilgi ve notlar, Mossad olgusunu hakikî bir şekilde gözler önüne sermektedir. Mossad'ın dünyadaki uyuşturucu ve silah ticareti üzerindeki kontrolü, Olof Palme'nin öldürülmesi, Ken–nedy suikastı, Maxwell'in esrarengiz ölümü, muhtelif devletlerde–ki faili meçhul cinayetler, mafyanın teşkilâtlanması, kontrgerilla ve terör örgütlerinin organize edilmesi, tüm dünyadaki kontralara verilen destekler, şüpheden uzak bir mahiyet taşımaktadır.

25 Ocak 2002'deki bir medya haberinde şu hususlar zikredilmektedir:

"Sabra ve Şatila kamplarındaki katliamlardan sorumlu tutulan Şaron'un aleyhinde tanıklık yapmaya hazırlanan Hıristiyan milislerin eski lideri Elias Hubeyka suikastına Mossad'ın karıştığı iddia edildi.

Lübnan'daki Hıristiyan milislerin eski lideri ve aynı zamanda eski İçişleri Bakanı Elias Hubeyka, evinin önünde düzenlenen suikast sonucu öldürüldü. Aracına bomba yerleştirilen Hubeyka ile birlikte 3 koruması da havaya uçtu. İsrail Başbakanı Ariel Şaron ile birlikte, 20 yıl önceki Lübnan iç savaşının nefret uyandırıcı eylemi olarak nitelenen Sabra ve Şatila katliamlarından sorumlu tutulan isimlerden biri olan 45 yaşındaki Hubeyka katliamlara ilişkin olarak 'emirleri yerine getiriyordum' ifadesini kullanmıştı."¹⁹

Anılan eylem, Mossad'ın klasik infazlarına fevkalade benzemektedir. Bu konuda şüphe bulunmamalıdır.

19 *Akşam*, 25 Ocak 2002

Ayrıca 1995 yılında İsrail Başbakanı İzhak Rabin'in öldürülmesi de Mossad gibi istihbaratın ustası sayılan bir örgüt açısından önem taşımaktadır. Sineklerin cinsiyetlerini

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

tespit etmekle övünen istihbarat elemanlarının gözü önünde Başbakan İzak Rabin'in bir suikasta kurban gittiği hafızalardan silinmemiştir...

Rabin suikastı konusunda Fehmi Kuru da Yeni Şafak gazetesindeki köşesinde şöyle yazmıştır:

"Rabin, 1933'te yine bir suikasta kurban giden İşçi Partisi lideri Chaim Arlosoroff ile benzer bir kaderi paylaşmıştır. Arlosoroff, öldürülmesinden hemen önce Araplarla toprak pazarlığı yürütüyordu, ölümüne pek az kişi üzüldü. Oslo sürecini başlatan, Filistin Devleti kurulması için müzakereler yürüten Rabin de popülerliğini bu yüzden yitirmişti. Ölümünü fanatikler sevinçle karşıladı; suikast doğru–dürüst soruşturulmadı. Bugün, Rabin'in hapisteki genç Yigal Amir tarafından öldürüldüğüne inanmayanlar inananlardan daha fazladır. İsraili gazeteci Barry Chomsky, 'Ya dünyanın en itibarlı istihbarat örgütü kof bir örgüttür, ya da ajanların göz yummasıyla olabilmıştır suikast' diyerek konunun hassas noktasını ifade etmiştir."²⁰

2000'e Doğru dergisinin 8 Nisan 1990 tarihli sayısında Mosad'dan şu şekilde bahsediliyordu:

"Mossad, Kıbrıs'tan Sibiryaya uzanan Irak, Suudi Arabistan, Pakistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'ne Seylan üzerinden ajan sokan tek örgüt, Afrika ve Latin Amerika'ya ajan ihraç eden belalı şirket. Türkiye'de Güneydoğu sorununa ilişkin sıkı önlemler alınırken okun sivri ucunu Irak ve Suriye'ye yöneltmeye çalışan, bu arada Türkiye'yle ilişkileri geliştirmeye çalışan bir örgüt şeması Mossad."²¹

İsrail'de yayımlanan *Haaretz* gazetesi, 4 Eylül 2003 tarihli sayısında Mossad'ın İran'ın olası nükleer silah yapma çalışmaları

20. Fehmi Kuru, *Yeni Şafak*, 18 Kasım 2003

21. *20Q0'e Doğru*, 8 Nisan 1990

hakkında istihbarat toplayacağını, alınan bilgi ışığında gelecekte Mossad ajanlarının operasyon düzenleyebileceğim yazmıştır. Anlaşıldığı gibi Mossad yine dünyanın gözü önünde birtakım operasyonel istihbarat eylemlerine girişecektir. Bu noktada Mossad hiçbir engel tanımamaktadır.

İsrail gizli servisi Mossad, yeni başkanıyla birlikte artık 'doğrudan eyleme' öncelik vermektedir. İsrail *Yediot Ahranot* gazetesindeki habere göre, Ekim 2002 sonunda başkanlığına Meir Dagan'ın geçtiği Mossad, yurtdışında komando operasyonlarıyla 'İslamî terörizmle doğrudan mücadele' etmeye başlamıştır. Dagan'ın, 1970'te Gazze Şeridi'ne saldırı düzenlemekle suçlanan Filistinlileri fazlaca araştırma yapmadan öldüren gizli komandolar birliği 'Ri-mon'u yönettiği söylenmektedir. İsrail'in sağcı Başbakanı Ariel Şaron'a çok yakın olduğu belirtilen 55 yaşındaki Dagan, seçim kampanyasında Şaron'un siyasî danışmanlığını yapmıştı. Dagan, 1996–1999 yıllarında Başbakanlık yapan Benyamin Netanya–hu'nun terörizmle mücadele danışmanı olarak da görev yapmıştı. Bir sivil, diplomat ve iyi bir entelektüel olan Efraim Halevi'den görevi devralan Meir Dagan eski bir asker, emekli bir tümgeneral. Mossad, Orta Asya'daki Türk Devletleri'nde yaptığı yoğun propaganda çalışmaları ve bu ülkelerin pek çok yeraltı kaynağının kullanımını kendi tekeline almasıyla, Kuzey Irak'taki Barza–ni bağlantısıyla, Ortadoğu'da yedeğine aldığı angaje devlet başkanlarıyla, Bosna–Hersek katliamındaki rolüyle, sürgün ettiği mazlum Filistinlilerle, Latin Amerika'daki uyuşturucu işini organize eden kontralarıyla, insanî yardım adıyla Somali'den Kızılda–niz'in hakimiyetini ele geçirmesiyle gündeme oturan operasyonel istihbaratçılığın zirvesindeki bir servistir.

MOSSAD'ın Unutulmayacak İsmi–Rafi Eitan

Hiç kimse, Rafi Eitan'ın tam olarak kaç kişi öldürdüğünü bilmemektedir. Bunu kendisine soranlara Rafi Eitan'ın tek söy–

lediği şu olmuştur: "Öldürürken gözlerini, gözlerinin akını görmek ihtiyacı duyardım. İşte o zaman çok sakin, çok dikkatli olur, sadece yapmam gereken şeyi düşünürdüm. Sonra da yapardım, hepsi bu."²²

Rafi Eitan, neredeyse çeyrek asır MOSSAD'ın operasyonlardan sorumlu müdür yardımcılığını yapmıştı. Masasının başında oturup raporları okumak ve başkalarını göreve yollamak ona göre değildi. Her fırsatta sahaya çıkmış, dünyayı dolaşmıştı. Hayatına yön veren ilkeyi tek bir cümleyle özetlemişti: "Cevabın bir parçası değilsen, sorunun bir parçasısın demektir."

Soğukkanlı bir acımasızlıkta, kurnazlıkta, yıldırım gibi bir hızla hemen bir şeyler yapmakta, bir avı yorulmadan izlemekte ondan daha iyisi yoktu. En akıllıca hazırlanmış planı bile ondan daha kurnazca davranarak bozabilmekte doğuştan bir maharete sahipti. Bütün bu özellikler ona kalıcı bir ün sağlayan tek bir operasyonda bir araya geldi: Adolf Eichmann'ın yakalanması operasyonu.

Eichmann, şahsiyetinde Hitler'in nihai çözümünün tüm dehşetini toplamış bir Nazi bürokrattı. Tüm dünyaya, yaşayan hiçbir Nazinin güvenlikte olmadığını hatırlama fırsatını veren eski bir gerilla sayılırdı Eitan. Onun evine davet edilmekten ve cüret–kârlılığıyla hâlâ eşsiz olan operasyon hikâyelerini dinlemekten kimse bıkmazdı.

Mossad 1957 yılında, Eichmann'ın Arjantin'de görüldüğü haberini aldı. Araplara karşı düzenlediği kurnazca saldırılar

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

sayesinde Rafi Eitan'ın yıldızı Mossad içinde çoktandır parlamaya başlamıştı. Eichmann'ı yakalayıp İsrail'e getirmek ve hakim karşısına çıkarmak görevi için onu seçtiler. Eitan, bu operasyonu başarırca, Mossad tüm dünya istihbarat servisleri arasında birinci sıraya yükselecekti.

Rafi Eitan ve adamları, 1960 yılının Mayıs Bayramı'nda Bo-unes Aires'e vardılar. Mossad tarafından önceden kiralanan gü-

22 Gordon Thomas, *Gideon'un Casusları*

venli eve yerleştiler. Eitan, kaçırma ekibini ayarladı ve ertesi gün Eichmann'ı takibe aldılar. Takip sırasında Eichmann ve Eitan aynı hizaya gelince Eitan silahını çekerek Eichmann'ı yakaladı ve kafasına bir pilot kasketi geçirerek güvenli eve götürdü. Gün boyunca bu güvenli evde kaldılar.

Adolf Eichmann, Mossad tarafından ayarlanan uçakla İsrail'e getirildi. Uzun bir yargılamadan sonra insanlığa karşı suç işlemekten ölüme mahkum edildi. Hüküm 31 Mayıs 1967'de Ramla hapisanesindeki idam odasında infaz edildi. Rafi Eitan da idamı izleyenler arasındaydı.

Rafi Eitan Mossad'ın operasyonlardan sorumlu müdür yardımcısı olarak, Arap teröristleri izlemek ve öldürmek için defalarca Avrupa'ya gitti. Kurbanlarını uzaktan kumandalı bombalarla ya da kurumun klasik silahı Beretta tabancayla öldürüyordu. Sessiz çalışması gerektiğinde boğma teli ya da enseye indirilen keskin bir karate darbesi, hedefin işini bitiriyordu. Asla vicdan azabı duymadan öldürdü.

Kısa zamanda Avrupa'nın her yanında, yüzden fazla kadın ve erkek, Eitan'ın emirlerini yerine getirmeye hazır hale gelmişti. Avukatlar, dişçiler, öğretmenler, doktorlar, terziler,

dükkân sahipleri, ev kadınları, sekreterler... Her meslekten insan vardı aralarında. Bunların içinde bir grubu özellikle hepsinden üstün tutuyordu: Soykırımı uğradıkları ülkeye geri dönen Alman Yahudilerini. Rafi Eitan, onlara 'Benim hayatta kalan casuslarım' diyordu.²³

Başka bir operasyon kapsamında Rafi Eitan, Arap dünyasında "Kızıl Prens" diye bilinen lider Ali Hassan Salameh'i bulmak için kolları sıvamıştı. Salameh, Münih'ten beri bir Arap başkentinden öbürüne dolaşır duruyor, terörist gruplara strateji konusunda tavsiyelerde bulunuyordu. Eitan tam darbeyi indirmek üzere iken Kızıl Prens başka bir yere gidiyordu. Bu durum defalarca tekrarlandı. Ama sonunda Eitan Beyrut'taki bomba yapım-

23 Gordon Thomas, *Gideon'un Casusları*

calarının arasına karıştı ve orada kaldı. Kenti iyi biliyordu ama gene de hafızasını tazelemeye karar verdi ve Yunanlı bir işadamı kimliğinde Beyrut'a gitti. Sonraki birkaç günü, Salameh'in tam olarak nerede olduğunu ve neler yapıp nerelere gittiğini saptamakla geçirdi.

Telaviv'e döndükten sonra bir plan yaptı. Görünüşü Araplara çok benzeyen üç Mossad ajanını Lübnan'a yolladı. Beyrut'a gelen ajanlardan biri bir otomobil kiraladı. İkinci ajan arabanın şasesine, tavanına ve kapı panellerine bir dizi bomba yerleştirdi. Üçüncü ajan da arabayı Kızıl Prens'in, ofisine gitmek için her sabah geçtiği yolun üstünde bir yere park etti. Eitan'ın sağladığı kesin zamanlama bilgileri sayesinde otomobil tam Salameh yanından geçerken havaya uçacak şekilde hazırlanmıştı. Uçtu da. Kızıl Prens parça parça oldu.

Rafi Eitan, İsrail istihbarat topluluğunun önemli bir oyuncusu olduğunu bir kez daha göstermişti. Başbakan

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Begin, Eitan'ın bu tür başka maceralarla riske atılamayacak kadar değerli olduğunu düşünmekteydi. Oysa Eitan, hareket neredeyse orada olmak istiyordu. Bir masanın arkasına takılıp kalmaktan ya da bitmek bilmez planlama toplantılarına katılmaktan nefret ederdi.

Eitan, mükemmel bir karşı terörizm uzmanıydı. Bu yüzden Begin bir müddet tereddüt ettikten sonra onu İsrail istihbarat örgütlerindeki en hassas görevlerden biri olan Bilimsel İlişkiler Bürosunun (LAKAM) başına getirdi.

LAKAM personeli, efsanevi bir ismin yönetiminde olmaktan dolayı oldukça heyecanlıydı. Eitan kısa sürede bilimsel alanda da kendisini yetiştirerek bu sahada önemli bilgi operasyonlarına imza attı.

Son zamanlarda medyadaki haberler sayesinde Eitan'ın İsrail gizli servisi Mossad'ın, Arap komşularıyla potansiyel arabulucu olarak gördüğü Fas Kralı Hasan'ı yakın korumaya aldığı ve hatta ayaklanmaları bastırması için 100 tank gönderdiği ortaya çıktı.

İsrail'de yayınlanan Maarif gazetesinin haberine göre, Mossad, Kral Hasan ile 1962 yılında temasa geçti. Dönemin Mossad şefi Rafi Eitan, gizlice Fas'a gitti ve Kral Hasan'dan yakın koruma karşılığında ajanları için üs izni aldı.

1965 yılında Mossad ajanları, Kral Hasan'ın en büyük politik rakibi Mehdi Ben Barka'yı düzenledikleri bir suikastla öldürdü. Kral Hasan da 1978 yılında Mısır ile İsrail arasında imzalanan barış anlaşmasının gizli mimarlığını yaptı. Mossad ile Kral Hasan arasındaki ilişki ölümüne kadar devam etti.

Meşhur istihbarat Operasyonları ve Çarpıcı Fiyaskolar

Vanunu Olayı

İsraili teknisyen Mordechai Vanunu kendi ülkesi İsrail'in nükleer tehdidini dünya kamuoyuna gösterdiği için 17 yıldır "dünyanın ilk nükleer mahkumu" olarak İsrail'de hapis yatmaktadır. Şimdi Hollywood filmlerini aratmayan Vanunu'nun öyküsüne bir göz atalım.

Vanunu, 1954 yılında Cezayir'de radikal bir Yahudi ailenin oğlu olarak dünyaya geldi. 9 yaşında ailesiyle birlikte İsrail'e göçtü. 1976–85 yılları arasında İsrail'in Necef çölündeki Dimo–na Nükleer Araştırma Merkezi'nde teknisyen olarak çalıştı. Öğrencilik yıllarında komünist ve Arap arkadaşlar edindi. Filistinlilerin eşit haklara sahip olduğunu savundu.

Filmlere ve tiyatro oyunlarına konu olan Mordechai Vanunu'nun sıradan yaşamı 1986 Eylül ayında Londra yolculuğu ile değişti. Vanunu, Londra'da *The Sunday Times* gazetesiyle yaptığı söyleşide İsrail'in nükleer sırlarını anlattı. İsrail'deki 200 nükleer ve termo nükleer başlıklı füzeyle ilişkin belge ve fotoğrafları gazeteye verdi.

Gazetenin telif ücretini kabul etmeyen Vanunu, insanları to za çevirecek bir savaşta kazanan taraf olmayacağını söylemekle yetinir, İngiliz gazeteleri genç idealistin cesaretini över ve İsrail gizli servisi Mossad'dan sakınmasını öğütlemeyi de unutmazlar.

Vanunu, Londra'daki günlerinde ABD'li güzel Cindy ile tanışır. İki sevgili hafta sonu tatili için Roma'ya uçar. Ancak Mor–dechai Vanunu'dan bir daha haber alınamaz.

Mossad devreye girerek nefes kesen bir istihbarat operasyonu ile Vanunu'yı kaçırmıştır. Bal tuzağı adı verilen bir kadın ajan kullanmak yoluyla.

Kadın ajan Cheryl Ben Tov, katsa subaylarından bir alt seviyede bulunan bir bat–leveyha ajanıdır. Mossad bu kadın ajanı operasyonda kullanmak üzere Telaviv'de değişik güvenli evlerde haftalarca eğitip bir sürü testlerden geçirmiştir. Cheryl'ın zeka seviyesi testlerde hep 140 çıkıyordur. Bu eğitimlerde hızlı bir ekrandan nasıl geçilebileceğini, çok sayıda ismi nasıl ezberleyeceğini, otururken nasıl silah çekileceğini, silahını nasıl saklayacağını ve silahına kolayca ulaşabilmek için eteğine nasıl gizli bir yırtmaç yapabileceğini öğrenir. Yaşadıklarını kocasına bile anlatmaması gerektiği söylenir kendisine. Araba çalmayı, sarhoş rolü yapmayı ve erkeklerle nasıl sohbet edeceğini de talim ederler.

Mossad eğitmenleri Cheryl'a mahrem sorular da sorarlar. Gerekirse bir yabancıyla yatar mı acaba? "Görev gereği" diyerek buna olumlu cevap verir Cheryl. Tüm bunlardan sonra Cheryl'a yapacağı görev tüm ayrıntılarıyla anlatılır.

Bir maske hikâyesi hazırlanır. Görevi, Vanunu'yu Roma'ya götürmektir. Maske hikâyesine göre Cheryl'ın Roma'da kız kardeşi vardır. Vanunu'yu İngiltere'nin dışına çıkarmak Cheryl'ın yeteneğine kalmıştır artık. Ve Cheryl 23 Ekim 1986 günü daha önce Londra'ya gitmiş olan Mossad ekibine katılır. Cindy Johnson adını kullanarak Londra Strand Palace'ta bir odaya yerleşir.

Mossad psikologları, Vanunu'nun küçücük Beersheba kasabasında yalnızlığını ve bir kadınla birlikteliğe hasret olduğunu tahmin edip böyle bir tuzak kurmuşlardır.

Cheryl, Vanunu ile tanışır ve bir müddet sonra onu Roma'ya gitmeye razı eder. Roma'ya gittiklerinde evde onları üç Mossad katsası bekliyordun Operasyon başarı ile sonuçlanır ve Vanunu uçakla İsrail'e götürülür.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

22 Aralık 1986'da "çok gizli" kaydıyla battaniyeye sarılı olarak mahkemeye götürülen bir sandık içinde bulunduğu otomobilden elini göstermeyi başarır. İsrail basınının objektifine tesadüfen takılan avuç içine tersten yazılmış mesaj önemlidir: "Ro–ma'dan kaçırıldım. 30. 9. 86 Vanunu"

Gazeteceiler, Cindy takma adlı Mossad ajanı Cheryl Ben Toy'u yıllar sonra, 1997 Nisan'ında karaparacıların, devrik kralların ve emekli casusların şehri Florida'da bulurlar.

Mordechai Vanunu ise kaçırıldığı İsrail'de gizlice yargılanır. "Suçu: Gizli devlet sırlarını açıklamak ve casusluktur... Cezası: 18 yıl..."

Vanunu, yaptığı eylemin suç olmadığını, İsrail vatandaşlarının kendi adlarına yapılan her şeyi engellenmeksizin öğrenme hakkına sahip olduklarını savunur. Vanunu, dünya kamuoyuna da şu mesajı verir:

"Bütün bölgeyi tehdit eden nükleer tehlikeyi açığa çıkarmak için özgürlüğümü adıyorum. Yaşamımı riske sokuyorum. Bütün bunları vatandaşlarım ve insanlık adına yapıyorum."²⁴

Mordechai Vanunu hayatına cezaevinde devam eder fakat belleklerde cevaplanmamış bazı sorular kalmıştır:

- Vanunu neden vatanına ihanet etti?
- İsrail'in en değerli ve en iyi korunan tesisine bir kamerayı nasıl sokabildi?

24

<http://fl6.parsimony.net/forum28507/messages/50905.htm>

- Kimseye yakalanmadan 60 poz film nasıl çekebildi?

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

- Bu filmleri tesisten nasıl kaçırdı?
- Aceleyle çektiğini söylediği filmlerde tüm ayrıntılar çok net ve berraktı, bunu nasıl başardı?
- Bu filmleri ülke dışına nasıl çıkarabildi?

Mossad'ın bilgisi haricinde bunların gerçekleşmesi mümkün görünmemektedir. Dimona'nın onlarca kilometre çapındaki çevre bölgesinde "uçan kuştan" haberdar olan Mossad, elindeki tüm teknolojiye rağmen bu teknisyenin ihanetini görememiş miydi?

Aslında Dimona'nın varlığı, ilk olarak Mordechai Vanunu tarafından deşifre edilmiş değildi. Belirli çevrelerin durumdan, reaktör kurulduğu zamanlardan beri haberi vardı. Kennedy'nin olağanüstü bir suikasta kurban gitmesi, Dimona'ya karşı çıkmasıyla bağdaştırılmamış mıydı? 1980 yılı Aralık'ında Dimona'nın resmini basarak tesisi tanıtan dergi, Türkiye'de yayımlanan *Hayat* dergisi değil miydi? 19 Aralık 1960'ta *Times* dergisinin birinci sayfasını muhabir Finney'in "Dimona" başlıklı haberi kaplamamış mıydı?

Aslında israil'in gözbebeği tesis zaten biliniyordu ama son zamanlarda cesareti artan bazı düşmanlara açık mesaj vermek ve caydırıcılık gösterisi yapmak gerekiyordu. Vanunu işte bu planın küçük bir parçasıydı.

Eichmann'ın Yakalanması

İsrail'in millî propaganda konusu olan "Soykırım" anlatımını tüm dünya çapında canlı tutmak Mossad'ın fonksiyonlarından birisidir. Bu amaçla düzenlenmiş olan operasyonlardan biri de ünlü "Eichmann Olayı"dır. Nazi Almanyası'nda Yahudi konusuyla ilgilenen en üst düzey iki

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

SS subayından birisidir Adolf Eichmann. Savaş sonrasında, Mossad'ın verdiği bilgilere göre, Mossad tarafından gizlendiği Arjantin'de yakalanıp İsrail'e götür-

rülür ve yargılandıktan sonra idam edilir. Şimdi bu operasyonun detaylarını inceleyelim.

Eichmann, ikinci Dünya Savaşı'nın ardından savaş suçlusuz olarak hapse atılmıştır. 1950'de hapisten kaçar ve Arjantin'e sığınır. Ricardo Klement adıyla on yıl boyunca burada yaşar. Fakat Mossad onun peşindedir. Sonunda İsrail gizli servisinin ajanları Eichmann'ın izini bulurlar ve operasyon planı yapılır. Hedef sahada operasyonu bizzat Rafi Eitan yürütecektir.

11 Mayıs 1960 günü akşam saat 18:30'da, Eichmann her zamanki gibi otobüsten indiğinde, etrafı üç kişi tarafından sarılır. Bu üç kişiden birisi Eitan'dır. Bir dakikadan kısa bir süre içinde, bekleyen bir arabaya bindirilir. Buenos Aires'te kiralanan bir eve götürülür. Yakalanışı esnasında hiçbir direnişle karşılaşmadığından, sodyum pentatol gibi bir uyuşturucu ya da kaçmasını engelleyecek ip veya kelepçe kullanılmaz. Eichmann kendisini kaçırana karşı koymaz ve dudaklarının arasından şu sözler çıkar: "İsraililerin elinde olduğumu biliyorum" (Daha sonra, bir gazetede Ben Gurion'un kendisinin bulunup yakalanmasını istediğini okuduğunu açıklayacaktır.)

Böylece Mossad elemanları Eichmann'ı İsrail'e götürürler. Hem ABD hem de SSCB bu operasyona destek verir. Güya soykırım suçlularının yargılanmaları konusundaki hassasiyetlerini göstermektedirler. Eichmann 1961 yılı Nisan-Aralık ayları arasında mahkemeye çıkarılır, yargılanır ve suçlu bulunur. 1962 yılına gelindiğinde bir savaş suçlusuz olarak Ramla Hapishanesi'ne atılmıştır. Aynı yıl burada asılarak cezası infaz edilir. Cesedi yakılır ve

külleri de Akdeniz'in sularına savrulur. Eichmann'ın bilinen hikâyesi böyledir. Fakat o arkasında hiçbir iz bırakmadan tarihe gömülmüştür, yakalanıp İsrail'e getirilen ve yargılanarak idam edilen kişinin gerçekten Eichmann olup olmadığı bile sadece Mossad tarafından bilinen bir sırdır.

Entebbe Operasyonu

Mossad'ın propaganda amacıyla gerçekleştirdiği eylemlerden biri de Entebbe operasyonudur. 2 Ağustos 1976 Entebbe Baskını, Mossad ajanlarının giriştiği önemli eylemlerden biriydi. Uganda sınırları içinde FKÖ tarafından esir alınan uçaktaki İsraili yolcular Entebbe Havaalanı'ndan kurtarıldı. Bu baskın Mossad'ın tüm dünyaya yönelik bir gövde gösterisi oldu. Baskın hemen filme alınıp "Entebbe" adıyla gösterilerek dünya çapında Mossad propagandası yapılmıştır.

İsrail gizli servisinin eylemlerinden hiçbiri 1976 yılında gerçekleştirilen ve kamuoyunda Entebbe Baskını olarak bilinen eylem kadar dünyanın ilgisini çekmemiştir. Bu eylem çok iyi planlanmış başarılı bir istihbarat operasyonuydu ancak şaşırtıcı boyutlarda destansı öğelere sahip askerî bir macera olarak gösterilmiştir ve Ortaçağ korsanlarının ruhuna sahip, askerî ve istihbarat konularında uzman bir ekip tarafından gerçekleştirilmiştir.

Olayla ilgili hiçbir bilgi sızdırılmamasına rağmen çok sayıda gazeteci tüm operasyonu dramatik boyutlarda ele alarak yazıya dökmüş, en az yarım düzineye yakın yazar da olayı kitap haline getirmiştir. Birkaç hafta içinde tüm dünya basınında baskınla ilgili yazılar birbiri ardından yayınlanmaya başlamıştır. Kısa bir süre sonra da Hollywood, piyasaya başrollerinde Charles Peter Finch, Burt Lancaster, Kirk Douglas hatta Yahudi bir anne rolü ile Elizabeth Taylor'ın yer aldığı bir film sunmuştur.²⁵

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Ünlü Entebbe Baskını, Uganda'da İdi Amin'in başta bulunduğu bir dönemde, Mossad timlerinin "Filistinli teröristleri" saf-dışı ederek gerçekleştirdikleri önemli, önemli olduğu kadar da ilginç bir eylemdir. Entebbe Havaalanı'nda yeterli Ugandalı askerin bulunmamasından, Mossad timlerinin Ugandalı askerlerin havaalanına gelecekleri saati bilmelerine kadar her şeyin en ince ayrıntısına kadar düşünüldüğü bir şovdur bu baskın.

25 Richard Deacon, *The Israeli Secret Service*, sf 301

Araştırmacı gazeteci David Yallop'un açıkladığı gibi Mossad'ın bilgisi dahilinde faaliyetlerini sürdüren 'Çakal Carlos' –yeri bütün gizli servisler tarafından bilinmesine rağmen– her nedense yakala–namıyordu. Entebbe Baskını'nda da Çakal yine kilit isimdi. Aslında bu olayın da görünenden farklı bir yüzü vardır.

"Entebbe Baskını'na katılan teröristler bir Alman kadın ve Carlos Ramirez'in yardımcısı olarak bilinen ve adının Wilfried Böse olduğu sanılan bir başka Alman anarşist idi. Çakal'ın yakın dostu Cabir, Filistin Halk Kurtuluş Cephesi'nin siyasî bölümünü yönetiyordu."²⁶

"Entebbe Baskını'na katılan kadın terörist Gabriele daha önce dünyanın en meşhur ve en çok aranan teröristi Carlos'la (Çakal) beraber yaşamıştı ve şimdi de kendisine refakat eden Alman arkadaşı, Baader–Meinhof şehir gerillaları grubunun bir üyesiydi."²⁷

"Carlos olarak da bilinen Çakal'ın asıl adı İliç Ramirez Sanc–hez'di. Onu Entebbe'de yakalamak ihtimali pek yoktu. Ama 2 Temmuz'da, Avrupa ve Güney Amerika'dan onunla ilgili olarak verilen bilgiler aceleyle bir dosya haline getirdi. Çakal; Parisli iki polisin öldürülmesi, Petrol İhraç Eden Ülkeler Orgütü'nün (OPEC) Viyana'da düzenlediği

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

konferansa katılan delegelerin kaçırılması ve bunlar gibi başka şiddet olaylarına karışmıştı. Şimdi Entebbe'de rehinelere başında bekleyen Alman, Çakal'ın arkadaşı ve teknik danışmanıydı."²⁸

Mossad'la işbirliği yapan Çakal Carlos'un ekibinden birisinin de aralarında olduğu Alman teröristler, neden Filistinli gibi davranıp eylemi onlara mal etmek istemişlerdi? Bu husus gerçekten iyice tetkik edilmesi gereken bir konudur.

26. Uri Dan, Entebbe *Havaalanında 90 Dakika*, sf. 20

27. Uri Dan, *Entebbe Havaalanında 90 Dakika*, sf. 6

28. Uri Dan, Entebbe *Havaalanında 90 Dakika*, sf. 68–69

ABD'nin Bilinmeyen Askerî İstihbaratı

Günümüzde dünyanın şüphesiz en modern istihbarat ağına sahip ülkesi ABD'dir. ABD'de, bilinen tam 13 istihbarat servisi bulunmaktadır.

> Ulusal Güvenlik Ajansı/Merkezî Güvenlik Servisi (National Security Agency/Central Security Service –NSA/CSS)

> Merkezî Haberalma Teşkilatı (Central Intelligence Agency – CIA)

> Ulusal Harita ve Görüntü Örgütü (National Imagery and Mapping Agency – NIMA)

> Federal Soruşturma Bürosu (Federal Bureau of Investigation – FBI)

> Savunma istihbarat Ajansı (Defense Intelligence Agency –DIA)

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

- > Ulusal Keşif Ofisi (National Reconnaissance Office –NRO)
- > Enerji Bakanlığı (Department of Energy – DOE)
- > Askerî İstihbarat (Army Intelligence)
- > Hava Kuvvetleri İstihbaratı (Air Force Intelligence)
- > Deniz Kuvvetleri İstihbaratı (Navy Intelligence)
- > Deniz Piyadeleri İstihbaratı (Marine Corps Intelligence)
- > Hazine Bakanlığı (Department of Treasury)
- > Devlet Müsteşarlığı (Department of State)

Bunlardan, DIA (Defence Intelligence Agency), yani Savunma İstihbarat Ajansı ABD'nin askerî istihbarat faaliyetini en üst seviyede yürüten istihbarat servsidir.

DIA, savunma savaşı yapan bir askerî istihbarat servisi olarak bilinmektedir. Tüm dünya çapında 7 binin üstünde askerî ve si-

vil görevlisi mevcuttur. Toplam personelinin 19 bin kişi olduğu belirtiliyor. Kendisine ait bir AR-GE sistemi mevcuttur. DIA'in görevi kara, deniz, hava kuvvetlerinin istihbarat servislerinin çalışmasını koordine etmek, diğer istihbarat teşkilâtlarından farklı olarak, yabancı ülkelerin askerî birimlerine istihbarat desteği sağlamak ve böylece onları yönlendirmektir. Aslında DIA, bu usulle, diğer ülkelerin askerî kuvvetlerinin, Amerikan politik menfaatlerine uygun biçimde hareket etmesini sağlamaktadır.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

DIA, 1961 yılında yani Soğuk Savaş döneminde kuruldu. Aslında 1940'lı yıllarda CIA kurulduğunda Amerika'daki tüm istihbaratın tek elde toplanması düşünülüyordu. Ama sonraları Pentagon kendi istihbarat örgütünü kurmaya karar verdi ve böylece geleneksel CIA–Pentagon çekişmesi de başlamış oldu. DIA, kurulur kurulmaz kendini Küba füze krizinin içinde buldu. Dünyanın dört bir yanına dağılan teşkilât çalışanları, Küba'daki üs–lerde Sovyet füzelerinin bulunduğu istihbaratını verdiler. Bunun üzerine ABD, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne giderek, Küba'daki Sovyet füzelerini fotoğraflarıyla belgeleyince, Sovyetler Birliği füzelerini çekmek zorunda kaldı. Böylece DIA, ilk operasyonunu başarıyla tamamladı.

DIA'in resmî sitesinde kurumun 1960'larda üstlendiği görevler; Çin'in yeniden yapılanma sürecinde yer almak, Kıbrıs ve Keşmir bölgelerinde dengeyi korumak gibi faaliyetler olarak gösterilmektedir. Vietnam saldırısı, Sovyetler Birliği'nin Çekoslovakya'yı işgali de DIA'in özellikle ilgilendiği konuların başında gelmektedir.

Vietnam Savaşı'nda DIA'in üstlendiği görev, güneydoğu Asya'da kaybolan ya da kaçırılan Amerikan servis elemanlarını bulmak ve rapor etmektir.

1970'li yıllarda DIA ve CIA arasındaki çekişme, Washing–ton'u fevkalade rahatsız etmeye başladı. ABD Savunma Bakanlığı, 3 Kasım 1970'te istihbarattan sorumlu bir başkan yardımcılığı görevi oluşturdu. Başkan yardımcısının görevi, CIA ile diğer

istihbarat servisleri arasındaki koordinasyonu temin etmek ve bütün servisleri denetlemektir. Söz konusu koordinasyonu sağlayan kişi aynı zamanda DIA'in başkanı olacaktı. Asıl amaç Nixon döneminde patlayan Watergate skandalında söz dinlemeyen CIA'ye karşı alternatif bir

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

çözüm oluşturmaktı. Tabii ki bu durum CIA'yi rahatsız etti. Hakikatte Nixon döneminde yapılan bu değişiklik, DIA'ı istihbaratı değerlendiren bir karar mercii durumuna getirmiş olmaktaydı.

CIA'in eli kolu bağlanmıştı. DIA ise 1970'li yıllarda, başta **Lübnan** olmak üzere **Srilanka**, Şili, Angola gibi birçok ülkeye ajanlarını yerleştirmeye başlamıştı. Şili'de **Salvador Allende'in** yönetimi ele geçirmesinde dahil olan DIA Etiyopya'da bilinen darbeleri gerçekleştirdiği gibi daha pek çok ülkede de darbeler tezgahlamıştır.

1980'li senelere gelindiğinde DIA, artık ABD'nin askerî operasyonlarına istikamet tayin eden bir istihbarat servisi konumuna gelmişti.

1980'li yıllardaki en önemli görevi İran–Irak Savaşı sırasında, Irak kuvvetlerine destek olmaktı. DIA, savaş esnasında dinlediği telsiz konuşmaları ve çektiği uydu fotoğrafları ile roket saldırılarının nerelere yapılacağını haber vererek Irak ordusunu bilgilendirdi ve Irak'ın hava operasyonlarını bizzat yönlendirdi.

Irak'ta o dönemde tam 60 DIA ajanı bulunmuştur. DIA mensuplarının Iraklı askerlerle birlikte bizzat operasyonlara katıldıkları da olmuştur. DIA yetkilisi Rick Francona, emekli olduktan sonra, 1988 yılında bizzat Iraklı askerlerle beraber kimyasal silahların ve atropin gazının üretildiği tesislere gittiklerini ve bu silahları da rapor ettiğini açıklamıştır. Diğer bir üst düzey DIA yetkilisi Albay Lang ise "Biz hiçbir zaman sivillere karşı kimyasal silah kullanılmasını onaylamadık ama askerî birliklere karşı kullanmak bazen kaçınılmaz olabilir"²⁹ diyordu.

29 www.dia.mil

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Bu suretle Irak'ta Amerikalılar kimyasal silahların mevcut olduğunu, İran'a ve Kürtlere karşı kullanıldığını DIA sayesinde biliyorlardı.

1980'li yıllarda DIA'nın bir diğer operasyonu ise Panama diktatörü Noriega'ya karşı olmuştur. Aslında Noriega'yı önce bünyesine alan ve eğiten DIA idi ama daha sonra Noriega CIA safılarına katıldı. 1976 yılında CIA'nın Başkanı olan Baba Bush'un Noriega'ya 110 bin dolar ödediği bilinen bir hakikattir. Noriega buna rağmen Güney Amerika'daki uyuşturucu trafiğini kendi arzusu istikametinde sevk etmeye uzun müddet devam etti. Noriega, ABD'nin hakimiyetinden tamamen çıkınca DIA ve CIA ortak operasyonu ile kaçırılmıştır.

1990'lı yıllarda DIA, istihbaratta daha aktif bir konuma geldi. Artık sadece istihbarat faaliyetinde bulunmamakta, aynı zamanda operasyonlarda da aktif rol almaktaydı. DIA, I. Körfez Krizi sırasında en aktif görevi üstlendi, bilhassa Kuzey Irak'ta konuşlanan DIA ajanları Irak kuvvetlerini Kuveyt'ten çıkarmak için koalisyon güçlerine destek verdi. Çöl Fırtınası operasyonu başladığında 200 DIA ajanı o bölgedeydi. DIA ajanlarının buradaki görevi ile ilgili olarak ABD'nin, dönemin Dışişleri Bakanlığı'na sunduğu bilgi notunda, ifa edilen görevlerle ilgili olarak şöyle yazıyordu:

"İşgal edilen topraklarda kendilerine yakın gördükleri insanlarla ilişki kurup mahalli idare ve hükümete karşı koyma, çeşitli sabotaj ve kontrgerilla taktiklerini öğretme."³⁰

DIA Körfez Savaşı süresince, Kuzey Irak'taki Amerikan kuvvetlerini ve Irak'a muhalif güçleri yönlendirdi.

DIA, 1990'lı yıllarda bir kez de Yugoslavya iç savaşı sırasında sahneye çıktı. DIA'nın iddiası, Yugoslavya'ya hava saldırısı düzenlenmesi durumunda Miloseviç'in Kosovalı

Arnavutları 1 hafta içinde sınır dışı edeceği ya da etnik temizliğe girişeceği idi. Bu konuda ABD'yi uyardı. Ama ABD, DIA'in bu istihbaratını ciddiye almadı.

30 www.dia.mil

Son zamanlarda, geçtiğimiz Aralık ayının ortalarında ABD Savunma Dairesi'nden Amerikan vatandaşlarına bir ikaz geldi. Türkiye'deki Amerikan vatandaşları bir terörist saldırı olasılığına karşı ikaz edildi. İddia El Kaide örgütünün İncirlik üssüne kimyasal saldırıda bulunabileceğiyle ilgiliydi. *Washington Times* gazetesinin haberine göre bu istihbarat da DIA kaynaklıydı.

Yakın zamanda DIA konusunda basına yansıyan önemli haberlerden biri de DIA ile Rusya'nın en gizli istihbarat servisi GRU arasında yapılan bir görüşmeyle ilgilidir. Haberlere göre GRU Başkanı Korgeneral Valentin Korabelnikov, Washington'a gitmiş ve DIA'in üst düzey yetkilisi Thomas Wilson ile görüşmüştür. Görüşme konusunun, uluslararası terörizme karşı birlikte savaşmak olduğu bildirilmiştir. Ama daha önemli olan nokta GRU'nun; Amerika'nın Afganistan'da ele geçirdiği ve Guantanamo'ya götürdüğü bazı Rus vatandaşlarının iadesini talep etmiş olmasıdır.

Bugün Kuzey Irak'ta birçok Amerikalı vardır. Bunlardan bir kısmı CIA ajanı olduğu gibi bir kısmı da DIA ajanıdır. Çünkü DIA, görevi gereği, savaşta kendi tarafında olan güçlere istihbarat kaynakları ile destek vermek durumundadır. Yani Amerika, İran–Irak Savaşı'nda Irak'ı nasıl desteklediyse bugün de Kuzey Irak'ta aynı şeyi yapmaya çalışmaktadır. Bu sebeple, KADEK ile bazı Amerikalıların görüştüğüne dair haberler duyulduğunda ilk akla gelen aktör DIA olmaktadır. CIA, Kuzey Irak'ta bizzat şüphelendiği kişileri sorguya alırken, DIA ise yapılacak operasyonlar için yani

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

savaş hazırlığı için devreye girmektedir. Neticede DIA'in ve CIA'in gösterdikleri performans, savaşı sona erdirerek ABD'nin beklenen hakimiyetini getirmiştir.

Domuzlar Körfezi Çıkarması ve CIA

Küba, yüzlerce yıl boyunca İspanya'nın dev Amerika İmpara-torluğu'na geçiş kapısı oldu. İspanyol sömürgeciliği kanla sona erdirildikten sonra da geride çok iz bıraktı. En çok da Küba'nın

kültüründe. Daha sonra Amerika'nın keşfettiği Küba, 19. yüzyıl boyunca onun en kârlı ticarî ortağı haline geldi. Zamanla Amerika, Küba ekonomisini ele geçirdi. Küba bir hammadde cenneti ve Amerikan ürünleri için de iyi bir pazardı. 1920'lere gelindiğinde Amerikan şirketleri Küba'nın tarım arazilerinin üçte ikisine ve madenlerinin de büyük kısmına sahip olmuştu.

Küba'daysa iç karışıklıklar bitmiyordu. Diktatör Batista'nın hakimiyeti, ülkedeki devrimci ruhları harekete geçirmişti. Sonunda zafer kazanan, direnişçiler oldu. 16 Şubat 1959'da Fidel Castro devlet başkanlığına getirildi. Amerika'yla ilişkiler bozulmuştu.

Böylece Küba, Sovyetler Birliği'ne yakınlaştı. Amerika'yla gerilen ilişkiler sonunda, ünlü Domuzlar Körfezi çıkarması gerçekleşti. Tarih 16 Nisan 1961'di. Castro, konuşmasında ilk defa Küba'daki devrimin sosyalist olduğunu ifade etti. Ertesi gün, CIA'in yetiştirdiği Kübalı rejim muhalifleri Domuzlar Körfezi'ne çıkarma yaptılar. Ancak gafil avlanmışlardı. Küba uçakları, gemilerini bombalamış ve çıkarma başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Amerika, zamanında bu ülkeyi ispanyollar'dan satın almak için yüzlerce milyon dolar teklif etmişti. Ne bu teklifleri kabul edildi, ne Küba kapitalizme yenik düştü, ne de işgal edilebildi.

Küba'daki Castro rejimini devirmek amacıyla ABD'nin desteklediği Kübalı mültecilerin ülkenin güneybatısındaki Domuzlar Körfezi'nde giriştikleri başarısız askerî hareket CIA için tam bir fiyaskoydu... Küba'daki Amerikan yanlısı diktatör Batista'yı 1959'da devirerek iktidara geçen Fidel Castro, Sovyet yanlısı politikalarına devam etti. Ülkedeki tüm kumarhaneleri ve genelevleri kapattı, ekonomiyi millileştirdi.

Bu durum ise mafyayı ve çokuluslu Amerikan şirketlerini kârlı bir sağmal inekten mahrum bıraktı. ABD Castro'yu devirebilmek için çeşitli yollar aradı. CIA kanalıyla Castro'ya karşı muhtelif defalar suikast girişiminde bulunuldu ancak başarılı olunamadı. CIA, Castro'yu öldürebilmek için mafya tetikçilerini-

le anlaştı. Bu işe mafya da gönüllüydü. Ancak mafya tetikçisi, komiktir ki, az daha kendini öldürüyordu ve saldırı sonuçsuz kaldı. CIA, 1987 yılına kadar Castro'yu öldürebilmek için iki düzineden fazla girişimde bulundu. Ama sonuç alamadı.³¹

Amerikan Devletleri Örgütü diğer Latin Amerika devletlerini Küba aleyhinde girişime zorladı ve bu ülkeye karşı bir boykot uygulamaya başladı. Castro bu harekete, Küba'daki Amerikalıların mülklerini millileştirerek cevap verdi ve Havana'daki Amerikalı diplomatların ülkeyi terk etmesini istedi. Bunun üzerine Başkan Eisenhower Küba ile diplomatik ilişkileri kesti. Bundan sonraki Başkan Kennedy de CIA'nin hazırlamış olduğu planı uygulamaya koyarak Domuzlar Körfezi Çıkarması'nı gerçekleştirdi, ama plan başarısızlıkla sonuçlandı. Kübalı yetkililerin harekâta katılmış mültecileri yargılamaları sonucu harekâttaki ABD rolü ortaya çıktı. Bu olaydan sonra iki ülke arasındaki gerginlik, Sovyetler Birliği'nin Küba'ya nükleer başlıklı Ekim Füzelerini yerleştirmeye başlaması ile daha da arttı.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Amerikan istihbarat servisi CIA'in 1961 yılında hazırlayıp uygulamaya koyduğu Domuzlar Körfezi çıkarmasının, dönemin ABD Başkanı John Kennedy'nin hatası yüzünden değil, örgütün cahilliği, yetersizliği ve ukalalığı nedeniyle fiyaskoyla sonuçlandığı açıklanmaktadır. Kanaatimizce de bu tespit doğrudur, çünkü burada operasyonun tüm sevk ve idaresini CIA yürütmüştür. Sorumlu odur. Kennedy'yi bu operasyona ısrarcı davranarak razı eden de CIA'dir. Kennedy bu şekilde bir operasyona başlangıçta razı değildi.

CIA tarafından, harekâttan hemen sonra hazırlanan özeleştirici niteliğindeki 'çok gizli' rapor, kamuoyunun tepkisinden çekilerek tam 37 yıl CIA Başkanlarının kasasında kilitli kaldı. Fiyasko operasyondan sonra, dönemin CIA yetkilileri, Kennedy'yi 'hava saldırısı emri vermemekle' suçlamış ve çıkarmanın bu yüzden başarısız kaldığını açıklamışlardı. Kübalı rejim karşıtı sığın-

31 Mark Zepezauer, CIA'in *Büyük Operasyonları*

macılardan oluşturulan milis gücünün, Küba birliklerince püs-kürtüldüğü haberi geldiğinde, bu ağır dış politika yenilgisi nedeniyle gözyaşları içinde kalan Kennedy, CIA'ye güvenmekle hata ettiğini anlamıştı. Büyük bir kızgınlıkla, CIA'yi bin parçaya böleceğini ve parçalarını rüzgâra savuracağını³² söyledi.

Bu sözleriyle CIA ile arasında husumet rüzgârları esmeye başladı. Ama Kennedy, bu olayda tarihe geçecek şu sözleri de söylemişti: "Galibiyetlerin bin tane babası vardır ama hezimetler yetimdir, bu hezimet yetim olmayacak bunun babası benim."³³

Son zamanlarda medyada bu konuyla ilgili bazı ilgi çekici haberler takip ettik. Haberde Küba'daki Castro rejimini devirmek üzere gerçekleştirilen ve fiyaskoyla sonuçlanan

Domuzlar Körfezi Çıkarması'nı Rusların önceden bildiği dile getiriliyordu.

Haber şöyle devam ediyordu:

"Amerika Birleşik Devletleri tarihinin en büyük fiyaskolarından biri olarak kabul edilen Domuzlar Körfezi Çıkarması'nda ikinci bir fiyasko daha yaşandığı ortaya çıktı. *Washington Post* gazetesinin haberine göre, o zamanki en büyük rakibi Sovyetler Birliği, Küba'ya yapılan Domuzlar Körfezi Çıkarması'nı çok önceden haber aldı. Gazetenin bir süre önce açıklanan Rus arşivlerine dayandırdığı haberine göre, Amerikan Merkezî Haberalma Örgütü CIA adına çalışan bazı Kübalı casuslar, iki taraflı oynayarak, o zamanki Sovyetler Birliği'ni haberdar etti. O dönemde Küba'da gizlice asker bulunduran Sovyetler Birliği de CIA'in Küba'ya çıkarma yapacağı bilgisini Castro'ya ilettiler. Son derece gizli tutulduğu iddia edilen CIA operasyonu, Castro'nun aldığı karşı tedbirler sonucu fiyaskoyla sonuçlandı. Arşivlerde bilgiyi Sovyetlere sızdıran ajanların kimliği açıklanmıyor, ancak CIA ile işbirliği yapan Kübalılar olduğu belirtiliyor."³⁴

32. Mark Zepezauer, *CIA'nın Büyük Operasyonları*

33. Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi*

34. *Milliyet*, 30 Nisan 2000

Bu konuda evvelce MiT'te çalışmış bir istihbarat elemanı şunları söylemiştir:

"Bir gün Arnavut asıllı bir CIA elemanı geldi, 'Yandık' diyordu. Domuzlar Körfezi Çıkarması'nı ağızımıza burnumuza bulaştırdık. Küba'da CIA'in hiçbir haber kaynağı kalmadı, hepsi temizlendi. İstihbaratın kırıntısına bile ihtiyacımız var, şimdi sizden istediğimiz; Küba'ya birkaç ajan gönderin. Bunlar yapabildikleri kadar istihbarat yapınlar.

Castro bizimkileri temizledi. Para bizden. Biz de gönderdik, bunlar servisler arasında yapılagelen ilişkiler."³⁵

CIA'in MK–ULTRA Operasyonları

Bu operasyonlar, CIA'in en tüyler ürpertici çalışmalarından–dır. CIA, insan beynini etkileme ve kontrol altına alma deneylerinin Çinlilerin Kore Savaşı sırasında esir düşen Amerikalılara uyguladığı "beyin yıkama faaliyetlerine" karşı bir savunma cevabı olduğunu öne sürmektedir.

Çünkü Kore Savaşı sırasında esir düşen Amerikalı askerler, komünistlerden hiç beklemedikleri şekilde iyi muamele görmüşlerdi. Kötü muamele bir yana insani haklarının hepsi karşılandı. Çin Halk Cumhuriyeti gönüllülerinin eline esir düşen Amerikalıların bir kısmı, özgür bırakıldıkları halde ülkelerine dönmeyi reddedip Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti veya Çin'de kaldılar. ABD'nin emperyalist uygulamalarını teşhir eden ve lanetleyen açıklamalar ve çalışmalar yaptılar. Yakalanan ABD'li pilotlar, ABD'yi sivillere yönelik biyolojik silah kullanmakla suçlayan açıklamalarda bulundular.

Aslında ABD'deki beyin yıkama deneyleri CIA'den önce başlamıştı. CIA'in davranış kontrolü de denilen beyne hükmetme çalışmaları normal denetim mekanizmalarından kaçırılan bir program çerçevesinde 1953'te hız kazandı. MK–Ultra kod adlı programa ait çok sayıda dosya, başından beri programda bulunan

35 Cüneyt Arcayürek, *Darbeler ve Gizli Servisler*

CIA Başkanı Richard Helms tarafından 1973 yılında görevi bıraktığı sırada yok edildi.

MK–Ultra hayaletleri, içlerinde California'daki kötü ünlü Vacaville devlet hapisanesi hükümlülerinin yüzlercesi bulunan habersiz deneklerin üzerinde radyasyon, elektrik şoku, elektrot yerleştirme, mikrodalga, ultrason ve geniş kapsamlı ilaç testleri uyguladılar.

CIA, beyin kontrolünün işkenceye dayanıklı kurye ve programlanmış suikastçı yaratmanın bir yolu olduğunu gördü. Sirhan Sir–han'ın senatör Robert Kennedy'yi öldürmeden önce CIA bağlantılı bir beyin yıkayıcı tarafından eğitildiği yolunda deliller vardır.

CIA ayrıca LSD gibi zihin bozucu maddelerle de muhaliflerini safdışı bırakabileceğini fark etti. CIA LSD'den öylesine büyüledi ki 1953'te dünyada ne kadar LSD varsa hepsini satın almaya kalktı. CIA yıllar boyu, ABD'deki legal ya da illegal LSD'nin en önemli kaynağı olmuştü.

Neticede güvenilmez olarak görülen LSD, deneylerden çıkarıldı. CIA ise LSD'yi o zamana kadar kendi ajanları da dahil sayısız insan üzerinde rızalarını almadan denedi. Çok sayıda intihara sebep oldu. Bunların arasında kendi ajanları da vardı. Ve bazıları intihar etti. Biyolojik savaş uzmanı bir CIA mensubu, fazla dozdan sonra kendisini 10. kattan aşağıya attı. Ailesinin ölümünün gerçek sebebini öğrenebilmesi için tam 22 sene geçmesi gerekti.

insan davranışlarının kontrolü ve manipülasyonu hususundaki deneyler konusunda ise ABD Deniz Kuvvetleri'nin 1947 tarihli Chatter (Gevezelik) Operasyonu gündeme gelmiştir. Bu meyanda, "Düşman ya da yıkıcı faaliyetlerde bulunan personeli, sorgulamalarda konuşturabilmek amacıyla konuşmayı teşvik edici ilaçlar" araştırılmıştır.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

CIA, tüm davranış kontrolü operasyonlarının 1973'te Helms'in teşkilâtın ayrılmasıyla birlikte sona erdiğini açıklamaktadır.³⁶

36 Mark Zepezauer, *CIA'm Büyük Operasyonları*

Bu programlar istihbarat teşkilâtları yöneticileri tarafından çok gizli olarak değerlendirildi. Servis içinde bile çok az sayıda ki-şi programlardan haberdardı, ne idarî birimin ne de ABD Kong-resi'nin bu konularda bilgilendirildiği hususunda bir delil vardır. CIA Teftiş Başkanı, yaptığı gözlemler sonucunda bu programların çok gizli tutulmasının sebebini kısmen şöyle açıklamıştır:

"İstihbarat teşkilâtının ahlakdışı ve yasak faaliyetlerde bulunduğu bilgisi siyasî ve diplomatik çevrelerde geniş yankı uyandırabilir ve görevin tamamlanmasına zararı olabilir."³⁷

Yine CIA Teftiş Müdürü, 1957'de şunları söylemişti: "Operasyonlarda kullanıma hazır olan altı özel ürün geliştirilmiştir. Bunlardan üçü, kişi farkında olmadan verilebilen ve mağdurun hareketlerini kontrol etmeyi sağlayan ve etkisiz hale getirme özelliklerine sahip maddelerdir."³⁸

Toksik mahiyette kimyasal maddeler, davranışları saptırarak zihinsel değişiklik yaratan ilaçlar, elektroşok "tedavileri" ile diğer askerî ve CIA kaynaklı deneylerden ötürü yaşamları mahvo-lan bireylerin hikâyeleri, takriben 20 yıldır malumdur. Ancak, bu mağdurlardan yalnız birkaçı tazminat alabilmiş, kendilerine neler olduğu konusunda bilgilendirilmiştir. CIA'in "kurbanları bulup, olanları saptama" konusunda verdiği söze rağmen herhangi bir kanunî işlem yapılmamıştır.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Clara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Profesörü ve Soğuk Savaş Zihin Kontrolü Araştırmaları uzmanı Alan Scheflin, bir CIA sözcüsü kuruluşun radyasyon deneyleri konusundaki dosyaları araştıracağını söylemiştir. Ancak diğer insan deneylerini gözden geçirmek gibi bir planlarının olmadığını belirtmiştir. 1977 yılındaki bir Senato oturumunda, o zamanki CIA Başkanı Stansfield Turner da, deneyleri "dehşet verici" bulunduğunu söylemiş ve

37. CIA Teftiş Başkanı'nın Teknik Servis Dairesi İncelemesi, 1957, s. 17

38. CIA Teftiş Başkanı'nın Teknik Servis Dairesi İncelemesi, 1957

CIA'in deneye tabi tutulan insanları bulacağına ve açıklayacağına dair söz vermişti. Turner, "bulabilecekleri herkesi buldukları" konusunda kararlı görünmekteydi.³⁹

ABD Ordu İstihbarat Başkan Vekili olan General Willems 1959'da proje ile ilgili şu sözleri söylemiştir; "Eğer bu proje bir şeye değecekse, daha çok ABD'li olmayan denekler üzerinde denenmelidir."⁴⁰

Bununla birlikte, 1980'li yıllarda bir dava için CIA mensuplarından alınan hizmet içi beyanlar ve yeminli ifadeler, kod adı MK-Ultra olan CIA Zihin Kontrolü Programı'nda kullanılan yüzlerce denekten sadece 14'ünün bildirildiğini ve bunlardan yalnızca birine 15,000 dolar tazminat ödendiğini aleniyete sermektedir.

Zaire'de İhtilal

Zaire'nin önceki ismi Kongo'dur. Ülke 1960 senesinde Belçika'dan bağımsızlığını kazandığı zaman Partice Lumumba, ilk Başbakan olarak göreve gelmişti. Karizmatik bir lider olarak parlamentoda büyük bir desteği vardı. Buna

rağmen iktidarını ancak iki ay sürdürebildi.

Lumumba sol görüş sahibiydi ve ABD ile Sovyetler arasında tarafsız politika izleme siyasetini güdüyordu, yani çok zor bir yolu deniyordu. Gelişmiş bir Avrupa ülkesi olmadığı için bu politika elbetteki ABD'nin düşmanlığını çekecekti. Nitekim CIA usta bir hatip olan ve iktidardan düşse bile ABD'nin ayağına dolanabilecek olan Lumumba'nın varlığından hiç de hoşnut değildi. Zamanın CIA Başkanı Ailen Dulles, Lumumba'nın öldürülmesi emrini verdi.

39. www.biltek.ieee.metu.edu.tr/sayi/eski/nisan/alternatif.htm–15k
40. Ömer Özkaya, *CIA Belgeleriyle Zihin Kontrol Operasyonları*

Bu amaçlarla CIA, Afrika'ya öldürücü bir virüs gönderdi. Lakin virüsün hedefine ulaşmasına fırsat kalmadan CIA güdümlü devlet başkanı tarafından Lumumba görevden alındı ve akabinde hayatını kurtarabilmek için ülkesini terk etti.

Ancak Lumumba, CIA'in yardımlarıyla hükümetin kontrolünü ele geçiren işbirlikçi General Mobutu'nun askerleri tarafından 1960 yılında yakalanmaktan kurtulamadı. Bir aydan fazla bir süre tutuklu kalarak sorgulandı ve işkenceye maruz kaldı. Daha sonra kafasına kurşun sıkılarak öldürüldü ve cesedi hidroklorik asit içine atılarak eritildi. O tarihten sonra işbirlikçi Mobutu Zaire'yi yönetti. Bu sebeple CIA'in Afrika'daki en büyük istasyonu Zaire'dekidir.

Lumumba'nın CIA tarafından öldürüldüğünü geniş halk kitleleri karşısında söylemekten çekinmeyen büyük hatip Malcolm X de CIA'in hedefleri arasına girerek diğer antiemperyalist faaliyetleri de dikkate alınarak Şubat

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

1965'te bir konuşma sırasında Harlem'de öldürüldü.

CIA'in düzenlediği suikastların en bilinenleri şunlardır:

1955'te Çin Başbakanı Tschou En-Lai'in içinde bulunduğu bir uçağın düşmesi.

1959'da Kamboçyalı Prens Sihanouk'a karşı düzenlenen fakat son dakikada engellenen suikast.

1960'ta Kongolu Başbakan Patrice Lumumba'nın katledilmeye çalışılması. CIA bunu gerçekleştiremeyince Lumumba karşıtlarını destekledi ve 1961'de sonuca ulaştı.

1961'de Dominik Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rafael Tru-jillo'nun katledilmesi.

1963'te Güney Vietnamlı Cumhurbaşkanı Ngo Dinh Di-em'in öldürülmesi.

1973'te Şili Cumhurbaşkanı Salvador Allende'nin devrilmesi ve öldürülmesindeki önemli rolü.

1976'da Jamayik adası Başbakanı Michael Manley'e karşı başarısızlıkla sonuçlanan suikast.

CIA'in Küba Devlet Başkanı Fidel Castro'yu öldürme çabaları ise efsanevidir. 1960'tan beri mafyanın da işin içine sokulmasıyla birçok suikast girişimi olmuştur. 1972'de Castro'ya karşı suikast planları ortaya çıktığında dönemin CIA Şefi William Colby bu tip aksiyonları yasaklamıştı. 1978'de dönemin Cumhurbaşkanı Jimmy Carter bu yasağın kapsamını genişletti.

Buna rağmen, gazete haberlerine göre, Lübnan'da Amerikan askerlerine karşı düzenlenen ve 241 askerin

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

öldüğü saldırıdan sonra 1985'te Hizbullah lideri Şeyh Fadlallah'ın katledilmesini planlayan CIA'dir. Bununla beraber bomba Fadlallah'ın Beyrut'taki evinin birkaç metre ötesinde patlamış ve Fadlallah yara-lanmamıştı. Libya Devlet Başkanı Muammer el-Kaddafi ve Irak Cumhurbaşkanı Saddam Hüseyin'e karşı da suikastlar planlanmıştır. Ve bilindiği gibi 11 Eylül'ün ardından CIA'in yetkileri yeniden genişletilmiştir.

CIA Çocuk Kaçırmaya da Başlamış

2003 Mart'ında *Washington Times* gazetesinde yer alan bir habere göre CIA, 11 Eylül olayları hakkında bilgisi olduğunu düşündüğü Halit Şeyh Muhammed'i konuşurmak için oğulları 9 yaşındaki Yusuf ve 7 yaşındaki Abed el Halit'i kaçırdı. Önce Pakistan'da bir üste tutuldukları, daha sonra da ABD'ye getirildikleri öne sürülen çocukların ABD'de gizli bir üste bulunduğu CIA'ce de doğrulandı.

CIA yetkililerinin, Muhammed'in Karaşi'deki evine yaptıkları baskında onun kaçmış olduğunu gördüklerini ancak iki çocuğunun gardıropta saklandığını fark ettiklerini söyleyen *Washington Post*, çocukların önce Pakistanlı yetkililerce alıkonduğunu, daha sonra Amerika'ya aktarıldığını ve "babaları ile ilgili olarak sorgulanacaklarını" ifade etti.

Habere göre CIA, çocukların güvende olduklarını ve bir psikolog tarafından kontrol edildiklerini söylerken "Çocukları onun için çok önemli. Onların güvenliği ve Pakistan'a dönüşleri konusunda söz veriyoruz ama babalarının geçmişteki aktivite-leriyle ilgili mümkün olduğunca çok bilgiye ihtiyacımız var" açıklamasını yapmıştır.⁴¹

Çocukların 37 yaşındaki babaları Muhammed, Afganistan'daki Bargam üssünde sorgulanmıştır.

* İkinci Bölüm *

Türkiye'de İstihbarat

Türk istihbarat Topluluğu

AŞAĞIDA –daha iyi anlaşılması amacıyla– şematize ettiğimiz Türk istihbarat birimlerini şu şekilde kategori–ze etmek mümkündür:

1– ASKERİ İSTİHBARAT BİRİMLERİ > Genelkurmay İstihbarat Başkanlığı J–2

Genelkurmay Başkanlığı bazı ana birimlerden müteşekkildir. Bu ana birimlere "J" başkanlıkları denir. Gelenekselleşmiş olarak istihbarat birimi daima ikinci sırada konuşlandığından J–2 olarak bilinir. Hasımlarının askerî gücünü, taktiklerini, donanımını ve amaçlarını araştırır. – Özel Kuvvetler Komutanlığı (Eski adıyla Özel Harp Dairesi): İstihbarat kuruluşlarıyla çok yakın ilişkiler içindedir, operasyonlarını istihbarat birimleriyle yaptığı istihbarî planlamaya göre düzenler. (Operasyonel İstihbarat Birimi)

> Kara Kuvvetleri Komutanlığı İstihbarat Birimleri (İstihbarat Başkanlığı ve Şube Müdürlükleri)

> Hava Kuvvetleri Komutanlığı İstihbarat Birimleri (İstihbarat Başkanlığı ve Şube Müdürlükleri)

> Deniz Kuvvetleri Komutanlığı İstihbarat Birimleri (İstihbarat Başkanlığı ve Şube Müdürlükleri)

> Jandarma Genel Komutanlığı İstihbarat Birimleri (Her ne kadar mevzuat bakımından bu kurumun İçişleri Bakanlığı ile mülki bağlantıları bulunsa da netice itibarıyla askerî bir birim olması ve askerî yönünün ağır basması sebebiyle

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

askerî istihbarat birimleri içinde mütalaa edilmesi gerekmektedir.)

İl Jandarma Komutanlıkları bünyesindeki İstihbarat Şube Müdürlükleri (Her ilimizde mevcuttur.)

> Sahil Güvenlik Komutanlığı İstihbarat Birimleri (Bu komutanlığın bulunduğu 4 bölge olan Karadeniz, Marmara–Boğazlar, Ege ve Akdeniz bölgelerinde bölge komutanlıkları içindeki şehirlerde faaliyet gösterir, her ilde mevcut değildir.)

2– MİLLİ İSTİHBARAT TEŞKİLATI

Ayrıca, yukarıdaki şemada belirtilen bölge başkanlıklarına bağlı olarak muhtelif il ve bazı ilçelerde (örneğin Cizre, Seydişehir..) şube müdürlükleri de vardır. Örneğin görev yaptığım Siirt ilindeki birim şube müdürlüğü seviyesindeydi.

3– EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İSTİHBARAT BİRİMLERİ

> İstihbarat Daire Başkanlığı

Emniyet Genel Müdürlüğü şehirleşmiş alanlarda güvenlik hizmeti ve faaliyeti sunan bir kuruluştur. Güvenlik hizmetinin bir gereği olarak da istihbarat yapacak, bilgi toplayacak ve bu bilgileri değerlendirecek bir daire başkanlığı kurulmuştur. İstihbarat Daire Başkanlığı olarak adlandırılan bu birim, EGM'nin görev alanına giren her konuda istihbarat yapmaktadır. Daire

Başkanlığı'nın 10 ayrı şubesi mevcuttur ve her şube bir konuyla ilgili istihbarat toplamaktadır. Şubeler harflerle tespit edilmiş olup A Şubesi'nden M Şubesi'ne kadar uzanmaktadır.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Emniyet Genel Müdüğüne doğrudan bağılı olarak faaliyet gösteren İstihbarat Daire Başkanlığı merkez ve taşra birimleriyle birlikte 3201 sayılı Teşkilat Kanunu ve özellikle 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'na 1985 yılında ilave edilen "Polis devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, anayasa düzenine ve genel güvenliğe dair önleyici ve koruyucu tedbirler almak, emniyet ve asayişini sağlamak üzere ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunmakta, bu amaçla bilgi toplayıp değerlendirmekte, yetkili mercilere ve kullanma alanına ulaştırmaktadır." şeklindeki Ek-7'nci maddesi hükümlerine göre görev yapmaktadır.

> Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı

> Terörle Mücadele Daire Başkanlığı

Terörle Mücadele Daire Başkanlığı faaliyet alanı içerisindeki legal ve illegal oluşum ve örgütlenmeler hakkında operasyon öncesinde az da olsa istihbarat topladığı için burada zikredilmelidir.

> İl Emniyet Müdürlükleri bünyesindeki istihbarat Şube Müdürlükleri

4- İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

> Kaçakçılık, İstihbarat, Harekât ve Bilgi Toplama Daire Başkanlığı

> Kaçakçılık İstihbarat Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

5- DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

> İstihbarat ve Araştırma Genel Müdürlüğü (İAGM)

Görüldüğü gibi ülkemizdeki istihbarat birimleri de geniş bir yelpaze arz etmektedir.

Ülkemizde istihbarat Alanında Yaşanan Olaylar ve Görüşlerimiz

Teşkilat–ı Mahsusa'nın Yıldızları

Harbiye Nazırı Enver Paşa'ya bağlı olarak 1913 yılında kurulan Teşkilat–ı Mahsusa'nın Daire Başkanı, Süleyman Askeri Bey idi. Dr. Philip H. Stoddard'a göre 1916 yılında personel sayısı 30 bin kişiye ulaşan teşkilât ajanlarının azami bir bölümü uzmanlardan oluşuyordu. Teşkilatta doktorlar, mühendisler, gazeteciler, politikacılar ve subayların yanı sıra geçmişi oldukça karanlık ama azim ve bağlılıklarından şüphe duyulmayan gerilla savaşı uzmanları da yer alıyordu.

Böylesine zengin bir "ajan kadrosu"na sahip olmasına rağmen, Türkçe ve yabancı dillerde yayınlanan kitaplarda Teşkilat–ı Mahsusa'dan etraflı bir şekilde bahsedilmemiştir. Stoddard'a göre bu durum, teşkilâtın faaliyet alanı ve personel sayısını gizli tutmakla mükellef olan Osmanlı devlet adamlarının taktik başarısıydı. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde faaliyet gösteren Teşkilat–ı Mahsusa, o yıllarda dünyanın en güçlü ve en aktif servislerinden biriydi. Ortadoğu ve Kuzey Afrika başta olmak üzere üç kıtada örgütlenen ve faaliyet gösteren Teşkilat–ı Mahsusa ajanlarının pek azı servis mensubu olarak tanınıyordu. Resmî üyelik listeleri bulunmamakla birlikte Kuşçubaşı Eşrefe göre böyle bir listenin yayınlanması, Ortadoğu'daki birçok devlet adamını rahatsız edecekti. Böyle bir liste onların I. Dünya Savaşı öncesinde ve esnasında Türkler için neler yaptıklarını ve karşılığında ne kadar para aldıklarını gösterecektir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Teşkilat-ı Mahsusa, tüm İslam dünyasının desteklediği bir servisti, bu sebeple dünyada çok aktif bir istihbarat servisi olması gerekiyordu ve öyleydi. Bu açıdan MiT'le kıyaslanması yanlış olur, çünkü MiT sadece Türkiye'nin istihbarat servsidir, halbuki Teşkilat-ı Mahsusa, tüm İslam dünyasının istihbarat servisi olma özelliğini taşıyordu ve elbette ki çok etkiliydi. MiT'in to-

humları tabii ki bu örgütten yeşermiştir. Ancak gizliliğe riayet hususunda kanaatimizce MiT'ten ilerideydi. Şunu söylemek gerekir ki; İttihatçıların üç liderinden birisi olan Cemal Paşa hatıratında dahi Teşkilat-ı Mahsusa hakkında fevkalade ketum davranmıştır. Netice itibariyle bugün Türk istihbarat servislerinde olan ketumiyet zafiyetini, Teşkilat-ı Mahsusa halletmişti.

İşte Teşkilat-ı Mahsusa'nın yıldızları:

Enver Paşa, Binbaşı Süleyman Askeri, Eşref Kuşçubaşı, Rauf Orbay, Çerkes Ethem, Abdülaziz El-Sinusi, Dr. Esat Işık Paşa, Hüsamettin Ertürk, Mehmet Akif Ersoy, Cezayirli Emir Ali, Afyonlu Ali Çetinkaya, Ali Fethi Okyar (Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kurucusu, Paris ve Londra Büyükelçisi), Binbaşı Mısırlı Aziz Ali Bey (sonradan Mısır ordusunda general), Nuri Killigil, Binbaşı Fuat Bulca (sonradan THK Başkanı), Teğmen İslam Bey (Fuat Paşa'nın oğlu), Binbaşı Mustafa Kemal Bey (Atatürk, Hareket Ordusu Kurmay Başkanı), Yüzbaşı Manastırlı Nuri Conker (Osmanlı Meclis-i Mebusan azası), Dr. Refik Saydam (sonradan Bakan ve Başbakan), Piyade Yüzbaşı Çerkes Reşit (Çerkes Et-hem'in ağabeyi), Teğmen Yakup Cemil (1913'te Harbiye Nazırı Nazım Paşa'yı vurarak öldürdü, 1916'da vatana ihanetten asıldı), Dr. Bahattin Şakir, Mithat Şükrü Bleda, Ohrili Eyüb Sabri, Fuat Balkan, Teğmen Hilmi Musallimi (1915 Süveyş Kanalı Ha-rekâtı'nda Kürt mücahitlerin komutanı, Said Halim

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Paşa'nın katibi), İsmail Canbulat (İttihatçı Dahiliye Nazırı, 1926 İstiklal Mahkemesi'nde asıldı), Piyade Subayı Rasuhi Bey, (sonradan Mustafa Kemal'in yaveri), Filibeli Hilmi Bey (İttihat Terakki Müfettişi, 1926'da asıldı), Şerif Burgiba (Habib Burgiba'nın babası), Arabistan'da İbn-ür Reşit.

Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında, siyasî bütünlüğün korunmasını temin etmek, ayrılıkçı hareketleri engellemek ve yabancı devletlerin Ortadoğu'daki istihbarat ve gerilla faaliyetlerine karşı koymak amacıyla kurulan Teşkilat-ı Mahsusa, ra-

dern manadaki ilk Türk istihbarat servisiydi. Teşkilatın önde gelen idarecisi Kuşçubaşı Eşref Bey, Sultan Abdülhamit'in Kuş-çubası'nın oğluydu. Türkiye'den ayrılmak zorunda kalan 150'likler listesinde yer aldı. Bu özelliğiyle istihbaratçıların vazgeçilmez kaderi olan "kahraman" ya da "hain" olmak tercihleri arasında o dönemde mecburi olarak ikinci gruba girdi. Ancak daha sonra 1938'de affedildi ve Türkiye'ye geri döndü. Kuşçubaşı Eşref Bey (Eşref Sencer), Süleyman Askeri, Ömer Naci Bey, Hacı Sami Bey gibi teşkilâtın üst düzey isimleri dışındaki 30 bin kişilik istihbaratçıları ordusu, yaptıkları görevlerle ve sırlarıyla tarih oldu.

İstihbarata Değer Vermeyen Başbakanlar

Askerî cuntanın, 1960 İhtilali'nde Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı'nın –o zamanki adıyla Önemli İşler Dairesi'nin– başına getirdiği Ergun Gökdeniz şöyle diyor: "1960, 1962, 1963 isyan girişimleri, 12 Mart 1971 ve nihayet 12 Eylül 1980 geldi ve geçti... Bu dönemlerde görev alan sorumlu Başbakanlar istihbaratın ve istihbarat kuruluşlarının önem ve değerini asla ama asla anlamadılar, istihbarata ve örgütlere çekingen gözle baktılar, uzak durdular."

Bu sözlerle Gökdeniz gerçekten ülkemizde değişmesi gereken bazı tavırlara işaret ediyordu. Hassasiyet ve gereken ilgi gösterilseydi, belki de geçen yılların seyri demokrasimiz açısından daha farklı ve parlak olabilirdi. Devletin başı hiçbir zaman istihbarata ilgisiz kalmamalıdır. Çoğu ülkede devlet başkanları istihbarat servislerinin içinden çıkmıştır. Ehud Barak, Yuri Andropov, Yevgeniy Primakov, Vladimir Putin, George Bush gibi. İstihbarata değer vermemek Demokrat Parti yönetiminin de sonunu hazırlamıştı. DP'liler ihtilâl olabileceğini akıllarından bile ge-çirmemişlerdi. Ve ilginçtir ki ihtilâl ile ilgili duyumlara da ilgi göstermemişlerdi.

Halbuki 1957 yılında, zamanın İçişleri Bakanı Namık Gedik'in de haberdar olduğu ve Başbakanı uyardığı bir olay cereyan etmişti. İstanbul Emniyet Müdürü Hayrettin Nakipoğlu'na ABD İstanbul Başkonsolosluğundan telefon gelmişti. Nakipoğlu'nu arayan konsolosluk görevlisi, CIA'in İstanbul İstasyon Şefiydi. "Burada bize sığınmak istediğini söyleyen bir Türk yüzbaşısı var. Türkiye'de ihtilâl yapılacağını söylüyor, bilgiler veriyor. Gelin alın yüzbaşısı" diyordu CIA İstasyon Şefi. Bu subay Yüzbaşı Samet Kuşçu idi. Yüzbaşı alındı ve sorgulandıktan sonra MiT'in o zamanki adı olan MAH'a [Millî Âmâle(Emellere) Hizmet] teslim edildi.⁴²

Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk de istihbarat ve MiT'e soğuk bakan yöneticilerimizden biriydi. 1988 yılında Bülent Ecevit şunları söylüyordu: "Benim genel bir prensibim var. İstihbarat servisleriyle fazla iç içe olmamak gerek. Servisle fazla dayanışma ve servise tam olarak inanmak siyaset adamını yanıldır."⁴³

İstihbarata yakın olmak kayıtsız şartsız her şeye inanmak ve güvenmek olarak algılanmamalıdır. Zaten yakın bir ilişki içinde olunursa sivil idareci, nelere güvenmesi gerektiğini,

nelerin şüphe arz ettiğini tahmin edebilecektir. İstihbarata yakın olan ve kıymetini iyi bilen yöneticilerin yanılma şansları oldukça azdır, bunun akıldan çıkarılmaması gerekmektedir.

12 Mart Muhtırası, 12 Eylül, CIA ve MİT

21 Ocak 1972 günlü *Daily Telegraph* gazetesinden bir alıntı: "1971 Türkiye. Ordunun girişimlerinden hemen sonra, hükümetin zorunlu istifasında CIA ajanlarının eylemli katkıları."⁴⁴

"3 Temmuz 1974'te yabancı ajanların verdiği bazı haberlerde 'Watergate skandahna ismi karışan eski Beyaz Saray danış-

42. Tuncay Özkan, Bir Gizli Servisin Tarihi

43. Cüneyt Arcayürek, Darbeler ve Gizli Servisler

44. Daily Telegraph, 21 Ocak 1972

manlarından Howard Hunt, CIA'de çalıştığı 20 yıllık süre zarfında görevinin, daima yabancı hükümetleri devirmek olduğunu söylemiştir.' Bu konuda ABD'de bir dava da açılmıştı."⁴⁵

12 Mart'tan önce Türkiye'deki haşhaş üretiminin yasaklanması ile ilgili olarak ABD'nin muhtelif baskıları olmuştu ancak Türkiye ABD'nin arzuları istikametinde davranmamıştı. 12 Mart geldi geçti. Askerî cuntanın yönetime getirdiği Nihat Erim hükümetinin ilk işi haşhaş üretimini yasaklamak oldu. Muhtıra gelişiminde Başbakan, Cumhurbaşkanı ve MİT müsteşarı arasındaki iletişim şu şekilde cereyan etti:

"Başbakan Süleyman Demirel, 10 Mart 1971 günü, MİT Müsteşarı Fuat Doğu'yu Başbakanlığa çağırdı. 1968 gençlik

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

hareketinin dalga dalga yayıldığı, Türkiye'de de özellikle İstanbul'da eylemlerin zirveye çıktığı bir dönemden geçiliyordu. Ankara'da her gün askerî müdahale söylentileri konuşuluyordu.

Başbakan Demirel, MİT Müsteşarı'na şunları söyledi:

'Birtakım söylentiler dolaşiyor, orta yerde darbeyi gerektiren bir vaziyet yoktur. Biz nihayet seçilmiş bir iktidarız. Orada da zorla oturuyor değiliz. Dokuz on gün evvel de güvenoyu sayılabilecek bütçe uygulamasından geçmişiz. Cumhurbaşkanı'na gidiniz ve benim kaygılar içinde olduğumu söyleyiniz. İcap ederse ben de kendisiyle görüşürüm.'

MİT Müsteşarı, Başbakan'dan aldığı bu mesajla hemen Çankaya Köşkü'ne çıktı. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, komutanlara çok tesir edebilecek durumda değildi.

'Ben müsterihim, Süleyman Bey de müsterih olsun' dedi.

Müsteşar Fuat Doğu, bu cevapla Başbakanlık binasına döndü. Ancak gerçekte ne Cumhurbaşkanı ne de Başbakan müsterihtir. Demirel, MİT'ten haber alamayınca şahsî bir istihbarat metodu olarak ordudaki eğilimi anlayabilmek için, eşi Nazmiye Hanımı, Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarının eşlerinin katıl-

45 Cüneyt Arcayürek, *Darbeler ve Gizli Servisler*

dığı bir çay partisine gönderirdi. Nazmiye Hanım döndüğünde 'Hiçbir şey görünmüyor, herkes sakin ve normal konuşmalar yapıldı¹ diye izlenimlerini söylerdi. 12 Mart'tan bir gün önce de Nazmiye Hanım normal izlenimlerle dönmüştü. Halbuki sivil otoritenin kesin hakimiyeti altında olması gereken istihbarat servislerinin bir

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Başbakanı bu duruma düşürmemesi gerekmektedir."⁴⁶

İstihbaratçılara göre Fuat Doğu, 12 Mart'ın olacağını günü gününe biliyordu ama Başbakana söylemedi. Bu durumun sebebi olan MiT'in askerî yapısını ve Fuat Doğu'yu ileride ele alacağız, devam edelim.

Nitekim iki gün sonra Genelkurmay Başkanı Memduh Tağ-maç ve dört kuvvet komutanının imzasını taşıyan 12 Mart Muhtırası geldi. Muhtıranın öncüsü Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur idi.

Bu kez Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, MiT Müsteşarı Fuat Doğu'yu çağırdı.

"Bir Muhtıra vaziyeti var. Sayın Demirel'e söyle, istifa etsin" dedi.⁴⁷

Fuat Doğu bu mesajla Demirel'e geldi. Demirel, telefonun tuşlarını çevirip Köşk'ü aradı.

Sunay:

"Vaziyet beni de aştı"⁴⁸ diye cevap verdi. MiT ve Sunay bildiklerini Muhtıra öncesinde Demirel'e söylememişlerdi. Neticede Demirel Hükümeti istifa etmek zorunda kaldı. Ancak, o muh-tıralı günlerde Cumhurbaşkanı ile Başbakan arasında mekik dokuyan MiT Müsteşarı Fuat Doğu da makamını kaybetti. 12 Mart askerî cuntası, onu MiT'in başında görmek istemiyordu. Beş yıl MiT'i yöneten Doğu, Türkiye'nin Lizbon Büyükelçiliği'ne atandı. 12 Mart'ın kudretli isimlerinden Faruk Gürler ve arkadaşları,

46. Tuncay Özkan, Bir *Gizli* Servisin Tarihi

47. Cüneyt Arcayürek, *Darbeler ve Gizli Servisler*

48. age

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

MiT'in başına kendi güvendikleri isimleri getirmek istemişlerdi. Müsteşarlığa Korgeneral Nurettin Ersin, yardımcılıklara ise Recep Ergun ve Rüştü Kazandağı Paşalar getirildi. Üçü de askerdi.

Millî İstihbarat Teşkilatı devletin zirvesindeki "iktidar müca–delesesi"nde o zamana kadar ilk defa böylesine ciddi bir şekilde dikkate alınıyor ve elde edilmeye çalışılıyordu. Ancak bu girişimlere dönük tepkilerin ilk kıvılcımları yine MiT'in kendi içinden geldi. Ankara ve İstanbul'daki MİT görevlileri, istihbarat dünyasına mahsus metotlarla (imzasız mektupların uçuşması vs) MiT'in günlük politikanın içine çekilmesine matuf girişimlere isyan ettiler. İstanbul'da bu hareketin öncülüğünü yapan MİT mensupları, daha sonra Türkiye'nin isimlerini çokça duyacağı Hiram Abas ve Mehmet Eymür ikilisiydi. İstanbul ekibi daha çok Teşkilat'ta yapılması gereken reformlar üzerinde dururken, Ankara'da Nurettin Ersin ve ekibinin istifası isteniyordu.

Burada şunu söylemek gerekmektedir; CIA önceki konuda bahsettiğimiz gibi 27 Mayıs 1960 ihtilali ile artık Türkiye'yi bir faaliyet alanı olarak programlarının arasına sokmuştur ve bu tarihten itibaren aktif olarak Türkiye'dedir. 1960 ihtilalinin meşhur generali Cemal Madanoğlu şunları söylüyor:

"CIA 27 Mayıs'tan sonra gözlerini açtı. Sonradan bize el atmaya başladı ve ordunun içine girdi. MİT'i iyice örgütledi. Bize 'sicil verir'¹ hale geldi. Amerikan müşavir heyetleri gelir hakkımızda rapor tutardı. Sonra bu raporlara göre geri hizmete gidersiniz... 12 Mart, CIA'in güzel manevrasıyla yön değiştirdi. Yön değiştirmese de beter olacaktı ya..."⁴⁹

12 Mart olayı ile ilgili olarak CIA kökenli Robert Kommer'in söyledikleri de CIA¹ in Türkiye'deki fiili müdahaleleri açısından fevkalade önem arz etmektedir:

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

"Biz, o yıllarda müfredatını teknik alanlara oturtmak suretiyle ODTÜ öğrencilerini politika dışı tutabileceğimizi sanmıştık.

49 age

Halbuki üniversiteyi, giderek politize olan Türkiye'nin dışında tutmak imkânı yoktu."⁵⁰

İhsan Sabri Çağlayangil de 12 Mart'ta CIA'in büyük ölçüde müdahil olduğunu söylemiştir:

"12 Mart'ta CIA vardır. Büyük ölçüde vardır. 12 Mart'ta haşhaş vardır. Papadopoulos vardır. CIA'in nasıl hareket edeceği tahmin edilemez. Türkiye kendi istihbarat gücünü kuvvetlendirmek için İsrail istihbaratıyla, Amerikan istihbaratıyla, İran istihbaratıyla daima ve organik münasebetler içindedir. Bunlar her sene kendi şefleriyle toplanırlar. Washington'da, Tahran'da, Tela-viv'de 'istihbarat' mübadelesi yaparlar... Şimdi istihbaratçılar Amerikalılarla organik münasebetler içinde olduğuna göre, Amerikalı 'Şu adam benim adamım, şunu yerleştirelim solcuların arasına' diye rahatça işbirliği yapabilir. İstihbarat alanında bu iş rahat yapılabilir... İstihbarat bünyesindeki profesyonel dejenerasyon her hareketin tesiri altındadır... Benim istihbarat şefim kendisi farkında bile olmadan CIA benim altımı oyar. Elinde imkân var. Adam girmiş, enfiltre benim için. Onun için hiç şaşmam, aramam da, bulamam ki, nasıl yaptı bulamam."⁵¹

2000'e Doğru dergisinin 11 Aralık 1987 tarihli yazısında şu hususlar ifade edilmiştir:

"12 Eylül'den kısa süre önce ABD Millî Güvenlik uzmanı Paul Henze, Hava Kuvvetleri Komutanı Tahsin Şahinkaya'ya yavaşta: 'Umarım Türkiye'de durumun

kontrolden çıkmasına izin vermezsiniz' dedi.

Şahinkaya gülümseyerek Türkçe cevapladı: 'Merak etmeyin... Paul, seninkiler nihayet yaptılar. (Your boys have done it.)' 'Kim bizimkiler?'

'Senin generaller Türkiye'de darbe yaptılar.' 'Öyle mi, çok memnun oldum.'

50. age

51. age

Derin bir iç çekti. 8 aydır bu anı bekliyordu."⁵² Bu notlardan sonra, durumun fevkalade netleştiği sizce de görülmüyor mu?

CIA, MiT'e Hakimdi.. Halen Hakim mi?

1956 yılında zamanın Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur'un teşkilâtta yaptığı denetim ve incelemeler neticesinde Menderes'e verdiği bilgilerde şunlar bildiriliyordu:

"Amerikalılar, Millî Emniyete hakimdi. Para vererek teşkilata nüfuz ediyorlardı. Teşkilatın bütün dosyaları CIA'in kontrolü ve bilgisindeydi.

İstanbul'da Millî Emniyete ait bir okul, teşkilâtın İstanbul yapılanması ve Yeşilköy'deki soruşturma birimi tümüyle Amerikalıların emrinde. Okullara ve soruşturma teşkilâtlarına Amerikalılar doğrudan para veriyorlar. İstanbul bölge başkanlığına direkt para ödüyorlar. Karşılığında iş istiyorlar. Serviste görev alanların çoğu Amerikalılardan para alarak iş yapmanın onurlarını rencide ettiğini söyledi."⁵³

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Görüldüğü üzere servisimiz o zamanlarda CIA'in aylıklarıyla çalışıyordu, bunun ne derece millî bir servis olduğu elbete ki şüphelidir. Bu şekilde para mukabili iş gördüren CIA, dolarlarıyla 1953'ten itibaren Millî Emniyet'e girmişti.

Menderes durumun vahametini izale etmek için Millî Emniyet'in ödeneğine CIA'den aldıkları para kadar bir bölümü eklemiştir. Ve yabancı servislerden para alma işini yasaklamış, CIA de bu hususta bilgilendirilmiş ve uyarılmıştır.

Ancak bir süre sonra her şey eski haline döndü. CIA yine bildiği usulleri uygulamaya devam etti. Bu konuda Victor Marchet-ti'nin "CIA" adlı kitabında şu not geçmektedir:

52. *2000'e Doğru*, 11 Aralık 1987

53. Soner Yalçın-Doğan Yurdakul, *Bay Pipo*

"Bazı müttefik ülkelerde CIA, ev sahibi farkında olmadan istediği bilgiyi temin edebilmektedir. Buna mukabil CIA de teknik yardımlarda bulunmaktadır."⁵⁴

İstihbarat servisleriyle ilgili önemli konulardan biri de örgütlerin birbirleri arasındaki ilişkilerin sadece "espiyonaj-kontrespi-yonaj" faaliyetlerinden mi ibaret olduğu hususudur. Yani bu ilişkileri her zaman gizli savaşlar mı şekillendiriyor? Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile Soğuk Savaş dönemlerinde gizli servisler arasındaki faaliyetlerde genelde "savaş" eksenli bir durumun hakim olduğu doğrudur. Ancak özellikle bazı istihbarat servisleri arasında yoğun bir işbirliği olduğu da bir vakıadır. CIA ve MİT arasında olduğu gibi. Politik stratejileri birbiriyle örtüşen İngiltere ve ABD'nin de uzun yıllar istihbarat faaliyetlerinde işbirliğine gittiği malumdur, İngilizlerin British Security Service (MI5) ve Secret Intelligence Service (SIS-MI6) gibi teşkilâtlarının CIA ile koordinasyon içinde değerlendirdiği

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

bilgileri sınıflandırmada ve analiz yapmada başarılı olduğu görülmektedir.

Körfez Savaşı esnasında modern teknolojiyle donatılmış askerî cihaz ve materyallerin kullanıldığı gerçeği bir tarafa, Kuveyt içinde ve hatta Irak'ta İngilizlerin ve Amerikalıların Arap kökenli casusları kullanmaları istihbaratta insan unsurunun hâlâ önem taşıdığını önemli bir göstergesidir. Yine Sovyetler Birliği'nin ve Doğu Bloku'nun dağılmasında perde gerisindeki espî-yonaj faaliyetlerinin aktif olduğu da bilinen bir husustur.

Ancak küreselleşen günümüz dünyasında istihbarat faaliyeti, savaş eksenli olmaktan çıkmış, tüm yönleriyle her sahada bir bilgi ve ağ savaşı olarak karşımıza çıkmıştır. Ve efsane istihbarat servisi KGB'nin tarihe gömülmesiyle, ABD istihbaratı bu globalleşmeye hakim olan birinci servis konumuna yükselmiştir. Teknik ve ekonomik imkânları da devasa boyutlarda olan bu tür bir gizli servisin diğer gizli servisler üzerinde hakimiyet kurmaması mümkün mü?

54 Victor Marchetti, CIA

MİT'in kullandığı tüm cihazlar, 1960'lı yıllardan itibaren büyük oranda CIA tarafından temin edilmiştir. Birçok MİT elemanı, CIA düzenlemeleriyle kurs görmüştür. MİT'te köstebek olarak addedilen ve bu şekilde yargılanıp hapse giren MİT mensubu Sabahattin Savaşman, yıllarca MİT personelinin bir CIA personeli gibi yurtiçinde ve yurtdışında CIA hesabına çalıştığını ve CIA'ye hizmet ettiğini söylemiştir.

Bu konuda kaydedilmesi gereken bir beyanın sahibi de Ergun Gökdeniz'dir. Gökdeniz şöyle demektedir: "ABD ve CIA sistemi şu şekildedir, ileride bir adamın Türkiye'de nasıl işbaşına gelebileceğini evvelden planlarlar. Transfer edilen

oyuncunun sol açık mı, sağ açık mı oynayacağını bilirler."⁵⁵

1953 yılından beri Türk istihbarat servisini takip ve tarassut altına alan CIA'in MIT ve istihbarat servislerimiz üzerinde halen süren bir hakimiyeti olduğunu söylemek abartılı olmayacaktır. Ancak bunu, biraz önce zikrettiğimiz, Menderes dönemi ve hemen akabindeki zaman diliminde olduğu gibi tam bir ekonomik hakimiyet olarak algılamamak lazımdır. Bu operasyonel bir hakimiyettir. Müşahhas olarak şunu söyleyebiliriz: MİT ve istihbarat birimlerimiz maalesef ki uluslararası arenada CIA'in istemediği ve bilmediği hiçbir operasyona imza atamazlar. Türkiye'yi derin bir şekilde heyecanlandıran Apo operasyonu bile fazlaca abartılmıştır. Bu operasyon CIA'in MiT'e bir hediyesidir. Echelonla Apo'nun yerini tespit etmişler ve MiT'e "Gelin alın" demişlerdir. Ülkemizin bunun mukabilinde hangi bedeli ödediği ise meçhuldür. Arzu ederdik ki dünya istihbarat literatüründe efsane isim ve operasyonlar arasında CIA, KGB, Mossad değil MİT operasyonları yer alsın. CIA, istihbaratın şövalyesi olarak bırakın normal istihbarat operasyonlarını, diğer ülkelerin istikballerini belirleme ve ihtilâlleri düzenleme, insan beynini yönlendirme ve elektromanyetik harekât işlerini uzun yıllardan beri yapmaktadır.

55 Tuncay Özkan, *Bir Gizli Servisin Tarihi*

Asker, İstihbarat ve MİT

1965 yılına kadar MiT'in çalışmalarını düzenleyen herhangi bir kanun yoktu. Açık söylemek gerekirse bu zaman dilimi içerisinde MAH ve MEH kanunî dayanaktan yoksun olarak faaliyet göstermişti. 1965'te 644 sayılı kanun ile Millî Emniyet Hizmetleri Teşkilatı, MiT'e dönüştürüldü ve faaliyetleri kanuna bağlandı. Bu kanunla birlikte MİT devamlı bir şekilde iç istihbarat ve yabancı ülkeler

istihbaratı görevlerini birlikte yürütmüştür.

1983 yılında çıkarılan 2937 sayılı yeni kanunla MİT, Bakanlar Kurulu dışındaki bir organ olan Millî Güvenlik Kurulu için bilgi toplama merkezi özelliğini almıştır. Önceki kanunda MİT zaten topladığı istihbarat konusunda MGK'yı bilgilendiriyordu. Bu itibarla MİT konusunda çıkan kanunlar muhtelif tenkitlere maruz kalmıştır. MİT'e personel yetiştiren kaynak Silahlı Kuvvetler'di. Teşkilatta çalışan siviller de olmakla birlikte tenkit edilen noktalardan birisi Millî Savunma Bakanı'nın oluru ile MİT'e alınan subay ve diğer askerî personelin ordu ile ilişkisiydi. 1965 yılında emekli General Kenan Esengin Meclis'te şu sözlerle MİT-Ordu ilişkilerine muhalefet etmişti: "Uzunca bir müddet istihbarat teşkilâtında çalışan bir subay kıtaya döndüğü zaman birçok mevzulara bulaştığı için artık askerî vasıflarını kaybeder."⁵⁶

Eski Millî Birlik Komitesi üyelerinden Senatör Haydar Tunçkanat, Millî Savunma'dan ve diğer Bakanlıklardan MİT kadrosuna alınacak ihtisas sahibi elemanlar için mecburiyet varsa bunları daimi olarak tercih etmek suretiyle ya MİT'te ya da orduda kalmak için ikisinden birini tercih etmeleri gerektiğini söyleyerek radikal bir tavır koymuştur.

Hakikaten hiç olmazsa bu şekilde bir uygulamaya gidilseydi muhtelif olumsuzluklar daha 1965 yılında engellenebilirdi. Belki askerî darbeler önceden alınabilecekti. Ordu darbe yapmayı planlıyorsa, asker ekseriyeti bulunan bir istihbarat servisi-

56 Tuncay Özkan, *Bir Gizli Servisin Tarihi*

nin bu tehlikeyi sivil iktidara bildirmesi beklenemezdi. Kaldı ki MİT'te görev yapan askerî personelin tayin ve terfileri, mevzuat gereği tamamen Genelkurmay'ın yetki alanındaydı.

Önemli İşler Dairesinin önemli adamı Ergun Gökdeniz bu hususta şunları söylüyor: "Darbeyi kim yapacak? Askerler! Darbeyi kim haber verecek? Geleceği ile, terfi imkânı, atanması ile, alacağı sicil ile yani her şeyiyle Genelkurmay'a bağlı gizli servis MiT'te görevli subaylar! Silahlı Kuvvetler'in yapacağı darbeyi, MiT'te görevli bu konumdaki asker kişiler neden ama neden önceden Başbakan'a bildirsinler?"⁵⁷

Çok çarpıcı ve isabetli tespitler. MiT'in sivilleşmemesinde—ki ya da bu konudaki çalışmaların fevkalade gecikmesindeki etkenlerden birisi ve belki en önemlisi bu.

1965'ten 1983 yılına kadar MiT'in askerî yapısı daimi bir surette takviye edilerek güçlendirilmiştir. 1983'te Millî Güvenlik Konseyi, MiT'in askerî yapısını muhafaza etmiştir. 1995 yılı itibariyle dahi, MiT kendi elemanlarını yetiştirememekte ve eleman kaynağı olarak halen askerî birimleri kullanmaktadır. MiT'in etkili operasyon timlerinin ekseri bir kısmı Özel Kuvvetler Komutanlığı bünyesinden ithal edilmektedir.

1983 yılında askerî cunta sırasında yürürlüğe giren ve halen teşkilâtın kanunu olan 2937 sayılı kanunla, MiT Müsteşarı olarak atanan asker kişiler, tümüyle Silahlı Kuvvetler Personel Kanu—nu'na tabi tutulmuştur. Dikkati çeken diğer nokta, MiT işlerinde görev alacak subayların saptanmasında Millî Savunma Bakanlığı—ğının devreden çıkarılması, yetkinin doğrudan Genelkurmay Başkanlığı'na bağlanması olmuştur. Bir başka deyişle bu durum MiT'in açıkça Genelkurmay'a bağlanmasıdır. İç politika istihbaratı da yapan MiT'te, subayların görev yapmasına ve servisin başına asker müsteşar atanmasına verilen önem, askerlerin "MiT'i denetim altında tutma" çabalarının bir göstergesi olmaktadır.

57 Tuncay Özkan, Bir Gizli Servisin Tarihi

Yine 1983'te askerî cunta, MtT'i doğrudan Başbakana bağlamıştı. MİT sadece Başbakana karşı sorumluydu. Halbuki önceki kanunda MİT, Başbakanlığa bağlıydı ve kanaatimizce bu çok daha isabetli bir uygulamaydı. Bu durumda MİT'in hiyerarşik bağlılık zincirindeki siviller daha fazla oluyordu. Başbakan, MİT hususunda bir Bakana görev verebiliyordu. Ayrıca önceki kanundan farklı olarak MİT Müsteşarı değil, MİT Müsteşarlığı Başbakana bağlanıyordu. (2937 sayılı kanun m. 3) Bu durumda Genelkurmayın MİT Müsteşarı üzerindeki etkisi daha ön plana çıkmış oluyordu. Halbuki demokratik bir hukuk devletinde, bir istihbarat servisinin başının tayininde Başbakanın takdir ve telkinlerinin öncelikle kıymet taşıması gerekmektedir.

MİT Müsteşarını önerme hakkı Başbakandan çok askerlere ait olunca Anayasa gereği güvenlik ve savunma işlerinden birinci derecede Bakanlar Kurulu'nun mesul tutulması prensibi havada kalmaktadır. MİT'İ siyasî sistemin merkezinde, fakat sivil otoritenin (hükümet) güç alanı dışında tutan bu yaklaşım, kurumun yetkilerini kullanmasındaki keyfiliği arttırmıştır.

MİT'in ordu yapısındaki değişme ve gelişmeleri izlemesi yasaktır. Bu bir suç teşkil etmektedir ve bunu suç olmaktan çıkartmaya, herhangi bir siyasî iktidar henüz teşebbüs etmemiştir. Bu durumda ülkemizin en önemli istihbarat servisi konumunda olan MİT'e ordu bünyesindeki tehlikeli gelişimler, darbe planlamaları ve illegal faaliyetler hakkında Genelkurmay İstihbarat Başkanlığı tarafından bilgi verilmesi gerekmektedir. Ama bu hiçbir zaman olmamıştır ve olmayacaktır. Ancak diğer yandan bakıldığında Genelkurmay istediği bilgi ve istihbaratı arzu ettiği zaman MİT'ten alabilmektedir.

İsmi zikredilmeyen bir istihbaratçı şu ilginç açıklamaları yapmaktadır: "MİT, bilgileri toplar, analiz eder, rapor verir. Örneğin öğrenci ve işçi kesimindeki hareketleri toplarlar, raporlaştırır, Genelkurmay'a da verir. Bu suretle Genelkurmay olaylardaki bo-yutlanmaları görür, ülkenin geleceğinden duyduğu endişelerle

ayağa kalkar ve darbe sürecine girer. Yani MiT'in verdiği raporlar abartılır. Genelkurmay'a, bünyesindeki üç kuvvetten topladığı istihbarat hususunda MİT'i bilgilendirmez."

Gerçekten Genelkurmay istihbaratı, bünyesindeki kuvvet komutanlıklarınca yapılmaktadır ve Genelkurmay'ın temin ettiği bilgi ve materyal hususunda MİT'i bilgilendirmesi fiilen söz konusu değildir. Koordinasyon toplantıları ve girişimleri, bu hususta yeterli bir gelişme kaydedememiştir.

MİT, Başbakanları Dikkate Almıyor mu?

MiT'in ordu içinde istihbarat faaliyeti yapamayacağını ve yapamadığını, bu tür bir çalışmanın suç teşkil edeceğini söylemiştik. Aslında bunu yapabilmesi gerekmektedir. Çünkü ordu içinde de MİT'i ilgilendiren istihbarat olaylar cereyan edebilir ve etmiştir. En bariz örnekleri geçmişte yaşanan darbeler, darbe oluşumları ve muhtıralardır. Bu tür tehlikelerin demokratik hukuk devletlerinde hiçbir zaman gözardı edilmemesi gerekmektedir. Netice itibarıyla, askerî darbeler de anayasal suçlardır ve devlet rejimine ve sistemine yönelik eylemlerdir.

Bu noktada MiT'in üzerindeki fiili ve kanunî Genelkurmay hakimiyetini ve Başbakanın MiT'in bağlılık hiyerarşisindeki sembolik statüsünü iyi değerlendirmek gerekmektedir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Bu konuda entelektüel bir birikime sahip eski MİT mensubu Mahir Kaynak evvelce şu değerlendirmeyi yapmıştır: "MİT, ordu içini gözleyemez, yasaktır, ancak Genelkurmay Başkanının izni ile böyle bir takibat yapılabilir. Genelkurmay MİT'ten istediği gibi faydalanabilmektedir. Ama MİT hayır. Ayrıca MİT, Cumhurbaşkanına, Başbakanına ve Genelkurmay Başkanına birbirinden farklı muhtevada raporlar verebilmektedir. Ve şunu söyleyeyim, MİT, Başbakanına katlanmaktadır. MİT, kendini Genelkurmaya bağlı saymaktadır. MİT'in Köşkle ilişkileri ise köşkte otu-

ran adama göre değişir. Köşkte oturan adamın ordu üzerindeki etkinliği önemlidir. Ordu üzerinde etkisi veya irtibatı fazla yoksa ona da fazla bir şey vermezler."⁵⁸

Bülent Ecevit'in 1988 yılı açıklamaları da şu yöneydi: "Sözde MİT, Başbakanlığa bağlı. Hayır, aslında Genelkurmaya bağlıdır. .. Kıbrıs harekâtı boyunca Özel Harp dairesinin adamlarından tek bir bilgi gelmedi."⁵⁹

Beyanlarla zikredildiği gibi demokratik bir hukuk devletinde asıl sorumluluğu taşıyan seçilmiş sivil otoritenin emirleri ve hakimiyeti altında olması gereken istihbarat teşkilâtlarının bu görünümü fevkalade sakıncalı durumlar meydana getirebilecektir. Sivillerin üstünlüğünü ifade eden demokratik toplumlarda istihbarat servisleri de kat'î surette sivil otoritenin egemenliği altında çalışmalıdır.

Emniyet İstihbaratı ile MİT Düşman Kardeşler mi?

1980 öncesinde EGM'nin istihbarat arenasında çok fazla bir ağırlığı yoktu. Kurum, istihbarı açıdan genelde MİT'in deneti-mindeydi ve bu dönemde MİT tarafından operasyonel amaçlı olarak kullanılmaktaydı. EGM bu dönemde ayrıca Pol-Der ve Pol-Bir biçiminde iki zıt kutuplanmaya maruz kalmış ve görev yapamaz duruma

gelmişti.

Ancak zamanla Emniyet İstihbarat Daire Başkanlığı organize olarak, aktif istihbaratta yerini almıştır. Özellikle PKK ile mücadelede ve genellikle MİT, Emniyet ve askerî istihbarat birimleri arasındaki eşgüdüm yetersizliği sebebiyle muhtelif sorunlar ortaya çıkmıştır. Hatta bu istihbarat servislerinden her birinin kendisini daha iyi gösterebilmek için diğerlerinden bilgi ve materyal kaçırdığı hadiseler de görülmüştür. Bu çetin rekabet zaman zaman istihbarat örgütlerinin birbirlerini yıpratmaya çalışmasına kadar ulaşmıştır.

58. Cüneyt Arcayürek, *Darbeler ve Gizli Servisler*

59. Cüneyt Arcayürek, *Darbeler ve Gizli Servisler*

Bilhassa, Kasım 1996'da cereyan eden Susurluk kazasından sonra, MİT–Asker ve Emniyet arasındaki güç savaşı iyice kızışmıştır. Buna bir de emniyet istihbaratı ile askerî istihbarat arasındaki casusluk savaşı eklenince, işler iyice sarpa sarmıştır.. Neticede, birbirleriyle koordineli olarak devlet menfaatleri için çalışması gereken üç istihbarat kurumu birbirine düşmüş bir vaziyete gelmişlerdir.. Bu hal ise bir devlet için fevkalade talihsiz bir durumdur.

MİT, hem stratejik istihbarat hem güvenlik istihbaratı yapmaktadır. EGM genel olarak güvenlik istihbaratı yapmakla birlikte, bazen stratejik istihbarat çalışması da yapmaktadır. Genelkurmay ise, askerî istihbaratın yanında hem güvenlik hem de stratejik istihbarat çalışması yapmaktadır. Bu yönüyle de askerlerin devlet istihbarat çalışmalarındaki ağırlıkları oldukça artmıştır.

Görüldüğü üzere, her üç istihbarat örgütünün görev alanları güvenlik istihbaratında çakışmaktadır. İç istihbarat olarak

da adlandırılan güvenlik istihbaratının en önemli sakıncası, kısır siyasî çekişmelere taraf olma ihtimalinin yüksek olmasıdır. Bu istihbaratla uğraşan kişiler, devlet çıkarlarını siyasete alet etme gibi bir hataya düşebilirler. Bugüne kadar MİT'i yıpratın konular hep iç istihbarat faaliyetinden kaynaklanmıştır. Ayrıca kat'î surette siyaset dışı kalması gereken askerlerin, iç istihbarat yapmaları ve iç güvenlikte kullanılmaları oldukça sakıncalı bir durumdur. EGM de yaptığı iç istihbarat çalışmalarında, siyasî güç odaklarının menfaatlerine alet olmayacak bir yapıda organize edilmelidir.

Günümüzdeki MİT–Emniyet çekişmesi ve son olarak 1997'de Emniyet ile Genelkurmay arasında yaşanan casusluk skandali (Sarmusak Hadisesi), hep siyasî menşeli problemlerdir. Burada en önemli tespit, istihbarat faaliyetinin, ülkenin uzun vadeli yüksek menfaatleri amaçlanarak yapılması gerektiğidir. Bu itibarla, hem siyasetçiler hem de asker–sivil istihbarat servisleri bu konuda büyük bir hassasiyet içerisinde olmalıdırlar.

Emniyet istihbarat faaliyeti özellikle mevzuatımızca suç sayılan eylemlerde ve oluşumlarda bulunan hedeflere yöneliktir. Oysaki

MİT, suç teşkil etmeyen faaliyet ve oluşumları da görevi gereği takip altına alabilmekte ve suç dışı konularla ilgilenebilmektedir. Bu itibarla suça yönelik icrâ yetkileri de kullanabilen Emniyet Teşkilatı ile MİT arasında bir rekabet olmamalıdır. Ancak görev alanları iç güvenlik sahasında benzer faaliyetleri içermektedir. Bu hususta net düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Eymür'ün isabetli olarak beyan ettiğii gibi, aynı sahada çalışan istihbarat servislerinin sayısının artması, tabii olarak, bu servislerin arasında rekabet, güvensizlik ve

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

birbirlerinin işlerine karışma gibi sakıncalar doğurmaktadır. Bu gibi servislerin sayılarının çokluğu, düşman istihbarat unsurlarının bunların içine sızmasını da kolaylaştırmaktadır. Ayrıca istihbarattaki başıboşluk ve eşgüdüm–süzlük kaynak israfını da artırmaktadır. Örneğin Diyarbakır'da PKK konusunda bilgi getiren A kaynağı, bu bilgiyi hem MİT hem Emniyet hem de Jandarma istihbaratına bildiren aynı bilgi için üç ayrı istihbarat biriminden rahatlıkla para koparabilir.

Şunu söylemek gerekir ki, EGM istihbaratının iç güvenlikte başarılı olduğu hususu izaha gerek duymayacak kadar açıktır. Bu konuda kâfi donanım ve tecrübeye ulaşılmıştır. Amerikan FBI sisteminde olduğu gibi iç güvenlik istihbaratı, Emniyet'in yetkisine bırakıldığında, Emniyet istihbaratı bu işin altından en iyi biçimde kalkabilecektir.

Mesela 3 Kasım seçimleri öncesinde, Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanlığı'nın yaptığı tahmin doğru çıkmıştır. Seçime birkaç hafta kala İstihbarat Daire Başkanlığı 81 ilde anket yaparak devletin ilgili birimlerine iletmişti. Yapılan anketin sonuçları seçim günü, ilgili birim amirlerinin masasındaydı. Anket sonuçları AKP'nin % 34 olarak gerçekleşen oy oranını iki puan yukarıda gösterirken CHP'yi tam tutturmuştu. Diğer partilerin baraj altında kalacağı sinyali veren İstihbarat Dairesi, buna hiç ihtimal vermeyen yönetim kademesine, seçim sonuçlarının açıklanmasıyla "çalışmalarının ciddiyetini ve güçlerini" göstermiş oldu.

MİT'te Köstebek

Sabahattin Savaşman, MİT İstihbarat Dairesi eski Başkan Yardımcısıydı. 1977 yılında MİT'in üçüncü adamı iken CIA ve İngiliz gizli servisine bilgi satarken yakalandı. Operasyonda görev alan Hiram Abas ve Mehmet Eymür'ü suçladı ve yaptığının MİT tarafından rutin olarak yapılan

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

dost servislere bilgi aktarımı olduğunu söyledi. 17 yıl hapse mahkum olan Savaşman 1984 yılında hapisten çıktı ve 1994'te öldü.

10 Aralık 1977'de, telsizlerden şifreli mesajlar geçer, Millî İstihbarat Teşkilatı İstihbarat Daire Başkanı Necip Yusifoğlu ile Kontrespiyonaj Daire Başkanı Hiram Abas, operasyonu merkezden telsizlerle takip etmektedirler.

MİT ise kendi elemanı, hem de üst düzey bir görevlisi olan Savaşman'ı adım adım izlemektedir. MİT Savaşman'ın köstebek olduğundan şüpheleniyordun Bu nedenle operasyon planlanmış ve harekete geçilmiştir. Savaşman ile CIA ajanı William Phi-lips'in görüşmeleri ses kaydına alınacak, video ve fotoğrafları çekilecektir. Görüşme sonrası da Savaşman, kapıdan çıkar çıkmaz, önceden hazırlanmış kapalı bir minibüse bindirilip MİT merkezine getirilecektir.

Operasyon sabah saatlerinde başlar. MİT Müsteşar Yardımcısı Sabahattin Savaşman CIA'in Türkiye İstasyon Şefi William Philips ile görüşmek için evinden çıkar. MİT görevlileri Savaş-man'ı izlemeye başlarlar.

Müsteşar Yardımcısı Savaşman'ın şüphelenmemesi için MİT görevlileri neredeyse her sokak ve cadde başında ekip değiştirirler. Sonunda Savaşman buluşacağı yere gelir. Arabasını park ettikten sonra eve doğru yürümeye başlar. Takip edildiğinden haberi yoktur. Eve girerken rahattır. Hiçbir şeyden şüphelenmemiştir. Savaşman'ın girdiği evin biraz ötesinde beyaz bir minibüs, sesleri kaydeden cihazın düğmesine basar: "Hedef elindeki çantayla bilinen sokağa girdi Paşam, çok tedirgin sık sık arkasına bakıyor."

Telsizlerden geçen bu mesaj merkezde bulunan Daire Başkanı Yusifoğlu'nu tedirgin etse de diğer Daire Başkanı

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Hiram Abas'ı rahatlatır. Çünkü artık hedefin gittiği adres belli olmuştur.

Minibüs, konuşmaları tam kaydedemez. MIT görevlileri telaşlanmaya başlarlar. Savaşman'ın bulunduğu eve baskın yapmaya karar verirler. Bu karar hiç de kolay alınmamıştır. Öyle ya, baskın yapılan kişi MİT Müsteşar Yardımcısıdır. Diğeri ise MiT'in müttefiki CIA İstasyon Şefi.

Operasyon ekibi apartmana girer. Kulaklarını evin kapısına dayayıp içeriyi dinlemeye koyulurlar. İçeride ne olduğu net olarak duyulmaz, sadece ayak sesleri gelir.

Ve kapı çalınır.

Her şey bir anda olur. Kapı açılır. Operasyon ekibi, evin hanımı Lyle Onsager ile karşı karşıya gelir. MİT görevlisi Albay Süleyman Yenilmez, ayağını kapıya koyarak kapının kapanmasını engeller. Ve kapıyı iterek ses ve film ekibiyle birlikte eve girerler.

Telsizden son mesaj geçer. Artık mesajlar şifresizdir.

"Hedef entegre tamam, görev bitti tamam"...

MİT istihbarat Daire Başkan Yardımcısı, servisin üç numaralı ismi Sabahattin Savaşman Amerikalılara devlet sırlarını verdiği iddiasıyla apar topar MiT'in Yenimahalle'deki merkezine getirilir. Operasyonu düzenleyen ekibin içinde bugünün ünlü ismi Mehmet Eymür de vardır. Savaşman köstebek iddiasıyla hakim karşısına geçer. MiT'ten atılır ve hapis cezası alır. CIA istasyon Şefi William Philips ise derhal Türkiye'den gitmek zorunda kalır.

Bu operasyonun ardından Hiram Abas ve Mehmet Eymür taltif edilmişlerdir. Savaşman'ın köstebek olup olmadığı

bugün hâlâ netliğe kavuşmamıştır. Bizzat Savaşman bu konuda çarpıcı ve isabetli açıklamalar da yapmıştır. Ancak bu, köstebeklik damgasından kurtulmasına yetmemiştir. Zamanın MIT Müsteşarı Hazma Gürgüç, ABD ve İngiliz servislerinin başkanlarına olayı

kınayan sert bir mektup yazdırmıştır. Her iki yabancı servis de MIT'ten özür dilemiştir. Olaya bu açıdan bakıldığında yapılan bu özürler Savaşman'ın bu yolda bir faaliyeti olduğuna işaret eder gibi görünmektedir.

Yabancı Servislere Göre

Türk İstihbarat Servislerinin Durumu

İstihbarat operasyonları ve çalışmaları, fevkalade pahalı ve ekonomik güç gerektiren faaliyetlerdir. İstihbarat sahasına ne kadar maddî yatırım ve harcama kanalize edilirse ve elemanlarda kalite ve vasıflara kıymet verilirse o derecede başarılı olunması mümkündür. Kabul etmek gerekir ki teknoloji ve elektroniğin had safhada gelişme kaydederek, siber çağa ulaşması karşısında ülkemiz istihbarat birimlerinin bu çağı layıkıyla yakaladığını ve izlediğini söyleyemeyiz. Çünkü az önce ifade ettiğimiz gibi teknoloji takibi özellikle bir ekonomik yatırım ve güç sorunudur. Ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntı ve buhranlardan elbette ki istihbarat servisleri de nasibini almaktadırlar.

Bu noktada, Türk istihbarat topluluğunun, başarılı addedilen diğer gizli servisleri yakaladığını veya onlarla at başı gittiğini söylemek doğru bir ifade olmayacaktır. ABD'nin 1977'den beri kullandığı uçan bilgisayar AWACS istihbarat uçaklarını, maalesef ülkemiz daha yeni alma ve kullanıma sunma durumundadır. Sırf burada bile 26–27 yıllık bir fark görülmektedir. Buradan hareketle, kendi imalimiz olan

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

casus uçak ve casus uydu teknolojilerimizin olmadığı ortadadır. Küçük bir ülke olan İsrail bile maalesef istihbaratta bizden fevkalade ileri bir seviyededir. Gerçi ABD'nin bu ülkeye olan zaaf derecesindeki ilgisini gözardı etmemek gerekmektedir.

Ayrıca MiT'in ekonomik istihbarat sahasında, diğer gizli servislerden geride kaldığını, bu sahada kayda değer bir çalışmasının bulunmadığını müşahade etmekteyiz. Halbuki bu sahadaki istihbarat faaliyeti yeni gelişen bir olgu değildir. Aktif olarak 19.

yüzyıldan beri sahnededir. Bu konu ile ilgili olarak ekonomik istihbarat kısmında yeterli açıklamayı yapmıştık.

Teknik dinleme ve izleme açısından da istihbarat servislerimiz dışarıya bağımlıdır. Faruk Bildirici'nin Gizli Kulaklar Ülkesi isimli eserinde konu hakkında çarpıcı bilgiler verilmektedir:

"80 döneminde tüm istihbarat birimleri içerisinde en gelişmiş teknolojiye sahip olan MİT, '90'lardan sonra dinleme gücünü yitirmedi. MiT'e elektronik cihaz alımı için ayrılan bütçe, her yıl giderek büyüdü. '96 yılında 4.7 trilyon lira olan MİT bütçesinin 3 trilyon 620 milyar lirası yeni elektronik sistemlerin alımına ayrıldı. CIA ve MOSSAD'ın kullandığı cihazların MiT'e kazandırılması için harcanan bu miktarın önemli bir bölümü de dinleme aletlerine ödendi. CIA de MiT'e telefon dinlemek için 500 bin dolar değerinde cihaz verip eğitti."⁶⁰

Söz konusu kitaptan anlaşıldığı üzere Emniyet, MİT ve Ordu arasında bu konuda süren rekabetten galip çıkan askerler olmuştur. Ordu yaklaşık 8 milyar dolarlık bir iletişim sistemi kurarak tüm haberleşme hatlarını, sivil haberleşmeyi sağlayan Türk Te-lemekom sisteminden

tamamen ayırmıştır. Bu sistemle telefonlarının dinlenemeyeceği iddia edilmektedir. Sistemin 6 milyar dolarını karşılayan NATO bu engellemenin dışında görülmektedir. Silahlı Kuvvetler sisteminin sadece NATO hatlarıyla bağlantılı olduğu belirtilmektedir.

MİT'te Asker Kuşatması ve Sızlanmalar

1970'li yıllarda MİT, siyasî kliklerde muhtelif tartışmalara konu olmaya başlamıştır. 1969 yılından sonra MİT'in aslî görevinden uzaklaştığı, adeta bir polis örgütüne dönüştüğü, sonuç olarak da Türkiye'de bir istihbarat boşluğu yaşandığı beyan edilmektedir.

Bu zamanlardaki sıkıntıları kavrayabilmek yönüyle, Ekim 1972'de Hiram Abas'ın başını çektiği ve aralarında Mehmet

60 Faruk Bildirici, *Gizli Kulaklar Ülkesi*

Eymür'ün de bulunduğu İstanbul ekibinden 30 kişinin MİT'e ilişkin yazdıkları tahlil yazısına bakmak gerekmektedir. Bu yazı MİT Müsteşarlığı tarafından 'muhtıra' olarak addedilmiş ve Abas ekibinin dikkati çekilmiştir. Yazıda MİT'e ilişkin olarak ele alınan temel bozukluklar şunlardır:

- Teşkilatta özellikle alt kademedeki memurlara ihtiyaç var
ken, istihbarata ilişkin tecrübesi ve uzmanlığı bulunmayan asker kişilerin atanması kurum içindeki huzursuzluğu arttırmaktadır
(Hiram Abas bu tür önerileri yüzünden TSK tarafından 'asker düşmanı' olarak algılanmıştır). Bu çerçevede çekirdekten ele man yetiştirmeye önem verilmelidir. Ordudan

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

servise ithal edi

lecek subayların da en çok yüzbaşı rütbesinde

olması ve servise

alındıktan sonra bir daha orduya dönmemeleri

gerekir.

- Aktif politika içinde bulunan kişilerin yakınları ile bir aile nin bütün fertlerinin ve çok sayıda kadın memurun teşkilâtta çalışması sakıncalıdır.
- İç ve dış tayinlerde, uzmanlığa ve memurun başarısına göre seçim yapılmalıdır.

- Askerî ve siyasî istihbaratın yanında, bütün dünya servisle rinin yaptığı gibi iktisadi, teknik, toplumsal, biyografik ve coğra fi istihbarata da önem verilmelidir. (Bu konuya daha 1970'lerin başında değinilmesi oldukça önemlidir. Günümüzde bile Türki ye'deki istihbarat servislerinin ekonomik istihbarat konusunda söz sahibi oldukları söylenemez.)
- İstihbaratın %80'inden fazlasını oluşturan açık istihbarata (açık bilgi toplayıp arşivlemek) gereken önem verilmelidir.
- Eleman politikası düzeltilmeli ve nitelikli eleman almaya ve bunları kurum içinde tutmaya özen gösterilmelidir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

- Kurum içinde yabancı servisler lehine çalışan kişiler tespit edilip gereken işlemler yapılmalıdır.
- Kurumda acilen gerekli olan yeniden yapılanma için, en üst kademeden en alta kadar sürekli bir iletişim halinde olunmalı ve sorunlar anında saptanmalıdır.

Bu yazıda beyan edilen tenkitlerin çoğu günümüze kadar popülaritesini muhafaza etmiştir. Bu yüzden MiT'in askerlerin ve siyasetçilerin etkisi altında uzmanlaşması zorlaşmıştır.

1973'ten itibaren, Genelkurmay inisiyatifinde alınan kararla MiT'te değişikliklere gidilmiş, müsteşarlık makamı birkaç kez el değiştirmiştir. MiT, tenkitlerden korunmak için çok daha titiz davranmaya başlayınca da hiçbir şey yapamaz duruma gelmiştir. Eymür'e göre, MiT, 12 Eylül 1980 darbesi öncesinde fevkalade pasif bir kurum haline dönüşmüştür. Bunun üzerine Hiram Abas 12 Eylül'den kısa bir süre önce istifa ettiyse de, istifası hemen kabul edilmeyip Kasım 1980'e kadar görevde kalması sağlanır. Abas'ın istifa sebebi, teşkilâtın teröre karşı daha etkili bir görev almasının engellenmesidir.

Hakikaten hemen hemen bütün sağ ve sol örgütler içinde elemanları bulunan MiT, darbe sonrası büyük operasyonlar düzenleyerek bu oluşumları çökertecektir. İlegal örgütlenmelerin içinde bu derece güçlü olan MiT, nedense bu performansını darbe öncesi kullanamamıştır.

12 Eylül 1980 öncesinde, yabancı istihbarat örgütlerinin ve özellikle de CIA'in etki ve nüfuzu oldukça artmıştır. Bu servislerin kaçak yollardan silah sokarak iç çatışmayı hızlandırdığı ve olası bir darbeyi sonuna kadar desteklediği

konusunda kamuoyunda yaygın bir kanı hakim olmuştur.

MiT'te Sivilleşmeye Doğru

1980–1990 döneminde, MiT'te sınırlı bir sivilleşme çabası söz konusu olmuştur. Özellikle bu konu ile ilgili olarak, 1980'li yıllarda MiT'in CIA gibi, gazetelere ilan vererek eleman araması çarpıcıdır.

Bununla birlikte, 1983'te çıkarılan 2937 sayılı yeni MİT Kanunu, asker nüfuzunu daha da arttırmıştır. Dönemin Başbakanı Turgut Özal, mevcut durum ve düzenlemelerden memnun olma–

diği için, 12 Ocak 1986'da işin uzmanı olarak Hiram Abas'ı yeniden göreve çağırarak kendisine MİT Müsteşar Yardımcılığı görevini teklif etmiştir. Bunun amacı, hem MiT'e çekidüzen vermek hem de servisi askerî yapısından kurtararak sivil bir teşkilâtlanmayı hızlandırmaktır. Ancak Özal, bu işlerin güçler ve dengeler meselesi olduğunu bilerek bu konudaki icraatı zamana bırakmıştır.

Fonksiyonel ve organize bir istihbarat teşkilâtına duyulan ihtiyaç, 1990'lı yıllarda sivilleşme çabalarını hızlandırmıştır. Bunun neticesi olarak MİT, basına kısmen açılma politikası gütmüş ve kamuoyunu aydınlatma çabalarını hızlandırmıştır. Zamanın MİT Müsteşarı Korgeneral Teoman Koman, ilk defa 1990'da bir basın toplantısıyla servisin kapılarını açmıştır.

Devam eden sivilleşme ve istihbarat kalitesi polemikleri üzerine, MİT Müsteşarlığı'ndaki askerî yetkililer 23 Ekim 1992'de Müsteşar Teoman Koman ile birlikte görevden çekilmişlerdir. Bunun üzerine MiT'in başına 20. Müsteşar olarak Büyükelçi Sönmez Köksal getirilmiştir. Bu önemli bir atamadır. Çünkü MİT tarihinde servis dışından da olsa ilk

kez bir sivil müsteşar atanmıştır.

Bu noktaya ulaşmak bile fevkalade zor olmuştur. Çünkü daha önce zikredildiği gibi, mevzuat, MİT'İ askerlerin etkin olduğu bir kurum olan Millî Güvenlik Kurulu'na bağlı kılmaktadır. Bu yüzden askerler kurum üzerinde kâfi derecede etkilidir.

MİT içindeki asker–sivil polemiğini kavramak açısından, demokrasinin beşiği addedilen ülkelere bakmak yeterlidir. Batılı ülkelerde de benzer sorunlar yaşanmıştır. Ancak orada bu tür sıkıntılar daha çok idarî mülahazalardan kaynaklanmaktadır. Ülkemizde olduğu gibi, rejimin esas sorunları arasında değildir. Değişen dünya şart ve dengeleri dikkate alınarak istihbarat anlayışı revizyona tabi tutulurken, servis başkanları sivillerden seçilmekte ve atanmaktadır. Mesela ABD istihbaratında askerî ağırlığın mevcudiyetine rağmen, istihbarat topluluğunun en başındaki kişi sivillerden seçilmektedir.

Bu çerçevede MİT, 16 Şubat 1998 tarihinde nihayet arzuladığı gibi servis içinden yetişmiş sivil müsteşarına kavuşmuş görünmektedir. Şenkal Atasagun'nun MİT Müsteşarlığına atanması, kurumun sivilleşmesi ve uzmanlaşması açısından fevkalade önemli bir gelişme ve değişimdir. Bundan sonra da sivil ve teşkilâtın içinden ya da bu konuda ehliyet sahibi kişilerin müsteşar olarak görevlendirilmesi ve bu konuda sivilleşmenin güçlenmesi temennimizdir.

Asker Artık MiT'ten Çekildi mi?

ASKERÎ disiplin sistemlerinin 2000'li yılların profesyonel istihbarat çalışmalarında muvaffakiyet sağlamadığı açıktır. Ülkemizde de MİT, askerî yapılanma sebebiyle muhtelif zafiyetler yaşayarak zaman zaman tecrübeli ve yetişmiş

mensuplarını elde tutamamıştır.

Bu durumda bir istihbarat eğitmeni; askerî akademide eğitim verdiği bir subayı, kısa bir süre içinde kendisinin üstünde bir amir statüsünde görebilmektedir. Bu çeşit sıkıntılar MiT'te çoğu zaman olagelmıştır.

Görünen odur ki; gelişen sivilleşme rüzgârları ve çalışmalarıyla askerler MiT'ten tamamen olmasa da, büyük ölçüde çekilmişti. Halihazırda askerî yapının kendine ait bir istihbarat servisi bulunmaktadır ve askerî istihbaratın, Türk istihbarat topluluğundaki ağırlığı fevkalade üst seviyelerde seyretmektedir.

Genelkurmay İstihbarat Başkanlığı ve uhdesindeki Kuvvet Komutanlıkları istihbarat servislerinin teknik imkân ve donanımları, muhtemelen MiT'ten ileri seviyededir ve MiT'i gölgede bırakmaktadır. Ayrıca bu askerî istihbarat birimleri iç güvenlikte ve dış istihbaratta faaliyet göstermektedir. Bugün askerî istihbarat birimleri de teknik dinleme faaliyetini fevkalade surette icra edebilmektedirler. 1980'li yıllardan yakın zamanlara kadar teknik dinleme açısından MiT, diğer istihbarat birimlerine göre daha mo–dernize durumdaydı. Ancak günümüz için aynısını söyleyemeyiz

çünkü askerî istihbarat birimleri, bu alanda MiT'ten kesinlikle geri kalmamaktadırlar. Yani şunu söylemek doğru olacaktır; askerî istihbarat, tüm personel ve teknik donanımıyla ülkemizde şu anda en aktif istihbarat servisi durumundadır.

Ancak 30. 8. 2003 tarihinde medyaya yansıyan haberlere göre AB uyum süreci kapsamındaki 7. Uyum Paketi, MGK bünyesinde istihbarat toplamakla görevli 'Bilgi Toplama ve Değerlendirme Grup Başkanlığı'nın yetkilerini büyük ölçüde törpülüyor.

"7. Uyum Paketi ile MGK'nın tırpanlanan en önemli yetkilerinden biri de istihbarat tekeli oluşturan bu birimin faaliyetleri oldu. Yasayla MGK'nın bütün kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi belge isteme yetkisi kurumların da bunun gereğini yapması zorunluluğu kaldırıldı. Böylece bu birimin bugüne kadar ürettiği kullandığı belki de binlerce bilgi ve belge de tartışmalı hale geldi."

Bu gelişme de kanaatimizce ümit verici bir yön taşımaktadır. Böylece istihbarat çalışmaları ve analizlerinde daha sivil değerlendirmeler yapılabilecektir.

MİT'in iz Bırakanları

Bu kısımda MiT'te görev yapmış, faaliyetleri medyaya yansıyan ve belleklere yerleşen isimlerden kısaca bahsedeceğiz.

Orduyu MİT Müsteşarı Olarak İzleyen Adam: Fuat Doğu

1914 yılında İstanbul'da doğan Mehmet Fuat Doğu, Harp Okulu mezunudur. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin muhtelif kademelerinde görev yaptıktan sonra, 14 Eylül 1954 tarihinde Kurmay Yarbay olarak MAH Başkanlığı emrine tayin edilmiştir. Burada çeşitli görevlerde bulunmasının ardından birinci defa 27 Ağustos 1962 tarihinde Kurmay Albay rütbesi ile MAH Başkanı olarak atanmış, bu görevde 25 Ağustos 1964 tarihine kadar kalmış ve aynı tarihte Sivas 59. Tümen Komutanlığı'na verilmiştir.

Mehmet Fuat Doğu, 1 Mart 1966 tarihinde ikinci defa MİT Müsteşarlığı görevine tayin edilmiş ve bu görevi de 23 Temmuz 1971'e kadar sürdürmüştür. Bilahare atandığı Genelkurmay Teftiş Heyeti Üyeliği'ne devam etmiş, aynı yıl Korgeneral rütbesi ile Türk Silahlı Kuvvetleri'nden emekli olmuş ve 1978 yılına kadar 7 yıl süreyle Lizbon Büyükelçiliği görevinde bulunmuştur.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

12 Mart Muhtırası döneminin meşhur MIT Müsteşarı Fuat Doğu, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a çok bağlıydı, Sunay'ın talimatıyla askerî cunta oluşumlarını takip etmekle görevlendirilmişti. O dönemle ilgili olarak Başbakan Süleyman Demirel, Fuat Doğu'nun muhtıra hakkında kendisini bilgilendirmediğinden bir hayli yakınmıştır.

Fuat Doğu, 12 Mart'tan evvel Balon Harekâtı denilen hadisenin önemli isimlerinden birisiydi. Ordudaki ihtilâl oluşumu hususunda Cevdet Sunay'ın talimatıyla izleme faaliyeti yürütülmesi için yaptırdığı Balon Operasyonu neticesinde şu gelişmeler yaşanmıştı:

"Ankara'daki Atatürk Orman Çiftliği'nin içindeki MiT'e ait Marmara Köşkü, o gün çok önemli konukları ağırlıyordu. Köş-kün genellikle ıssız olan bahçesi o gün epey hareketliydi. Birbiri ardına siyah makam otomobilleri binanın yanına yanaşıyor, bahçeyi çevreleyen tel örgülerin önündeki kurt köpekleri havlayıp duruyordu. Birkaç dakika sonra trafik sona erdi ve toplantı başladı. MiT'in üst düzey toplantılarının yapıldığı salonda Başbakan Süleyman Demirel, üst düzey komutanlar ve istihbarat yetkilileri vardı.

MiT Müsteşarı Fuat Doğu, önündeki dosyanın kapağını aralayarak gergin sessizliği bozdu: 'Balon Harekâtı adı verdiğimiz çalışma sonucunda teşkilâtımız, parlamentodaki bazı kişilerle ordu içindeki bazı kesimlerin ortaklaşa cunta çalışmaları içinde olduğunu tespit etmiştir. Cuntanın ordu üst kademeleri ile ilişkileri, ordu içinde kontak kurduğu komutanlar vardır.'

Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur, bu cümleden sonra dayanamadı:

'Ordu içinde kontak kurulan adam kim?'

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Kısa bir sessizlik oldu. Ve sessizliği, yine Fuat Doğu bozdu: 'Sizsiniz...'

Salonu buz gibi bir hava kapladı. Başbakan Süleyman Demi-rel'in gerginliği yüzünden okunuyordu.

'Cuntacılıkla' suçlanan Hava Kuvvetleri Komutanı, 'Ben demokrasiye bağlı bir askerim' dedi. 'Nitekim 22 Şubat'ta yapılan darbe girişimi sırasında uçaklardan attırdığım, demokrasiyi savunan bildirim size okuyayım müsaade ederseniz.'⁶¹

Yıl 1971'di ve Türk Silahlı Kuvvetleri Süleyman Demirel'in Başbakanlıktan istifasına yol açacak olan 12 Mart Muhtırası'nı henüz vermemişti. Ancak, ordudaki "sağ" ve "sol" kanatların sürekli gerginliği tırmandıran mücadelesi çok daha önceleri, 1967'de başlamıştı. Balon Harekâtı adı verilen hadisenin çarpıcı kısmı bu şekildeydi.

Fuat Doğu, MiT'te Nazi Generali Reinhardt Gehlen'in hayranlarından biri olarak, Gehlen'in istihbarat tarzı ve metoduyla Alman modelini temsil ediyordu. Sonraları Hiram Abas ve Mehmet Eymür, Doğu'nun takipçisi olarak bu modelin önemli isimleri arasına girdiler.

Bir MOSSAD Esintisi: Hiram Abas

Hiram Abas'ın ilk anda göze çarpan bir istihbaratçı şahsiyeti vardı. Sanki doğuştan istihbaratçı olma eğilimini taşımaktaydı. Heyecan peşinde koşan, bizzat operasyonların başında bulunan, bundan haz duyan, bir operasyonda boynundan yaralandığı için ikinci operasyonda bilfiil bulunamamış olmaktan büyük üzüntü duyan birisiydi. Halbuki istihbaratçı olarak fiilen operasyonda bulunmak gibi bir görevi ve fonksiyonu yoktu.

61 Tuncay Özkan, Bir Gizli Servisin *Tarihi*

Silahlara fevkalade meraklıydı. Keskin nişancıydı. Silahsız gezmezdi, profesyonel boksördü de aynı zamanda. Arkadaşları ona "**Boksör Hiram**" derlerdi, sonra da "**Bay Pipo**" dediler. Sinirlendiği zaman gözü dünyayı görmezdi. Mason bir aileden geldiği için hem devlet içinde hem de siyasîlerle önemli bağlantıları bulunmaktaydı. Ve MiT'te o zamanlar dikkate şayan bir Mason ağırlığı bulunmaktaydı.

Hiram Abas'ın, en önemli özelliklerinden biri de solcuların muhalifi olmasıdır. 27 Mayıs 1988'de Turgut Ozal'ın isteğiyle istifaya zorlanmıştır. Daha önce de ayrılmak zorunda kalmış ama 1985'te tekrar dönmüştü. Döndükten sonra bir. ara onun için MiT'in "görünmez patronu" yakıştırmaları bile yapıldı. Dönüşünde etkin rol oynayan isim, Kenan Evren'in damadı Erkan Gür-vit'ti. Oysa daha sonra ısrarla Hiram Abas'ın ayrılmasını istedi. Hiram Abas konusunda yetkin bir kitap yazan Soner Yalçın ve Doğan Yurdakul'un bilhassa altını çizdikleri gibi o, sıradışı hayatında çok önemli anlara şahitlik etmiş birisiydi. Eşi Gülsen Hanım, 1940'lı ve 50'li yılların ünlü gazetecisi *Hürriyet* Ankara Temsilcisi **Emin Karakuş'un** kızıdır. Soner Yalçın ve Doğan Yurdakul'a göre **Hiram Abas**, o yıllarda gazeteci kayınpederini bile izletmiştir. **Emin Karakuş**, kendisini izlettirdiğini öğrenince damadına küsmüş ve ölünceye kadar onunla konuşmamıştır.

1980'li yılların ortasında Hiram Abas ve ekibi İstanbul MİT Bölge Başkanı Nuri Gündeş aleyhinde ifade temin edebilmek için çok kişiyi sorguya çekmiştir. Bu ameliyeler sırasında ilginç şeyler de ortaya çıkmıştır, bilhassa Dündar Kılıç'ın sorgulamalarında.

1957 senesinde, MAH'ta Behçet Türkmen'den boşalan başkanlığa yedi ay sonra ilk kez bir sivil asaleten atanır. Bu

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

sivil, Hüseyin Avni Göktürk'tür. Mülkiye'de kısa bir müddet Hiram Abas'ın öğretmenliğini yapmıştır. Ama Menderes'ten ziyade Celal Bayar'a yakınlığıyla tanınır. Menderes'in en yakın adamı, Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur, bir kâğıda birkaç cümle

yazıp sarı bir zarfa koyduktan sonra Hiram Abas'ı Hüseyin Avni Bey'e gönderir. Teşkilatta güvendikleri bir genç adamın bulunmasında fayda vardır. Genç adam odadan çıkarken şöyle der:

"Sakin unutma, söz ağızımızda iken biz ona, ağızımızdan çıktıktan sonra o bize hakim olur."

MİT Müsteşarı Fuat Doğu, Hiram Abas'a "Evladım" diye hitap ediyor, yıldızını parlatmak için elinden geleni yapıyor, devletin üst kademeleriyle irtibat halinde olmasını sağlıyordu. O yıllarda Abas, yakın arkadaşlarını da MiT'e çekmeyi başarmıştı. MiT'te 67'liler grubu oluştu. Boks arkadaşı Metin Olgaç, Mülki-ye'den arkadaşı Kompas Güngör (Salman), Mikdat Alpay, Er-tuğrul Güven, Şenkal Atasagun hep o dönemde MiT'e girdiler. Meşhur isimlerden biri de Mahir Kaynak'tı.

Hiram Abas'ın ilk yurtdışı görevi, konsolos muavini sıfatıyla Batum'da olmuş ve çok kısa sürmüştür, ikincisi de ikinci katip olarak Atina'da görevlendirilmesidir. Yine deşifre olmuş ve apar topar kaçmak zorunda kalmıştır. Çünkü Yunan Dışişleri Bakan-lığı'nda çalışan K. Çangarakis adlı bir kadınla samimi olmuştur. Kadın Yunan gizli servisinin elemanıdır. Üstelik kocası da Yunan Genelkurmay İstihbaratında çalışmaktadır. Tam suçüstü yapılacakken, Abas kaçmayı ve Türkiye'ye dönmeyi başarır.

Hiram Abas'ın üçüncü yurtdışı görevi Beyrut'tadır. Orada da deşifre olur ve yerine Nuri Gündeş gönderilir. Böylece Nuri

Gündeş ile Hiram Abas arasında yıllarca sürecek bir iç kavga da başlar. Nuri Gündeş'e göre, Hiram Abas deşifre olduğu için kendisi Beyrut'a gönderilmiştir. Oysa Hiram Abas'a göre ise Nuri Gün-deş'in Beyrut'a, kendisinin üzerine gönderilmesi bir başka ülkenin (yabancı güçlerin) ona karşı yaptığı bir operasyondur. Nuri Gündeş, Beyrut'a, Hiram Abas'ı kontrol etmek için gönderilmiştir.

Bu kavga, teşkilât içinde Abas'ın önünü kesti. Mektup savaşları yapmak zorunda kaldı. İstifa etti, ettirildi, tekrar döndü ve sonunda da teşkilâttan ayrılmak zorunda kaldı.

Hiram Abas iki sene sonra evinden çıkarken bir suikast sonucu öldürüldü. Cinayetin faileri hâlâ meçhul. Hiram Abas'ı Dev-Sol'un, silah kaçakçılarının, Susurluk çetesinin öldürdüğüne dair söylentiler çıktı ama hiçbiri ispatlanamadı.

Abas, Nazi Generali Reinhardt Gehlen'e hayrandı. Gehlen, İkinci Dünya Savaşı sonunda ABD'ye sığınmıştı. Komünizme karşı, CIA ile anlaşarak Gladio'yu kurdu. Gehlen'in kitabını başucundan ayırmayan Hiram Abas MİT içinde hızla yükselmişti. Ancak kanaatimizce, Abas'ın çok başarılı bir istihbaratçı olduğu söylenemez. Özel Harpçi bir çizgiyi ve geleneği takip etmiştir. Operasyonlarda silahla ve çelik yelekle ya da yeleksiz önde gitmesi ve kendine göre fiili polisiye eylemlerin içinde olması bunu göstermektedir. Mossad gibi operasyonel istihbaratçılığın radikal bir savunucusu olmuştur. Ancak profesyonel istihbaratçı-ılık, fiili operasyonların içinde aktif olarak bulunmak bağdaşmaz. Netice itibarıyla amaç olarak ülkesi için faydalı hizmetler peşinde koştuğu hususunda tereddüt bulunmamalıdır.

33 Yıllık İstihbarat Tecrübesinin Hazin Sonu: Mehmet Eymür

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

MİT Kontrterör Dairesi eski Başkanı olan Eymür, 1943'te İstanbul'da doğdu. Hiram Abas'la birlikte MiT'te Faik Türün'ün emrinde çalıştı. Ulaş Bardakçı'nın ve Kızıldere'de 11 THKP–C militanının öldürüldüğü operasyonlara katıldı.

1975'te Ankara MİT Bölge Daire Başkanlığı Takip Şube Müdürlüğü de yapan Eymür, 1980'de Bulgaristan'a gitti ve Türk mafyasına sızdı. Ancak deşifre oldu ve Türkiye'ye dönmek durumunda kaldı. 1982'de Kenan Evren'in damadı Erkan Gürvit tarafından Köşk'e çağırıldı. ASALA'ya karşı operasyonlar düzenlemekle görevlendirildi.

Türkiye'ye döndükten sonra Mardin MİT Bölge Müdürlüğü'ne getirildi. Daha sonra Ankara'da Kontrespiyonaj Dairesi

içinde kurulan Kaçakçılık ve İstihbarat Şube Müdürlüğü'ne tayin edildi.

Başkan yardımcılığı görevine getirildikten sonra 1984'te Genelkurmay Başkanlığından alınan izinle Babalar Operasyonu'nu başlattı. Bu operasyonlarda kamuoyunda tanınan muhtelif kişiler sorguya alındı. Dündar Kılıç, teferruatlı bir şekilde sorgulandı. Gözaltına alınanlara işkence yapıldığı iddia edildi. Bu sırada edindiği bilgiler ve bağlantılar ile MİT Raporu'nu kaleme almaya başladı. 1988'de MİT Raporu'nun ortaya çıkması ile birlikte görevinden alınca MiT'ten istifa etti. 1993 yılında Dev–Sol'un infaz timlerinin Eymür'e yönelik bir operasyon içinde olduğunun öğrenilmesi üzerine Şenkal Atasagun'un teklifi ile MiT'e geri döndü.

1970'li yılların başında girdiği MiT'te, Alaattin Çakıcı'nın yakalanmasının ardından Washington'dan merkeze çağırıldı. Emeklilik kararına direnince MİT Yasası'nın 19. maddesi işletildi ve Mesut Yılmaz'ın onayıyla Şeker

Fabrikalarına müşavir olarak atandı.

Daha sonra emekli ayrılarak Washington'a yerleşen Eymür, en son internet'te açtığı web sitesinde yaptığı açıklamalarla gündeme geldi. Halen de "www.atin.org" adlı sitede bu faaliyetini sürdürmektedir.

Eymür, 12 Mayıs 2000'de bir gazeteye verdiği demeçte, Yeşil kod adlı Mahmut Yıldırım konusunun MiT'le değil kendisiyle özdeşleştirilmesinden rahatsız olduğunu belirterek, "Teşkilatın elemanları arasında yüzlerce Yeşil var. Yeşil önce de vardı, yetkililer ne derse desinler, bundan sonra da olacaktır" dedi.

Eymür hakkında gerek e-mail yoluyla gerekse açtığı web sitesindeki açıklamaları aracılığıyla "devletin sırlarını ifşa etmek" suçundan soruşturma başlatıldı. Sitede yer alan bilgiler üzerine MiT, Eymür hakkında Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne suç duyurusunda bulundu. DGM Savcılığı yetkisizlik kararı vererek dosyayı Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına gönderdi.

Cumhuriyet Savcısı tarafından yürütülen soruşturma çerçevesinde, Eymür'ün adres tespiti ve kimlik bilgileri için Başbakanlığa yazı gönderilmiştir.

1987'de yazdığı MiT Raporu'yla Türkiye'de fırtınalar koparıp gündeme oturan Eymür 1988'de emekli edilmiş fakat 1994'te yeniden görevine dönmüştü. Ancak Susurluk kazasından iki ay önce, 4 Eylül 1996 günü yeni bir rapor daha yazdı ve tekrar görevini kaybetti.

Eymür, bilhassa Hiram Abas'la birlikte Ünal Erkan, Mehmet Ağar, Nuri Gündeş gibi isimlere oranla farklı bir klik teşkil etmişti. Bu itibarla Emniyet-MiT mücadelesi o zamanlarda medyaya taşınmıştı.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Eymür, mücadelecı bir istihbaratçıydı, istihbaratta Gehlen ve müteakıben Fuat Doğu ekolünün takipçilerındendi. Ancak istihbaratın yüzeyinde kalmak gibi bir zafiyeti vardı. Polisiye operasyonlara o da Hıram Abas gibi oldukça meraklıydı. Özellikle ifşa mahiyeti taşıyan açıklama ve girişimleri ise istihbaratın doğasına aykırıdır. Daha önce de zikrettiğimiz gibi bir istihbaratçının görevde iken meşhur olması, ölümü demektir. İstihbaratçılar görünmeyen kahramanlar olmalıdırlar. Bürokratik klik mücadeleleri, Eymür gibi 33 yıllık bir istihbaratçının sonunu hazırlamıştır.

Türk Operasyonel istihbaratının Sımgesi: Korkut Eken

1945 yılında Ankara'da doğan Korkut Eken, 1963 yılında

Kara Harp Okulu'na girdi ve 1965'te mezun oldu.

Komando Tugayı, Hava İndirme Tugayı, Kıbrıs Türk Kuvvet-

leri Alayı gibi birliklerde Takım ve Bölük Komutanlıkları yaptı.

Kıbrıs Barış Harekâtı öncesinde Ada'daki mücahitleri örgütleye'

rek harekât öncesi altyapının oluşturulmasında aktif görev aldı.

Hava İndirme Tugayı'nda görevliyken, 20 Temmuz 1974 sabahı

paraşütçü birliklerle Kıbrıs Barış Harekâtı'na katıldı ve Şerit Rozet Beratı ile ödüllendirildi.

1978 yılında üstün eğitimli subay ve astsubaylardan oluşan Özel Harp Dairesi Özel Birlik Komutanlığı'na atandı ve Özel

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Birlik Komutan Yardımcılığı'na kadar yükseldi. Bu görevdeyken yurtdışında çeşitli kurslara katıldı.

1980 yılında Diyarbakır'a kaçırılan THY uçağının kurtarılması operasyonuna Tim Komutanı olarak katıldı. Türkiye'de ilk defa gerçekleştirilen uçaktan rehine kurtarma operasyonunda teröristleri etkisiz hale getirip yolcuları kurtardı, başarısı zamanın Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren tarafından ödüllendirildi. 1982 yılında Polis Özel Timlerinin kurulmasında görev aldı ve rehineli harekâta yönelik 40 kişilik özel bir tim yetiştirdi.

PKK'nın 1984 yılında Eruh baskını ile başlayan eylemlerine karşı, birliği ile birlikte Siirt ve Sason bölgelerinde görevlendirildi. 1986 yılına kadar devam eden bu görevi sırasında sayısız sıcak çatışmaya girdi. Söz konusu operasyonlarla birçok üst düzey PKK'lı teröristin ölü veya diri yakalanmasında önemli rol oynarken, kendi timinden de çok sayıda şehit verdi. Bu mücadele sırasında Türk Silahlı Kuvvetlerinin en önemli madalyası olan Üstün Cesaret ve Feragat Madalyası ile Başarı Madalyası, ayrıca çok sayıda takdirname aldı.

Özel Harp Dairesi'nde 1981–1986 yılları arasındaki görevi sırasında Emniyet Genel Müdürlüğü polis timlerinin oluşturulması ve eğitiminde görev aldı. Bu çalışmalardan dolayı, zamanın Başbakanı Turgut Özal tarafından ödüllendirildi.

1987 yılında Yarbay rütbesindeyken Türk Silahlı Kuvvetle–ri'nden kendi isteğiyle emekliye ayrıldı ve MİT Güvenlik Dairesi Başkan Yardımcısı olarak göreve başladı. Bu görevi süresince çok gizli operasyonlara katıldı. Basına sızan ünlü MİT Raporu'nu hazırlayan dairede görevli olduğu için soruşturma geçirdi ve 1988 yılında kendi isteğiyle MİT'ten ayrıldı.

MiT'ten birlikte ayrıldığı Güvenlik Daire Başkanı Mehmet Eymür ile beraber 1988–1990 yılları arasında serbest ticaret yaptı, ardından 1990 yılında müfettiş olarak BOTAŞ'a girdi.

1993 yılında Emniyet Genel Müdürü Mehmet Açar'ın daveti üzerine Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Özel Harekât Timleri'nin yeniden teçhizatlandırılması ve eğitimi çalışmalarının organizasyonunu gerçekleştirdi. 1993–1996 yılları arasında müşterek operasyonların organizasyonunu yaptı. Aynı dönemde, Güneydoğu'daki etkin aşiretleri PKK'ya karşı mücadele için silahlandırdı ve eğitti.

1996 yılındaki Susurluk kazasının ardından "cürüm işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak ve bu teşekkülü yönetmek" suçundan 6 yıl hapse mahkum edildi ve 1 Mart 2002 tarihinde cezaevine girdi. Halen de cezaevindedir.

Bu noktada Korkut Eken'in, 19 Ocak 2002 tarihinde *Star* gazetesi yazarı Saygı Öztürk'le yaptığı röportajdan kesitler sunmak istiyoruz:

"Güneydoğu'da operasyonlarda asker–polis sorunu yaşanıyor muydu?"

Benzer sorunlar yaşanıyordu. Asker olmam nedeniyle komutanlarımızla da görüşüp, sorunu daha kolay çözüyorduk. Eruh–Şemdinli baskınlarından sonra 1984–1986 yıllarında, o zaman en yüksek rütbeli komutanlar, bizler dağlara çıktık. Olaylar yo–ğunlaşınca, paşalar dahil, ellerinde silahlar en önde gidiyorlardı. En yüksek rütbeli subaylardan bir tanesi bendim, dolayısıyla Apo'nun öldürülmesi konusunu kendime bir görev addetmiştim. İnanın rüyalarıma giriyordu. Bir kıstırsam, yakalasam diye ama, Türkiye hudutları içine girmedim.

Apo'yu öldürmeyi niçin bu kadar istiyordunuz?

Ben, terör örgütünün başı öldürülürse örgütün çökeceğine inanıyordum. O dönemde bile yabancılar PKK'ya destek oluyor, he-

likopterle gıda atıyor, yaralılarını taşıyorlardı. Apo yakalanıp Türkiye'ye getirildiğinde işi anlamıştım. Bir zamanlar PKK terör örgütünü destekleyen ülkeler, nasıl olur da şimdi Apo'yu paketleyip bize teslim ediyorlar? Bu işin siyasallaşma süreci başlıyor ki bu, silahlı mücadeleden çok daha tehlikeli ve karşı mücadelesi zor.

Apo idam edilmeli mi?

Artık bize verildikten sonra idam edilmemeli. Doğrusu, şu anda yapılan. Apo idam edilirse daha kötü şeyler olabilirdi. Kendimiz yakalacak, dağda bayırda bir çatışmada ölse tamam. Ama teslim olmuş, elleri kolları bağlı olarak verildiğine göre idam etmemiz doğru olmaz.

Güneydoğu'da olayların yaşandığı dönemde durum nasıldı?

Başlangıçta tabii askerin özel timlerin komutanı olarak Mardin, Hakkari, Siirt bölgeleri bana bağlıydı. O dönemde gece operasyon yapan bizim gibi birlik yoktu. Ondan sonra polisin özel timlerinin kurulması görevi verildi. Onu da hakkıyla yerine getirdiğime inanıyorum.

Timlerin yetiştirilmesi için kimlerden emir alıyordunuz?

Eğitimin bir süresi var. Biz eğitime ilk başladığımız 1982 yılında Amerikan sistemine göre eğitim vermeye başladık. Sonra fabrikasyon adam istemeye başladılar. Başbakan Turgut Özal, 500 kişinin hemen eğitilmesini istedi. Mümkün

olmadığını söyledim. Çünkü o kadar kişiyi eğitecek kadromuz yoktu. Üstelik bunları bir ayda eğitmemizi istiyordu. Bunları o şekilde göndermemiz mümkün değildi. Eşkiyanın karşısına o şekilde gönderemedik. Tansu Çiller'in Başbakanlığı döneminde de ortalık yanıyordu. Bu kez 1000 özel harekâtçı daha yetiştirmemiz istendi. Çaresiz kalınmıştı. Örgütle nasıl mücadele edilmesi gerektiği konusunda bilgi veriyordum. Birliğin sayısı değil, niteliği önemlidir.

Bir de devletin kullandığı "Yeşil" var. Bu konuda ne dersiniz?

Yeşil'le ilgili en ufak bir bilgim yok, tanımıyorum, çalışmadım. Bir defa Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltına alınmıştı. O zaman gördüm.

Devletin kullandığı bu tür kişiler çok mu?

Çok vardır. Örneğin bir dönem çok sayıda itirafçı grubu vardı. Şimdi itirafçıların devlete faydalı olacak ne tarafı var? Ama 1984 Eruh-Şemdinli baskınının yaşandığı dönemi ele alalım. Araziyi bilmiyorsunuz, yolu bilmiyorsunuz, geçiş yollarını bilmiyorsunuz, gizli depoları bilmiyorsunuz, bunlar yer gösteriyorlardı. Ondan sonra operasyonlara sokmaya başladılar.

İtirafçıların operasyonda kullanılmasına karşı mıydınız?

İtirafçı kim ki operasyonu yönlendirecek? Böyle bir şey var mı? Bizim eğitimimiz çok yüksek seviyede. Bir özel time katılan subay dört sene özel kurs görüyor. İtirafçıları yer gösterme dışında operasyonun içine katmazdım. Gerek yok.

Girdiğiniz çatışmalarda unutamadığınız ve sizi en çok etkileyen olay ne oldu?

Operasyundayız, çatışma çıkmıştı. Hemen yakınımda duran asker, gözümüzün önünde bize silah sıkan teröriste doğru yürümeye başladı. Bas bas bağıryorum, gitmemesini söylüyorum. Ama o devam ediyor. Önüne kurşun sıkıyorum, ilerliyor. Konsantre mi oldu, şoka mı girdi bilemiyorum, gidiyor. Terörist tam kafasından vurdu. Orada öldü. Meğer o aslan çavuş, kaldığım lojmanın kapıcısının çocuğu değil miymiş?

Güneydoğu'da büyük hatalar yapıldı mı?

Başlangıçta yanlışlar var. Koordine sağlanamadı. Böyle olaylara başlangıçta hazırlık yoktu. Ama sonradan özellikle askerî

birlikler, güvenlik kuvvetleri çok tecrübeli oldu. Yörede alan kontrolü şart. Alan kontrolünü yapamayınca vazgeçtiler. Karakolları kapattılar. Karakol basılıyordu. Bütün karakollara tek tek timleri gönderdim. Güneydoğu'nun bütün bölgelerine. Hakkari, Mardin, Siirt aklınıza neresi geliyorsa, tek tek bütün jandarma karakolları eğitildi. Baskına karşı planlar hazırladık, adamların eline verdik. Karakol komutanlarının takviye talepleri de yerine getirildi.

Abdullah Öcalan'ın durumu ne olacak?

Parti başkanı olabilir. Bu duruma getirildikten sonra başka ne olabilir? Zamanında öldürülmesi gerekirdi. Devlet kendi birimleri arasındaki çatışma yüzünden başarılı olamadı. Adamın gittiği yeri adım adım biliyorsun, yerini biliyorsun, yapılamaz mıydı eylem? Eh işte, o onu çekemedi, derken olay basına sızdırıldı. Bunun kasıtlı olduğuna inanıyorum. Operasyonun o haliyle başarılı olamayacağını tahmin

ediyordum. Dört birimle bu iş olmazdı zaten.

Bu eylemi siz başarıyla yapabilir miydiniz?

Başbakan veya kim sorumluysa, 'Buraya gel kardeşim Korkut Eken, istediğin adamı almakta serbestsin. Türkiye genelinde kimi istersen seç, silah zaten var, onda bir eksik yok. Maddî finans icap ediyorsa karşılıyorum. Şu kadar da süre veriyorum, şu imkânlarla söylüyorum' dese bu işe başlar ve sonuç alırdım."⁶²

Eken ve Çatlı

"Korkut Eken, Emniyet'te olduğu dönemde, Abdullah Çat-ı'ya ihtiyaç duymuştu... Haber gönderdi, 'Ankara'ya gelsin görüşelim' diye. Aslında Çatlı'nın bir ayağı Ankara'daydı. Sık sık geliyor, görüşmelerde bulunup gidiyordu. Görüşme yeri için gizli saklı bir yer de seçilmemişti. Ankara Tandoğan'da bulunan ve bugün adı Ador olan Merit Altinel Oteli'nin lobisinde buluşma gerçekleşti.

62 Star, 19 Ocak 2002

Kahve içerken Eken, 'Sana bir dış görev vereceğim. Fransa'ya gideceksin, Dursun Karataş'a bakacaksın. Almanya'da PKK'nın lider kadrosunun yerini tespit edeceksin. Bu bilgileri on beş gün içinde temin etmeni istiyorum' dedi.

Abdullah Çatlı hiç itiraz etmedi. Bilet ve masrafları için gerekli para verildi. Ayrılırken el sıkıştılar. Korkut Eken, 'Gel seni bir öpeyim' dedi ve Çatlı'yı kendine doğru çekip öptü. Sırtını okşarken, 'Bu zor görevde sana güveniyorum' dedi.

Abdullah Çatlı, 'Yarbayım, ben de size güveniyorum. Siz olmasanız ben böyle bir görevi kabul etmezdim. Çünkü, bana yapılan bazı şeylere çok üzüldüm. Kelle koltukta görev yapıyorum ama neredeyse beni vurdurtacaklardı' diye yanıtladı.

Eken, 'Merak etme, komutanına güven' deyince, Çatlı'dan şu sözcüğü duydu: 'Güveniyorum Emmi'...

Birbirlerine güvenmişlerdi. Eken, Çatlı'nın getirdiği raporları okurken, rapora girmeyen özel bilgileri de dinliyordu. Bu raporlar Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar'a veriliyor, raporun bir örneği de Başbakan Tansu Çiller'e sunuluyordu. Çatlı, Avrupa ülkelerinde önemli bir istihbarat ağı oluşturmuştu. 'Net' bilgiler getiriyor, bilgileri fotoğraf ve filmle destekliyordu..."

Gazeteci Saygı Öztürk soruyor, Korkut Eken Çatlı'yla bağlantısını açıklıyor:

"Abdullah Çatlı'yı tanıyor musunuz?

Abdullah Çatlı'yı MiT'ten emekliye ayrıldıktan sonra, yani devlet hizmetinde olmadığım bir dönemde İstanbul'da bir yemekte tanıdım. O yemekte MiT'ten ayrılanlar da vardı, sekiz-on kişiydik.

Emniyet'te göreve başladıktan sonra mı Çatlı'yla ilişki kur-dunuz?

Emekliye ayrıldıktan sonra uzun yıllar MiT ve Emniyet'le bağımlı olmadı. 1993'te ben Emniyet'te göreve gelince kendisiyle ir-

tibat kurdum. Mahkemede Çatlı'yı tanıyıp tanımadığımı sorulunca, tanıdığımı ifade ettim. Sebep, tanıdığım için

çekineceğim bir şey yoktu. Bu kişiyi hem Abdullah Çatlı olarak, hem de kod ismi Mehmet Özbay olarak, şimdi hatırlamayacağım birkaç kod ismi daha vardı, hepsiyle tanıyorum.

nterpol tarafından aranan bir kişiye neden görev teklif ettiniz?

Çünkü Avrupa'da çok gücü ve potansiyeli vardı. Çath'nın Avrupa'daki çok büyük haber alma imkânından faydalanmak için görev teklif ettim ve kabul etti. İki-üç defa Avrupa'ya gitti, çok güzel net bilgiler verdi.

Çatlı'dan aldığınız bilgileri ne yapıyordunuz?

Özellikle Avrupa'daki PKK'lı liderlerin yerleri konusunda, faaliyetleri konusunda bilgiler getirdi, raporlar getirdi. Biz de bu raporları ilgili makamlara aktardık.

Abdullah Çath'nın arandığını bile bile ona görev vermeniz doğru bir yaklaşım mı?

Abdullah Çath'nın kanun kaçağı olduğunu Bakan biliyor. Bakanın yemeklerine bu kişi katılıyor, onunla konuşuyor, milletvekillerinin yanlarına gidiyor. Parti kongresine gidiyor. ANAP Kongresi'ne onlarca arabayla geldi.

Çatlı verdiğiniz görevleri istediğiniz gibi yerine getirebiliyor muydu?

Çatlı önemli görevler yaptı. Ona 'PKK'nın askerî kanat sorumlusu şu anda Hollanda'ya kaçtı diye bir duyumumuz var. Adamın yerini tespit et, bildir' diyorsunuz. Gidiyor, on beş gün sonra bilgileri getiriyor. O, Avrupa'daki Türklerin çoğunu örgütlemiş. Bu kadar meşhur. Her gittiği ülkede krallar gibi karşılanıyor.

Kanun kaçağını yakalamanız gerekirken, siz görev veriyor–sunuz. Ceza almanız da bu yüzden değil mi?

Bizim yaptığımız hemen her ülkede olan bir işlem. Her ülkede bu böyledir. Geçmişte de böyle olmuştur. Ülkemizde olanın aynısı Çin'de de, Amerika'da da, İngiltere'de de inanın aynen böyledir. Normal bir vatandaş bu tip bir görevi kabul edebilir mi? Resmî görev daha tehlikeli olur. Neden? Devletin adı çıkar. Siz adamı görevlendirirken diyorsunuz ki, 'Kardeşim yakalanırsan tanımayız, sahip çıkmayız. Bu şartları kabul ediyor musun?'

Çatlı'ya siz de öyle mi dediniz?

Tabii ki benzer şeyler söyledim. Çatlı, TBMM'ye gidiyor, milletvekilleriyle görüşüyordu. Bürokratların yanına gidip geliyordu. Onların çoğu da onu Mehmet Özbay adının yanı sıra Abdullah Çatlı olarak da tanıyordu. Bu nasıl aranmak?

Çatlı'ya bu görevi verirken, hizmetinin karşılığında o siz–den ne istedi?

Bunlar da bu tip görevlere talip olurken, gerçek şu ki, güvence, yani devletten aranmamasını isterler. Ailesinin yanında rahat yatmak ve oturmak istiyorlar. Budur yani. Başka bir şey yok.

Silahlı bir eylem yaptırınız mı?

Çatlı'yı istihbarat faaliyetlerinde kullandım. Çatlı'yla ilişkinizi kestiğiniz zaman yerine hazır bulunan başkasını gönderirsiniz. Bunlar olan işler.

Yurtdışına nasıl gönderiyordunuz?

Niye? Normal pasaportu vardı. Mehmet Özbay adına düzenlenmişti. Yeşil pasaport konusunda bilgim yok. Zaten yurtdışındaki bu tip görevlerde yeşil pasaport çok dikkat çeker.

Çatlı ölene kadar size bağlı mı çalıştı?

Çatlı benimle çok uzun çalışmadı. Benden alınıp kime verildiğini bilmiyorum. Beni aşırp görüşmeler yaptığını öğrenince bundan hoşnut olmadığını biliyordu. Halbuki, bu tip insanlarla, idare edenin arasında çok güzel sevgiye, saygıya dayanan bir bağlılık gereklidir. Mutlaka mesafe konulmalı."⁶³

Yukarıdaki söyleşide dikkat edilmesi gereken çok çarpıcı anlatımlar bulunmaktadır. Bugün Korkut Eken, yargılanması neticesinde verilen karara göre cezaevinde bulunmaktadır. Netice itibariyle, yaptığı faaliyet belki devletin bekası adına fevkalade önem taşısa da faaliyet içindeki hukuk dışı unsurlar, mahkemece suç sayılıp Eken'e ceza tertip edilmiştir. Faaliyetin önemi hangi seviyede olursa olsun tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hukuk kuralları işletilmiştir. Yadırganacak bir durum yoktur. Bu konuda muhtelif kişilerce yapılan spekülasyonlar yersizdir.

6 Aralık 1990 ila 30 Ağustos 1994 tarihleri arasında Genelkurmay Başkanlığı yapan Doğan Güreş ile bu yıllar arasında Jandarma Bölge Asayiş Komutanlığı yapan emekli Orgeneral Necati Özgen ve emekli Korgeneral Hasan Kundakçı 2002 yılında Hürriyet gazetesine verdikleri demeçlerde Eken'le ilgili kanaatlerini söylemişler ve "Korkut Eken her şeyi bizim bilgimiz dahilinde yaptı" demişlerdir.

Eken'le yapılan mülakattan fevkalade önemli neticeler su yüzüne çıkmaktadır. Bu aşamada fazla yorum yapmaya gerek olmadığı kanaatindeyim.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Zikredildiği gibi Eken, özel harpçidir ve istihbaratla birlikte tespit ve eylem faaliyetlerini de birlikte yürüten operasyonel istihbaratçılardandır. Ülkesine bağlı ve vatanperver bir kamu elemanı olduğunda tereddüt olmamalıdır. Eken'in istihbarat faaliyetinden çok askerî operasyonları, özel harekât çalışmaları ön plana çıkmaktadır. Ancak daimi olarak istihbarat servisleri ile

63 Star, 19 Ocak 2002

kol kola çalışmıştır, israil istihbarat servisi Mossad da bu şekilde operasyonel olarak faaliyet göstermektedir. Bu itibarla profesyonel istihbaratçılık açısından farklı ve uzak bir konum arz etmektedir. MİT bünyesindeki çalışmaları ile değil evvelki döneme ait operasyonel faaliyeti ile maruftur.

Bir savcı ve araştırmacı olarak şunu söylemek isterim ki; bu tetkik edilen isimler arasında bizce profesyonel seviyeyi yakalamış ve entelektüel birikimi uhdesinde toplamış bir isim olarak Mahir Kaynak göze çarpmaktadır. Geniş vizyonu ile hâlâ olayları istihbarî açıdan ihata edebilecek bir performans göstermektedir. İstihbaratçının güzideligi artık başarılı fiili operasyonlardan ziyade entelektüel değerlendirme, geniş vizyon ve ihata kabiliyeti, tecessüsü ve kıvrak istihbarî çözüm ve yorumları ile ölçülmelidir.

JİTEM ve Ahmet Cem Ersever

Jandarma istihbaratı önceleri silik, güçsüz hatta vilayetlerde–ki asayiş istihbaratı seviyesindeydi. JİTEM Hulusi Sayın'ın Kurmay Başkanlığı zamanında geliştirilmiştir. Yerel lisanları konuşan insanlarla takviye edilmiş ve zamanla güçlenmiştir. Ama hiçbir zaman MİT veya Askerî İstihbarat seviyesine erişememiştir. Emniyet istihbaratının da gerisindedir. Zaten fazlaca gelişmesine lüzum da duyulmamıştır. PKK terör örgütünün 1980'li

yıllarda başlattığı silahlı terör hareketleri, Jandarma istihbaratında–ki gelişmenin ve organizasyonun tetikleyicisi olmuştur. Bu itibarla JITEM, genel olarak varlık sebebi Güneydoğu sorunuyla paralel bir gelişme çizgisi izlemiştir.

Fakat JITEM'e alınan itirafçılar ve yerel unsurlar zaman içinde başıboş ve serbest kalınca büyük bir sorun ortaya çıkmıştır, itirafçının eski bir suçlu olduğu, kontrol dışına çıktığında menfaatleri istikametinde inisiyatif kullanabileceği ve zaman zaman bunun yaşandığı unutulmamalıdır. Bu sebeple itirafçıların spekülasyonlara yol açabilecek çalışmalara dahil edilmemesi gerekmektedir.

Yalnız yerel unsurlar değil istihbaratta çalışan görevliler de askerî hiyerarşinin dışında kalmışlardır. Binbaşı Cem Ersever, daha yüksek rütbelilerin bulunduğu ortamlarda bağımsız bir şekilde hareket edebilmiştir. Yerel unsurların ve itirafçıların oluşturduğu gruplar ise, Jandarma tarafından daima kullanılmıştır.

Jandarma istihbaratında çalışan personel, subay ve astsubaylar Güneydoğu'dan dönemlerinden sonra tayin edildikleri batı bölgelerinde de eski elemanlarla klik teşkil etmek, emekli olduktan sonra da bağlantılarını devam ettirme eğilimi içinde olmuşlardır.

Dikkati çeken husus, Güneydoğu'da savaşılan değil özellikle istihbarat yapan unsurların, öğrendiklerini daha sonraki yıllarda ve yaşantılarında kullanıyor olmalarıdır.

Ülkemizde terörle mücadelede, Doğu ve Güneydoğu operasyonları Asayiş Kolordusunun kontrolünde yürütülmüştür. Bölgede cereyan eden olayları da jandarmadan ayrı ve mücerret bir şekilde ele almanın mümkün olmadığı ortadadır. Jandarma Genel Komutanlığı reddetse de JITEM'in varlığı unutulabilir bir olgu değildir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

JITEM kaldırılmış, tasfiye edilmiş, personeli başka birimlerde görevlendirilmiş, evrakları arşive gönderilmiş olabilir. Ama JITEM'de görev yapan pek çok görevli hayattadır ve bu kanalla birtakım beyanlar konuyu daha müşahhas hale getirmiştir. Ayrıca JITEM'in mevcudiyeti bir kusur da sayılmamalıdır. Çünkü JITEM bir ihtiyaca binaen teşkil edilen bir kurumdur.

Korucular ve itirafçılar, PKK ile mücadelede ilk zamanlarda güvenlik kuvvetlerine büyük yardımlar sağlayarak isabetli ve etkili görev yapmışlardır. Özel timlerin kırsal alanda fevkalade etkili olan konumlan, ayrıca serbestçe hareket edebilmeleri, giderek görevi aşan davranışlara yönelmelerini ve içlerinde suç olgusunu hoşgörü ile karşılama eğilimlerini arttırmıştır. Özel timlerin sevk ve idaresini koordine etmek için jandarma içinde JITEM (Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele) olarak adlandırılan grubun faaliyete geçtiği görülmüştür. JITEM bölgede etkili ve

çarpıcı çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmaların belki çoğundan yerel jandarma birimlerinin dahi haberi olmamıştır. Zaman içinde, JITEM bünyesinde görev alan sivil ve askerî şahısların faaliyetleri bölgede göze çarpan bir hal almıştır. Bünyesinde çok miktarda korucu ve itirafçı bulunması sebebiyle ferdi suç oranı yükselmiştir. Bölgeden zaman içinde ayrılan bu unsurlar, çalışmalarına uygun ortamlarda devam etmişlerdir. Bu gruptan iki kişi kamuoyunda fevkalade tanınmıştır. Birisi Binbaşı A. Cem Ersever, diğeri Yeşil kod adlı Mahmut Yıldırım'dır.

Zaman içerisinde, kamuoyunda JITEM olarak bilinen Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele Teşkilatı'yla ilgili olarak Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Teoman Koman'ın emriyle soruşturma başlatıldı.

Koman, JİTEM'in yasal bir teşkilât olmadığını, ancak bazı kişilerin girişimiyle böyle bir örgütlenmeye gidildiğini belirterek bu teşkilâtla ilgili olaylara adı karışan general, subay ve astsubaylar hakkında "idarî ve adlî soruşturma" emri verdiğini beyan etmiştir.

Susurluk kazasının akabinde su yüzüne çıkan devlet–mafya–aşiretler arasındaki esrarengiz bağlantılar yumağına JİTEM elemanlarının adının karışması Türk Silahlı Kuvvetleri'nde büyük rahatsızlık yaratmıştı. JİTEM elemanlarının bazı faili meçhul cinayetler başta olmak üzere uyuşturucu işine bulaştıklarını bildirmesi sonrasında Koman'ın "idarî ve adlî soruşturma emri" verdiği görülmüştür.

Konuyla ilgili olarak, Yüksekova Çetesi'ni ortaya çıkaran Jandarma İstihbarat Astsubayı Hüseyin Oğuz'un, Susurluk Ko–misyonu'na verdiği ifadede:

"YEŞİL'in aslen Bingöl Solhan Asmakaya Köyü nüfusuna kayıtlı, 1953 doğumlu Salih oğlu Mahmut YILDIRIM olduğunu, Sakallı diye anılan kişinin de aynı şahıs olduğunu, çocukluğunun Elazığ'da geçtiğini, 1982 yılında Ülkü Ocakları davasından ötürü Elazığ polisince gözaltına alındığını, önce polisle birlikte

çalıştığını, daha sonra da Cem ERSEVER'le tanışarak JİTEM'de çalışmaya başladığını" dile getirmiştir.

Hakikaten de JİTEM olgusu, ülkemizi ve istihbarat servislerini derinden yaralamıştır. Bu şekilde bir istihbarat örgütü hiçbir zaman kabul edilebilecek bir şey değildir. Arka planında hiçbir mevzuat bulunmamıştır, insan hakları arenasında da ülkemizi zor durumda bırakmıştır. Bu oluşumun menfi etkilerini hızla silmek gerekmektedir. Ülke içi istihbarat faaliyeti ve operasyonlarında gayri hukukilik ve

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

insan hakkı ihlalleri, hiçbir istihbarat oluşumunun gösterge ve unsurları olamaz. Ama görünen o ki yankıları hâlâ sürmektedir.

24 Haziran 2002 tarihli *Milliyet* gazetesinde düşündürücü bir haber geçmiştir:

"Şubat ayında Küçükesat semtinde bir barda meydana gelen olayın ifade tutanakları istihbaratçı subayların karıştığı meydan kavgasının örtbas edildiğini ortaya koydu. Tutanaklara göre, Jandarma Binbaşı V.M. ve arkadaşları olay günü C. Bar'da eğlenirken masalar arası sataşma ve 32 milyon liralık hesap yüzünden Binbaşı V.M. 'Biz çok adamı faili meçhule götürdük. Sıra sizde' deyip elini beline attı ve kıyamet koptu. C. Bar'ın sahibi M.M. ile garsonlar ellerinde beyzbol sopaları ile Binbaşı ve arkadaşlarının üzerine saldırdı. Diğerleri de karşılık verince C.Bar'ın sahibi ile garsonlar hastanelik oldu."⁶⁴

Bu haberde de görüldüğü üzere, JITEM'in ismi bile maalesef bu şekildeki sülfi olaylarda bir gösterge olarak kullanılmaktadır.

Gelelim Ahmet Cem Ersever'e,

Son zamanları itibariyle emekli Jandarma Binbaşısı olan Ahmet Cem Ersever, 1950 yılında Erzurum'da doğdu. Ankara'da Basın Yayın Yüksek Okulu'nda bir yıl okuduktan sonra 1969 yılında

64 *Milliyet*, 24 Haziran 2002

girdiği Harp Okulu'ndan 1972 yılında mezun oldu. Basın Yayın Yüksek Okulu'nda tanıdığı ülkücüler ile ilişkilerini daha sonra da sürdürdü. 1976 yılında Silopi İlçe Jandarma Bölük Komutanı iken ilçede Ülkü–Bir örgütünün açılmasına

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

tepki gösteren kalabalığın üzerine ateş açtığı gerekçesi ile mahkemeye verildi.

Güneydoğu Anadolu'da jandarma subayı olarak görev yapmakta olan Ersever, kaçakçılarla olan ilişkileri yüzünden pek çok defa soruşturmaya uğradı ancak hiçbirinden dolayı ceza almadı. 11 Aralık 1979'da Jandarma Genel Komutanlığı tarafından İçel, Hatay, Gaziantep, Mardin, Urfa, Edirne, Kırklareli ve izmir illerinde kaçakçılık olaylarını soruşturmakla görevlendirildi.

20 Şubat 1980'de Trabzon'daki kaçakçılık olaylarının takibi ile görevlendirildi. Henüz yüzbaşı rütbesindeydi. Burada kaçakçılar ile ortak çalışan bazı MİT görevlileri ile ters düştü.

12 Eylül sonrasında Güneydoğu'da yaşanan terör olaylarına karşı mücadele etmek amacı ile istihbarat faaliyeti yapmak ve toplanan istihbarat ile operasyonlar düzenlemek amacıyla Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele Teşkilatı (JİTEM) adı altında faaliyet gösteren merkezî bir örgütlenmenin fikri planda önderliğini yaptı ve doğrudan Jandarma Genel Komutanı'na bağlı olarak çalışacak olan JİTEM'in başına geçti. Ersever ismi bu tarihten itibaren Güneydoğu'da çok sayıda faili meçhul cinayete karıştı. PKK itirafçılarının da yer aldığı JİTEM timlerinin bölgede kontr terör faaliyetleri yürütürken birçok yasadışı işe bulaştıkları iddia edildi.

Ersever, bir süre sonra *Aydınlık* gazetesinden Soner Yalçın'a yaptığı açıklamalar ile Yeşil kod adıyla tanınan Mahmut Yıldırım ve bazı faili meçhuller ile ilgili bilgiler verdi.

Bu arada PKK ile psikolojik mücadele yöntemi olarak Ahmet Aydın takma adıyla "Üçgendeki Tezgah" ve "APO-PKK-Kürt-ler" isimli kitapları yazmış, ancak maddî

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

sıkıntılar içine düşmüştü. Ersever *Aydınlık* gazetesine anlattıkları ile ilgili olarak mah-

kemeye ifade vermek için 24 Ekim 1993'te Ankara'ya gitti ve bir daha kendisinden haber alınamadı. 1 Kasım'da Ankara Çamlı-dere'de sevgilisi Neval Boz'un, 2 Kasım'da Ankara Polatlı'da itirafçı Mustafa Deniz'in ve 4 Kasım 1993'te Ankara Elmadağ'da Ahmet Cem Ersever'in cesetleri jandarma tarafından bulundu. Kimliği belirsiz kişiler tarafından öldürüldüğü söylendi.

Ersever, Güneydoğu Anadolu'daki uzun vadeli görevi sırasında PKK ile yapılan gerilla ve istihbarat faaliyetlerinin hepsinde bulunmuştur. Silahlı çatışmalara bizzat girmiş, faaliyetleri yönetmiş, PKK'ya karşı ve taraf olan kişi ve gruplarla ilişkiler kurmuş, bütün bunları tam yetkiyle ve komutanlığa doğrudan bağlı olarak yürütmüştür.

İstihbaratçı ve subay olarak, bölgedeki tüm faaliyetlerin ya içinde bulunmuş ya da muhtevası hakkında bilgi sahibi olmuştur. Başlangıçta normal bir jandarma subayı olarak görev yapmış, sonraları çok önemli yetkilerle donatıldığı için tüm kuruluşlar ve bölgedeki illegal gruplarla ilişkiler kurmuştur. İlişkileri sınır ötesine de taşarak, IKPP lideri Barzani ve KYB lideri Talabani arasında sürekli olarak Barzani'ye yakın olmuş, ancak her ikisinin Ankara'yla ilişki kurmasında önemli rol oynamıştır.

Kerküklü olması dolayısıyla Iraklı Türkmenlerle de yakın ilişkileri vardı. İstihbaratın yapısı gereği, Irak istihbarat servisi ile de irtibat içinde olmuştur. Bu ilişkinin bölgede görev yaptığı 1976 yıllarından itibaren başladığını kendisi de reddetmemiş, irtibatın sebebinin PKK ile mücadeleye bağlamıştır. Emeklilik döneminde tepkili bir halet-i ruhiye içinde, PKK ile mücadelede aksaklık, eksiklik ve zafiyet olarak belirlendiği konularda kamuoyu oluşturma

çalışmalarına başlamıştır. Bu dönemde Tempo dergisi ile Aydınlık, *Tercüman* ve *Daily News* gazetelerinde röportajları ve açıklamaları yayımlanmıştır. Sonun başlangıcı da böyle gelişmiştir.

Tempo dergisindeki beyanları sebebiyle askerî mahkemede aleyhinde dava açılmıştır. Ersever bölgeye ve Kürt problemine

ilişkin muhtelif görüşleri yanında Jandarma Genel Komutanlı-ğının ve Asayiş Kolordu Komutanlığının atama, çalışma tarzı ve icraatlarını ayrıntılı şekilde tenkit eden beyanlarda bulunmuştur.

Ancak gelişmeler beklediği yönde olmamış, destek görmemiş ve Ersever malî yönden ve güvenlik açısından sıkıntıya girmiştir.

Aydınlık dergisi Ersever'in öldürülüşünü farklı bir şekilde yorumlayarak, Kasım 1994'te, uyuşturucu trafiğinin elemanı ve tanıdığı olması sebebiyle, Abdullah Çatlı ve ekibi tarafından Başbakanlık Poligonu'nda sorgulandığı ve arkadaşları Mustafa Deniz ve Neval Boz ile birlikte öldürüldüğü şeklinde açıklamalar yapmıştır.

MiT'ten isabetli bir yaklaşımsa şu şekildedir: "Ersever ve arkadaşlarının teröristlerin harekât tarzı konusunda çok tecrübeli, kendi güvenlikleri yönünden de çok dikkatli oldukları bilinmektedir. Buna rağmen herhangi bir mücadele emaresi olmadan cinayeti işleyenlerce ele geçirilmiş olmaları dikkati çekmektedir. Bu durum Ersever ve arkadaşlarının kendileri açısından 'güvenilir' saydıkları kişilerce veya bunların aracılığı ile yakalanmış oldukları ihtimaline kuvvet kazandırmaktadır."

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Suçun işleniş şekli, her üç maktulün fiziki bir şiddete maruz kalmamaları, eylemde PKK olması düşüncesini bertaraf etmektedir. PKK'nın istihbarı bir bilgi yoğunluğu bulunan bu kişileri "konuşturmadan" öldürmesi beklenmemelidir.

Gerçek olan şu ki; Ersever, en yakın ve güvenilir bir arkadaş veya kişi grubunca alınıp götürülmüştür. Failler bu mecralarda aranmalıdır.

Cem Ersever'in zararlı olmaya başladığı, artan etkinliğiyle giderek devleti ve kurumlarını hedef tuttuğu, bağlantılarının sakıncalı ve hatalı yönlerinin büyüdüğü ve yargı önünde bir cezayı hakettiği izahtan varestedir. Bununla birlikte vatanperver birisi olduğunu da gözardı etmemek gerekir. Ancak bu sevgiyi yüceltmek için yanlış vasıtalar seçmiştir.

Türk istihbarat Teşkilatlarının Sorunları, Yapılması Gerekenler ve Kanaatlerimiz

Nigel West'in "Games of Intelligence" isimli eserine göre; istihbarat servislerini teste tabi tutmak mümkündür:

Bir Ülkenin istihbarat Servisini Teste Tabi Tutma Kriterleri:

1. Servisin Bütünlüğü:
  - a. Serviste çalışanların fikri.
  - b. Diğer profesyonellerin görüşleri.
  - c. Servis lehine taraf değiştirenlerin sayısı.
  - d. Başarılı olay–operasyon idare etme kabiliyeti.
  - e. İstihbarata karşı koyma kabiliyeti:

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

- *Sahte taraf değiştirmeleri belirleme kabiliyeti.*
- *Casus yakalama kabiliyeti.*
- *Hainliğe (ihanete) mani olma başarısı.*
- *Dost merkezî istihbarat teşkilâtları ile irtibatların statüsü.*

2. Operasyonel Güç:

a. Politik Çevre:

- *Cinayetleri tasvip.*
- *Gizli (örtülü) faaliyete muvafakat.*
- *Siyah propagandaya izin verme.*

b. Kendi gelen ajanları idare şekli.

c. Taraf değiştiren ve iltica edenlere davranış şekli.

d. Hulul (Köstebek yerleştirme).

e. Çift taraflı ajan idaresi.

f. Verimli sızma faaliyetleri.

g. Taktik kabiliyet:

– *Eğitim.*

– *Muhabere tekniği.*

- *Taktik ajanların montesi.*
  - *İtibarlı muhabirlerle işbirliği.*
- ### 3. Üretimden Faydalanma:

a. Bilginin zamanında neşredilmesi.

- b. Güvenli kaynak olarak tanınma.
- c. Muhabere istihbaratı yapan teşekküllerle ilişki.
- d. İstihbarı bilgilerin kıymetlendirilmesinde bütünü ile rol almak.

Bu kriterler ışığında hem ideal bir istihbarat servisinin oluşumunu hem de Türk istihbarat topluluğunun yapılanma sorunlarını rahatlıkla görebiliriz.

Gehlen'e göre, bir istihbarat servisi son derece hassas bir enstrümandır. En üst noktada herhangi bir aksaklık olduğunda, bunun yankıları, asıl ayrıntılar bilinmese dahi, zincir boyunca en alt halkalara kadar ulaşır.

Bu bizce de isabetli bir yaklaşımdır. Bir kere servisin başında ve piramidin üstündeki kişide istihbarat zaafı, vizyon eksikliği bulunmamalıdır. Üstteki performans ve vasıflar, teşkilâtın tabanına kadar yayılır ve tesirlerini gösterir. Ehil olmayan bir servis başkanının idaresinde başarılı istihbarat operasyonları beklenemez. Ülkemizde bu hususa kâfi derecede önem verildiği söylenemeyecektir. Servis başkanlarının seçiminde ve atanmalarında, ehliyet ve uzmanlığa kıymet verilmeli, politik ve kayırmacı yaklaşımlardan uzak durulmalıdır.

Ayrıca istihbarat servislerinin diğer devlet kurumları için ihdas edilen mevzuatla idare edilmesini beklemek hakikatinde servis başarısı için olumlu sonuçlar vermeyecektir. Bilhassa dış istihbaratta, neticeye ulaşmak için zaman zaman olağandışı operasyonlar söz konusu olabilecektir. Bu sahada istihbarat servisleri, ülke dışı istihbarat operasyonlarında bürokrasi ile mücadele etmek zorunda kalmamalıdır.

Netice itibariyle bu sahadaki görüş ve düşüncelerimizi kalemler halinde ifade edelim:

> Bir devlet adamı ne kadar üstün vasıflara sahip olursa olsun, evvelce istihbarat sahasında tecrübe kazanmamışsa, istihbarat servisinde üst seviyedeki bir göreve getirilmemelidir. Son MİT müsteşarı Şenkal Atasagun servisin içinden gelen bir istihbaratçıdır. Bu zamana kadar söz konusu husus ülkemizde gözardı edilmiştir.

> Ülkemizde istihbaratla uğraşan birimler MİT, Genelkurmay (Ordu), İçişleri Bakanlığı (Emniyet Genel Müdürlüğü), Dışişleri Bakanlığı, Jandarma ve Millî Güvenlik Ku-rulu'dur. Ancak bu birimler arasındaki koordinasyon ve işbirliği fevkalade düşük seviyededir. MİT, Emniyet ve askerî istihbarat birimleri arasındaki eşgüdüm eksikliğinden ötürü birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. Hatta bu istihbarat kurumlarından her birinin kendisini başarılı gösterebilmek için diğerlerinden bilgi kaçırdığı iddiaları ortaya atılmıştır. Bu olumsuz rekabet zaman zaman istihbarat kurumlarının birbirlerini yıpratmaya çalışmasına kadar varmıştır. Ciddi boyutlarda gereksiz ve yıpratıcı rekabetler, istihbarat servislerimize zarar vermektedir, istihbarat servislerinin sayılarının çoğalması halinde gereksiz rekabet, güvensizlik ve birbirinin işine karışma gibi tehlikeler doğmaktadır. Bu gibi servislerin sayısının çokluğu, düşman istihbarat unsurlarının bunların içlerine sızmalarını da kolaylaştıracak ideal mecralar oluşturmaktadır. İstihbarat çarkındaki her dişli, bir diğeriyle fevkalade uyumlu bir görünüm arz etmek durumundadır. Hiçbir dişli diğeriinden bağımsız hareket etmemelidir. Ülkemizde bu alanda Millî İstihbarat Koordinasyon Kurulu tesis edilmiş ise de bu oluşumdan kâfi derecede olumlu netice alınamamıştır.

> istihbarat servisleri, devletin diğer kurumlarına benzemez. Servisin başında ve piramidin üstündeki kişide istihbarat zaafı, vizyon eksikliği bulunmamalıdır. Bu kişi, özünde taşıdığı engin istihbarat tecrübesi, emeği ve üstün insanî performansı gibi unsurlardan başka birtakım politik ve antidemokratik güçlerin kendisine olan desteğini üst makamlara tırmanmanın bir aracı olarak görmemelidir. Üstteki kalite ve vasıflar, teşkilâtın tabanına kadar yayılır ve etkilerini gösterir. Yeteneksiz bir servis başkanının idaresinde başarılı istihbarat operasyonları beklenemez. Ülkemizde bu hususa yeterli derecede önem verildiği söylenemeyecektir. Servis başkanlarının seçimlerinde ve atanmalarında, ehliyet ve uzmanlığa kıymet verilmeli, politik ya da kayırmacı yaklaşımlardan uzak durulmalıdır.

> Profesyonel istihbarat servislerinde askerî disiplin ve metotların kullanılması kat'î surette uygun değildir. Bir istihbarat servisinin başı, personelini etkileyici şahsiyeti, kıvrak zekası, tecrübesi ve şahsî performansı ile hakimiyet altına alabilir. Bu suretle istihbarat servisinin başı, kurumunu güven ve ketumiyet ilkeleri çerçevesinde sevk ve idare edebilecektir. Ülkemizde bu konuda yaşanan fiyaskolar ve MİT raporları unutulmamalıdır.

> Ülkemizde MiT'in hangi makama tam ve fiilî olarak bağlı bulunduğu 2937 sayılı kanuna rağmen bir açıklığa kavuşmamıştır.

MİT Kanunu'nda Teşkilat, Başbakana bağlı olarak gösterilmekte ise de evvelce MİT Müsteşarı'nın seçimi için MGK'nın tespit ettiği adayların devamlı muvazzaf generallerden olması ve dolayısıyla Genelkurmay ile aralarındaki ast-üst ilişkileri, 1980 yılı öncesi ve sonrasında Cumhurbaşkanlarının asker kökenli olmaları ve MİT başındaki general vasıtasıyla işleyişe doğrudan karışmaları, servisi çok başlı hale getirmiştir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Anılan sıkıntı, önceki yıllarda, Türkiye'de askerî darbe olacağına adeta herkes tarafından malum olduğu zamanlarda bile MiT'in Başbakanı durumdan haberdar etmemesi veya seri tedbirlerle darbeye karşı önlemleri alamaması gibi neticeler vermiştir.

> Askerî istihbarat birimleri, iç güvenlik istihbaratında kullanılmamalıdır. Bu durum fevkalade önemli sakıncalar doğurmaya zemin hazırlar ve doğurmuştur da. Demokratik hukuk devleti yapılanmalarında, askerî istihbarat birimlerinin faaliyet sahası belirlenmiştir. Askerî istihbarat birimleri, kendi sahalarıyla ilgili olarak ülke içi ve dışında stratejik istihbarat, harp istihbaratı, taktik istihbarat ve operasyonel istihbarat faaliyetini yürütmelidirler. Dolayısıyla askerî istihbarat faaliyeti kendi sahasına çekilmelidir.

> MİT, askerî yapısından tamamen arındırılmalıdır. Sürekli polemik konusu olan askerî hiyerarşi tesirlerinden kurtulmalı, MİT gibi profesyonel istihbaratçılık yapmaya aday bir örgütün müsteşarları, bundan böyle daimi olarak servis içinden ve sivillerden seçilmelidir. Ülkemizde zaten askerî istihbarat birimleri geniş bir yelpazede istihbarat faaliyeti yürütmektedirler. Bu itibarla MiT'te askerî yapılanmanın oranı şimdilerde az bile olsa, askerî personelin askerî istihbarat birimlerinde istihdamı faydalı neticeler verecektir.

> istihbarat servisleri arenasında net bir görev dağılımı tespit edilmeli, kanaatimizce iç istihbarat ve dış istihbarat ayırımı ile örgütler arası istihbarat çalışmaları vuzuha kavuşturulmalıdır. Bu meyanda iç istihbaratta Emniyet ve sivil otoritenin kesin hakimiyeti altında konuşlanması gereken Jandarma istihbaratı görev yapabileceği gibi, dış istihbaratta da MİT faaliyet gösterebilecektir. Ancak bu noktada MiT'in merkezî bir istihbarat servisi mahiyeti taşıma durumu da düşünülmesi ve değerlendirilmelidir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

> 2937 sayılı MİT Kanunu'ndaki ibarede yer alan "Başbakanlığa bağlı bir MİT Müsteşarlığı" kavramında, MİT Müsteşarının da Başbakana tam bir bağlılığı hususu kavramsal olarak düzenlenmelidir.

> Hem mevzuaten hem de fiilen, askerî istihbarat birimlerinin anayasal sorumluluğunu üzerinde taşıyan Başbakan sistemine geçilmelidir.

> İstihbarat örgütlerimizdeki personel politikaları gözden geçirilmeli ve bu konuda evvelce zikrettiğimiz rantabl sistemler tatbik edilmelidir.

> İstihbaratın fevkalade entelektüel bir faaliyet olması sebebiyle, bu örgütlerde istihdam edilecek ve istihdam edilmiş personelin nitelikleri üzerinde ciddiyetle durulmalı, personelin enformasyon ve siber çağa adaptasyonunu hızlandıracak önlemler alınmalıdır. Bu noktada kendini yetiştirmiş (otodidakt) mensuplar, layıkıyla değerlendirilmelidir.

> Sadakat ve verimliliğin tam olarak temini açısından istihbarat örgütleri maddî sıkıntı içinde olmamalıdır. Ancak bu durum devletin ekonomik imkânlarıyla doğrudan bağlantılıdır. Mevcut bütçe imkânlarıyla bu husus gözardı edilmemelidir. Bu husus, istihbarat ajanları için de geçerlidir.

> Psikolojik istihbarat faaliyeti gözardı edilmemeli, gereken önem verilmelidir.

> İstihbarat servislerince ülke içi operasyonel istihbaratçılık eğilim ve faaliyetinden uzak durulmalıdır. Bir birimin hem istihbarat yapıp hem de istihbarı operasyona yönelmesi fevkalade sakıncalı bir durum olup yargısız infazlara ve illegal eylemlere sebebiyet verebilir. Bu noktada Mossad

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

çarpıcı bir örnektir. Ülkemizde de polemik konusu olan Ji-tem oluşumunun bu tür operasyonlar içinde bulunduğu fazlaca iddia edilmişti.

> Elektronik, elektromanyetik, siber ve teknolojik istihbarat sahasındaki gelişme ve yenilikler yakından takip edilmeli, istihbarat elemanları bu konularda bilgilendirme çalışmalarına tabi tutulmalıdır.

> Ülkedeki sivil otorite, istihbarat servislerine karşı soğuk durmamalı ve bu örgütlerle yakın irtibat halinde olmalıdır. Bu suretle çoğu gelişmeyi önceden görebilme ve değerlendirme fırsatına sahip olacaktır. İstihbarat teşkilâtlarının başındaki yöneticiler de (asker-sivil), demokratik yapıya sahip hukuk devletlerinde sorumluluk ve icra faaliyetinin hangi makam tarafından ifa edildiğinin bilinci ile hareket etmek durumundadırlar. Aksi hal, ülkeyi militarist bir kaosa sürükleyecektir.

> Takip ve tarassut faaliyeti raporları, ilgili bir davada hakimın takdir kullanmasını gerektiren durumlarda olayı aydınlatması açısından, ilgili davanın hakimine gösterilebilmelidir. Kanaatimizce bu uygulama faydalı sonuçlar doğuracaktır. Neticede takip-tarassut faaliyeti de bir kamu görevi faaliyetidir.

> Cumhuriyet Savcılığı görevini ifa ettiğimiz muhtelif yerlerde, icra ettiğimiz bazı soruşturmalar ve insan hakları hususundaki hassasiyetimiz sebebiyle zaman zaman bir General, Albay ve Emniyet Müdürü'nün, hakkımızda, istihbarat raporları yönündeki sözleriyle karşı karşıya kaldık. Kanaatimize göre, insan hakkı ve onuru, fevkalade hassasiyetle korunması gereken cevherlerdir. Bir Emniyet Müdürü veya bir Albay'ın, "Senin hakkında yapılacak istihbarat raporları hep bizim kanalımızdan geçer, senin hakkında Garnizon Komutanı iyi şeyler söylemiyor, gel bu

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

soruşturmadan vazgeç. Gençsin, bir raporumuzla meslekî istikbalin yok olur" şeklindeki sözleri, ülkemizde bir kısım kişi ve çevrelerce istihbarat faaliyetinin nasıl anlaşıldığı hususunda açıklayıcı bir mahiyet taşımaktadır. Nitekim söylenenler doğru çıkmış ve meslekî istikbalimiz kaybolmuştur. Demokratik hukuk devleti modellerinde, istihbarat raporları tehdit amacıyla kullanılamaz. Ve hiçbir hukukî delil değeri de taşımaz. Kamu güvenliği ve demokratik hukuk devletinin gelişimi açısından istihbarat raporlarının tehdit unsuru olarak kullanılması zihniyetinin terk edilmesi gerekmektedir.

> İstihbarat servislerimizin isabetli ve hukuk içi çalışmalarının bir mekanizma tarafından denetlenmesi gerekmektedir. Kanunla bir denetim organı tayin edilmelidir.

> Ordu içindeki antidemokratik ve illegal faaliyet ve oluşumların izlenmesi cihetiyle, MİT ve Emniyet istihbaratı önündeki engellerin koordineli bir şekilde kaldırılması, demokratik gelişim ve profesyonel istihbaratçılık açısından faydalı neticeler verecektir. Bu anlamda sivil istihbarat birimleri, ordu içindeki gelişmeleri izleyebilmelidir. Aksi takdirde ihtilâlleri önceden haber almak mümkün değildir.

> Genelkurmay Başkanı, mevcut mevzuata göre kendi inisiyatifi ile MiT'ten bilgi alabilmektedir. Bu durum değiştirilerek, zaten elinde önemli bir istihbarat yelpazesinin kontrolü bulunan Genelkurmay Başkanının MiT'ten bilgi alabilmesi ve fakat bu konudaki taleplerin sivil yönetimin başı ve sorumlusu bulunan Başbakanın onayına bağlanması gerekmektedir. Keza, MGK Genel Sekreterliği için de aynı uygulama yapılmalıdır.

Tecrübeli Bir İstihbarat Şefi ile Söyleşimiz

Bu bölümde, yıllarını istihbarat faaliyetine vermiş entelektüel bir istihbarat yöneticisi ile yaptığımız bir konuşmaya yer vermek gereği görüyoruz:

İstihbarat ve istihbarat mesleki *hakkındaki düşünceleriniz' le başlayalım isterseniz.*

Her canlı varlığın en büyük ideali, hayatını idame ettirmektir. En tabii haklarından bir tanesi ise, bir canlı organizmaya zarar verecek her türlü tehdit ve tehlikeye karşı kendisini korumaktır. İnsan da böyle. Devlette de aynıdır. Bu riskleri önceden tespit etmek lazım. Bu kaygılarla istihbarat faaliyeti başlar.

Bizler orta yaş grubuna ulaşmış istihbaratçılar olarak, almış olduğumuz eğitim ile tehlikelere karşı uyarılmış bireyleriz ve istihbaratçılık bizim için onurlu bir yaşam tarzıdır. Onurlu bir meslekten de öte.

Mücadele içinde geçen hayatımızda kendi birimimizi hep bir aile olarak gördük. Duyduklarımızı, bildiklerimizi ve gördüklerimizi sevdiğimizimize, ailemize ve yakınlarımıza anlatamamanın ve görüşleri, duyguları paylaşamamanın acısını duyarak yaşadık ve yaşıyoruz.

Bugün geline noktada ise, neyin ne kadar önemli olduğunun, hangi değerlerin öncelikli olduğunun ayırımı yapılmadan ve birtakım kaygılar taşınmadan, birtakım bilgi ve materyallerin alenî bir şekilde ifşa edilip, polemik konusu yapıldığını gördükten sonra bir şeylerin değişmiş olduğunu fark ettik.

İnsanı daima canlı tutan istihbarat çalışmaları, süreklilik arz ettiğinden, artık hayatımızın 'olmazsa olmaz'ı oldu.

İstihbaratta *insan unsuruna nasıl bakıyorsunuz?*

İstihbaratta insan unsuru çok önemli ve yadsınamaz bir gerçek..

Çağımızda teknolojinin süratle gelişmesi ve değişkenlik arz etmesi inkâr edilemez olmakla birlikte, güvenilir insan unsuru, dün olduğu gibi, bugün ve gelecekte de önemini asla yitirmeyecektir. Diğer yandan teknolojik açıdan istihbarat araç ve gereçlerini kullananlar da yine insanlardır.

1968 yılına kadar Hür Dünya'nın en büyük organizasyonu olan NATO'nun merkezi Paris'te bulunuyor ve Ruslar NATO planlarını aklın almayacağı çok az bir harcamayla ele geçirmeye muvaffak oluyorlar ve buna NATO planlarının bulunduğu yerden sorumlu olan ABD'li çavuşun insanî bir zaafı neden oluyor. Bu olaydan sonra NATO merkezi Brüksel'e taşınmak zorunda kaldı. Görüldüğü gibi bireyin önemi ortadadır.

Kısaca değinmek gerekirse, 11 Eylül'ün hemen akabinde, ABD'li uzmanların, kendi ve dünya kamuoylarına duyurdukları "Olayla ilgili 32.000 ipucu var" sözleri, bir yandan teknolojinin önemini vurgularken diğer yandan en önemli unsurun güvenilirlik olduğunu göstermiş oldu.

Ayrıca ABD, istihbaratta risk göze almaz. Mesela, 11 Eylül'den sonra Usame bin Ladin'in gerek ABD vatandaşlarına gerekse işbirlikçi ülkelerdeki kurum, kuruluş ve bireylere karşı saldırıda bulunacağını açıkça beyan etmesi karşısında ABD, zerre kadar riski göze almayarak bu ülkelerdeki eğitim müesseselerini kapatarak bu ülkelerdeki mensuplarının eş ve çocuklarını ülkelere göndermiştir. ABD, her ihbarı ciddi olarak değerlendirir. Bu arada şunu söylemek lazım ki; istihbarata karşı koymanın en güzel ve başarılı örneği Ladin. ABD tüm imkân ve teknolojisine rağmen Ladin'i hâlâ bulamadı. ABD'nin tahlilini iyi yapmış birisidir Ladin.

Biz bu mesleği icra ederken, dertleşme veya sohbet bağlamında hiçbir bilgiyi, en yakınlarımız dahil hiç kimseye paylaşamayız. Bilgi verilecek yerler bellidir. Başkası olmaz. Mesleğin tabiatı bu.

Bu açıdan M.Eymür, A.Cem Ersever, Hanefi Avcı ve bun-lar gibi medyada boy gösteren isimler bu kuralı çiğnediler mi?

istihbarat etiği açısından ketumiyet ve gizlilik ilkesinin doğruluğuna inandığım için, bu tür ifşaatı veya sözleri doğru bulmuyorum. Ancak açıklanan konular ve bu açıklamalar istikametini–

de tartışılan gelişme ve olayların, günümüz Türkiye'si açısından, yerinde ve irdelenmesi gereken bir yön taşıdığını görüyorum.

Ancak bu tür tartışmalarda bilgilerin kimlerle paylaşılacağı hususunda, hiyerarşik bir emredicilik statüsünden çıkıp, bilimsel–demokratik söz söyleme arenalarını tercih etmek ve bu suretle ortak bir şuura erişmek gereklidir. Çünkü istihbaratçılar görünmeyen kahramanlardır. Meşhur olduklarında misyonları biter.

Tanınmak ve istihbaratçılık... Zıt mefhumlar.

Bu saydığınız isimler de, bu kategoride değerlendirilmelidir.

Ya Mahir Kaynak?

Onun durumu farklı. Kaynak için emredici unsurlar çıplak bir şekilde göz önüne çıkmıştır. Zamanında ilgili kurumca mahkemede tanık olarak gösterilip deşifre edildi ve harcandı. O da üniversiteye döndü.

Bu pozisyonda kalan bir ajanın görev ifa etmesi mümkün değil.

Kaynak, şu anda kendi istihbarı tecrübe ve bilgileri ışığında Türkiye'deki ve dünyadaki gelişmeleri kendince analize tabi tutup değerlendirmeler yapıyor. Bu konuda ketumiyet ve gizlilik kuralını çiğnediği söylenemez. İhtimaller üzerinde duruyor.

Farklı ama Cem ERSEVER'i nasıl değerlendiriyorsunuz?

Okuduğum ve bildiğim kadarıyla, vatansever bir kişi olduğu hususunda zerre tadar şüphem yok.

Kendince geliştirdiği metotlar vardı. Üstleri tarafından kabul görmeyen bu metotları da, kendi üzerinde olumsuz etkiler bıraktı. Bu sebeple mesleğinden ayrılmak zorunda kaldı.

Yapmış olduğu bazı şahsî hata ve girişimlerinin neticesinde, en pahalı bedel olan hayatını verdi.

Şahsî zaafı vardı.

Mesela?

Bunlar içinde kadın var, itirafçılara fazla güvenmek var. Kesin olmamakla birlikte muhtemelen maddî kazanç elde etmek arzusu var.

Kendine bağlı bir ekip ya da bir oluşum var. Bunu harekete geçirebilmek için, maddî finans sağlama zorunluluğundaydı. Neticede devlet onu dışladı. Kendine bağlı az sayıda adamı vardı.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Bu şekilde ortada kalınca, bahsettiğim sorunları aşmak için legal ya da illegal olup olmadığına bakmaksızın, birtakım ilişkilere girdi.

Amaca ulaşmak için her yol mubahtır şeklinde düşünmeye başladı.

Sonunda en sevdikleri tarafından çağırılıp götürüldü... Evet... en sevdikleri.

Tecrübeli bir istihbaratçı olduğu için, güvenmediği bir ortama gitmesini düşünmek abes olur. O da biliyordu..

Başlangıçta arkasında devlet olan bir istihbaratçı olarak yola çıktı. Sonuçta istihbarat kurallarını aştığı ve kuralına göre oynamadığı için sistem dışına itildi.

Operasyonel istihbaratçıydı. Ve bu sistemden yanaydı.

Ersever infazını, kanaatimce bir diğer "görevli"ye yüklediler. Yani o kişi bu infazı gerçekleştirdi. Bu hususta bizdeki tabir şudur: "Likidasyon ajanları"... (Yok etme ajanları)... Bunlar bu işi yaptılar.

İstihbaratçılarda genel düşünce şudur; Baş giderse, gövde dağılır.

Ersever'i bu sona götüren en büyük sebep, ifşaatıydı. Hatta anlatacak olduklarının çoğunu anlatamadı. Sadece açıkladıkları bile hayatına son verilmesine kâfi geldi.

Buna göre cesur bir insan ve istihbarat tekniği açısından kuraldışı bir görevli olarak nitelendirilebilir.

Peki bu doğru mu? Yani doğru istihbaratçılık mı?

Istihbaratçılık bu şekilde olmaz.

istihbarat faaliyeti parçalardan oluşur. Her bir evre ve parça muhtelif birimler tarafından yerine getirilir. Bilgiyi temin etmek, analiz ve değerlendirme, neticeleri çıkarma ve kullanıma sunma.

Ersever bu faaliyetin her kısmını kendi ifa etmeye çalıştı. İstihbaratta duygusallığın yeri yoktur.

Türkiye'de istihbarat teşkilâtları olması gerektiği yerde mi?

Kanaatimce, sistemli istihbaratçılık 20. yy'da Sanayi Devrimi ile birlikte ivme kazanmıştır ve günümüze kadar da gelişerek, değişerek ve modernleşerek gelmiştir.

Çağın teknolojik gelişmelerini kim yakaladıysa o, öne çıkmıştır.

Teşkilat-ı Mahsusa ile başlayan sistemli istihbarat faaliyeti, Cumhuriyetle birlikte hayatini devam ettirmiş, o günkü dünya konjonktürüne göre, bizim açımızdan daha ziyade taklitçi bir kalıpta gelişmiştir.

Yani imparatorluk döneminde, Alman ve Fransız istihbaratı, Cumhuriyet döneminde ise ABD istihbaratı taklit edildi ve halen bu istikamet geçerlidir.

SSCB'nin dağılmasıyla birlikte Soğuk Savaş döneminin öncesi ve sonrasında etkileyici unsur olarak, teknoloji (istihbarat araç ve gereçlerinin gelişmesi) karşımıza çıktı.

Bu gerçekten hareketle ülkemiz için söylüyorum, bu teknolojiye sahip değilseniz, geriden takip etmek zorundasınız. Maalesef Türkiye dünyanın önemli istihbarat

servislerini geriden takip etmektedir.

Bunların yanında istihbarat elemanı yetiştirmekte de oldukça duygusal olduğumuzu söylemek lazım... Bugüne kadar hayat ve hatıratını yazan ilgililerin notlarında da bu hususlar var.

Lütfen biraz açar mısınız? Bu, önemli bir konu.

Kastım şu. Sönmez Köksal'dan önceki MİT yapılanmasına baktığımızda müsteşarlık düzeyinde ve hemen altındaki örgütlenmenin büyük bir bölümünün askerî kişilerden oluştuğu görülüyor.

Siviller belirleyici bir konuma sahip olamıyorlar. Sivil adamı, ya takipçi ya da idarî görevli büro elemanı yapıyorlar. Ama tutup bir operasyon şefi yapmıyorlar. Buralarda hep askerleri görüyoruz.

Günümüzde ise kaçınılmaz olarak, istihbarat sivilleşmeli... Askerî istihbarat da kendi alanına çekilmeli. En doğrusu bu. Aksi halde birbirlerini etkileyecek konumda olanların çağrı yakalaması mümkün değildir. Çünkü istihbarat faaliyeti esnasında, katı bir hiyerarşik üst-üst ilişkisi varsa gelişmenin ve başarının yolu kapanmış demektir.

Diğer yandan, Kenan Evren'le Erkan Gürvit arasındaki da-mat-kayınpeder ilişkisi... Bu, istihbaratın doğasına aykırı.

İstihbaratçılıkta rütbe ve hiyerarşi idarî açıdan yerinde muhafaza edilmekle birlikte, operasyonel istihbarat ön plana çıktığında, ajanın önündeki tüm hiyerarşik yapılanma kaldırılmalıdır.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Askerî istihbaratı yadsımıyorum... Ama kat'î surette iç güvenlikte kullanılmamalı. Şu an maalesef Türkiye'de bu yanlışlık ve karmaşa var.

Herkes kendi görev alanına çekilmeli. Askerî istihbarat ülkemizde Genelkurmay İstihbarat Başkanlığı'na bağlı askerî istihbarat üniteleri tarafından yürütülüyor.

Susurluk hadisesinde, komisyona maalesef hiçbir asker ifade vermedi. İstisnaları saymayalım. Ama sivil istihbarat hakimiyeti söz konusu olsaydı, çağırılıp ifadeleri alınır, bilgileri tespit edilebilirdi.

Günümüzde ülkemizin iç ve dış tehdit unsurlarına karşı kanunla kurulmuş olan MİT ön planda görünmekte ise de sonuçta etkili konumda değildir.

9. Cumhurbaşkanı Demirel, "Bunlar bana Angola'dan haber getiriyor ama Ankara'dan haber yok" şeklindeki sözleri başka nasıl yorumlanabilir?

Her türlü askerî müdahalenin meşruluğu bir hak gibi görülürse, sonuçları şimdi olduğu gibi ülkenizin dünya sıralamasındaki yerini tespit eder.

Oysaki istihbarat çok yönlü olarak, askerî istihbaratın yanında daha önemli olarak siyasî, ekonomik, teknolojik bir faaliyettir. Bu faaliyet sadece askerî kıstaslara mahkum edilmemeli.

Yani geçmişteki askerî darbelerin günümüzde de aynı şekilde devamını dilemek, dünya kamuoyu tarafından takip edilen bir strateji değildir. Türkiye de bu sendromdan kurtulmalıdır.

Şunu söyleyeyim; Genelkurmay istihbarat birimleri operasyon yapacakları zaman sivillerden (Cumhurbaşkanı, Başbakan veya Bakan) onay almaz. MİT ve Emniyet istihbarat teşkilâtları ise bu işleri, aldıkları resmî onay ile gerçekleştirirler.

Takip–Tarassut faaliyetinin nasıl bir çalışma olduğunu bir de sizden dinleyelim.

Bu, eski bir istihbarat faaliyeti olmasına rağmen halen vazgeçilmezliğini koruyor. Bu çalışmada öncelikle hedef belirlenir. Bu hedef hakkında arşiv taraması dahil, tüm biyografik ve sosyal bilgiler bir dosyada toplanır.

Takip ekiplerine sadece hedef verilir. Hedef hakkındaki bilgi–lerin çoğu verilmez. Yani takip ekibi bu konuda her şeyi bilmez. Bundan kastım şu; ekip her şeyi bilirse kendi de bu faaliyete şahsî yorumlar katabilir. Bu husus operasyon şefi açısından önem arz eder. Çünkü hedef şahsın günlük yaşayışı hakkında takip ekibi rapor veriyor. Ajanla, bu hedef arasında görüşmeler yapılıyor.

Açık kaynaklar taranıp operasyon şefinin önüne gelir. Şef, bunların hepsini, takip raporları ile birlikte değerlendirir. Bakı–

yorsun görüşme sağlayan ajan, "Bugün 15.30'da şu mevkide buluştuk" diyor. Takip ekibi raporunda ise adam o saatte başka bir yerde gözüküyor. Bu durumda operasyon şefi mukayese suretiyle doğruyu rahatlıkla ortaya çıkarabiliyor.

Bu faaliyette hedefin takibi teknik aletler kullanılmak suretiyle de yapılır. Bu teknik izlemedir. Fotoğraflar da çekilir.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

İstihbarat faaliyeti, illegal bir örgütün legale yansıyan çalışma tarzıdır. Nasıl ki, illegal bir faaliyet gösteren şahıs veya oluşumlar, faaliyetlerinin ortaya çıkmaması için çaba gösteriyorsa, istihbarat birimleri de onları deşifre etmek için her türlü araç ve gereçten yararlanırlar.

Bu faaliyette takipçilerin yaratıcılık yetenekleri, teknolojik imkânlardan daha çok ön plana çıkmaktadır. Takip süresi hedefin durumuna göre değişir.

İllegal örgütler takip ve tarassut faaliyetine karşı duyarlıdırlar ve militan ve sempatizanlarını daima bu konuda bilgilendirirler. Bildiğim kadarıyla TKP başta olmak üzere TİKKO, DEVSOL gibi örgütler dokümanter olarak bunları kendi gruplarına öğretmektedirler.

Ama bu faaliyetin de teknoloji ile desteklenmesi lazım. Bu suretle hedefe ulaşmadaki mesafe ve zaman en aza indirilebilir.

Türkiye'de istihbarat sahasında farklı servisler görev yapıyor ve birtakım yıpratıcı rekabetler yaşanıyor, istihbaratın tek elde toplanması faydalı olur mu?

Doğru olmakla birlikte, istihbarat birimlerinin arasındaki görüş ayrılıkları ön plana çıkarılmadan hizmette yarış prensibi terk edilmemelidir.

Yani kanaatimce, devletin istihbarat şefleri bir araya gelip bir konunun kritiğini yaptıklarında, bu işte en son yön tayin edici olan askerî kesimin ağırlığı söz konusudur. Bu yanlış. Mesela

ABD'de bu konuda istihbarat örgütleri arasında ortak bir şuur var. Aynı şey ülkemiz için maalesef geçerli değildir. ABD'de Başkan olanların içinde istihbarat örgütlerinden

gelenler var. Ülkemizde bu konuda bir örnek gösteremeyiz.

Bülent Orakoğlu ve Deşifre isimli kitabı hakkında neler söylemek istersiniz?

Yazdığı kitapta kendisinden yeteri kadar söz ediyor. Genel manada ise akla şu gelmektedir; o dönemde kendisinin muhatap olduğu üst düzey yöneticilerin bir kısmı tarafından korunmakla birlikte askerî kesim tarafından hedef haline getirilmiştir. Kitabın içeriğinde olduğu gibi G.E'nin ölümünden sonra ancak bu kitabı yazabildi.

Daha önce yazamaz mıydı?

İstihbarat birimleri 12 Eylül'de kadar bu tür konularda görüş bildirmezler ve ülkemizde gündemi oluşturacak medya başta olmak üzere diğer araçlardan faydalanırlardı.

Emniyet ve askerî istihbarat birimlerinin asparagas haber üretme yetkisi –bilgimce– bulunmamakta, ancak bu faaliyet MIT'te bulunmaktadır.

12 Eylül'den sonra dünyadaki bazı dengelerin değişmesi ve ülkemize yansması sonucu (Yeni Dünya Düzeni), bu tür bilgi ve dokümantasyonların deşifre edilmesi örnekleri dünyada da bizde de çoğaldı.

Tabii ki bu arada skandal boyutlarına ulaşan olayların da etkisi büyük oldu.

Bu konuda duyarlı olan insanlar, artık istihbaratçıların da konuşması gerektiği kavramından hareketle, kendi ülkelerinde çeşitli komisyonlarda istihbaratçıların ifadelerine ve bilgilerine başvurmaya başladılar. İfade alma adlî bir olay olmasına rağmen.

Komisyonlar mahkeme gibi fonksiyon icra etmeye başladılar. Bu çatışma gibi görülen mücadelede giderek sivil inisiyatiflerin kamuoyunu oluşturmada, kamu kesimine galip gelmişlerdir. Geçmişte sadece duyarlı kitleleri ilgilendiren bu hususlar, medya ve diğer iletişim organları vasıtasıyla tüm kamuoyuna açıklanmaya başladı.

Kanaatimce Bülent Orakoğlu da, karşılaşmış olduğu baskı ve tehditleri bu sebeple kamuoyuyla paylaşma ihtiyacı duydu.

Şahsî kanaatim bundan böyle taraf olduğu için, kendisine hiçbir aktif görev verilmeyecektir.

İstihbarat Daire Başkan Vekilliğine gelmeden önce popülaritesi fazla değildi. Ancak tecrübeli bir istihbaratçı olarak konulara vakıftı. Etkileyici faktörlerin başında o anki hükümetin, iktidarın oluşumuna bakmak lazım. Daha da açıkçası, Erbakan'ın Başbakanlığı ve onu da askerî kesimin sevmeyişi, Orakoğlu'nun sonunu hazırlayan sebeplerden birisi oldu.

Siz bir savcısınız. Hanefi Avcı hangi sebeplerle cezaevinde yattı? O zaman mahkemece devlet sırrı sayılan bilgiler, şimdi ilgili kurumun ve muhtelif kurumların web sitelerinde alenî olarak ortada.

Ülkemizde hakim, kaymakam gibi bürokratların güvenlik soruşturmaları ve haklarında tanzim edilen veya edildiği söylenen raporlar hakkında neler söyleyeceksiniz' Bu konuda Emniyet istihbarat örgütlerinin fonksiyonu var mı?

Sizin de bildiğiniz gibi güvenlik soruşturmaları belirttiğiniz kesimleri hukuken kapsamamakta; sadece işçi, memur gibi alt tabaka görevlileri kapsamaktadır. Diğerlerini siz

değerlendirin.

Bu kesim hakkında ve üst düzey yöneticiler hakkında tanzim edilen raporlar, Emniyet istihbaratı dışındaki istihbarat kurumlarınca tanzim edilmektedir.

Güvenlik soruşturmaları dışında, üst düzey kamu yöneticilerinin istikbale matuf bazı terfi ve yükselmelerinde veya önemli bir yere tayinlerinde Emniyet istihbaratı dışındaki istihbarat birimleri etkindir. Emniyet istihbaratının bu konularda bir fonksiyonu olduğunu zannetmiyorum.

Emniyet istihbaratı ve bu kurumun istihbaratçı bürokratlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Yıpratıcı bir rekabet ve gruplaşma var mı?

Kamuoyunda bu husus Osman Ak ve Sabri Uzun davalarında uzun süre tartışıldı. Konu adlı mercilere yansıdığı için fazla konuşmak istemiyorum. Yargıya da intikal eden Ankara Emniyeti ile Emniyet İstihbarat Daire Başkanlığı arasındaki hususlarla birlikte bir çekişmeden söz edilebilir.

Bu konu ilk kez kamuoyunda paylaşıldığı için çok dikkat çekici olmuştur. Özetle hiyerarşik yapının sarsıldığını da gözler önüne sermiştir.

MİT-Asker ve Emniyet istihbarat servisleri ilişkileri nasıl? MİT, iç istihbaratta Emniyet'e göre başarılı mı?

Emniyet istihbarat birimleri literatürde, kurum istihbaratı olarak geçmektedir. Diğerleri ise bu kapsamda değildir. Bu diğerleri, sadece ülke içi değil ülke dışında da istihbarat faaliyeti yaparlar.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Bu konuda 1. Özal hükümeti döneminde Polis Vazife ve Se-lahiyetleri Kanunu'na ek 7. madde ilave edildi ve bununla Emniyet istihbarat faaliyeti yasal bir dayanağa kavuşmuş oldu.

İç güvenlik istihbaratında uzun süre MiT'in önde olduğu ifade edilse de, son dönemde sivil iktidarların vermiş olduğu destek sonucu Emniyet istihbarat birimlerinin de çok başarılı olduğunu bütün kamuoyu bilmektedir. Bundan hareketle şunu belirtelim: Görünen o ki, daha çok imkân tanındığı zaman Emniyet istihbaratı bu başarı grafiğini daha da yükseltecektir.

Kanaatimce, uzun süredir tartışılan konuların başında görev alanları ve yetki konulan, halen gündemi oluşturmaya devam etmektedir. Tabii ki bu durum dünyadaki gelişmelere paralel olarak gündeme gelmiş ve geç de olsa mutlaka yapılması gereken düzenlemeler olarak görülmektedir. Bunu yeni yapılanma olarak kabul edecek olursak ideal olanın tek merkezde toplu istihbarat teşkilâtı olduğunu kabul etmekle birlikte halihazırda ülkemizde belirttiğim istihbarat kuruluşlarının yetki alanlarının açıkça belirlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Aksi takdirde bugüne kadar olduğu gibi askerî kesimin ve yedeğine aldığı MiT'in fonksiyonları sürecek ve yeni bir yapılanmadan söz etmek mümkün olmayacaktır.

Kısaca, güven duygusu kavramı, istihbarat birimleri arasında hizmette yarış kavramıyla birlikte ele alınırsa faydalı olur. Aksi takdirde her kesim kendi doğrularına inandığı zaman çok başlılık ortaya çıkar. Bugün olduğu gibi... Ve dünyadaki gelişmelere kapalı bir istihbarat olarak kalırız.

Yani düşündüğünüz yeni yapılanmaya matuf değişimler daha çok MİT ve askerî istihbaratı mı ilgilendiriyor?

Evet.

tyi bir istihbaratçı sizce nasıl olmalı, hangi özellikleri taşımalı?

Uygulamada resmî bir prosedür olarak kişilerin başvurusu ile istihbarat elemanı almak hususunda işlem başlamış olur. İhtiyaç bulunan kadrolar ve bu kadrolarda istihdam edilecek unsurlar, ilgili birimce tespit edilir. Eleman adayları hakkında güvenlik tahkikatı yapılır. Genel olarak alım bu şekillerde gerçekleşir.

Bence iyi bir istihbaratçı, günümüz koşullarında hem ülke içinde hem de ülke dışında faaliyet göstereceğinden yabancı dil başta olmak üzere iyi bir eğitime sahip olmalı.

Kısaca Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirenleri işe almak çözüm değildir. İstihbarat ayrı ve entelektüel bir sanattır.

Genel kural olarak dürüstlük başta olmak üzere, sadakat, ketumiyet, inisiyatif kullanabilme ve risk alma gibi becerilere sahip bulunmalıdır bir istihbaratçı. Bu durumda her üniversite mezunu istihbaratçılık özelliklerini taşımamaktadır.

Ayrıca kişinin, gelişmelere açık bir insan olarak günün koşullarına göre bu birimde görev yapmaya arzulu olması, burayı sadece bir geçim kapısı gibi görmeyip, girmiş olduğu bu teşkilâtın günahlarına, sevaplarına ortak olmayı bilen bir yapıya sahip bulunmalıdır.

Bu işte başarıya ulaşmada sadece şahsî kabiliyetler yeterli değil. Arkadaki insanlar da çok önemli.

İstihbaratçı, bir futbol takımı gibi ele alacak olursak, teknik direktörden kulüp başkanına, futbolcusundan malzemecisine kadar uyum içinde çalışan bir mekanizmaya inanmalı ve kendisini de bu mekanizmanın bir parçası olarak görmelidir.

Dünyanın diğer istihbarat örgütlerine nazaran bizim istihbarat seviyemizi nereye koyuyorsunuz?

İstihbaratçılık, bir noktada kestaneleri pişirirken elini yak–mamaktır. Ne kullanırsınız o zaman? Birtakım pişirme aletleri. Bu aletler sende yoksa elinin yanması kaçınılmaz.

Bu durumda ülkemiz istihbaratı için çok büyük bir başarıdan söz edilemez.

Son yıllarda kamuoyunda da çokça yer alan, bölücü örgüt başı Apo ve Şemdin Sakık gibi şahısların ülkeye getirilişi, istihbarat birimlerimizin dışında olan unsurların katkılarıyla gerçekleşmiştir. Apo'nun takibini bile biz yapamadık. Dost ülkelerin yardımı söz konusu.

Bu konuda Entebbe Operasyonu, Troçki'nin öldürülmesi ve muhtelif İsrail operasyonları başarılı operasyonel istihbarat çalışmalarıdır. Demirperde ülkeleri, bu konularda çok başarılıydı.

Sizce ülkemizde iç güvenlik istihbaratım kim yapmalıdır?

Şahsî kanaatim olarak, iç güvenlikte istihbarat birimleri arasında bilgi alışverişi yapmanın doğruluğuna inanırken, bu çalışma alanının sadece Emniyet istihbarat birimlerinin yetki alanı içinde kalmasından yanayım.

Hiram Abas, Mehmet Eymür ve Korkut Eken gibi tanınmış misyonunu tamamlamış kişiler hakkında ne söylemek istersiniz? Bu kişilerin çizgisi neydi?

Hiram Abas hakkında yazılanlara bakıldığında, bir kısım tarafından merdivenleri üçer beşer atladığı söylenmektedir.

Eymür ise sivil inisiyatiften yana tavırlarıyla bence daha dik–kat çekicidir.

Tabii ki Hiram Abas'ın illegal bir örgüt tarafından öldürülmesi, işin bir başka boyutudur. Bu hususta, teşkilât içi çekişme sonunda hedef haline getirildiği düşüncesi yaygın olarak mevcuttur. Daha çok ülke dışı faaliyeti söz konusu.

Eymür, bence merdivenleri sırasıyla tırmanmış, ancak o da iç çekişmeler nedeniyle, ülke dışına çıkmak zorunda kalmıştır. Bilhassa kendi web sayfasında değindiği konulara bakıldığında, istihbarat faaliyetinin sivil inisiyatifin elinde olması gerektiği açıkça görülmektedir.

Eymür, kısaca statükodan yana olmayıp yenilikçi bir çizgi takip etmiştir.

İstihbaratçılar arasında iki Mehmet'in düellosu olarak nitelendirilen gelişmelere bakıldığında Eymür'ün daha az şanslı olduğu ve güçlü mihraklara dayanmadığı görülmektedir.

Korkut Eken hakkında, kesinlikle vatansever, ülkesine bağlı bir insan diyebilirim. Aynı zamanda eğitimci olarak da tanınmaktadır.

Herkesin hemfikir olduğu bu kabiliyetleri sonucu, kamuoyunda büyük kitleler tarafından kabul görmüş

sayılabilir. An-

cak tüm bu iyi düşüncelerin kâfi gelmediği görülüyor. Diğer yandan hakkında yazılanlara ve söylenenlere bakıldığında, çıkar ilişkisi konusunda endişeler olduğu için, arkasındaki gücün desteğini çekmesi sonucu cezaevine girdiği görülmektedir. Bir zincirin halkaları gibi bakıldığında, tırmanma şeridinin üstünde bulunanlar, "Bu iş buraya kadar" deyip desteklerini çektiler ve böylelikle zincirin ana gövdesinden halkayı kopardılar.

Sözünü ettiğiniz kişilerin icraatlarına bakıldığında, hepsinin birer hizmet ifa etmiş oldukları görülüyor. Ancak insanların zaafı artan bir şekilde ön plana çıktığında, her insanda olduğu gibi maddî ve manevî ihtiraslar başlar.

Bence ayakta kalmanın yolu dürüstlükten geçer. Yani kısaca bu kişiler, umduğunu bulamayan insanlar.. Bu arayış psikolojik bir geçerlilik taşıyor. Bu durumdaki her insanda olabilen şeyler. Bu bazen insanı yanıltır, bazen de elde etmeyi umduğun hedefe yaklaştırır. Mesela Eymür, bu yerlere gelecekti ya da getirilecekti ama tam tersi oldu.

Bu kitapta yer alan ve Millî Güvenlik Kurulu tarafından her gelen hükümete dikte edildiği söylenen İç Güvenlik Siya-set Belgesi hakkında ne düşünüyorsunuz? Böyle gizli istihbarı değer taşıyan belgeler nasıl ortalıkta dolaşıyor?

İstihbarat bilgileri öncelikle gizlidir. Bu bilgi ve belgeler, gizlilikleri ve taşıdıkları öneme istinaden tasnif edilir. Kısaca istihbarat bilgi ve belgeleri, kozmik evrak kabul edilir. Bu bilgilerin deşifasyonu ise şahısların, ülkelerin, kurumların taşıdıkları özelliklere göre değişkenlik arz eder.

Örneğin SSCB'nin dağılmasından sonra KGB'nin belgeleri tüm dünya kamuoyunda deşifre edildi. Bu belgeler arasında siyasî, ekonomik ve sosyal birçok şey bulunmaktaydı. Şayet SSCB dağılmamış olsaydı bu bilgilerin deşifreyonu mümkün değildi. Bu da bazı bilgilerin deşifreyonunda zamanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Ülkemiz açısından bakıldığında da kozmik olarak nitelendirebileceğimiz birçok belgenin değer kaybına uğraması gayet tabiidir. Çünkü bildiğiniz gibi Türk Ceza Kanunu'nda 141, 142 ve 163. maddeler kaldırılmış ve terörün ve terör eylemlerinin tarifi yeniden yapılmıştır.

Bir örgüt açısından bakıldığında durumu bir örnekle şu şekilde izah edeyim; 10 Eylül 1920'de Bakü'de kurulan TKP, 1960 hükümet darbesine kadar tüm unsur ve faaliyetleriyle gizliliğe tam riayet etmiş, bu tarihten sonra 61 Anayasası'nın getirilmesinden faydalanarak bir kısım elemanııyla 13 Şubat 1962'de Türkiye İşçi Partisi olarak legal faaliyet göstermeye başlamıştır. İlerleyen süreçte, 3 Kasım seçimlerine katıldıklarını görüyoruz.

Söyleşimizin başında bir istihbarat biriminin en önemli kuralının gizlilik olduğunu belirtmiştik. Dolayısıyla tüm faaliyetleri gizli olan bir birimin –kısmî de olsa– bilgilerinin deşifre edilmesinin, etik açıdan doğru olmamakla beraber taşıdıkları değer bakımından yani içerikleri itibarıyla tartışılacak konular arasında olduğu bilim adamları tarafından da açıklanmaktadır. Yani bir hükümet darbesinin ve müdahalesinin bir ülke üzerinde yarattığı etkilerin olumsuz yönleri, darbeyi ve müdahaleyi yapanlar tarafından bile açıkça belirtilmektedir. Örneğin 60 İhtilali'nde yer alan merhum Alparslan Türkeş'in gazetecilerle yaptığı sohbetlerde, darbelerin bir ülkeyi daima geriye götürdüğünü beyan ettiğini görüyoruz.

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

Şimdi burada, bahsettiğiniz belgenin gizliliğinden çok içeriği önem arz etmektedir. Göstermiş olduğunuz bu belgenin de bir benzeri hatırladığım kadarıyla gazetelerde köşe yazarları hakkın–da düzenlenen andıç belgelerine benzemektedir. Ama mahiyeti itibariyle çok kapsamlı olduğundan tamamının yayınlanması doğru değildir. Bu da bilgi ve dokümanterlerin elde ediliş şekliyle ilgilidir.

Bir istihbarat hizmetinde doküman gizliliği esas olup, bu

belgelerin ilgililer dışındakilerin eline geçmesi doğru değildir. Zaten bunun için de birçok önlem alınmaktadır.

Asıl soruna gelince işin etik boyutunu bir tarafa bırakacak olursak, belgenin istismarı mümkün olduğundan bu tür belgelerin doğru mu ya da sahte mi düzenlendiğine bizim karar vermemiz doğru değildir.

Ancak yasalarla kendilerine haber üretme yetkisi tanınan unsurların belirli bir amaçla bunu yapmış olabilecekleri söylenebilir. Belki bu belgenin bir şekilde ele geçmesi ve sonucunda kamuoyunun bu hususlardaki tepkileri görülmek istenmiş olabilir.

Operasyonel istihbaratçılıktan yana mısınız?

Bu tür bir ayırımın doğruluğuna inanmıyorum.

Bir örnek vereyim. Siz helva yapmak istiyorsanız gerekli tüm malzemeleri temin etmek zorundasınız. İşte istihbaratçı bunları yapmakla mükelleftir.

Helvayı pişiren ise apayrı birimlerdir. Yani yasada tarif edilmiş adlî organlar karşısında hesap verecek birimlerdir.

Kısaca, uygulamada bu birimlerin Emniyet ve Jandarma olduğunu belirtmek isterim.

Sonuç itibariyle istihbaratçı daha ziyade hazırlayıcı konumundadır. Pişirici ise az önce söylediğim birimlerdir.

Ancak sorunuzun cevabı olarak bir gözetmenlik söz konusu olabilir. Bizzat bir istihbarat elemanının, bir faaliyetin tüm safhalarına iştirak etmesi uygun değildir.

Yani operasyonel istihbaratçılık anlattığınız manada doğru değil öyle mi?

Doğru değildir. Bu daha ziyade askerî operasyonlar için söz konusu olabilir. Burada da kullanılacak unsurlar likidasyon ajanlarıdır. Bu da daha çok ülke dışı istihbarat operasyonlarında söz konusudur.

Askerî istihbarat her zaman önde miydi, yoksa 28 Şu-bat'tan sonra mı etkinleşti?

Gerek kendi kaynaklarınca gerekse kamuoyuna açıklandığı şekliyle özel bir **durum** gibi nitelendirilecek bu olguda daha ziyade bir güç gösterisi yapıldığı görülmektedir.

Örneğin, Sincan'da tankların yürütülmesi gibi hadiseler bize şunu gösteriyor ki; kapalı yapılması gereken operasyonlar dönem dönem çok rahatlıkla açıkça yapılmakta ve bu da kelimelerin gücü ile ifade edilmektedir. "Balans ayarı yaptık" sözü gibi.

Bu tür yaklaşımlar askerî istihbarat birimlerini de oldukları yerden başka mecralara taşıdı. İleri ülkelerde yetki ve sorumluluk kimde ise operasyon kararı ona onaylatılır. Eğer bu operasyon deşifre olursa, bir kısım insanlar feda edilebilir. Kısaca Iran-gate olayında Başkanın haberinin

olmadığı söylenemez. Ancak bu süreçte rol alan insanlar yönüyle Yarbay Oliver North ceza–landırılmıştır.

Bizde ise 60 İhtilali'nde önemli rol oynayan Cemal Mada–noğlu'na "Bugün olsa Menderes'i yine asar mıydınız?" diye sorulduğunda "Bugün olsa yine asardım" sözleri adeta bizde gücün kimde olduğunu açıkça göstermektedir.

Halihazırda ülkemizdeki istihbarat faaliyetinde hukuk ku~ ralları aşıyor mu? Diğer yönden hukukî yapı ve kurallar is~ tihbarat servislerini nasıl etkiliyor?

İdeal olan, bu tür faaliyetlerin yasalarla desteklenmesidir.

Şayet demokratik bir ülkede yaşıyorsak, geçerli olan hukuk kuralları burada da söz konusudur. Nitekim son çıkartılan 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Hakkındaki Ka–nun'da bazı yasal dayanaklar açıkça ifade edilmiş ve burada kullanılan gereçlerin (teknik dinleme, video çekimi vs.) yasallığı hükme bağlanmıştır.

Birçok ileri ülkede teknik dinleme ve izleme, yasal dayanaklarla yapılmakta ve ülke vatandaşları da bu konularda özenle bi–linçlendirilmektedir. Bizde ise istismarı mümkün olan bu tür faaliyetlerin hep kötü örnekleri öne sürülmek suretiyle gerçek manada önü açılması gereken birçok çalışma, bu defa tepkilerden dolayı geri plana itilmektedir ve bu durumdan da çıkarları olanlar istifade etmektedirler.

Oysaki bariz şekilde ortaya çıkan hususların müsebbipleri mutlaka cezalandırılmalı, tecrit edilmeli ve böylelikle çağın vazgeçilmezleri olan teknolojik gelişmelerden yararlanma konusunun önü açılmalıdır.

Örneğin, iki görevlinin şahsî çıkarları amacıyla görüntü ve ses kayıtlarını deşifre etmesi sonucunda ülkede hükümetler bile değişebiliyorsa bu konuda daha ne kadar düzenleme yapılabileceğinin düşünülmesi elzemdir.

İstihbar! alanda tanzim edilen mevzuatın, herhangi bir insan hakkı kaygısı konusu yapılmadan gerçeklerin ortaya çıkarılması açısından daha ileriye taşınması gerekmektedir.

Tecrübelerime göre MİT ve askerî birimler, bu konularda Emniyet istihbaratına göre daha rahat hareket etmektedirler.

Teknik dinleme, Türk istihbarat teşkilâtları bazında sınırlı bir alanda gerçekleşiyor. Bizde sadece hedefin dinlenmesi ve izlenmesi söz konusu. Ama ABD, suyun başına cihazını kuruyor, hepsini dinliyor. Çünkü bu ekonomik imkân onlarda var. Ve dinlediklerini analize tabi tutabiliyor.

Mahir Kaynak, "MİT, Başbakanlara katlanır" diyerek esasen (genelkurmayın bu sahada patron olduğunu söylüyor. Katılıyor musunuz?

Ben de aynı görüşleri paylaşıyorum.

Psikolojik operasyonlar ve angaje etme faaliyeti için ne dersiniz?

Soğuk Savaş döneminden sonra istihbaratçıların en çok değer verdikleri hususlardan bir tanesi de beyin yıkama, kendi tabirleri ile psikolojik kirlenme dedikleri olaydır. Bu kavram genelde Demirperde ülkelerinin istihbarat servislerinde gelişmiştir.

Misalen; ülkeler artık resmen işgal edilmiyor. Ülke içinden çok önemli yerlere gelecek şahıslar, her türlü yöntem

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

kullanılmak suretiyle elde edilip, bunların işbaşına gelmesi sağlanıyor. Bu Hür Dünyada olduğu gibi geçmişte Demirperde ülkeleri tarafından da başarıyla uygulanmış yöntemlerdendir.

Moskova mahreçli komünist hareketin bir taktiği olarak II. Dünya Savaşı'ndan sonra geliştirilen bir metottur. Kongo'daki Marksist–Leninist düşünceli gençlerin, Moskova'ya tahsil için getirildiğini ve orada sadece ihtilâlcî yöntemlerin öğretilmesi sonucu, 60'lı yılların başından itibaren Moskova'da eğitime tabi tutulan bu gençlerin Kongo'da Başbakan ya da Bakan oldukları bilinmektedir. Bu çocuklar Dostluk Üniversitesi'ne gönderilecekleri telkinleriyle Moskova'da Marksist–Leninist ideoloji eğitime tabi tutulmuşlardı.

İstanbul'da Patlayan Bombalar ve Düşündükleri

2003 Kasım'ında hepimizi derinden sarsan ve üzüntüye gark eden ciddi terör eylemleri ile karşılaştık, İstanbul, terörün kanlı pençesini yakından hissetti ve ülkemiz heyecanla gerildi. Hakikaten millet olarak şaşırmiştık. Yapılan saldırılar profesyonelce tasarlanmıştı. Bu zamana kadar, terörü bu tarzda ve standartta yaşamamıştık. Eylemler tabii ki soruları da beraberinde getirdi. Kimse net bir yorumda bulunamadı.

Evvelce faillerini tespit edemediğimiz ve yabancı istihbarat servislerinin koordineli bir şekilde tertip ettikleri Muammer Ak–soy, Bahriye Üçok, Uğur Mumcu, Çetin Emeç, A.Taner Kışla–

lı... suikastları gibi eylemler bireysel hedeflere yönelikti. Ve şundan kimsenin şüphesi olmaması gerekir ki yabancı istihbarat servisleri kanalıyla ve programlamasıyla gerçekleştirilmişti. Pek tabii olarak bu tür eylemlerin hakikî

ve aslî failleri tespit edilememişti. Edilemez de.

Çünkü istihbarat servisleri kanalıyla ve programlamasıyla işlenen cinayetlerde ve yapılan eylemlerde çoğu zaman hakikî fail bulunmamaktadır. Bu bir prensiptir. Eğer hakikî ve çözücü fail bulunuyorsa operasyon istihbarî açıdan başarısız demektir. Temin edilen ve yakalanan kişiler ya harcanan figüranlardır ya da illiyet bağıını yani zincirleme bağlantıyı kesecek ve iz sürme ameliyesini durduracak kişilerdir. Polis ve savcılar, ekrana yani vitrine sürülen bu kişilerle meşgul olurlarken yönlendirmeyi yapan baş aktörler çoktan sahneden çekilmişlerdir.

intihar eylemini göze aldıktan sonra saldırı planlaması kolaydır. Bu tür eylemlerde neticeye ulaşip parçalanan ya da neticeye ulaşmadan bombalı bir halde yakalanan şahıslardan, saldırıların arka planını aydınlatıcı bilgiler temin edilemeyecektir. Zaten bu tür operasyonel istihbarat eylemlerinde rutin polis ve savcılık soruşturmalarıyla, olayın ve eylemin arka planı aydınlatılabilir–yorsa, bu durum eylemi koyan istihbarat servisi için yüz karası sayılır. Bu tür aydınlatma işlemlerinde başarılı neticeler yine başarılı istihbarat operasyonları ile alınır. Ülkemiz istihbaratı için bu konuda yüzümüzü ağartıcı ve övünç kaynağı sayılabilecek ameliyeler, üzümlere söylemek gerekir ki henüz yapılamamıştır.

Neyse, konumuzu dağıtmadan İstanbul'a gelelim. Bu kez biraz önce zikrettiğimiz bireysel hedeflere yönelik eylemlerden farklı ve daha geniş bir saldırı alanı ile daha geniş bir hedef kitle seçilmiştir. Ele geçirilen şüpheli şahıslarla birlikte eylemlerin tertipçileri ve arkasındaki istihbarat servisi çoktan sahneden çekilmiş ve önem arz eden zincirleme delil bağlantıları yönüyle zincirin bir halkası koparılmıştır. Ve **araştırma sahamız açısından net bir sonuç şudur ki; Türk istihbaratının çarpıcı zafiyeti**

ortaya çıkmış ve yetersizliği tüm boyutlarıyla gözler önüne serilmiştir.

Eylemleri El-Kaide örgütünün üstlendiği görülmektedir. Cereyan eden olayları sağlıklı yorumlayabilmek açısından bu konuda basında yer alan ve dikkat çekici bulduğumuz görüşlere bir göz atalım:

"MİT eski *daire başkanlarından Mahir Kaynak, sinagog saldırılarının, İslamî terör örgütlerinin işi olmadığını söyledi. Mahir Kaynak, saldırıları İslamî bir terör örgütünün yaptığı şeklinde görüşler olduğu-na dikkat çekerek, 'Bu bence mantıksız. ABD-İsrail cephesinde Tür-kiye ile uzaklaşma var. İslamî bir hareketin böyle bir eylem yaparak ikisini birbirine yaklaştırmasının mantığı yok' dedi. Kaynak, olayın, Türkiye'yi teröre karşı mücadele eden cepheye yakınlaştırmak amacı-nı taşıdığını belirterek, 'Bana göre bu, Türkiye'yi, terörle mücadele etmek için ABD-İsrail tarafına yöneltmek üzere düzenlenen bir saldırıdır' diye konuştu. Saldırıyı İslamî bir örgütün yaptığı kabul edilerek, bu cepheye yaklaşılması durumunda, hükümetin, tabanı ile bağdaşmayan sözler söylemek zorunda kalarak zor duruma düşebileceğini ifade eden Kaynak, 'Bu cepheyle anlaşamayan Erdoğan hükümetine yönelik başka operasyonlar da yapılacaktır' dedi."*⁶⁵

"Başbakan Vekili Abdullah Gül, değişik bir terör saldırısıyla karşı karşıya bulduklarını belirterek, olayın uluslararası bağlantılı olabileceğini kaydetti. Gül, 'Terörle mücadeleden geri dönmeyecek' dedi."⁶⁶ "İstanbul Beyoğlu-Kuledibi'ndeki Neve Şalom ve Şişli-Pangal-tı'daki Beth İsrail Sinagogları'na yönelik saldırılarda, bomba yüklü araçları sinagoglara ulaştırdıkları anlaşılan Türkiyeli eylemcilerin yurtdışı bağlantıları ortaya çıkıyor. Tüm gazetelerde adları yer alan eylemcilerin Pakistan'da buldukları yıllarda, başta CIA ve MOS-SAD olmak üzere,

Batılı istihbarat servisleri tarafından taşeron olarak kullanılan 'et–Tekfir ve'l Hicre' grubuyla bağlantı kurduğu ögre–

65. *Yeni Şafak*, 17 Kasım 2003

66. *Yeni Şafak*, 16 Kasım 2003

nildi. Saldırıları gerçekleştirdikleri belirtilen Mesut Çabuk ve Gökhan Elaltıntaş'ın bu grupla olan bağlantısı araştırılıyor.

Et–Tekfir ve'l Hicre grubu, Batılı gizli servisler tarafından özellikle destabilizasyon yaratmaya yönelik intihar saldırılarında kullanılıyor. Grubu kullanan servislerin başında ABD Merkezî Haberalma Teşkilatı CIA, İngiliz Gizli Servisi M16 ve İsrail Casusluk Örgütü Mossad geliyor. Grup ayrıca Rus, Alman, Mısır ve Ürdün istihbaratıyla da ilişkili. Taşeron 'Tekfirciler'in bazı üyeleri ABD'nin yeşil pasaportunu taşıyor ve kendilerin dışındaki İslamî grupları, 'Gayri–İsla–mî olarak' değerlendiriyor. Grup, El Kaide'yi de tekfir ediyor."⁶⁷

".. .Örneğin saldırıları El Kaide örgütüne bağlı Ebu Hafız El Masri Tugayları'nın üstlenmesi büyük anlam taşımıyor. El Kaide'nin son derece gevşek ve bağımsız gruplardan, hatta kişilerden oluşan bir şebeke olduğu uzmanların tespiti. Kısacası El Kaide dediğimiz zaman hemen herkesin, her isteyenin altına girebileceği, merkezî yapısı olmayan, bir gölge olarak ortalarda dolaşan bir cisimden değil, bir isimden söz ediyoruz–

Bu durumda önümüzde iki önemli pist var.

İlki, demokrasiden hiçbir şekilde vazgeçmemektir. Özgürlükleri sınırlamak, sistemdeki askeri dozu arttırmak ya da sıkıyönetim ve benzeri uygulamalara başvurmak gibi siyasî akli devre dışı bırakacak tedbirler yeni terör dalgasını

engellemez, tersine azdırır, sahiplerinin ya da ondan medet umanların amaçlarına hizmet eder.

ikincisi, özellikle istihbarat aktörleri ve zihniyetinin yenilenmesi, taktik mücadeleden anlama çabası merkezli stratejik mücadeleye geçilmesi için hamle başlatılması gereğidir, iç düşman mantığı ve buradan doğan eksik ve geleneksel yöntemlerinin bırakılmasıdır.

Örneğin sinagoglara yapılan saldırıda, iki Bingöl kökenlinin fedâi olarak kullanıldığı tespit edildi. Eğer bu bilgi sağlamsa, işaret ettiği ihtimallerden birisi, Türkiye'deki Hizbullah örgütü ve çevresinin bu eylemde üs, lojistik destek, cephane olarak kullanılmış olmasıdır.

67 Yeni Şafak, 19 Kasım 2003

Türk emniyeti ve istihbaratı Hizbullah örgütünü ne kadar tanıyor, ne denli izliyor?

Bu örgütün çoklu aileler şeklinde kadınlar ve çocuklarla birlikte hareket etmesi, birlikte yaşaması, siyasî nitelik kadar toplumsal nitelik taşıması ne kadar ciddiye alınıyor?

Çaresizlikten, zayıflıktan intihar ile bir ütopya için eylem biçiminde intihar arasındaki farkı nasıl anlamanın kimi ipuçları burada yatıyor.

Bu yapının ciddiye alınmadığını, Hizbullah'ın takibinin geleneksel bil-gi ve yöntemlerle sürdürüldüğünü, işin tesadüflere bırakıldığını biliyoruz.

İki dizi saldırı arasında dört gün vardı.

istihbarat farklı bir yapıya, zihniyete sahip olsaydı, Perşembe saldırılan engellenemez miydi?"⁶⁸

".. .Ancak, terör eylemlerini El-Kaide örgütüne mal etmek de giderek zorlaşıyor. Zorluğun ilk sebebi, örgüt liderlerinin eylem planla-yamayacak durumda oluşlarıdır. Üsâme bin Laden ile Eymen el-Ze-vahiri hâlâ sağ obalar bile buldukları yerden burunlarını çıkartmaları neredeyse imkânsız. Birbiriyle irtibatsız küçük hücreler halinde çalışan bağımsız El-Kaide hücrelerinden söz edilebilir belki, ancak o yöntemle çalışanlara 'örgüt' demek herhalde biraz zorlama olacaktır.

Afganistan ve Irak dışında meydana gelen eylemler ile El-Kaide örgütü arasında irtibat kurma modası var; ancak son zamanlarda dünyanın çeşitli köşelerinde görülen terör eylemleri Üsâme bin Laden'in bilinen çalışma tarzına pek uymuyor... Riyad'ta Temmuz ve Kasım aylarında vuran terör eylemleri de El-Kaide'ye mâl edildi; oysa doğruluğu epey kuşkulu bir tespit bu. Ramazan ayında islâm adına terör eylemi zaten sorunlu, ölenlerin çoğunun Müslüman oluşu sorunu daha da büyütüyor. Hadi El-Kaide Riyad'ta vurdu diyelim, orada gördüğü tepkiye rağmen istanbul'da vurmasının anlamı ne? Ayrıca, Türkiye'nin genel tavrında 'islâm' damgalı bir terörü üzerine çekecek özellikler de yok...

68 Ali Bayramoğlu, Yeni Şafak

El-Kaide türü örgütler terörü yöntem olarak benimseyen herkes için fırsat teşkil eder. Bambaşka sebeplerle planlanan terör eylemleri El-Kaide örgütüne mâl edilebilecek biçime sokulabilir. El-Kaide ile irtibatlandırılan eylemlerin önemli bir bölümünün farklı kişi ve kesimlerce planlanıp yanıltıcı yöntemlerle iz şaşırtacak biçimde sahneye konulmuş olabileceği de mutlaka hesaba katılmalıdır.

Fransız haber ajansından (AFP) aktaracağım bir örnek var: Geçen yılın son ayı başlarında, israil Başbakanı Ariel Şaron, "Üsame bin Laden'in El-Kaide militanları Gazze'de ve Lübnan'da cirit atıyor" açıklamasını yapmıştı. O açıklamanın üzerinden iki gün geçmişti ki, Filistin polisi, 'El-Kaide üyesi'kisveli bir grubu ortaya çıkardı; 'El-Kaide' örgütü üyesi kisveli Filistinliler, emir ve talimatlarını, israil istihbarat örgütü Mossad'tan alıyorlarmış... O gün bugündür, Şaron veya bir başka israili yetkili, Filistin'de cirit atan El-Kaide örgütü üyelerinden söz etmez oldu..." (Fehmi Kuru, Yeni Şafak Gazetesi)

".. .Acaba kim ve neden yaptı?"

Bu sorunun yanıtını bulmak için öncelikle zamanlamasına bakmak lazım..

- 1. Türkiye, bir yıldır 'İslamî geçmişi olan bir parti tarafından ve çok istikrarlı bir şekilde yönetiliyor.*
- 2. Bu parti iktidara geldiği günden itibaren israil'e mesafeli durmaya özen gösterdi.*
- 3. Türkiye, Amerika ile birlikte Irak'a saldırmadı ve komşusunu işgal etmedi.*
- 4. Türkiye, Irak'a asker göndermedi.*
- 5. Tüm –ısrarlara rağmen Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Gül, israil'i ziyaret etmediler.*
- 6. Türkiye, yine tüm ısrarlara ve baskılara rağmen israil ye Ame rika'nın bölgesel işbirliğine yanaşmadı. Bununla yetinmeyen Türkiye, başta Suriye olmak üzere komşu Arap ve Müslüman ülkelerle işbirli*

- ğine girişti ve Tel Aviv ve Washington u kızdırdı.*
7. *Son haftalarda birçok Türk yetkilisi, İsrail'in Irak ve Kuzey Irak'taki faaliyetlerine dikkat çekerek bu faaliyetlerin Türkiye'nin ulusal çıkarlarını tehdit eder düzeye geldiğini ısrarla belirtti.*
8. *Son olarak, Başbakan Erdoğan kendisi ile Ankara Esenboğa'da buluşmak isteyen İsrail Başbakanı Şaron'a 'Kusura bakma zamanım yok' dedi.. Bu ise önceki günkü saldırılardan tam 10 gün önceydi..*

Şimdi tüm bunları yapmış bir Türkiye'yi hangi 'İslamî terör' örgütü ve neden hedef seçsin!! El-Kaide şimdiye kadar hiçbir İsrail ve Yahudi hedefine saldırmadı. Aynı şeyi Kuzey Irak'ta bulunan Ansar El-İslam da yapmadı.. Ayrıca 'olağanüstü bir zeka gerektiren' 11 Eylül saldırılarını gerçekleştirmiş(l) El-Kaide, İstanbul'daki eylemi bu şekli ile gerçekleştirmezdi. Üstelik, ölecek insanların büyük bölümünün Müslüman olacağını bile bileli

Hem de Müslümanları hedef alan son Suudi Arabistan saldırılarından bir hafta sonra.. Kaldı ki El-Kaide; Suudi olayı ile hiçbir ilgisinin olmadığını açıklamıştı. Ayrıca İstanbul saldırılarını örgütleyecek kadar 'becerikli' olanlar acaba neden bunu İsrail konsolosluk veya elçiliklerine karşı yapmadılar!!⁶⁹

Saldırılarla ilgili olarak şu düşünceleri gözardı etmemek ge-rekmektedir:

1- Ülkemiz Irak'ta yaşanan gelişmeler istikametinde terör kaosunun içine çekilmek istenmektedir. Irak'taki bunalım yayılmış, Suudi Arabistan ve İstanbul'daki olaylarla birlikte

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

savaş sahası genişlemiştir. Ortadoğu ve İslam dünyasında küreselleşen bir şiddet ve terör şebekesinin üç temel hedefi olan İsrail, İngiltere ve ABD'den, İsrail ve İngiltere'ye yönelik eylemler bu genişlemenin delilidir. Türkiye, militan ve intihar komandosu üretmenin kolay olduğu ve üstelik samsasyonel saldırılara karşı şehir güvenlik ve asayiş yapılanmasının oldukça yetersiz olduğu

69 Hüsnü Mahalli, Yeni *Şafak*

bir ülkedir. Bu kanalla Türkiye, tüm kamuoyuyla bu çatışmanın içine çekilmek istenmektedir.

2. Ekonomideki istikrar ve olumlu gelişmelerin, faiz ve enflasyondaki düşüşün birtakım çevreleri endişelendirmesiyle paralel olarak bombaların ekonomideki iyileşmeye atıldığı düşünülebilir.
3. Eylemler, Türkiye'de siyasî istikrarın bozulması istikametteki çalışmalarla paraleldir. Saldırıları, çatışma ortamının doğurduğu fırsattan istifadeyle Türkiye'nin istikrarını bozmak isteyen bir kısım oluşumların veya grupların işidir. Bu grupların dış kaynaklı olması kadar, iç kaynaklı olması da muhtemeldir. Çünkü bu saldırılar, devam etmeleri halinde Türkiye'de siyasî istikrarı bozacak, demokratikleşme hamlelerini durduracak, aktif güvenlik siyasetini ve askerî yapılanmayı ön plana çıkarabilecek ve destekleyecek, bu çerçevede ülkenin AB ilişkisini

- koparabilecek
veya geri bıraktırabilecek gelişmelerdir.
4. Saldırıları, Türkiye'nin AB üyeliğinin engellenmesini ve Kıbrıs sorununun çözülmemesini isteyenlerin amaçlarına da uygundur. Eylemler bir yönüyle El Kaide'den çok, oluşan çatışma ortamından faydalanmak, Türkiye'yi toplumu ve sistemiyle ABD-İsrail merkezine itmek isteyen, hükümetin tereddütlerini ve kaygılarını kesin bir şekilde ortadan kaldırmayı hedefleyen istihbarat teşkilâtlarının faaliyetidir. Bush'un politikalarını ve bu politikalar istikametindeki askerî operasyonlarını doğrulama, haklı gösterme fonksiyonuna hizmet etmektedir. Diğer yönden Türkiye'nin AB üyelik sürecini zayıflatarak, "bölgede aktif bir askerî kuvvet fonksiyonu" üstlenmesine yönelik politikaların bir sonucudur.
5. Failler, saldırının sinagogları hedef almasıyla eylemlerin bir anda bütün dünyanın gündemine oturmasını ve terör aleyhinde oluşan kamuoyundan istifade etmek istemektedirler, İstanbul'da sinagoglar önünde patlayan bombalar, İsrail'in de devreye girmesiyle, terörün Musevileri hedef aldığı düşünülür. Bu düşüncenin yanlışlığı terörün yeniden başka hedefleri

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

vurmasıyla anlaşılmıştır. Sonraki hedeflerin İngiliz Başkonsolosluğu ile İngiliz sermayeli HSBC Bankası olması sebebiyle, hedefin İngiltere olduğunu söyleyenler de çıkmıştır. Bu noktada hedefin kim olduğu bir yana, bu eylemlerin yapıldığı yerin Türkiye olduğu hususu akıldan çıkarılmamalıdır. Bir eylemi yaparken eylemin yapıldığı yer, hedef kitle ve devlet açısından fevkalade önem arz eder. Bu durumda eylemleri elbetteki öncelikle Türkiye açısından değerlendirmek doğru olacaktır.

Eylemlerin Hizbullah, İBDA-C veya bilinen başka örgütlerle ilişkisi olmadığı ortadadır. Meslekî hayatım boyunca Hizbullah örgütünü çok yakından ve kendilerinin anlatımlarından bildiğim için Hizbullah eylemi olma ihtimalinin söz konusu olmadığını söyleyebiliyorum. **Keza bu eylem EI-Kaide örgütü tarafından da gerçekleştirilmemiştir.** Bu yargıyı olayın ilk gününden beri söylemiş olmamızla beraber EI-Kaide tarafından gelen açıklama, durumu vuzuha kavuşturmuştur. Çünkü elimizdeki doneler ve ülkelerin birbirleri karşısındaki konumları bizi kat'î surette bu neticelere itmektedir. **Saldırıları kat'î surette ABD istihbarat servisleri CIA ve DIA'nın yönlendirmeleri ve bilgileriyle düzenlenmiştir.**

Ölü sayısı dağılımı itibariyle Musevi vatandaşların azlığı ve Müslüman Türk vatandaşlarının mevcudiyeti, bu eylemin tamamen İsrail'e karşı yapıldığı savını bertaraf etmektedir. Diğer yandan İngilizler de mağduriyeti paylaşmaktadırlar.

Olayın neticelerine baktığımızda, Türk ekonomisinin bu eylemlerden etkilendiği, Türkiye'nin güvensiz bir ülke imajına bü-ründürüldüğü, askerî öncelikli politikaların ve güvenlik ağırlıklı, özgürlükleri tekrar kısıtlayabilecek düşüncelerin gündeme gelebileceği, demokratik gelişimin duraksayabileceği, siyasî istikrarın sorgulanabileceği bir platform oluşabilecektir. Öte yandan ABD Başkanı Bush, terörün dini olmadığını ve İstanbul'da Müslümanların da hedef alındığını beyan etmiştir. Bu durumda ABD'nin Türkiye'yi de Ortadoğu ve İslam ülkelerine terör bahanesiyle yaptığı askerî operasyonları destekleyecek konuma getirmek istediği açıkça görülmektedir. Adeta şunu demek istemektedir: "Bakın gördünüz mü, terör Müslüman olmanıza rağmen sizi de vurdu? Benim terör üreten bu (Müslüman) ülkelere yaptığım askerî operasyonlar insanlık içindir ve siz de terörü lanetleyen, terörden bıkmış duyarlı bir ülke olarak benim yanımda yer alın. Muhtelif ülkelere yaptığım ve yapacağım askerî harekâtlarda yanımda olun, bilhassa Ortadoğu'da size ihtiyacım var. İşbirliği yapmazsanız terör sizi vurmaya devam edecek." Ulaştırılmak istenen mesaj budur.

Verilmek istenen ve verilen mesaj budur. Ve şimdi bu düşüncelerin istihbarî propaganda sahası olarak Türkiye topyekün biçimde namlunun hedefindedir. Bu tip eylemler *Ordo Ab Chao* (Kaostan Düzen Çıkarma) düşüncelerinin uygulamalarıdır. Bu kaosta Türkiye elbette bir yön tayin etmek durumundadır. ABD'nin beklediği bu istikamet kendisine ve İsrail'e yönelik olmasıdır. Ancak Türkiye bu senaryonun içinde bilinçli bir şekilde rolünü ifa etmek ve müteyakkız olmak durumundadır. Kat'î surette kişi özgürlüğü düşüncelerinden geri adım atılmamalı ve güvenlik amacıyla özgürlükleri kısıtlama yönüne gitmemelidir. Askerî politikalar ön plana çıkarılmamalı ve demokratik hukuk devleti yolunda katedilen yollardan geri dönülmemelidir.

İsrail ve Amerika, Türkiye'yi yeniden yanlarında görmek istemektedirler. Eylemlerin de Türkiye'yi bu istikamete götürmesi planlanmıştır. Bu itibarla İstanbul saldırıları kat'î surette CIA'in bilgisi dahilinde cereyan etmiştir. Ve bu istihbarat servisinin programlaması söz konusudur. Hatta Amerikan Askerî İstihbarat Servisi DIA'in de bilgisi olduğu düşünülmelidir. Çünkü DIA bilhassa Irak askerî harekâtı sırasında aktif olarak sahnede bulunmuş ve askerî harekâtın planlanması ve ABD'nin bölgeye nüfuz etmesinde önemli rol oynamıştır ve oynamaktadır. Başkan Bush, 11 Eylül akabinde heyecanla yaptığı açıklamada "Crusader" (Haçlı Seferi) kelimesini ağızdan kaçırmıştı, boşuna olmasa gerek. Yeni Dünya Düzeni'nin hedefi bundan sonra islam ülkeleridir.

Şu netice açıkça ortaya çıkmıştır ki; İstanbul saldırıları ile Türk istihbarat birimlerinin prestiji dibe vurmuştur. Bilhassa ilk saldırılardan sonra tüm birimler alarm halindeyken, ikinci saldırıların yapılması bu hakikati perçinlemiştir. İstihbarat birimlerinin bilhassa bu tür olaylarda aktivitelerini göstermeleri beklenir. Kendilerinden şüphelenilen istihbarat servislerinin, saldırıları soruşturma amacıyla olaya müdahale etmeleri ise manzaranın diğer bir kaygı verici boyutudur. Olaylar üzerine İsrail'den gelen bir ekip Mossad'la bağlantılarının olmadığını, kendilerinin polis memurlardan müteşekkil bir grup olduklarını ifade ettiği halde, İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı, ülkemizde bu konuyu soruşturmakla görevli bir yabancı polis teşkilâtı üyesinin olmadığını beyan etmiştir. İsrail'den gelen ekip sadece bir kurtarma ekibi miydi? Bu kişiler fevkalade hassasiyet arz eden bir soruşturmada hassas delil bölgelerine nasıl girdiler? Delil bölgelerine DGM Cumhuriyet Savcıları hangi derecede nüfuz edebildiler ve hangi seviyede bilgilendirildiler?

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

İstanbul'da meydana gelen terör saldırısı, Bakanlar Kurulu'nun ilk gündem maddesini oluşturdu. Bakanlar Kurulu, teröre destek veren ülkelere sert tepki gösterirken, istihbarat zafiyeti konusunda da bir değerlendirme yaptı.

Basından takip ettiğimize göre; İstanbul'daki bombalı terör saldırılarının akabinde hükümet, Millî İstihbarat Teşkilatı (MİT) Kanunu'nu değiştirmek için harekete geçti. Başbakanlık Müsteşarı Prof. Ömer Dinçer'in başkanlığında teşkil edilen bir ekip MİT Kanunu'nda değişiklik yapılması için çalışma başlattı. 6 Temmuz 1965'te 644 sayılı Millî İstihbarat Teşkilatı Kanunu'yla Başbakanlığa bağlı olarak kurulan MİT'e ilişkin yasal düzenleme en son 1 Ocak 1984'te değiştirilmiş ve halen yürürlükte olan 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve MİT Teşkilat Kanunu çıkarılmıştı.

AKP Hükümeti'nin, 2937 sayılı kanunda yapacağı değişikliklerle MİT ikiye ayrılacak. İç istihbarat ve dış istihbarat olmak üzere iki ayrı bölümden oluşan yeni örgütlenmede iki ayrı "başkan" ya da "müsteşar" olacak. Dış istihbarat; espionaj ve kontrespiyonaj konusunda yetiştirilmiş personelden oluşacak. Kanunun çıkmasıyla birlikte MİT Müsteşarı ve üst düzey kadrolardaki isimleri rahatça değiştirme imkânı da sağlanmış olacak.

Bu modelde, ABD istihbaratında olduğu gibi MİT'in de FBI ve CIA gibi örgütlenmesi amaçlanıyor. ABD'deki istihbarat örgütlenmesi Merkezî Haberalma Teşkilatı (CIA) ve Federal Haberalma Teşkilatı (FBI) olarak iki ayrı birimden oluşuyor. CIA'nın dünyanın her tarafında iyi yetişmiş, kabiliyetli, teknik destek ve araştırmada güçlü elemanları bulunuyor. Örtülü ödeneği de bulunan CIA elemanları, kimlik koruma kanunu ile teminat altında bulunuyorlar.

FBI ise daha çok iç istihbarat alanında faaliyet gösteriyor. MiT'in yeniden yapılandırılmasında da bu yapının örnek alınacağı belirtiliyor.

Ancak unutulmaması gerekir ki, ABD'de FBI Adalet Bakan-lığı'na bağlıdır ve Federal Savcılarla kolkola çalışır. Suçların istihbaratını yaptığı gibi istihbarata karşı koyma faaliyetini de yürütür. Kontrol mekanizmaları kurulmuştur. Bizde ise, bırakın herhangi bir Bakanın istihbarat üzerindeki etkinliğini, önceki bölümlerde zikrettiğimiz gibi, MiT üzerinde Başbakanın bile net bir fiili hakimiyeti tam olarak sağlanamamıştır. Nitekim İstanbul olayları evvelinde Başbakanı hiçbir istihbarat biriminden bilgi gelmemiştir. Askerî istihbarat zaten sivil otoritenin kontrolü dışında çalışmaktadır. Yani sadece bu tür bir model değişikliği ile sorunların çözümünü beklemek hayalperestlik olacaktır. Çalışma yapısındaki anlayış ve zihniyetin değişmesi gerekmektedir. Sivil otoritenin, askerî-sivil tüm istihbarat birimlerini kontrol ve hakimiyet altına alması gerekmektedir. Aksi takdirde istihbarat sahasındaki hiçbir gelişme ve problemden sivil idarenin başı sorumlu tutulamaz. Nitekim kanaatimizce bu olaylarda da sivil otoritenin sorumlu tutulamayacağı açıktır. Zafiyet, istihbarat alanındadır. Ve sivil otoritenin sorumsuzluğunun gerekçesi de MiT'in ve askerî istihbaratın genel ve fiili olarak bağımsız çalışmakta oluşlarıdır.

Artık istihbarat birimlerimizin, 2003 yılında, küreselleşen Yeni Dünya Düzeni düşünceleri ve planlamaları platformunda profesyonelce çalışması ve faaliyetlerini gerçek global tehditlere yöneltmesi gerekmektedir. Yıllardır sürdürüldüğü gibi, ülke içi güvenlik kaygılarıyla ve bölücü, yıkıcı faaliyet söylemleriyle ülkeyi bir jurnalcilik ve mimleme sahası haline getirmenin bir fayda sağlamadığı, istihbaratın bu alana teksif edilmesinin İstanbul saldırıları gibi esas faaliyet ve aktivite sahaslarını gözlerden kaçırdığı ve

Gültekin Avcı – İstihbarat Teknikleri

istihbaratı kısır bir daire içine hapsettiği gerçeği görülmelidir. Demokratik ülke yapılarında istihbarat raporlarının, hukuk mekanizmalarında herhangi bir delil değeri taşımadığı hususu da gözardı edilmemelidir.

.